T.C.

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

RESİM-İŞ ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TÜRKİYE'DEKİ ÇOCUK MÜZELERİNİN KOLEKSİYON VE EĞİTİM AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

BURÇİN SEYMAN

İzmir

2026

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
RESİM-İŞ ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

TÜRKİYE'DEKİ ÇOCUK MÜZELERİNİN KOLEKSİYON VE EĞİTİM AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

BURÇİN SEYMAN

Danışman
Prof. Dr. Sibel ALMELEK İŞMAN

Jüri Üyesi	Jüri Üyesi	Jüri Üyesi
Prof. Dr. Sibel ALMELEK İŞMAN	Prof. Dr. Çınla YÜCEBAŞ	Dr. Öğr. Üyesi Seda AĞIRBAŞ

İzmir
2026

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum "Türkiye'deki Çocuk Müzelerinin Koleksiyon ve Eğitim Açısından Değerlendirilmesi" adlı çalışmanın içerdiği fikri izinsiz başka bir yerden almadığımı; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında ve bölümlerinin yazımında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yaptığımı ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi, ayrıca bu çalışmanın Dokuz Eylül Üniversitesi tarafından kullanılan bilimsel intihal tespit programıyla tarandığını ve *intihal içermediğini* beyan ederim. Herhangi bir zamanda aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonuca razı olduğumu bildiririm.

22/01/2026

Burçin SEYMAN

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS/DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORİJİNALLİK RAPORU

Tarih: 19/02/2026

Tez Başlığı:

Türkiye'deki Çocuk Müzelerinin Koleksiyon ve Eğitim Açısından Değerlendirilmesi

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 188 sayfalık kısmına ilişkin, 17/02/2025 tarihinde tez danışmanım tarafından Dokuz Eylül Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı'nın sağladığı İntihal Tespit Programından (Turnitin-Tez İntihal Analiz Programı) aşağıda belirtilen filtreleme tiplerinden biri (uygun olanı işaretleyiniz) uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 18'dir.

- http://www.kutuphane.deu.edu.tr/tr/turnitin-tez-intihal-analiz-programi/ adresindeki Tez İntihal Analiz Programı Kullanım Kılavuzunu okudum x

Filtreleme Tipi 1(Maksimum %15) □ **Filtreleme Tipi 2(Maksimum %30)** x 18

□ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç, □ Kaynakça hariç, □ Alıntılar dâhil, □ Altı (6) kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç.	□ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç, □ Kaynakça dâhil, □ Alıntılar dâhil.
EK 1- İntihal Tespit Programı Raporu İLK SAYFA Çıktısı. x **EK 2- İntihal Tespit Programı Raporu (Tümü) Cd İçinde.** □	

Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esasları'nı inceledim ve yukarıda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmasının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Adı Soyadı : Burçin SEYMAN
Öğrenci No : 2022950487
Anabilim Dalı : Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Programı : Resim-İş Öğretmenliği Yüksek Lisans Programı
Statüsü : Yüksek Lisans X Doktora □

ÖĞRENCİ	**DANIŞMAN**
Burçin SEYMAN	Prof. Dr. Sibel ALMELEK İŞMAN
19/02/2026	19/02/2026

Açıklamalar

1: Bu formu teslim etmeden önce sizden istenen bilgileri uygun kutucuğu (□) işaretleyerek doldurunuz.

Kullanıcı şifre vb. konusunda sorun yaşanması durumunda Üniversitemiz Merkez Kütüphanesinde bulunan Turnitin yetkilisine (Ali Taş Tel: +90 (232) 3018026 veya ali.tas@deu.edu.tr) başvurunuz.

2: Yüksek Lisans/Doktora Tez Çalışması Orijinallik Raporu" formu tezin ciltlenmiş ve elektronik nüshalarının içerisinde ekler kısmında yer alır.

3: Tez savunmasında düzeltme alınması durumunda bu form güncellenerek yeniden hazırlanır.

4: **Turnitin**-Tez İntihal Analiz Programına yükleme yapılırken Dosya Başlığı (document title) olarak **tez başlığının tamamı**, Yazar Adı (author's first name) olarak **öğrencinin adı**, Yazar Soyadı (author's last name) olarak **öğrencinin soyadı** bilgisini yazınız.

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans sürecinde engin bilgi birikimi, desteği ve anlayışıyla yolumu her daim aydınlatan; bana güvenen ve rehberliğini esirgemeyen değerli danışman hocam Prof. Dr. Sibel ALMELEK İŞMAN'a kıymetli görüş ve katkıları için Prof. Dr. Çınla YÜCEBAŞ ve Dr. Öğr. Üyesi Seda AĞIRBAŞ hocalarıma en içten teşekkürlerimi sunarım.

Bu süreci benimle paylaşan, sürecime ortak olup beni her daim destekleyen aileme; motivasyonumu tazeleyen, manevi desteklerini her zaman hissettiğim canım arkadaşlarım Gizem Yeşim GÜNER, Esen MENGÜ GÖKÇE, Müge DOĞANCI ARSLAN ve Merve KELEŞ'e çok teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

TABLOLAR LİSTESİ v
ŞEKİLLER LİSTESİ vi
KISALTMALAR xii
ÖZET xiii
ABSTRACT xivv
BÖLÜM I 1
GİRİŞ 1
1.1. Problem Durumu 1
1.2. Amaç ve Önem 1
1.3. Problem Cümlesi / Alt Problem Cümleleri 2
1.4. Sınırlılıklar 2
1.5. Tanımlar 2
BÖLÜM II 5
KAVRAMSAL ÇERÇEVE / İLGİLİ ARAŞTIRMALAR 5
2.1. Müze Nedir? 5
2.2. Müzelerin Tarihçesi 6
2.3. Müze Türleri 9
2.4. Müzede Öğrenme Yöntemleri 12
2.5. Müze Eğitiminin Çocuğa Sağladığı Faydalar 14
2.6. Çocuk Müzeleri 15
2.6.1. Çocuk Müzelerinin Doğuşu 18
2.6.2. Çocuk Müzelerinin Hedefleri ve Görevleri 19
2.6.3. Çocuk Müzelerinin Ortak Özellikleri 20
2.7. Dünyadan Çocuk Müzeleri 22
2.7.1. Çocukluk Müzesi 23
2.7.2. Genç V&A Müzesi 25
2.7.3. Brooklyn Çocuk Müzesi 28
2.7.4. Indianapolis Çocuk Müzesi 30
2.7.5. Uluslararası Çocuk Sanatı Müzesi 32
2.7.6. Nürnberg Oyuncak Müzesi 34
2.7.7. Jean de La Fontaine Müzesi 36
2.7.8. Grimm Kardeşler Müzesi 39
2.7.9. Antonio Pasqualino Uluslararası Kukla Müzesi 41
2.7.10. Weifang Dünya Uçurtma Müzesi 43
İLGİLİ ARAŞTIRMALAR 45

BÖLÜM III 47
YÖNTEM 47
3.1. Araştırmanın Modeli 47
3.2. Evren / Örneklem 47
3.3. Veri Toplama Süreci ve Araçları 48
3.4. Verilerin Analizi 49
3.5. Araştırmanın Geçerliği ve Güvenirliği 49
3.6. Araştırmacının Rolü 49
BÖLÜM IV 50
BULGULAR 50
4. Türkiye'deki Çocuk Müzeleri 50
4.1. Oyuncak Müzeleri 50
4.1.1. Musa Baran Çocuk Oyuncakları Müzesi, 1983 50
4.1.2. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Oyuncak Müzesi, 1990 55
4.1.3. Ümran Baradan Oyun ve Oyuncak Müzesi, 2004 61
4.1.4. İstanbul Oyuncak Müzesi, 2005 63
4.1.5. Gaziantep Oyun ve Oyuncak Müzesi, 2010 69
4.1.6. Antalya Oyuncak Müzesi, 2011 74
4.1.7. OKÜ Celil Atasever Oyuncak Müzesi, 2016 77
4.1.8. Anadolu Oyuncak Müzesi, 2017 78
4.1.9. Çamlıdere Çuf Çuf Treni Oyun ve Oyuncak Müzesi, 2017 86
4.1.10. Şanlıurfa Oyun ve Oyuncak Müzesi, 2018 88
4.1.11. Canik Oyuncak Müzesi, 2018 89
4.1.12. Ekolojik Oyuncak Müzesi, 2018 91
4.1.13. Balat Oyuncak Müzesi, 2021 93
4.1.14. Kdz (Karadeniz) Ereğli Oyuncak Müzesi, 2023 98
4.1.15. Bursa Oyuncak Müzesi, 2023 102
4.2. Oyun Müzesi 106
4.2.1. Düştepe Oyun Müzesi, 2015 106
4.3. Çocuk Müzeleri 110
4.3.1. Atatürk ve Çocuk Müzesi, 2014 110
4.3.2. Hasan Ali Yücel Çocuk Müzesi, 2018 112
4.4. Edebiyat Müzeleri 115
4.4.1. Kartal Belediyesi Masal Müzesi, 2017 115
4.4.2. Cin Ali Müzesi, 2019 118
4.4.3. Küçük Prens Müzesi, 2020 122
4.5. Uçurtma Müzesi 124

4.5.1. Üsküdar Belediyesi Mehmet Naci Aköz Uçurtma Müzesi, 2005 124
4.6. Kukla ve Gölge Oyunu Müzesi.....128
4.6.1. Karagöz Müzesi, 2007 128
BÖLÜM V 133
TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER..... 133
5.1. Tartışma..... 133
5.2. Sonuç ve Öneriler..... 135
5.2.1.Sonuç.....135
5.2.2. Öneriler 146
KAYNAKÇA..... 148
EK 1..... 163
EK 2..... 164
EK 3..... 165
EK 4..... 163
EK 5 167

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Türkiye'deki çocuk müzeleri şehir incelemesi 162
Tablo 2. Türkiye'de web siteleri kullanan ve kullanmayan çocuk müzeleri incelemesi 164
Tablo 3. Türkiye'de sosyal medyayı aktif kullanan ve kullanmayan çocuk müzeleri incelemesi 165
Tablo 4. Yetişkinler için etkinlik yapan ve yapmayan çocuk müzeleri incelemesi 166
Tablo 5. Türkiye'deki çocuk müzelerinin kurucuları ve alanları incelemesi 167

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Çocukluk Müzesi, Edinburg,1955 23
Şekil 2: Çocukluk Müzesi koleksiyonundan parçalar 24
Şekil 3: Genç V&A, Londra. 25
Şekil 4: Genç V&A iç görüntüsü. 26
Şekil 5: Brooklyn Çocuk Müzesi, New York. 28
Şekil 6: Gerçek dükkanlara dayalı çocuk boyutunda dükkanlar. 29
Şekil 7: Indianapolis Çocuk Müzesi, Indianapolis. 30
Şekil 8: Indianapolis Çocuk Müzesi koleksiyonundan bir kesit. 31
Şekil 9: Uluslararası Çocuk Sanatı Müzesi, Oslo. 32
Şekil 10: Uluslararası Çocuk Sanatı Müzesi koleksiyonundan bir kesit. 33
Şekil 11: Nürnberg Oyuncak Müzesi, Nürnberg. 34
Şekil 12: Müzedeki sergilenen koleksiyonlardan bir kesit. 35
Şekil 13: Jean de La Fontaine Müzesi, Chateau-Thierry. 36
Şekil 14: 18. yüzyıldan kalma küçük salon. 37
Şekil 15: Grimm Kardeşler Müzesi, Kassel. 39
Şekil 16: Grimm Kardeşler Müzesi bina içi görüntüsü. 40
Şekil 17: Antonio Pasqualino Uluslararası Kukla Müzesi, Palermo. 41
Şekil 18: Antonio Pasqualino Uluslararası Kukla Müzesi koleksiyonundan bir kesit. 42
Şekil 19: Weifang Dünya Uçurtma Müzesi, Weifang. 43
Şekil 20: Müzenin giriş salonu. 44
Şekil 21: Bademler Sanat Köyü, İzmir. 50
Şekil 22: Musa Baran Çocuk Oyuncakları Müzesi salonu. 51
Şekil 23: Bademler Sanat Köyü Instagram hesabından yayımlanan çocuk grupları atölye afişi. 53
Şekil 24: Bademler Sanat Köyü Instagram hesabından yayımlanan yetişkin grupları atölye afişi. 54
Şekil 25: Bademler Sanat Köyü resmi Instagram hesabı. 54
Şekil 26: Bademler Sanat Köyü web sitesi Musa Baran Çocuk Oyuncakları Müzesi sayfa görseli. 55
Şekil 27: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Oyuncak Müzesi, Ankara. 55
Şekil 28: Koleksiyonların sergilendiği bir salon kesiti. 56

Şekil 29: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Oyuncak Müzesi Instagram hesabından yayımlanan çocuk grupları atölye afişi. 58
Şekil 30: Ankara Üniversite Çocuk Kültür ve Araştırma Merkezi web sitesinde yayımlanan etkinlik. 58
Şekil 31: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Oyuncak Müzesi Instagram hesabından yayımlanan yetişkin grupları atölye afişi. 59
Şekil 32: Instagram sayfasından paylaşılan Seslerle Oyuncaklar Projesi Sesli Betimleme paylaşım örneği. 60
Şekil 33: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Oyuncak Müzesi web sitesi. 60
Şekil 34: Ümran Baradan Oyun ve Oyuncak Müzesi, İzmir. 61
Şekil 35: Ümran Baradan Oyun ve Oyuncak Müzesi, birinci kat anaokulu ve ilkokul 1. sınıf okul ziyareti. 62
Şekil 36: İstanbul Oyuncak Müzesi, İstanbul. 63
Şekil 37: İstanbul Oyuncak Müzesi, Uzay Oyuncaklarının sergilendiği bölüm. 64
Şekil 38: İstanbul Oyuncak Müzesi Instagram hesabından yayınlanan ebeveyn katılımlı çocuk grupları atölye afişi. 66
Şekil 39: İstanbul Oyuncak Müzesi Instagram hesabından yayımlanan çocuk grupları atölye afişi. 66
Şekil 40: İstanbul Oyuncak Müzesi Instagram hesabından yayımlanan çocuk grupları atölye afişi. 67
Şekil 41: İstanbul Oyuncak Müzesi Instagram hesabından yayımlanan çocuk grupları atölye afişi. 67
Şekil 42: İstanbul Oyuncak Müzesi resmi Instagram hesabı. 68
Şekil 43: İstanbul Oyuncak Müzesi Web sitesi. 68
Şekil 44: Gaziantep Oyun ve Oyuncak Müzesi, Gaziantep. 69
Şekil 45: 1700'lü yıllardan gelen oyuncaklar. 70
Şekil 46: Gaziantep Müzeleri Instagram hesabından yayımlanan çocuk grupları atölye afişi. 73
Şekil 47: Gaziantep Müzeleri Instagram hesabından yayımlanan çocuk grupları atölye afişi. 73
Şekil 48: Gaziantep Müzeleri Instagram hesabından yayımlanan yetişkin grupları atölye afişi. 73
Şekil 49: Gaziantep Müzeleri Instagram hesabından yayımlanan Babalar gününe özel yetişkin grupları atölye afişi. 73

Şekil 50: Gaziantep Müzeleri resmi Instagram hesabı. 74
Şekil 51: Antalya Oyuncak Müzesi, Antalya. 74
Şekil 52: Antalya Oyuncak Müzesinden bir bölüm. 75
Şekil 53: Antalya Büyükşehir Belediyesi Instagram hesabından yayımlanan aylık çocuk grupları atölye afişi. 76
Şekil 54: Antalya Büyükşehir Belediyesi Instagram hesabından yayımlanan haftalık çocuk grupları atölye afişi. 76
Şekil 55: Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Karacaoğlan Yerleşkesi, Osmaniye. 77
Şekil 56: Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi (OKÜ) Celil Atasever Oyuncak Müzesi koleksiyonundan bir kesit. 78
Şekil 57: Anadolu Oyuncak Müzesi, Antalya. 78
Şekil 58: Anadolu Oyuncak Müzesi Ahşap Oyuncaklar/Pinokyo Odası. 79
Şekil 59: Anadolu Oyuncak Müzesi Instagram hesabından yayımlanan çocuk grupları atölye afişi. 84
Şekil 60: Anadolu Oyuncak Müzesi Web sitesinden yayımlanan yetişkin grupları atölye afişi. 85
Şekil 61: Anadolu Oyuncak Müzesi resmi Instagram hesabı. 85
Şekil 62: Anadolu Oyuncak Müzesi web sitesi. 86
Şekil 63: Çamlıdere Çuf Çuf Treni Oyun ve Oyuncak Müzesi, Ankara. 86
Şekil 64: Çamlıdere Çuf Çuf Treni Oyun ve Oyuncak Müzesi'nin açık alandaki görüntüsü. 87
Şekil 65: Şanlıurfa Oyun ve Oyuncak Müzesi, Şanlıurfa. 88
Şekil 66: Şanlıurfa Oyun ve Oyuncak Müzesi koleksiyonundan bir kesit. 88
Şekil 67: Canik Oyuncak Müzesi, Samsun. 89
Şekil 68: Canik Oyuncak Müzesi koleksiyonundan bir kesit. 90
Şekil 69: Ekolojik Oyuncak Müzesi, Samsun. 91
Şekil 70: Ekolojik Oyuncak Müzesi koleksiyonundan ahşap oyuncaklar. 92
Şekil 71: Balat Oyuncak Müzesi, İstanbul. 93
Şekil 72: Balat Oyuncak Müzesi koleksiyonundan bir kesit. 94
Şekil 73: Balat Oyuncak Müzesi web sitesinden yayımlanan çocuk grupları atölye afişi. 95
Şekil 74: Balat Oyuncak Müzesi web sitesinden yayımlanan çocuk grupları atölye afişi. 95
Şekil 75: Balat Oyuncak Müzesi web sitesinden yayımlanan çocuk ve yetişkin grupları atölye afişi. 96

Şekil 76: Balat Oyuncak Müzesi web sitesinden yayımlanan çocuk ve yetişkin grupları atölye afişi. 96
Şekil 77: Balat Oyuncak Müzesi resmi Instagram hesabı. 97
Şekil 78: Balat Oyuncak Müzesi web sitesi.....97
Şekil 79: Kdz (Karadeniz) Ereğli Oyuncak Müzesi, Zonguldak. 98
Şekil 80: Kdz (Karadeniz) Ereğli Oyuncak Müzesi koleksiyonundan bir kesit. 98
Şekil 81: Kdz (Karadeniz) Ereğli Oyuncak Müzesi web sitesinden yayımlanan çocuk grupları atölye afişi. 100
Şekil 82: Kdz (Karadeniz) Ereğli Oyuncak Müzesi Instagram hesabından yayımlanan çocuk grupları atölye afişi. 100
Şekil 83: Kdz (Karadeniz) Ereğli Oyuncak Müzesi Instagram hesabından yayımlanan yetişkin grupları atölye afişi. 101
Şekil 84: Kdz (Karadeniz) Ereğli Oyuncak Müzesi Instagram hesabından yayımlanan Özel Gereksinimli Çocuk- Yetişkin grupları atölye afişi. 101
Şekil 85: Kdz (Karadeniz) Ereğli Oyuncak Müzesi resmi Instagram hesabı. 101
Şekil 86: Kdz (Karadeniz) Ereğli Oyuncak Müzesi web sitesi. 102
Şekil 87: Bursa Oyuncak Müzesi, Bursa. 102
Şekil 88: Bursa Oyuncak Müzesi koleksiyonundan bir kesit. 103
Şekil 89: Bursa Oyuncak Müzesi Instagram hesabından yayımlanan çocuk grupları atölye afişi. 104
Şekil 90: Bursa Oyuncak Müzesi Instagram hesabından yayımlanan çocuk grupları atölye afişi. 104
Şekil 91: Bursa Oyuncak Müzesi resmi Instagram hesabı. 105
Şekil 92: Bursa Oyuncak Müzesi web sitesi. 105
Şekil 93: Düştepe Oyun Müzesi ve Oyun Bahçesi, İstanbul. 106
Şekil 94: Düştepe Oyun Müzesi koleksiyonundan bir kesit. 107
Şekil 95: Düştepe Oyun Müzesi Instagram hesabından yayımlanan çocuk grupları atölye afişi. 108
Şekil 96: Düştepe Oyun Müzesi Instagram hesabından yayımlanan Ebeveyn katılımlı çocuk grupları atölye afişi. 108
Şekil 97: Düştepe Oyun Müzesi Instagram hesabından yayımlanan çocuk grupları atölye afişi. 109
Şekil 98: Düştepe Oyun Müzesi Instagram hesabından yayımlanan çocuk grupları atölye afişi. 109

Şekil 99: Düştepe Oyun Müzesi resmi Instagram hesabı. 109
Şekil 100: Atatürk ve Çocuk Müzesi, Kocaeli. 110
Şekil 101: Atatürk ve Çocuk Müzesi genel görünüm. 111
Şekil 102: Hasan Ali Yücel Çocuk Müzesi, Edirne. 112
Şekil 103: Hasan Ali Yücel Çocuk Müzesi koleksiyonundan bir kesit. 112
Şekil 104: Hasan Ali Yücel Çocuk Müzesi Instagram hesabından yayımlanan çocuk grupları atölye afişi. 114
Şekil 105: Hasan Ali Yücel Çocuk Müzesi Instagram hesabından yayımlanan ebeveyn katılımlı çocuk grupları atölye afişi. 114
Şekil 106: Hasan Ali Yücel Çocuk Müzesi Instagram hesabından yayımlanan çocuk grupları atölye afişi. 114
Şekil 107: Hasan Ali Yücel Çocuk Müzesi Instagram hesabından yayımlanan çocuk grupları atölye afişi. 114
Şekil 108: Hasan Ali Yücel Çocuk Müzesi Instagram hesabı. 115
Şekil 109: Kartal Belediyesi Masal Müzesi, İstanbul. 115
Şekil 110: Kartal Belediyesi Masal Müzesi koleksiyonundan bir kesit. 116
Şekil 111: Kartal Belediyesi Masal Müzesi Instagram hesabından yayımlanan ebeveyn katılımlı çocuk grupları atölye afişi. 117
Şekil 112: Kartal Belediyesi Masal Müzesi Instagram hesabından yayımlanan yetişkin grupları atölye afişi. 117
Şekil 113: Kartal Belediyesi Masal Müzesi Instagram sayfası. 118
Şekil 114: Cin Ali Müzesi, Ankara. 118
Şekil 115: Cin Ali Müzesi 1/A Sınıfı. 119
Şekil 116: Cin Ali Müzesi Instagram hesabından yayımlanan çocuk grupları atölye afişi…120
Şekil 117: Cin Ali Müzesi Instagram hesabından yayımlanan çocuk grupları atölye afişi. 120
Şekil 118: Cin Ali Müzesi Instagram hesabından yayımlanan yetişkin grupları atölye afişi. 121
Şekil 119: Cin Ali Müzesi Instagram hesabından yayımlanan yetişkin-çocuk grupları atölye afişi. 121
Şekil 120: Cin Ali Müzesi resmi Instagram hesabı. 121
Şekil 121: Cin Ali Müzesi web sitesi. 122
Şekil 122: Küçük Prens Müzesi, Eskişehir. 122
Şekil 123: Küçük Prens Müzesi koleksiyonundan bir kesit. 123
Şekil 124: Üsküdar Belediyesi Mehmet Naci Aköz Uçurtma Müzesi, İstanbul. 124

Şekil 125: Üsküdar Belediyesi Mehmet Naci Aköz Uçurtma Müzesi koleksiyonundan bir kesit. 125
Şekil 126: Üsküdar Belediyesi Mehmet Naci Aköz Uçurtma Müzesi Instagram hesabından yayımlanan Ortaokul öğrencileri ile yapılan atölye afişi. 127
Şekil 127: Üsküdar Belediyesi Mehmet Naci Aköz Uçurtma Müzesi Instagram hesabından yayımlanan İlkokul öğrencileri ile yapılan atölye afişi.....127
Şekil 128: Uçurtma Müzesi resmi Instagram hesabı. 127
.....128
Şekil 129: Üsküdar Belediyesi Mehmet Naci Aköz Uçurtma Müzesi web sitesi 128
.....128
Şekil 130: Karagöz Müzesi, Bursa. 128
Şekil 131: Karagöz Müzesi koleksiyonundan bir kesit. 130
Şekil 132: Karagöz Müzesi web sitesinden yayımlanan çocuk grupları atölye afişi. 131
Şekil 133: Karagöz Müzesi web sitesinden yayımlanan çocuk grupları atölye afişi. 131
Şekil 134: Karagöz Müzesi web sitesinden yayımlanan çocuk grupları atölye afişi. 131
Şekil 135: Karagöz Müzesi web sitesi. 132

KISALTMALAR

Bu tezde kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar	Açıklamalar
TDK	Türk Dil Kurumu
ICOM	International Council of Museums- Uluslararası Müzeler Konseyi
ACM	Association of Children's Museums- Çocuk Müzeleri Birliği
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization- Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
VAM	Victoria Albert Museum
BCM	Brooklyn Children's Museum
COKAUM	Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi
KUDEB	Koruma Uygulama Denetim Şube Müdürlüğü
NEKUR	Nevzat Kurt
STEM	Science Technology Engineering Mathematics
UNIMA	Union Internationale de la Marionnette- Uluslararası Kukla Birliği

ÖZET

TÜRKİYE'DEKİ ÇOCUK MÜZELERİNİN KOLEKSİYON VE EĞİTİM AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Çocuk Müzeleri, geleneksel müze anlayışından uzak çocukların etkileşim, deneyim ve oyun temelli öğrenme ilkesiyle kısıtlanmadan hareket edebildikleri eğitim odaklı mekânlardır. Bu çalışmada Türkiye'deki çocuk müzeleri, tematik yapılar doğrultusunda oyuncak, oyun, çocuk, edebiyat, uçurtma, kukla ve gölge oyunu biçiminde altı tema içinde sınıflandırılmış; yalnızca müze statüsündeki kurumlara kronolojik bir düzen içerisinde ele alınarak koleksiyon ve eğitim açısından araştırılmıştır. Türkiye'de yer alan 23 çocuk müzesinin koleksiyon ve eğitimleri incelenmeden önce, çalışmanın kapsamı yalnızca Türkiye ile sınırlandırılmamış; çocuk müzeciliğinin tarihi ve Dünya'daki çocuk müzeleri de araştırılmıştır. Araştırma kapsamına, bilim ve kültür merkezleri ile sanat müzeleri ya da çocuklara yönelik etkinlikler düzenlese dahi çocuk müzesi niteliği taşımayan kurumlara yer verilmemiştir. Eğitim etkinlikleri, çocuk müzelerinde gerçekleştirilen ve 18-48 ay bebek, 3-12 yaş çocuk ile 18 yaş üzeri yetişkin gruplarına özel olarak tasarlanan atölyeler çerçevesinde değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda müzelerin hedef kitlelere özgü öğrenme yaklaşımları dikkate alınmıştır.

Türkiye'deki çocuk müzeleri resmî web siteleri ve sosyal medya hesapları üzerinden paylaşılan veriler doğrultusunda analiz edilmiştir. Bu yaklaşım ile de Türkiye'deki çocuk müzelerinin mevcut durumunun ulusal ve uluslararası bağlamda değerlendirilmesine olanak sağlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, Çocuk Müzesi, Koleksiyon, Eğitim, Oyun, Oyuncak.

ABSTRACT

EVALUATION OF CHILDREN'S MUSEUMS IN TURKEY IN TERMS OF COLLECTION AND EDUCATION

Children's museums are educational spaces that differ from the traditional museum consept, where children can move freely and learn through interaction, experience and play-based learning principles. In this study, children's museums in Turkey are classiflied into six thematic categories- toys, games, childhood, literature, kites, puppets and shadow play- and only institutions with official museum status are examined in a chronological order in terms of their collections and educational practices. Before analyzing the collections and educational activities of the 23 children's museums in Turkey, the scope of the study was not limited solely to Turkey; instead, the history of children's museology and children's museums around the world were also investigated. The research excludes science and culture centers, art museums and institutions that organize activities for children but do not qualify as children's museums. Educational activities were evaluated within the framework of workshops specifically designed for target groups, including infants aged 18-48 months, children aged 3-12 and adults aged 18 and over, Accordingly, the learning approaches tailored to these target audiences were taken into consideration.

Children's museums in Turkey were analyzed based on data shared on their official websites and social media accounts. This approach made it possible to assess the current state of children's museums in Turkey within both national and international contexts.

Keywords: Child, Children's Museum, Collection, Education, Game, Toy.

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Öğrenme, dünyaya geldiğimiz andan itibaren uygulamaya içgüdüsel olarak başladığımız temel eylemlerden biridir. Öğrenmenin tek yeri okulların olduğu ve her türlü bilgiyi okullardan öğrenmeleri gerektiği düşüncesi, çocukların sosyal hayatında temas etmesi gereken birçok yaşam mekânından ve bu mekânlardan öğrenebilecekleri bilgi ve deneyimlerden alıkoymaktadır. Okullardaki öğrenme için gerekli koşullar genelde kurumsal bilginin sunulmasına yöneliktir. Öğrenme süreci de not almaya odaklı olduğu görünmektedir. Aslında bilginin ve öğrenme sürecinin gerçekleştiği tek yer okul değildir. Bu sebeple sözgelişi müzeler, galeriler parklar sanat ve kültür merkezleri gibi okuldan değişik mekanlar okulunda içerdiği işlevleri, amaç içerik ve yöntemlerin belirlenmesiyle eğitsel faaliyetleri gerçekleştirebilir. (Karadeniz ve Çıldır, 2017)

Seçilmiş olan konuda günümüzün eğitim sisteminde bireylerin öğrenimi, okul, sınıf ve yazılı metinlerle sınırlı olmadığı özellikle müzelerin her yaştan bireylerin her açıdan eğitilebilmesi bilişsel, duyuşsal, devinişsel olarak kendini geliştirebilmesi için müzeler uygun ve yararlı mekânlar olarak kabul gördüğü bilgisi hakimdir. Bu mekânlar bireylerin eğitim süreçlerinde etkin bir rol almaktadır bireylerin aktif şekilde sürece dahil olmalarını sağlamaktadır. Müzeler, okul öncesi dönemden başlayıp yaşlılık dönemine kadar uzanan süreç içinde bireyi aktif şekilde eğitimin içinde tutarak, kendilerini geliştirmesine olanak tanıyan unsurlardan biri olduğu söylenmektedir.

Yapılan araştırmalarda, eğitim-öğretim uygulamaları sırasında birey ne kadar fazla işlenişin içerisine dahil edilirse ve ne kadar duyu organını kullanarak öğretime katılırsa kalıcılık ve süreklilik o kadar artmakta olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Tüm bunlarla birlikte çocuk müzelerinin katkısı bilgilerin kalıcılığını arttırır ve öğrencinin yaparak yaşayarak öğrenmesini sağlamaktadır. Bu durum çocuğun çok boyutlu düşünme becerisinin gelişmesini garantilemeye çalışarak çocukla birebir etkileşim içerisinde bulunup öğrendiği bilgileri kolaylıkla hatırlamasını sağlamaktadır.

1.2. Amaç ve Önem

Cleaver'a (1988) göre çocuk müzeleri; 0-12 yaş grubundaki çocuklar için öğrenmeye öncelik tanıyan, yaşadıkları çevreye ve dünyada olup bitene tanıklık etmelerini sağlayacak

bilgi ve materyalleri araştıran, inceleyen, depolayan ve bunların yalnız çocukların değil gençlerin ve yetişkinlerin de eğitimi amacıyla sergileyen merkezlerdir. Aynı zamanda bu merkezler, ziyaretçilerin hayal güçlerini oyun ve rol yapma gibi yöntemler kullanarak geliştirebildikleri oyun alanlarıdır. (Karadeniz, 2018)

Bu bağlamda, Türkiye'deki Çocuk Müzeleri ele alınarak, koleksiyon ve eğitim konusundaki değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Eğitim etkinlikleri yalnız çocuklara yönelik değil gençler ve yetişkinler için yapılanlarda önemsenerek ele alınmıştır.

1.3. Problem Cümlesi / Alt Problem Cümleleri

Araştırmada Türkiye'deki Çocuk Müzelerinin Koleksiyon ve Eğitim Açısından Değerlendirilmesine yönelik aşağıda verilen sorulara cevap aranmıştır.

1. Müze nedir?
2. Müzelerin Tarihçesi nedir?
3. Müze türleri nelerdir?
4. Müzede öğrenme yöntemleri nelerdir?
5. Müze eğitiminin çocuğa sağladığı faydalar nelerdir?
6. Çocuk Müzelerinin tarihçesi nedir?
7. Dünyadaki Çocuk Müzelerinden örnekler nelerdir?
8. Türkiye'deki Çocuk Müzeleri hangileridir?
9. Çocuk Müzelerinin koleksiyonları nasıldır?
10. Çocuk Müzelerinin eğitim etkinlikleri nasıldır?

1.4. Sınırlılıklar

Türkiye'deki çocuk müzeleri; oyuncak, oyun, çocuk, edebiyat, uçurtma, kukla ve gölge oyunu şeklinde kendi içerisinde kronolojik sıraya sokularak temalara ayrılmış koleksiyon ve eğitim açısından değerlendirilmiştir. Konunun genişliği sebebiyle sanat, kültür, bilim merkezleri ele alınmamıştır statü olarak müze ismini taşıyan kurumlar ele alınmıştır. Bu araştırmadaki müzelerin sahip oldukları koleksiyonlar ve sundukları eğitimler, web siteleri ve sosyal medya hesapları üzerinden yapılan paylaşımların yönlendirilmesine dayanmaktadır.

1.5. Tanımlar

Çocuk: Bebeklik ile ergenlik arasında gelişme döneminde bulunan oğlan veya kız; yavru, bala, uşak, velet. (TDK)

Müze: Toplumun ve gelişiminin hizmetinde olan, halka açık, insana ve yaşadığı çevresine tanıklık etmiş malzemelerin üzerinde araştırmalar yapan, toplayan, koruyan, bilgi

paylaşan ve sonunda inceleme, eğitim ve zevk alma doğrultusunda sergileyen, kar düşüncesinden bağımsız, sürekliliği olan bir kurum. (Madran, 1999:6)

Koleksiyon: Öğrenme, yarar sağlama veya zevk amacıyla bir araya getirilmiş ve özelliklerine göre sınıflara ayrılmış nesnelerin bütünü; derlem. (TDK)

Sergileme: Sergileme mekânlarının temel işlevi; izleyicilerin görmesi, seçmesi için sunulmuş eserlerin tümü ve bu yapıtların serildiği yer olarak "uygun yere koyma" anlamında mekân ve nesne ile ilişkidir. (Çetin, 2021)

Çocuk Müzesi: Çocuk müzeleri, genellikle 12 yaşa kadar olan çocukların gelişimini temel alarak öğrenmeye öncelik tanıyan, çocukların yaşadıkları çevreye ve dünyada olup bitene tanıklık etmelerini sağlayacak bilgi ve materyalleri araştıran, inceleyen, depolayan ve bunları sadece çocukların değil gençlerin ve yetişkinlerin de eğitimi amacıyla sergileyen merkezlerdir. (Karadeniz, 2009)

Eğitim: Bireyin davranışlarında kendi yaşantıları ve kasıtlı kültürleme yoluyla istendik davranış değişikliği meydana getirme sürecidir. (Karaca, 2018)

ICOM (International Council of Museums): Uluslararası müzeler konseyi**,** müze faaliyetleri için profesyonel ve etik standartlar belirleyen bir üyelik derneği ve sivil toplum kuruluşudur. (ICOM, 2025)

Çocuk Müzeleri Birliği (Association of Children's Museums): 50 eyalet ve 13 ülkede 500'den fazla üyesiyle ACM, çocuk müzelerini ve bu müzelerde çalışanları destekleyen ve destekleyenleri destekleyen dünyanın önde gelen profesyonel birliğidir. (ACM, 2023)

Belediye: İl, ilçe, kasaba, belde vb. yerleşim merkezlerinde temizlik, aydınlatma, su, toplu taşıma ve esnafın denetimi gibi kamu hizmetlerine bakan, başkanı ve üyeleri halk tarafından seçilen, tüzel kişiliği olan örgüt; uray, şehremaneti. (Kolukısa, 2013)

Oyun: Belirli zaman ve mekân sınırları içinde özgürce kabul edilen ama mutlak bağlayıcılığı olan kurallar çerçevesinde oynanan, kendi başına bir amacı olan, gerilim ve neşe gibi duygular uyandıran ve sıradan hayattan farklı olduğu bilincini uhdesinde taşıyan gönüllü bir etkinlik ve meşguliyettir. (Erdoğdu ve Renda, 2021)

Oyuncak: Çocuk, yetişkin ve hayvanların yaş ve cinsiyetlerine bakılmaksızın oyun oynamaları amacıyla tasarlanmış nesnedir. (Erdoğdu ve Renda, 2021)

Kukla: İnsan tarafından harekete geçirilen, her türden hareketli imgeyi kapsayan geniş, genel bir terimdir. Kuklalar kumaş, ahşap, deri, kâğıt, kil, mum, taş ya da sayısız başka malzemeden yapılabilir. İnsan kontrollünde, çubuklar, teller vasıtasıyla veya top yekûn insan eli ile oynatılır. (Beaton Les ve Mabel, 1948)

Edebiyat: Başlangıçta ‘davet’ anlamında kullanılan bu söz, zamanla halk arasında gözlemlenen en güzel ahlâk, insanı kötülüklerden koruyan iyiliğe sevk eden meleke, güzel huy anlamlarını kazanır. Daha sonra da söz söyleme ve ifadeyle ilgili her türlü çalışmanın genel adı olarak kullanılmıştır. (Aktaş, 2009)

Uçurtma: Üzeri renkli kağıtlarla kaplanmış, genellikle çokgen biçimindeki bir gövde ve süslü bir kuyruktan oluşan, iple bağlanarak rüzgâr yardımıyla uçurulan bir çeşit oyuncak. (TDK) Uçurtmalar, çocukların yeryüzünde sosyalleşmesini sağlarken gökyüzünde de görsel bir şölen yaşamasına fırsat verir. Çocuk, uçurtmalar sayesinde doğa ile bir araya gelerek çevre bilincini geliştirir ve kültürel olarak içinde bulunduğu mekâna anlam yüklemeye başlar. Uçurtmalar hem çocuklara hem de yetişkinlere hitap eden bir oyuncak olma özelliği taşıması sebebiyle de farklı yaş grubundaki bireyleri bir araya getirerek toplumsal kaynaşmayı sağlar. (Korkmaz, 2024)

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Müze nedir?

Müze kelimesi, köken olarak Yunan mitolojisindeki Mouseion'dan gelir. Yunan mitolojisinde Mouseion: müzelerin yaşadığı yer, müzlere adanmış olan anlamındadır. Bu terim, antik Yunan'da tapınak, dağ, kır, bahçe gibi mekân ya da festival, şenlik, kitap vb. şeyler içinde kullanılmıştır. Müzeler (Musalar) ise esin perileridir. Baş tanrı Zeus ile bellek tanrıçası Mnemosyn'in kızlarıdır. Dokuz kardeştirler ve dokuz müzden her biri ayrı bir yaratıcı uğraşı temsil eder, korur ve ona esin kaynağı olur. (Bekis, 2019)

Müze, insanlık tarihinin, bir ülkenin, belli yörelerdeki insan topluluklarının ya da bir kurumun gelişimini yazılı ve görsel belgelerle, kronolojik sıralamayla ya da tematik düzenlemelerle, sistemli bir incelemenin ürünü olarak bizlere sunar. Geçirmiş olduğumuz zamanın akışını, somut nesnelerle gözler önüne serer. (Budak, 2012)

İnsanoğlunun beslenme, barınma, korunma gibi öncelikli ihtiyaçlarını karşılama içgüdüsüyle başlayan toplama/biriktirme isteği, siyasal güç ve başarının kanıtı, sınıf üstünlüğü ve gösterişin bir simgesi olarak farklı ve güzel olanı da talep etmeye başlayınca, yüzyıllar içinde, her türlü nesne ve sanat eserini içeren büyük bir birikim oluşmuştur. Bu birimin temelinde yer alan toplama etkinliği, belli bir amaca yönelik, düzenli ve sistemli bir eyleme dönüştüğünde önce koleksiyonların sonra da günümüz müzelerinin çekirdeğini oluşturmuştur. (Özkasım, 2018)

Müzeler, tarihin eski dönemlerinde yaşamış toplumdan bilim ve sanat açısından inceleyerek hem günümüzü hem de geleceği aydınlatmak amacını taşıyan kurumlardır. Böylece sanat tarihi alanını zenginleştiren en önemli mekânlardır. Müzelerde bulunan nesnelerin anlam ve önemi müze içinde ve dışında yazılı ve sözlü olarak, ayrıca rehber eşliğinde yapılan gezilerle açıklanmakta böylece ziyaretçilerin müzede yer alan eserler hakkında ayrıntılı bilgi edinmeleri sağlanmaktadır. Sergiledikleri geçmişe ait eserlerle, ülkelerin ulusal değerlerinin oluşmasına önemli katkılarda bulunan müzeler, aynı zamanda etkin katılım ve kalıcı öğrenmeyi sağlayan eğitim kurumlarıdır. (Buyurgan ve Mercin, 2009)

Günümüzde müze denilince artık yalnızca tarihte önemli kararlar almış, insanlık yaşamının akış yönünü değiştirmiş, tarihe adını yazdırmış devlet adamlarına ait nesnelerin sergilendiği mekânlar akla gelmektedir. Geçmiş yaşantılar hakkında bizleri bilgilendirecek, içinde her türlü basit günlük yaşam nesnelerinin de bulunduğu, siyasi ve sosyal tarihin, bilimin

ve sanatın günümüze ulaşana dek hangi aşamalardan geçtiğinin kanıtlarının sunulduğu bir müze anlayışı hâkimdir. Bu nedenle imparatorların, padişahların yaşadığı görkemli sarayların yanı sıra belli zaman dilimlerini tanıtan, içinde o zamana ait eşyanın yaşamın izlerinin bulunduğu küçük bir ev bile müze olabilir. (Abacı, 1998, s. 13-14)

Müze, ait olduğu toplum için çok önemlidir. Topladığı nesneler ya da sanat yapıtları o toplumun sanatsal ve kültürel geçmişini, bir anlamda o toplumun kimliğini gösterir. Toplumun geçmişini unutmamasını sağlar. Müze, topladığı geçmişe ait nesne ve yapıtları yalnızca korumakla kalmaz, sergileyerek topluma yeniden sunar. O toplumun sunulan nesneler aracılığıyla geçmiş kültürünü algılaması, değerlendirmesi ve gelecek için yeniden yapılandırmasını sağlayarak topluma karşı eğitim kurumu görevini de yapar. (Gürbüz, 2017)

Müzeler; toplumun ve onun gelişiminin hizmetinde olan halka açık, insana ve yaşadığı çevreye tanıklık eden materyaller üzerinde araştırma yapan, toplayan, koruyan, bilgiyi paylaşan, inceleyen ve bu materyalleri eğitim amacı ile topluma estetik zevkler verebilme doğrultusunda sergileyen, bağımsız, sürekliliği olan kuruluşlardır. (Zicioğlu, 2008, s.10)

Karadeniz ve Okvuran'a (2014) göre müzeler; ziyaretçileriyle iletişime geçen, farklı yaş gruplarına eğitim veren, bireysel gelişime katkı sağlayan, toplumsal barışı ve kalkınmayı destekleyen dinamik ve sıra dışı bir kurum özelliği kazanmıştır. (Göz, 2021)

Çağdaşlaşma süreci içerisindeki günümüz müzeleri, kitle iletişim araçları, eğitim programları, sosyal etkinliklerle izleyiciye ulaşabilecekleri 'yeni müzecilik' anlayışını benimsemişleridir. (Okan, 2015)

2.2. Müzelerin Tarihçesi

İlkçağda müze fikri insanlarda bir ihtiyaç olarak doğmuştur. Bugün bildiğimiz anlamıyla müzeler kurulmadan önce toplumlar, önemli olduğuna inandıkları nesneleri toplamışlar ve koleksiyonlar oluşturmuşlardır. Bu bağlamda tanrı ve tanrıçalara tapınakları ziyarete gelenler tarafından armağan edilen ve hem maddi hem de manevi önemi olduğuna inanılan pek çok nesnenin birikmesiyle ilk müzelerin oluştuğu da söylenebilir. Bugün Avrupa'da turistler katedralleri dolaşır, Antik dönemde de insanlar tapınakları dolaşırdı. Katedral gibi tapınak da mimari örnek olmasının ötesinde bir şeydir. Öncelikle tanrının eviydi. Ayrıca Yunan ya da Romalı turist için çok değerli olan bir özelliğe, yani eski olma özelliğine sahiptir. Geçmişin farklı aşamalarının izlerini sunarlardır, çünkü antik dünyada müzeye en çok benzeyen yapılar bunlardır. (Karadeniz, 2009, s.29)

Müze sözcüğü 15. yüzyılda Floransa'da Medici ailesinin bir üyesi olan Lorenzo'nun koleksiyonunu betimlemek için yeniden canlandırıldı. Sözcük 17. yüzyılda antik nesneleri betimlemek için kullanıldı. 18. yüzyılda terim, bir koleksiyonu koruyan, sergileyen ve halka açan kuruluş anlamında kullanılmaya başladı. 18. yüzyılın sonlarında müze, koleksiyonun kendisinden çok, kültür mirasıyla ilgili nesneleri depolamak ve sergilemek için kullanılan bina anlamını taşımaya yöneldi. Daha yakınlarda açık hava müzesi, ekomüze gibi oluşumların öne çıkmasıyla binaya yapılan vurgu geriledi. Günümüzde ise müze terimi sanat galerilerini, bilim ve keşif merkezlerini içine alacak biçimde oldukça genişlemiştir. (Onur, 2012, s.20)

Genellikle günümüzün müzesinin öncüsü olarak İ. Ö. 280'de İskenderiye'de kurulan müzenin adı geçer. Aslında burası bilim adamlarının araştırma yaptığı bir enstitüdür. İçinde nesne koleksiyonu, bitki ve hayvan parkı da olan bu kuruluşun birincil işlevi bir felsefi öğrenme merkezi olmasıdır. Bu merkez dışında klasik antik çağ, İslam ve Doğu nesnelerini toplayan başka yerlerde olmuştur. Rönesans sırasında klasik nesneleri toplama ve sergileme merakı yeniden canlanmıştır. Zengin Avrupalılar sanat koleksiyonları yaptılar, hatta bazılarını küçük bir ücret karşılığında halka açtılar. Bavyera Dükü V. Albrecht'in 1563-1567 yıllarında kurduğu tablo galerisi belki de doğrudan müze amacıyla kurulmuş en eski yapıdır. 'Düzenlenmiş' koleksiyon kavramını; Museographia (1727) kitabı ile amatör koleksiyonculara sınıflama konusunda yol gösteren Alman Caspar F. Neickel; ya da Sytema Naturae (1735) kitabı ile doğal nesneleri sınıflama yöntemini getiren İsveçli Linneaus gibi kişilere borçluyuz. İlginç olan, Linneaus'un sınıflama yönteminin müzeler tarafından da büyük ölçüde benimsenmesi, hatta değişim geçirmiş bir formunun bugün bile kullanılmasıdır. Koleksiyonların sistemli olarak düzenlenmesi katalogların yayımlanması içinde zorunluydu. İlk kataloglar içinde, Danimarkalı Olaf Worm'un doğa tarihi ve prehistorik arkeoloji numunelerini sınıfladığı Museum Wormianum'u (1655), İngiliz Tradescant'ın -baba ve oğul birlikte- dünya gezilerinde topladığı ünlü koleksiyonunu listelediği Tradescantianum'u (1656), İngiliz bitki ve böcek bilimci James Petiver'in Museum Petiverianum'u (1695) sayılabilir. (Onur, 2012, s.21)

16. yüzyılda koleksiyonların bilinçli olarak halka açılmasıyla birlikte bugünkü müzeciliğe doğru ilk adımda atılmış olur. İngiltere'de ilk kamu müzesi Oxford Üniversitesi'nin, Tradescant'ların ve Ashmole'un koleksiyonlarına dayanan Ashmoelan Müzesi (1683) idi. Ardından İngiliz soyluları Hans Sloane, Robert Cotton ve Robert Harley'in koleksiyonlarını içeren British Museum (Britanya Müzesi 1759) gelmiştir. Avrupa'da genellikle kraliyet koleksiyonları (Avusturya, Fransa, İspanya, Almanya ve Rusya'da) ilk kamu müzelerinin temelini oluşturmuştur. Örneğin Paris'te

Louvre Museum (Louvre Müzesi 1793) Fransız Devrimi'nin ardından kraliyet koleksiyonlarının halka açılmasıyla ortaya çıkmıştır. Ancak müzelerin ulusal bilinçlenmeye katkısını görmek için 19.yüzyılın başlarını beklemek gerekecektir. Örneğin Budapeşte'deki ulusal müze halkın vergileriyle 1802'de açıldı. Prag'daki müze kültürel kimliği araştırmak ve güçlendirmek amacıyla 1818'de kuruldu. Kopenhag'daki ulusal müze (1819), Stockholm'deki tarih müzesi (1847) benzer amaçlarla devlet tarafından kuruldu. Müzelerin gelişimini etkileyen başka bir etken de bilim ve eğitim kuruluşlarının koleksiyon yapmaları ve müze kurmalarıdır. Birleşik Devletlerde ilk müzeler ya bir topluluğun örneğin Charleston Museum of South Carolina (Güney Carolina Charleston Müzesi) gibi ya da özel bir kişinin örneğin Charles Willson Peale'nin 1786'da Philadelphia'da kurduğu Peale Museum (Peale Müzesi) gibi öncülük ettiği müzelerdir. Birleşik Devletler ulusal müzesinin kökleri James Smithson'un, 'Washington'da Smithsonian Enstitüsü adıyla insanlar arasında bilgiyi arttıracak ve yayacak bir kuruluş kurulması' vasiyetine dayanmaktadır. Birleşik Devletler Senatosu enstitünün kurulması için 1846'da bir yasa çıkarmıştır; koleksiyonlar 1858'den itibaren enstitünün binasında sergilenmiştir. 19. yüzyılın sonlarında Avrupa ve Amerika dışında çok az müze vardı; ama bazı sömürgeci güçler egemen oldukları topraklarda birtakım müzeler açmışlardı. (Onur, 2012, s.21-23)

Müzelerin kurulmasının ardından ortaya çıkan bir gelişme de müze bilimi (museology) denilen bilim dalının doğmasıdır. Müze çalışmaları (museum studies) teriminin kullanılması ise daha yenidir; 1960'larda üniversitelerde bu adı taşıyan bölümlerin kurulmasıyla hız kazanmıştır. Müze çalışmaları hem 'müzeoloji'yi hem 'müzeografi'yi içeren genel bir terimdir. Müzeoloji, müzelerin tarihini, toplumdaki rolün, araştırma, eğitim, örgütlenme sistemlerini, fiziksel çevreyle ilişkilerini, müze türlerinin sınıflanmasını inceleyen bilim dalıdır. Müzeografi ise müzeoloji ile ilgili teknikler toplamıdır; müzelerin çalışmasına ilişkin yöntemleri ve uygulamaları içerir. Müze çalışmaları müzelerin işleyişinin kuramsal ve uygulamalı bütün yönlerini kucaklar. Müze çalışmaları müzelerin hem geleneksel (toplama ve koruma) hem çağdaş (eğitme ve yorumlama) işlevlerini içeren bir disiplindir. Müzeler halka yöneldikçe müzelerin ziyaretçilerini incelemek, onların davranışlarını ve tutumlarını araştırmak da önem kazanmıştır. Demografik araştırmalar yanında, ziyaretçilerin güdülenme, öğrenme, doyum düzeyleri de ele alınmaya başlamıştır. Ayrıca müze yönetimi, koleksiyon yönetimi, personel yönetimi, müze mimarisi gibi konular da müze çalışmaları alanında önemli konulardır. (Woodhead ve Stansfield, 1989)

2.3. Müze Türleri

Müzeler topladıkları ve biriktirdikleri koleksiyonlara göre değişik türlere ayrılır. Müze türleri, müzenin tanımı ve amaçlarındaki farklılıklara bağlı olarak çeşitlilik sergilemektedir. Müze türleri çok çeşitli olduğu için bir sınıflandırma yapma zorunluluğu doğmuştur. Müzelerin türlerinde en önemli sınıflandırma koleksiyonlarına göre sınıflandırılan müzelerdir. Bunun yanında müzeler; yönetimlerine, hizmet ettikleri bölgelere, sergileme yöntemlerine, işlevlerine ve müzelerde bilginin kullanımına göre çok geniş bir yelpazede sınıflandırılabilir. (Özkasım, 2010:32)

Bütün dünyada müze sayılarının hızla artması müze türlerinin de artması anlamına gelmiştir; müze türlerinin artması da müzeleri sınıflamayı zorlaştırmıştır. Müzelerin sınıflanmasını zorlaştıran en önemli etken türler arasındaki geçişkenliktir. Sözgelimi bir çocuk müzesi aynı zamanda bir etnografya müzesi sayılabilir; bir uçak müzesi aynı anda teknoloji müzesidir vb. Üniversite müzeleri de bağlı olduğu fakülteye, koleksiyonlarının niteliğine göre, aynı anda kurum müzesi, bilim müzesi, sanayi müzesi, özel müze kategorilerine girebilir. Bütün zorluklara karşın, her ülke kendi müzelerini genel hatlarıyla sınıflayabilmektedir. Örneğin Türkiye'de müze türleri genellikle; arkeoloji, etnografya, tarih, sanat, bilim ve sanayi müzeleri, askeri müzeler, açık hava/ören yerleri, özel müzeler olarak sıralanır. (Karadeniz ve Onur, 2016, s.63)

UNESCO'nun 1958 tarihli Brezilya Bölgesel Semineri'nde belirlenen gruplamaya göre müzeler ilgili oldukları bilim dallarına göre şu şekilde sınıflandırılmıştır:

1. Sanat Müzeleri: Birkaç yüzyılın sanat birikimini ya da birkaç sanat akımı ve sanatçıyı kronolojik olarak koleksiyonlarında toplamış olan müzelerdir. (Yılmaz, 1996, s.22)

2. Modern Sanat Müzeleri: Modern sanatın çeşitli türlerini sergilemek için tasarlanmış olan kurumlardır. Bu müzeler, modern sanatın çeşitli türlerini, 20. yüzyılın başından itibaren ortaya çıkan sanat akımlarını, özellikle de modernizm, postmodernizm, minimalizm, konstrüktivizm, pop art, neo-avangardizm ve dijital sanat gibi akımları sergilemek için tasarlanmıştır. (Günay, 2023, 2.52)

3. Arkeoloji, Tarih ve Kültürel Miras Müzeleri: Yok olmuş kültürlere ait ve arkeolojik kazılardan çıkarılan kalıntıların sergilendiği, aynı zamanda sergi konusu olan eserlerin ait oldukları uygulamaların siyasi, sosyal ve ekonomik açıdan ele alındığı müzelerdir. (Karadeniz, 2009, s. 41)

4. Etnografya ve Folklor Müzeleri: Folklor, halk sanatı ve gelenekleri ile ulusal etnografyayla ilgili müzelerdir. (Karadeniz, 2009, s.42) Belli insan topluluklarını, kültürel ögelerinin biçimlendirdiği nesneler aracılığıyla betimlemek, etnografya biliminin

kapsamındadır. Koleksiyonlarını bu tür -halı, kilim, halk giyim eşyası, takılar, örtüler, dokumayla ilgili araç gereçler, bakır işçilikler, tepsi, sini, mangal, güğüm, ibrik gibi- nesnelerin oluşturduğu müzelere etnografya müzeleri denir. (Ana- Britanica, 1986-87)

5. Doğa Tarihi Müzeleri: Genel olarak doğada mevcut olan, ancak özelliklerine göre sınıflandırılan fosil, mineral, taş ve benzeri nesneleri bulunduran müzelerdir. (Karadeniz, 2009, s.39)

6. Bilim ve Teknoloji Müzeleri: Dünya'daki önemli buluşların ve bilimsel başarıların tarihinin ziyaretçilere farklı etkiler ile sunulduğu müzelerdir. Bilim ve Teknoloji müzeleri, bilimin temel prensiplerini ziyaretçilere tanıtmak, sevdirmek, deney yaparak gözlemlerde bulunmalarını sağlamak, eğlendirmek, merak ve heyecan uyandırmak, eğitime katkı sağlamak amacıyla kurulmuşlardır. Sanayi Devrimi'nden sonra, insanlara kullanılan araçların mantığını kavratmak amacıyla bilimsel aletlerin bir araya getirilmesi ve sergilenmesiyle kurulmaya başlanan bilim ve teknoloji müzeleri II. Dünya Savaşı'ndan sonra hızlı bir şekilde gelişmiştir. (Coşkun,2014)

7. Bölge Müzeleri: Nüfus dağılımına göre biçimlenen bölge müzeleri, bölge, taşra, merkez müzeleri ya da kırsal, bölgesel, ulusal müzeler olarak da tanımlanırlar. Yeri neresi olursa olsun, büyük bir şehirden uzakta olan bir müze, bölge müzesi olarak kabul edilmektedir. Ancak asıl bölge müzesi, büyük bir merkezden uzakta bulunan, tamamen coğrafik bölgesel ya da yöresel konumlarla ilgili müzelerdir. Bölge müzeleri, insanlara gezdikleri yer hakkında sistematik bilgi vermek durumundadır. Aslında bu müzeleri etnografik ve ihtisas müzelerinden ayırmak güçtür. Özellikle İngiltere, Hollanda, Fransa ve İskandinav memleketlerinde birçok bölge müzesi çoğu kez açık hava müzesi olarak tanımlanmaktadır. (Erbay, 1992: 51-52)

8. Uzmanlık Müzeleri: Koleksiyonlarını belli bir konu etrafında toplamış müzelerdir. İstanbul'da bulunan Kilim ve Düz Dokuma Yaygılar Müzesi, Türk Vakıf Hat Sanatları Müzesi, Su Ürünleri Müzesi, Türk Sahne Sanatları Müzesi, Basın Müzesi, Eskişehir Lüle Taşı Müzesi ve Şair Sunay Akın'ın kurduğu İstanbul Oyuncak Müzesi uzmanlık müzelerine örnektir. (Abacı, 2005, s.25)

9. Üniversite Müzeleri: Eğitim, araştırma ve inceleme amaçlı kurulmuş müzelerdir. Üniversite müzeleri ve koleksiyonlarının oluşturulmasındaki etmenler, eğitim ve öğretim kurumu olan üniversite bünyesindeki fakülte ve bölümlerin verdikleri eğitime malzeme sağlamak, bu malzemeyle eğitimi desteklemek ve güçlendirmektir. (Çolak, 2008:17-49)

10. Sanal Müzeler: 1980'li yıllar ve sonrasında müzelerin bilgi teknolojisinden yararlanmaya başlaması, internet teknolojisinin hızlı gelişimi ve kullanımının yaygınlaşmasıyla "sanal müze" kavramı ortaya çıkmıştır. Sanal müze görüntü aktarma

teknikleri ve iletişim teknolojileri yardımıyla gerçek müzenin internet ve bilgisayar ortamına taşınmış hâlidir. Yani bir müzenin koleksiyonuna dijital olarak kaydedilmiş imge, ses dosyaları, metinler, tarihî, bilimsel ya da kültürel ilgi alanlarına elektronik ortamda ulaşılmasıdır. (Coşkun, 2014)

ICOM'un Hollanda'da 5 Eylül 1986'da toplanan Genel kurulunda benimsenen ve Norveç'te 7 Temmuz 1995'te toplanan 18. Genel Kurulunda yeniden düzenlenerek kabul edilen bildirgenin 2. maddesinde (1.a) şıkkında müzelerin ana tanımının;

Bağlı olduğu idari birime göre, bölgesel özelliğine göre, işlevsel yapısına göre, koleksiyon çeşidine göre, sergileme yöntemlerine göre değişmeyeceğini, ancak bu gruplamanın müzelerin türlerinin belirlenmesinde önemli rol oynadığı vurgulanmaktadır. (Demiralp Gökalp, 2018, s. 74-75)

Müzeler bağlı oldukları kurumlara göre devlet müzesi, belediye müzesi ve özel müze olmak üzere üçe ayrılmaktadır. Devlet müzeleri korunması gereken nesneleri korumak ve gelecek nesillere ulaştırmak amacıyla açılmış ve devlet tarafından finanse edilen kurumlardır. Belediye müzeleri devlet tarafından desteklenen ve belediyelere ait olan müzelerdir. Özel müzeler ise koleksiyonlarının yönetimi özel kişilere bağlı olan müzelerdir. Müzeler hitap ettikleri kitleye yani hedef kitlesine göre de sınıflandırılmaktadır. Uzmanlık müzeleri bu gruba giren ve bu grupta yer alan çoğu müzeyi de kapsayan bir müze türüdür. Uzmanlık müzeleri belli alanlara yoğunlaşan, bu alanlarda araştırma yapan ve sergi tasarlayan müzelerdir. Oyuncak müzesi, karikatür müzesi, tıp müzesi, edebiyat müzesi, müzik müzesi, havacılık müzesi, çiftlik müzesi, demiryolu müzesi, mumya müzesi, göç müzesi, yiyecek müzesi, ekomüze, bilgisayar müzesi, üniversite müzesi, çocuk sanatları müzesi, çocuk müzesi ve daha yüzlerce müze uzmanlık müzelerine örnek gösterilebilir. (Karadeniz, 2009, s.43)

Bağımsız ya da Özel Müzelere bakıldığında özel müzeler koleksiyonculuk faaliyetlerinin kurumsallaşması sonucu ortaya çıkmıştır. Bu müzelerde koleksiyonlarının yönetimi özel kişilere bağlıdır. Ancak özel olmalarına rağmen kuruluşlarını onaylayan devlet tarafından denetlenir ve aynı zamanda devlet tarafından da desteklenebilir. Bu müzeler; çeşitli kuruluşlar, vakıflar, gerçek ve tüzel kişilerle, bilimsel enstitülerin araştırma birimleri, çeşitli iş yerleri ve kişilerce kurulabilir. Özel müzeler kuruluşun yapısına bağlı olarak resim, seramik, heykel, el sanatları, bilimsel alet, ev eşyaları gibi çok çeşitli koleksiyonları kapsayabilir. (Sezgin ve Karaman, 2009; Erbay, 1999'a: Konukcu, 2007) Vakıf Müzeleri, koleksiyon yönetimi vakıflara bağlı olarak kültür varlıklarını koruma amacıyla kurulmuş müzelerdir. Türkiye'de bu tür müzelerdeki eski eserlerin korunması ve değerlendirilmesi Vakıflar Genel

Müdürlüğünce yapılmaktadır. Vakıflar Genel Müdürlüğünün müzecilik çalışmaları oldukça eski tarihlere dayanmaktadır. (Bayraktaroğlu, 2008: 165-10; Bayraktaroğlu, 2009: 91-97)

Koleksiyonlarını sergiledikleri mekânlara göre müzeler, açık hava, anıt ve müze evleridir. Açık Hava Müzeleri, açık havada eserlerini sergileyen müzelerdir. (Madran, 1999) Anıt müzeler belirli bir koleksiyon gerektirmeyip mekânın kendisinin değerlendirerek sunulmasıdır. (Madran, 1999) Müze Evler, tarihî, mimarisi ve içindeki değerler dolayısıyla korunması gereken konak ve evler birer Müze Ev olarak değerlendirilir. (Demirel Gökalp, 2018, s.91)

Hizmet alanlarına göre müzeler ise, bölge müzeleri nüfus dağılımına göre biçimlenen bölge müzeleri, bölge, taşra, merkez müzeleri ya da kırsal, bölgesel, ulusal müzeler olarak da tanımlanırlar. Yeri neresi olursa olsun, büyük bir şehirden uzakta olan bir müze, bölge müzesi olarak kabul edilmektedir. (Erbay, 1992: 51-52) Halk Müzeleri 19. yüzyılda gelişmiş olan ve çoğu zaman bağımsız olmayan bu müzelerin bir kısmı etnografya müzeleri ile birleşmiştir. Dolayısıyla bulundukları ülkenin etnografyasında millî veya bölge müzelerinde yer alırlar. 19. yüzyılda İsveç, Norveç ve Danimarka'da arka arkaya gelişen ve amacı halka kendini ve geçmişini tanıtmak olan yukarıda açık hava müzelerinde örnekleri verilen Skansen de aslında halk müzeleri içinde değerlendirilebilir. Halk müzeleri bir bina içerisinde yer alabileceği gibi bir ev, bir kasaba ya da bir çiftlik de olabilir. (Demirel Gökalp, 2018 s.91) Ekomüze, küreselleşme sonucu ortaya çıkan ekomüzelerin amacı yerel ekonomik gelişme, yerel aitlik duygusunu ve yerel kimliği korumaktır. Ekomüzeler, çevresel eğitim ilkesi olan yerli tarihi, yerel kültürleri, dinsel ve ekolojik çeşitliliği yeniden ortaya çıkarmak, tanımak, saygı göstermek ve bunlardan yararlanmak konusunda oldukça uygun mekânlardır. (Coşkun, 2014)

2.4. Müzede Öğrenme Yöntemleri

Amerikalı filozof ve eğitim kuramcısı John Dewey (1859-1952) eğitimi, 'yaşantıların yediden örgütlenmesi' olarak tanımlanmış, 'her yaşantının, daha önceki yaşantılara dayalı olarak oluştuğu ve bireyde davranış değişikliği yarattığı için de daha sonra edinilecek yaşantıları etkileyeceğini' belirtmiştir. (Çilenti, 1988, s.12) İnsan doğası gereği öğrenmeye programlıdır, her deneyim bir tür öğrenmeye yol açar bu öğrenmelerin çoğunluğu programlanmış öğrenme ortamlarının yani okulların dışında gerçekleşmektedir. (Millî Eğitim Bakanlığı, 2019, s.43) Eğitim bilimlerindeki gelişmeler ve disiplinler arası etkileşimin artmasıyla birlikte günümüzde artık öğrenmenin sadece okullarla sınırlı olmaması gerekliliği anlaşılmıştır. (Usbaş, 2010, s.25)

Hooper-Greenhill (1945) post modern bakış açısıyla ‘öğrenme’ olgusunu şöyle açıklamaktadır: ‘Biz öğrenen yaratıklarız; öğrenme süreçleri süreklidir, soluk almak kadar doğaldır ve her zaman özel olarak eğitsel olmaz. Öğrenme her zaman amaçlı değildir; bazen niyetimiz olmadan da öğrenebiliriz. Öğrenme sadece zihni içermez, duyguları ve bedeni de içerir; hem örtülü (sezgisel) hem sözeldir. Öğrenme deneyimsel/eylemsel olabilir; derin ya da bir hayli yüzeysel olabilir. Kültürü bir anlamlandırma süreci, dünya görüşlerimizi biçimlendiren bir anlam yaratma aracı olarak görürsek, müzelerdeki ve diğer kültürel kuruluşlardaki öğrenme potansiyel olarak dinamik, derin, ben-kimlikleri üreten bir öğrenme olur. Öğrenme günlük yaşamla bütünleşmiştir, dolayısıyla özel eğitsel anlarla sınırlı değildir, böyle olduğu için de yaşam boyu öğrenme niteliğindedir. (Onur, 2012, s.189-190)

Hause’a göre ise müzede öğrenmede estetik gelişim düzeyleri, somut gözlemde bulunma, önceki bilgiyle bağdaştırma (öyküleyici düzey), gözlemden yola çıkarak bir yapı oluşturma (yapısalcı düzey), analitik tanımlama (sınıflayıcı düzey), karşılaştırma yapma, ayrıntılara odaklanma (yorumlayıcı düzey), bellekte uyanan fikirlerle yeni bağlantılar üretme (yeniden yaratım düzeyi) gerçekleşmektedir. (Akt. Aktar, 2010) Perry, iyi bir müze deneyimi için merak, güven, tartışma, kontrol, oyun ve iletişimin önemli olduğunu belirtir. (Okvuran, 2012)

Müzelerde öğrenmenin nasıl gerçekleştiği ziyaretçi öğrenme modelleri olarak belirtilen (Penna, 2007), “bireysel öğrenmeler’, “sosyo-kültürel öğrenmeler’’ ve “fiziksel ortamdan kaynaklanan öğrenme’’ modelleri ile açıklanmaktadır. (Ünal ve Pınar, 2017, s. 2902)

Bunlar;

Bireysel öğrenmeler: Müze ziyaretçileri geçmiş yaşantıları, ilgileri ve birikimleri ile müzeye gelmektedirler. Müzedeki bireysel öğrenmeler üç öğeyi içerir. Bunlar; “müze ziyareti için güdüleme’’, “ziyaretçilerin ön bilgileri’’ ve “anlam oluşturmaları’’dır. Tüm bu öğeler, ziyaretçilerin müzede nasıl öğreneceğini etkiler. Bireyler, farklı nedenlerle müze ziyareti için güdülenirler. Müze ziyaretlerinde “içsel güdüleme’’, müzeden elde edilen kazanımı arttırmaktadır. Aynı zamanda, bireyin, müze kapsamı ile ilgili “ön bilgileri’’ de, öğrenmede önemli bir etkendir. Ziyaretçiler, müzede “anlam oluşturmayı’’ kendi yaşantılarını kullanarak gerçekleştirirler. Kendi yaşantıları ile ilgili olarak; sergi konusu ile ilgili özel bilgilerini, müzede nasıl davranılacağına ilişkin beklentilerini ve ilişkileri ile gelenekler ve kişisel becerilerini içeren geçmiş yaşam durumlarını bu süreçte kullanırlar. (Ünal ve Pınar, 2017, s. 2902)

Sosyo-kültürel öğrenmeler: Müze öğrenmelerinin nasıl gerçekleştiğine dair ikinci model, öğrenmelerin sosyal etkileşimlerle gerçekleştiğini öne sürmektedir. Bu etkileşimler; diğerleri ile konuşmayı, onları dinlemeyi ve izlemeyi içerir. Müzelerde grupla öğrenmeler, aile, arkadaşlar veya okul grupları gibi refakatçilerle gerçekleşir. Bu süreçte bireyler birbirlerini, ortak tarih ve bilgi oluşturma yoluyla kendi müze yaşantılarını yorumlamak için kullanırlar. Bu gruplar; dili, bilgi temelini ve kültürü paylaşan öğrenme ya da yorumlama toplulukları hâline de gelirler. (Allen, 2002, s. 2902)

Fiziksel ortamdan kaynaklanan öğrenmeler: Müzenin fiziksel ortamı, müzede sergilenen fiziksel nesneler ile öğrenmeyi etkiler. Müzeler gerçek objelere ulaşılabilmesi nedeniyle önemli öğrenme ortamlarıdır. (Falk & Dierking, 2000) Müzede öğrenme, bu gerçek objelerle birebir etkileşimle geçirilen yaşantılar ile gerçekleşmektedir. Bu modeller doğrultusunda, müze deneyiminin çocuklar açısından, sadece müzede gezme ve müze eğitim etkinliklerine katılma ile sınırlı olmadığı söylenebilir. Anlamlı öğrenme yaşantıları için, müze öncesi çocukların içsel motivasyonlarının sağlanması, ön bilgilerinin belirlenerek desteklenmesi, müze sonrası değerlendirme çalışmaları ve duyularını kullanabilecekleri ortamlarda sosyal etkileşimlerine fırsat verilmesi gerekmektedir. (Ünal ve Pınar, 2017, s. 2902-2903)

2.5. Müze Eğitiminin Çocuğa Sağladığı Faydalar

Müzede eğitimin çocuğa sağladığı faydalar şu şekilde sıralanabilir:

1. Özellikle öğretim ortamında fazla duyu organlarının kullanılması öğrenciyi aktif hale getirir, onu aktifleştirir ve eğitim- öğretimin daha etkili ve bir o kadar kalıcı olmasını sağlar. Öğrencilerin kendilerini ve başkalarını daha iyi tanımalarına fırsat hazırlanırken, onlar için zaman ve mesafe olarak ulaşılamayacak durumda olan ve durumları yaşanır hale getirir ve incelemelerini sağlar.
2. Öğrenciler için soyut olan ve anlamada güçlük çektikleri karmaşık olayların anlaşılmasını sağlarken, öğrencilerin yaratıcı güçlerini, kendilerine güvenlerini arttırır.
3. Sınıf içerisinde sıkılgan ve utangaç öğrencilerin kendilerini ifade etmelerine imkân hazırlarken, uygulanan ekip çalışmalarıyla onların sorumluluk alma ve birlikte çalışma alışkanlıkları kazanmasına imkân hazırlamaktadır.
4. Öğrencilerdeki arkadaşlık duygusunu geliştirerek dayanışma ve hoşgörü anlayışlarının gelişmesine katkı sağlar ve empati kurmalarını, sevinçte ve tasada ortaklık oluşturmalarını sağlar.

5. Öğrencinin bireysel ve sosyal beceriler bakımından daha iyi yetişmesini, başkalarıyla rahat ve sağlıklı ilişkiler kurmasını, toplumsallaşmasını sağlar.

6. Soyut olay ve durumları somutlaştırır, onların kavranmasını kolaylaştırır.

7. Öğrencilerin dikkat, konuşma, dinleme, anlatım, algılama ve yorumlama gibi iletişim yeteneklerini geliştirir.

8. Öğrenciler güdülenir. Onlara, durumu yalnızca kavrama yerine sezme ve hissetme olanağı verilir.

9. Öğrencilerin daha düzenli, disiplinli ve uyumlu yetişmesi, bu arada iç disiplin kurmaları gerçekleşir. (Kavcar, 2002:24)

2.6. Çocuk Müzeleri

Milletlerarası Müzeler Komitesi'nin (ICOM) saptamış olduğu müze çeşitlerinden biri olan uzmanlık müzelerine dahil edebileceğimiz ve 20. yüzyılın müzecilik alanındaki en büyük gelişmelerinden biri olan çocuk müzeleri; geleneksel müzeciliğin ilke edindiği koleksiyon oluşturma, koruma, belgeleme, sergileme ve daha sonra eklenen eğitim amaçlarına paralel olarak, çocukların gelişimini temel alan, öğrenmeye öncelik tanıyan, çocukların öncelikle yaşadıkları çevreye, daha sonra bir parçası oldukları dünyada olup bitene tanıklık etmelerini sağlayacak bilgi ve materyalleri araştıran, bu materyalleri inceleyen, depolayan ve bunları salt çocukların değil gençlerin ve yetişkinlerin de eğitimi amacıyla sergileyerek ve bu sergilerle ilgili etkinlikler oluşturarak ziyaretçileri ile paylaşan, kâr düşüncesinden bağımsız ve sürekliliği olan kuruluşlardır. (Karadeniz, 2009, s.44)

Popp'a göre:

"Çocuk müzeleri; çocuk bahçesi ile Disneyland arasında mekânlardır. Buralarda çocuklar, gençler ve yetişkinler için eğlenerek öğrenme fırsatları sunulmaktadır. Bu öğrenmenin merkezinde; kendi belirlediği şekilde öğrenme, deneme, araştırma, keşfetme, karşılaştırma yer alır. Tüm duyularla öğrenme gerçekleşir. Her bir sergi, her bir etkinlik yaşayan bir deney ve deneyim mekânıdır. Bir çocuk müzesi; çocuğa karmaşık olan dünyayı ve kültürü anlaşılır hale getirmeyi dener.'' (Zilcioğlu, 2008, s. 19)

Bir başka çarpıcı tanımda ise Zacharias (1986:6);

"Çocuk müzeleri; tarih, kültür, doğa, sanat, teknik ve günümüz varoluş temeli üzerine kurulu, bunlardan biçimlenen yaşam formlarının sunumu ve temsilcisi olarak, içine girilebilen ve kavranabilen bir ansiklopedi olmak isterler'' demektedir. (Zilcioğlu, 2008, s. 19)

Hooper-Greenhill'e göre, çocuk müzeleri müze eğitiminin temel ilkelerinin en iyi uygulandığı müzelerdir. Yaparak, dokunarak, konuşarak, etkinlik aracılığıyla öğrenme; çocuk merkezli öğrenme söz konusudur. Bu müze türünde koleksiyonların önemi azalmış, izleyicinin önemi artmıştır. Eğitim müzeleri ise okul ve eğitim hakkında nesneleri toplayan ve sergileyen, temel amacı eğitimin tarihsel gelişimini ortaya koymak olan müzelerdir. Dünyadaki ilk eğitim müzesi Ontario Eyalet Eğitim Dairesinin 1845'te kurulan "Eğitim Müzesi''dir. Hamburg'daki yerel eğitim tarihini sergileyen eğitim müzesi, eğitim filozofu Pestalozzi'nin (1746-1827) anısını yaşatan Zürih'teki eğitim müzesi, Edinburg'daki eğitim müzesi bu bağlamda yer alan örneklerdir. Çocukluk müzeleri ise çocukluğun tarihi ile ilgilenen akademik kuruluşlardır. (Zilcioğlu, 2008) Edinburg'daki "Çocukluk Müzesi'', Derbkyshire'daki "Çocukluk Müzesi'', Londra'daki "Bethnall Green Müzesi'' bu tür müzelerdir. Bu müzelerin koleksiyonlarında genellikle çocukluğun tarihini araştırmayı sağlayan çocuk kitapları, çocuk giysileri, çocuk fotoğrafları, oyunlar, oyuncaklar yer almaktadır. (Zilcioğlu, 2008, s.12)

Almanya'da çocuk müzeleri ile ilgili birçok yayında bir Çin atasözü ile karşılaşılır:

"Duyarım, unuturum. Görürüm, hatırlarım. Yaparım ve anlarım.'' (Zilcioğlu, 2008)

Çok sayıda yazar ve bilim adamı bu atasözünü çocuk müzelerinin parolası olarak kabul etmiştir. Ancak çocuk müzelerinin tanımına baktığımızda günümüze dek süregelen bazı tartışmalarla karşılaşırız. (Kolb, 1998:37) "Çocuk Müzesi Nedir? Ne olabilir?'' başlıklı yazısında konuyu şu şekilde ele alır:

"Almanya'ya Amerika'dan ithal edilmiş bir kavram olan "Çocuk Müzesi'' tıpkı geleneksel müzelerde olduğu gibi; nesneleri biriktirme, koruma, araştırma, sergileme, doğa ve kültür tarihi mirasının tanınmasına aracılık etme konuları ile ilgilenir. Ancak bu müzelerin önemle ele aldıkları konular "aracılık etmek ve eğitimdir''. Örneğin; Sanat Müzesi, Teknik Müze ya da Oyuncak Müzesi, isimleri ile belirlenen nesnelerin koleksiyonlarını sergileyen, bunlar üzerinde araştırmalar yapan müzelerdir. Fakat çocuk müzeleri çocuk kültürüne ait belirli nesnelerin sergilendiği müzeler değildirler. Bunlar belli bir hedef kitle; 6-16 yaş grubu çocuk ve gençler için düzenlenmiş ve çocuklar için bir müze olarak tanımlanmışlardır. „(Zilcioğlu, 2008, s.13)

Leonard'a (2007) göre çocuk müzeleri katı geleneksel kurallardan uzak ilginç bir dünya düşüncesindedir. Ona göre müzecilik adına olan tüm gerçekler altüst olmuş kurallar değişmiştir. Çocuk müzesi resimlerin, imaj ve diyalogların bir sinerji oluşturduğu, çocukların gözüyle hayata bakan ve dünyayı çocukların düşünceleri ışığında yorumlayan bir harikalar diyarıdır. Leonard'a göre de dokunarak, uygulama yaparak, katılarak ve paylaşarak gerçekleştirme yaklaşımı geleneksel müzecilik anlayışını altüst eden çocuk müzelerinin en

önemli özelliğidir. Çocuk müzeleri ile tanışmadan önce tüm çocuklar normal bir müze ziyareti sırasında sessiz, hiçbir nesneye dokunmadan ziyaretlerin gerçekleştirilmesi gerektiği öğretilmiş hatta çoğu zaman bir müze personeli ile tamamlanmıştır. Sadece bu sebeplerden dolayı bile çocuk müzelerinin müzecilik alanında alışıla gelmiş tabuları yıkacak etkili bir güce sahip olduğundan söz edilebilir. (Karadeniz, 2009, s.51)

Çocuk müzeleri, nesneleri faydalı hâle getiren profesyonel personelli, eğitim amaçlı ve belirli günlerde halka açık olan kurumlardır. Dolayısıyla çocuk müzelerinin koleksiyonlarda çocukların ilgi ve ihtiyaçlarının yer alması oldukça önemlidir. Çocuk müzeleri geleneksel müzelerden dört temel farkla ayrılır: Eğitim her objeyi, aktiviteyi ve olayı açıklar. Her bir galeride açıklamak için bir fikir, her bir sergide anlatmak için bir hikâye, her bir gösterinin arkasında bir amaç vardır.

1. Canlı renkler ve şiddetli ışıldayan efektler çocukların ilgisini yakalamak için kullanılır. Etiketler kolayca anlamak için çağdaş dille yazılır.

2. Sergiler daha iyi bir görünümü meydana getirmek için dikkatli bir şekilde düzenlenir.

3. Bu müzelerde çocuk öğrenmenin en önemli kaynağıyla ilişki kurmaktadır. Çocuk müzeleri kavramı yeni değildir. Neredeyse bilim merkezlerinden daha eski tarihe uzanmaktadır. Örneğin Brooklyn Çocuk Müzesi'nin tarihi 1899'a dayanmaktadır. (Sezgin ve Karaman, 2009:19-21)

Cleaver'a (1988) göre çocuk müzeleri; 0-12 yaş grubundaki çocuklar için öğrenmeye öncelik tanıyan, yaşadıkları çevreye ve dünyada olup bitene tanıklık etmelerini sağlayacak bilgi ve materyalleri araştıran, inceleyen, depolayan ve bunları yalnız çocukların değil gençlerin ve yetişkinlerin de eğitimi amacıyla sergileyen merkezlerdir. Aynı zamanda bu merkezler ziyaretçilerin hayal güçlerini oyun ve rol yapma gibi yöntemler kullanarak geliştirebildikleri oyun alanlarıdır. (Karadeniz, 2009, s.50)

Dimichino'ya (2004) göre ise çocuk müzelerinin kökeni 19. yüzyılın sonlarına kadar dayanmakta olup anne babaların, öğretmenlerin, eğitimcilerin bütün dünyada yaptığı girişimler olarak adlandırılmaktadır. Dimichino özellikle Birleşik Devletler ve Hollanda'yı bu konuda öne çıkarmaktadır. Müzelerin temelinde Dewey (1859-1952) ve İtalyan bilim insanı, eğitimci Maria Montessori'nin (1870-1952) eğitim kuramları bulunmaktadır. Bu kurama göre geleneksel eğitim anlayışından çıkıp çocukların kendi kendilerine düşünmeye ve nesnelere dokunma anlayışı söz konusudur. İlk çocuk müzeleri bu anlayışı kabul ederek doğal çevrelerde bulunan kuş yumurtaları, kaplumbağa kabukları gibi nesneler kullanmıştır. Tüm bu çocuklara yönelik düzenlemelere rağmen yine de ilk müzeler daha çok yetişkinlerin katılımına önem

verip çocukların öğrenme gereksinimini henüz dikkate almamıştır. Bu durum Dünya'nın ilk çocuk müzeleri Brooklyn Çocuk Müzesi ve Boston Çocuk Müzesi'nin kuruluşuna kadar sürmüştür. Açılan çocuk müzeleri birincil görev olarak çocukların kendilerini ve içinde yaşadıkları dünyayı anlamaya yardım etmeyi sayıyorlardı. (Onur, 2012, s.351)

Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra dünyadaki farklı kültürlerin nesnelerini ve eserlerini çocuklara sergilemenin onlarda hoşgörü, saygı ve barış duygusu yaratacağına inanılıyordu. Sonraki elli yıl içinde çoğu doğa tarihi koleksiyonlarına dayanan bazı çocuk müzeleri kuruldu. Ancak 60'ların ortasından itibaren bugünkü anlamda çocuk müzeleri kurulmaya başlandı; bunlar aktif ve katılımcı, dokunmaya yaklaşımlı müzeler oldular. (Onur, 2012, s.351)

2.6.1. Çocuk Müzelerinin Doğuşu

Çocuk müzelerinin doğuşu bundan yaklaşık 100 yıl önce Amerika Birleşik Devletleri'nde başlar. "Coolege" ya da "School Museum" olarak adlandırılan bu müzelerin çıkış noktası; çocuklara ve gençlere okul dışı eğitim mekânları olarak müzeleri tanıtmaktı. Bu ilk kuşak çocuk müzelerinin koleksiyonları genellikle doğa bilimlerine dayanıyordu. 1899 yılında ilk olarak New York'ta "Brooklyn Childrens Museum" kuruldu. Bunun ardından; 1913 yılında "Boston Childrens Museum", 1917 yılında "Detroit Childrens Museum", 1925 yılında "İndianapolis Childrens Museum" kuruldu. Bunlar büyük müzelerdi ve ağırlıklı olarak kültür tarihi ve doğa bilimleri koleksiyonlarını bir araya getiriyorlardı. Aynı zamanda, okulların eğitim içerikleri ile müzelerin sergi ve rehberlik hizmetlerinin pedagojik konsepti yakın ilişki içinde idi. (Zilcioğlu, 2008, s.19)

Bu ilk kuşak çocuk müzelerinin temel anlayışı Amerikalı filozof John Dewey'in "yaparak öğrenme" kuramına dayanmaktaydı. Dewey'in eyleme dönük, davranış belirleyici ve yönlendirici öğrenme kuramı 60'lı yılların sonunda bir müze yöneticisi tarafından benimsendi ve bununla sergi düzenlemede ve müze eğitiminde yeni bir yol izlendi. Bu etkinlikler giderek boş zaman değerlendirme olanakları olarak anlaşıldı. Bununla ziyaretçi gördüğü eylemin içine girebilir, nesnelere dokunur, dener. "HANDS ON" yani "ELLER HAMURDA" günümüze dek çocuk müzelerinin yol gösterici konsepti oldu. Bugün ABD'de sayıları 300'e varan her büyüklükte çocuk müzesi bulunmaktadır. Cleaver, ABD'de 225 çocuk müzesinin varlığından söz etmektedir. (Cleaver, 1998) Bu sayının günümüzde daha da arttığı bilinmektedir. Bu müzelerin çoğu "eller hamurda" ilkesine göre çalışmakta ve "bilim merkezi", "keşif merkezi" gibi adlar da taşımaktadır. (Zilcioğlu, 2008, s.20)

Çocuk müzelerinin dünya çapında ve özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nde sayılarının artmaya başlaması özellikle 1960'lı yıllarda yaşanan iki önemli gelişmeye bağlanmaktadır. Bunlardan biri, Jean Piaget'nin (1896-1980) çocukların yalnızca kendi keşfettikleri eylemleri gerçek anlamda kavrayabilecekleri ve öğrenmenin çevredeki nesneler kullanılarak gerçekleştirilebileceği yolundaki teorileridir. Diğeri ise, 1961 yılında Boston Çocuk Müzesi'nde çocuklarla birlikte yaratıcı sergiler tasarlamaya başlayan Michael Spock'tur. Spock, ilk olarak çocukların dokunabilecekleri ve kurcalayabilecekleri nesnelerden oluşan etkileşimli sergiler tasarlamıştır. Bu sergiler konularını gündelik hayat, biyoloji, arkeoloji, bilim ve teknoloji gibi konulardan almıştır. Spock'un çalışmaları günümüz çocuk müzelerinin, "bir nesneden çok, bir insan için müze oluşturmak" şeklindeki ilkesine temel oluşturmuştur. (Karadeniz, 2009) Ayrıca Spock, çocuk müzelerinin sadece çocuklar için etkinlik düzenleyen müzeler olduğu fikrine karşı çıkmış, öyle olsa yetişkinlerin bu müzeyi ziyaret etmeyeceklerini savunmuştur. Spock ve beraberindeki Boston Çocuk Müzesi çalışanlarının Piaget'nin fikirlerini de hayata geçirmeleri ile birlikte bugün dokun-yap sergisi adını verdiğimiz etkileşimli sergiler tasarlanmaya başlanmıştır. (Cleaver, 1988)

2.6.2. Çocuk Müzelerinin Hedefleri ve Görevleri

Çocuk müzelerinin ana görevleri; eğitim yapmak ve ziyaretçilerinin farklı öğretim yöntemleri ile tanışmasına aracılık etmektir. Çocuk müzeleri hedeflerini okul programlarından bağımsız olarak belirlerler ve çocuklar ile aileler için anlamlı boş zaman etkinlikleri sunarlar. Bir çocuk müzesinin geniş anlamdaki hedefi; Kolb (1983: 73-74) tarafından formüle edildiği gibi; (Zilcioğlu, 2008, s.17)

"Çocuğun yaşamına yardım etmektir. Çocuğa dünyanın üstesinden gelme konusunda yardım etmek, ona dünyayı bağımsız olarak kavraması için fırsatlar vermektir.,,

Çocuk müzelerinin bir başka önemli görevi; çocuklarda doğaya, sosyal konulara karşı ilgi, anlayış ve duyarlılık oluşturmaktır. Çocuklar kendi kültürlerini ve diğer kültürleri tanımalıdırlar. Doğa bilimleri ile teknik arasındaki ilişkiyi kavramalıdırlar. Onlara karışık, zor görünen yetişkin dünyası hakkında bir anlayış kazanmaları sağlanmalıdır. Bağımsız, kültürel öğrenme mekânları olarak çocuk müzeleri; dünyasal ve bölgesel çalışmalar yapabilir, uyum, haberleşme, ilişki kurma ve anlaşmaya katkıda bulunabilirler. Düzenledikleri sergiler, toplantılar, seminerler, atölye çalışmaları, müzik, tiyatro, dans, film gösterileri, kurslar vb. ile çocuk müzeleri tüm aile için bir iletişim, tanışma ve boş zaman değerlendirme mekânı olabilirler. (Zilcioğlu, Ş. ve Onur B., 2008, s.17)

Almanya'da çocuk müzeleri ile ilgili kaynaklar; bu müzelerin yukarıda sıralanan görevleri konusunda benzer şeylerden söz ederler. Bu kaynaklar içinde en yenilerden biri olan König'in (2002:38-39) kitabında çok ilginç bir noktaya daha değinilmektedir: (Zilcioğlu, 2008, s.17)

"Günümüz çocuk müzeleri; ilk bakışta göründüklerinden çok daha önemli toplumsal işlevleri yerine getiriyorlar. Gelişmiş sanayi toplumlarında önceki kuşakların doğal çevreleri ve sosyal ortamları içerisinde yaşama şansı buldukları konuları, 20. yüzyılın sonunda başka mekânlar hayata geçirmeliydi. İşte bu mekânlar çocuk müzeleridir. Bu müzeler öyle ortamlardır ki; çocuk ve gençlerin nesnelerle olan ilişkisine sadece izin vermekle kalmayan, bu ilişkiyi özellikle destekleyen sergiler düzenlerler. Böylece yaratıcılık ve merakı destekler, çocuk ve gençlerin etraftaki ilişkileri aktif davranışlar ile anlaşılır hale getirmelerini sağlarlar. Çocuk müzeleri sadece deneyim ve yaşama mekânı olma işlevini yerine getirmezler; çoğu zaman çocuklara kendi kültür ve sanatlarını gerçekleştirmek için boş alan ve olanaklar sunarlar. Böylece çocuklar için kültür alanı olma sınırlamasının dışında, çocuklar tarafından yaratılan kültür alanı olma görevini kendilerinde görürler.„ (Zilcioğlu ve Onur B., 2008, s.17-18)

2.6.3. Çocuk Müzelerinin Ortak Özellikleri

"Çocuk müzelerinin ortak özelliği "Kültür Merkezleri" olmalarıdır. Onların ağırlık noktaları, içeriklerinden çok, 6-14 yaş arası ziyaretçilerin yönlendirilmesidir. Bu müzeler ziyaretçilerine kültür, teknik ve bilimin kapılarını açarlar. Çocuk müzeleri bu alanları yaşama geçirerek, çocuk ve gençlerin kültürü kendi kimliklerinin bir parçası olarak kavramalarını isterler. Hedef kitleleri için hazırladıkları sergiler, kurs programları ve atölye çalışmaları bu müze türünün sunduğu olanaklar arasındadır. Okul dışı kültürel eğitim mekânları olarak çocuk müzeleri; genel anlamda eğitimi amaçlamaktadırlar. Bu müzeler; kendi konuları ve metot zenginlikleri ile ziyaretçilerine yeni öğrenme ve deneyim fırsatları sunarlar. Böylece bilgi değerlerini yaşama değerleri ile birleştirmeyi, bugüne dek tanınmayan, bilinmeyen bir dünyanın keşfini hedeflerler„ (Zilcioğlu, 2008, s.14)

Kolb'a (1998:37) göre çocuk müzelerinin ortak özelliklerine bakıldığında şunları görürüz:

- Bu müzelerde çocuklar kendi çabaları ile müze gezisinin merkezindedirler.
- Koleksiyonlar çocukların ilgisini çekecek şekilde ve belirlenen konsepte göre düzenlenir.

- Tüm sergiler, programlar ve aktiviteler çocukların ilgisini çekecek şekilde ve çoğu zaman onlardan gelen öneriler doğrultusunda hazırlanır.
- Çocuk müzeleri çocukları seven, onlarla iyi diyalog kurabilen, onların niteliklerini, gelişim evrelerini tanıyan ve müzedeki sergiyi ve tüm nesneleri çocukların yararına kullanan çalışanlara sahiptir. Almanya geneline baktığımızda; bu kişiler genellikle müze pedagojisi, sosyal pedagoji, sanat pedagojisi, tarih gibi alanlarda eğitim almış kişilerdir. (Zilcioğlu, 2008, s.13-14)

Cleaver (1998), çocuk müzelerinin temel ilkesini oluşturan "yaparak öğrenme", "öğrenmede kişisel deneyim" gibi fikirlerin Dewey, Montessori ve Jean Piaget'nin kuramlarından destek aldığını belirtmektedir. (Zilcioğlu, 2008, s.14)

Çocuk müzeleri ile ilgili kaynaklarda; her müzenin kendine ait yaklaşım ve farklılıklarının olduğu belirtilir. Bunun yanında tüm çocuk müzelerinin ortak özellikleri şu şekilde sıralanır:

Zilcioğlu'na (2008) göre, temel hedef kitlesi çocuklar ve gençler olan bu müzeler; kendilerine özgü konseptleri ile diğer müzelerden ayrılırlar. Bu müzeleri çocuklar ve gençler bireysel ya da bir gruba bağlı olarak gezebildikleri gibi, yetişkinlerle, örneğin aileleri ile birlikte de gezebilirler. Çocuklar sadece ziyaretçi değildirler, bunun yanında; bizzat yapan, katılan, mümkün olduğunca serginin sunduğu olanakları daha da geliştiren bireylerdir. Çocuk müzeleri; çocukların istekleri doğrultusunda oluşturulmuş, sürekli değişen, çocukların sahip olmak, saklamak, biriktirmek istedikleri nesnelerle zenginleştirilmiş mekânlardır. Deneyimlerden yola çıkarak, diğer müze tiplerine oranla çocuk müzelerinin toplumun daha çok sosyal katmanından, farklı etnik kökenden gelen çocuklar ve aileler tarafından ziyaret edildiği söylenebilir. (Zilcioğlu, 2008, s.14)

Yöntemler metodunda, çocuk müzeleri; bir konuya bağlı odalar içerisinde, bir sunum konsepti oluştururlar ve bu odalarda ziyaretçiler anlam ve deneyim taşıyıcı olan maddi şeylerle karşılaşırlar. Bu nesneler; günlük yaşamda kullanılan malzemeler, parçalar veya medyasal ürünlerden oluşur ve çocukların başka türlü ulaşamadıkları ilişkileri, bağlantıları somutlaştırırlar. Çocuk müzeleri; çocuklara ve büyüklere aslında müze gösterisinden çok, kendilerine yakın olan düşünce ve deneyimleri sunmaktadırlar. Bir konuya bağlı olarak özellikle deneyimler ve yaşantılar desteklenmektedir. Bu değişik atmosfer içinde ziyaretçiler; başka yerde yapamadıkları şeyleri denerler. Serginin nesneleri ve içeriği ile aktif ilişki kurmak tasarımın hedefidir. İdeal olanı; tekil gösterilen parçalar arasında, oyun, duygu ve kullanım bağlantılarının oluşması ve özellikle "Eller Hamurda" parolasının gerçekleşmesidir. Her şey

dokunulabilir, kullanılabilir, kaydırılabilir ve yeri değiştirilebilir olmalıdır. (Zilcioğlu ve Onur B., 2008, s.15)

Kişiye bağlı olaraktan ziyaretçiler, hiçbir baskı hissetmeden kendi belirledikleri süre içerisinde ziyaretlerini doyasıya gerçekleştirebilirler. Böylelikle bu metotta da zamanlama ilkesini kullanmış olmaktadırlar. (Zilcioğlu ve Onur B., 2008, s.15)

İçerikler; bilimsel olarak kanıtlanan gerçekler ve çocukların dünyaya ilişkin açıklamaları arasından seçilerek gerçekleşir. Başka hiçbir müze sosyal konuları bu denli ortaya koyamaz. Bu müzeler; ölüm, sakatlık, karıncanın yaşamı, Yahudi soykırımındaki çocuklar, ırkçılık gibi zor ve problemli konular için tarafsız bir tartışma platformu sağlarlar. Sergiler; eğitici, çağdaş ve kışkırtıcıdır. Çocukları büyüleyen, anlaşılamayan, gizli, korkunç, gülünç, kızdıran, tüyler ürpertici ve yabancı olan konular, hareket, etkinlik ve dramatizasyon ile kazandırılmaktadır. (Zilcioğlu ve Onur B., 2008, s.15)

2.7. Dünya'dan Çocuk Müzeleri

19. yüzyıldan itibaren Avrupa ile Amerika'da kapsamlı müzelerin kurulmasıyla, Amerika Birleşik Devletleri çocuk müzelerine yönelik ilk çalışmaların yapıldığı çok sayıda müzeyi kapsayan günümüzde sayısı 300'e ulaşan çocuk müzesi vardır. Bu müzelerin birçok konuya ışık tuttuğu örneğin; Dünya Sınırları, Çevre Problemleri, Bilinmeyen Kültürler, İnsan Yapısı, Bilimsel ve Yöntemsel konularını içerip dünya müzelerine yön vererek işlevde bulunduğu bilinmektedir. (Zilcioğlu ve Onur B., 2008, s.21)

Amerika'da kurulan müzelerin ardından tüm dünyada bu müzeleri örnek alarak çocuk müzeleri kurulmaya başlanmıştır. Bu ülkeler arasında; Cezayir, Belçika, Çin Halk Cumhuriyeti, Almanya, İngiltere, Fransa, Hindistan, İtalya, İsrail, Japonya, Kanada, Hollanda, Avusturya, Dubai, Birleşik Arap Emirlikleri vardır. Bu ülkelerde çocuk müzeleri fikrinin ortaya çıkması ve bu müzelerin kurulması geleneksel müzeleri de etkilemiştir. Bu müzelerde müze eğitimi birimleri oluşturup, çocuklar için özel programlar ve sergiler düzenlemeye başlamışlardır. (Zilcioğlu, 2008, s.21)

Çocuk Müzeleri Birliği (Association of Children's Museums) kayıtlarına göre ise, dünyanın 23 farklı ülkesinden yaklaşık 341 çocuk müzesi ve çocukluk ile ilgili birimleri olan müzeler Çocuk Müzeleri Birliği'ne üyedir ve bu sayı her geçen gün artmaktadır. Çocuk Müzeleri Birliği'ne üye olan Amerika Birleşik Devletleri'ndeki müzelerin yüzde 44'ü 90'lı yıllarda açılmıştır. Bu müzelerin yüzde 82'si ise 1976 yılından beri açıktır. Amerikan Müzeler Birliği'nin verilerine göre, 1989 yılında sadece Amerika Birleşik Devletleri'nde 128 adet

çocuk müzesi ya da çocuklukla bağlantısı olan müze bulunuyorken, 1995 yılında bu rakam yüzde yüzlük bir artış göstererek 256'ya ulaşmıştır. (Karadeniz, 2009)

Sergi konsepti ve sergi konusu ile bağlantısı olan işbirlikçi partnerler, kültürel ve sosyal gruplar ile iş birliği içindedirler. Çocuk müzelerinin iş birliği içinde olduğu yerel kurumlar ve ilgililer bir şema ile derlenmiştir. (Zilcioğlu, 2008, s.16)

Ekonomik koşullar metodunda Avrupa'da çocuk müzeleri; diğer müzelere ve kültür eğitim kurumlarına oranla, giriş paraları, bağışlar, satışlar ile çok daha büyük ölçüde kendilerini finanse edebilmektedirler. Bu müzeler; diğer müzelerle karşılaştırıldığında, giderlerine oranla çok daha fazla ziyaretçi ve gelire sahiptirler. (Zilcioğlu ve Onur B., 2008, s.16)

Çocuk müzeleri; her türlü bina içerisine yerleşebilirler. Müze yeni bir bina ya da şehir bloklarının üstünde bir yer olabilmektedir. Bazı binalar; anlaşılır detay, heyecan verici oda geçişleri ve teknik bir iç yaşam sunacak şekildedirler. (Zilcioğlu, 2008, s.16)

Güncel verilere göre Çocuk Müzeleri Birliği (Association of Children's Museums-ACM)'ne kayıtlı müze sayısı 470'ten fazla olarak belirtilmektedir; bu üyeler ABD'nin 50 eyaletini ve 19 ülkeden kurumları kapsamaktadır. (ACM, 2026)

2.7.1. Çocukluk Müzesi

Şekil 1: Çocukluk Müzesi, Edinburgh Royal Mile, 1955.

Çocukluk Müzesi (Museum of Childhood), Iskoçya'nın Edinburgh kentindeki Royal Mile'da yer alan çocuk oyuncakları ve oyuncaklarından oluşan bir koleksiyona ev sahipliği

yapan bir müzedir. Çocukluk tarihi konusunda uzmanlaşan ilk müzedir. Müzeye giriş ücretsizdir. Edinburgh Şehri Konseyi tarafından işletilir. (Wikipedia, 2025)

Koleksiyon aslen Edinburgh Belediye Meclisi Üyesi ve tutkulu bir oyuncak ve çocukluk hatırası koleksiyoncusu olan Patrick Murray'in (1908-1981) eseriydi. Müze ilk olarak 1955 yılında halka açıldı. 1957'de Edinburgh'un Royal Mile'ında daha önce Kurtuluş Ordusu'nun salonu olan şimdiki evine taşındı. 1986'da müze, zemini ve teşhir alanını genişletmek için komşu mülklere genişledi. 2017 yılında müze, yeni teşhir dolaplarının kurulumu ve sergiler için aydınlatma da dahil olmak üzere büyük bir tadilattan geçti. Yenileme ayrıca, 20. yüzyılda çocukların değişen büyüme şekline bir bakış sunan yeni bir dijital fotoğraf galerisinin kurulumunu da gördü. 2017 yılında müzenin yılda yaklaşık 225.000 ziyaretçisi olduğu tahmin ediliyordu. (Wikipedia, 2025)

Şekil 2: Çocukluk Müzesi koleksiyonundan parçalar.

Müzenin koleksiyonundan 18. yüzyıldan 21. yüzyıla kadar yaklaşık 60.000 obje yer alıyor. (Wikipedia, 2025) Koleksiyon, 19. yüzyılın ortalarından günümüze kadar İngiliz çocukluğunun tüm yönlerini araştırmaktadır. Oyuncaklar, oyunlar, bebekler, süslü elbiseler, hobiler ve eğlencelerle ilgili eşyalar, kitaplar, dergiler ve çizgi romanlar vardır. Çocuk bakımı evde, kreşte ve okulda yaşam, çocukların modasını ve yaşam tarzlarını yansıtan önemli bir kostüm koleksiyonunun yanı sıra yer almaktadır. Müzenin bir de fotoğraf arşivi vardır. (Culture Edinburgh, 1955)

Koleksiyonun öne çıkan özellikleri arasında şunlar yer almaktadır:

- Kraliçe Anne Doll-Koleksiyondaki en eski oyuncak, 1740'tan kalma nadir bir ahşap moda bebeği

- Raleigh Chopper Bisikleti- 1970'lerin stil ikonu
- Kindertransport Ayısı- 1939'da Yahudi çocukları Nazi Almanya'sından kurtarmak için son Kindertransport treniyle Viyana'dan seyahat eden küçük bir Steiff oyuncak ayısı
- Stanbrig Eorls- 19 odası, elektrik ışığı ve akan suyu ile müze koleksiyonundaki en büyük bebek evi.
- Peter Tavlan Yumuşak Oyuncak- 20. yüzyılın başlarından kalma bir Steiff oyuncağı ve çocuklar için mağazacılığın ilk örneklerinden biri. (Culture Edinburgh, 1955)

Çocukluk Müzesinde yetişkinler için aylık atölye programları düzenlenmektedir. Bunlar; çeşitli çevrimiçi konferanslar, botanik suluboya atölyesi, müze koleksiyonu turu, kâğıt çiçekler atölyesi, uluslararası engelliler gününe özel etkinlik, Viktorya dönemi lezzetleri gibi yetişkinler için çeşitli atölyeler yapılmaktadır.

2.7.2. Genç V&A Müzesi

Şekil 3: Genç V&A, Londra.

Müze 1872'de Bethnal Green Müzesi olarak kurulmuştur. Demir yapı, aslen 1856-1857'de Albertopolis, South Kensington'da inşa edilmiş ve mevcut V&A kompleksinin erken aşamalarının inşasıyla yerinden edilmiş prefabrik bir binadır. Binanın dış cepheleri, James William Wild tarafından çağdaş Almanya'dakine çok benzeyen bir Rundbogenstil (yuvarlak kemerli) tarzında kırmızı tuğladan ve Charles Denoon Young and Company tarafından üretilen bir dökme demir yapı kullanılarak tasarlanmıştır. Çeşitli koleksiyonları farklı zamanlarda sergilemek için Bethnal Green'deki bina kullanılmıştır. 19. yüzyılda, gıda ve hayvansal ürünler ve şu anda Wallace Koleksiyonu'nda görülebilen eserler de dahil olmak üzere çeşitli sanat eserleri içermektedir. I. Dünya Savaşı'ndan sonrası yeniden sanat müzesi olarak düzenlenip daha sonra giderek büyüyen bir çocuk bölümü oluşturulmuştur. (Wikipedia, 2025)

Genç V &A (Young V&A), Birleşik Krallık'taki çocuklukla ilgili en büyük nesne koleksiyonuna sahiptir. 1974'te V&A'nın müdürü Sir Roy Strong, burayı uzman bir müze olarak tanımlamış ve Çocukluk Müzesi olarak yeniden sergilemiştir. Müzenin bugünkü misyonu "Herkesin, özellikle de gençlerin, tasarlanan dünyayı, özellikle de çocuklar için yapılan ve çocuklar tarafından yapılan nesneleri keşfetmesini ve tadını çıkarmasını sağlamak'' olarak belirtilmektedir. Geniş oyuncak, çocukluk ekipmanı ve kostüm koleksiyonlarına sahiptir ve aktif olarak da geçici sergilerden oluşan bir program düzenlenmektedir. (Art Dog İstanbul, 2024)

Müze, Ekim 2003'te bazı sebeplerden dolayı kapandı ancak Aralık 2006'da yeniden açılma kararı almıştır. 2019 yılında müzedeki 30.000'den fazla obje denetlenip paketlenerek daha fazla dönüşüm başlamıştır. South Kensington'daki geçici depolamadan sonra, "birkaç yıl içinde'' Stratford Waterfront'taki V&A East Müzesi'nin geri kalanına katılacaklardı. Müze 1 Temmuz 2023'te yeniden açılmıştır. 2024 yılında yılın müzesi ödülüne layık görülmüştür. (VAM, 2006)

Bölgedeki öğrenci, öğretmen ve velilere danışılarak yaratıcı öğrenme için bir kaynak olarak tasarlanan müzede De Matos Ryan ve AOC mimarlık stüdyolarının imzası bulunmaktadır. Parlak kırmız bir performans sahnesi bulunan müze 150 yıllık bir binanın içerisinde yer almaktadır. Müze dev harflerle 0-5 yaş arasındaki çocuklarla uygun interaktif bir kum havuzunun yer aldığı Play (Oyna), 5-11 yaşları arasındaki çocuklar için tasarlanan 125 seyircili kapasiteye sahip çocukların kostümler giyerek kendi performanslarının sergilenebildiği Imagine (Hayal et) ve 11-14 yaşları arasındaki çocuklar için tasarımın günlük hayattaki rolünü vurgulamak için mutfak aletleri ve oyuncakların olduğu Design (Tasarla) yazan üç galeriden meydana gelmektedir. Müzenin ortasındaki dev sarmal merdiven de çocuklardan yardım alınarak tasarlanmıştır. (Art Dog İstanbul, 2024)

Şekil 4: Genç V&A iç görüntüsü.

Yine aynı galeride Ryan Mario Rasin'in giyilebilir teknoloji markası Petit Pli ile ilgili bir sergide de görülmektedir. Rasin, büyüdükçe çocuklara uyacak şekilde genişleyen bir sistemle donatılmış çocuk giysileri üretmektedir. Galeri çocuklara nesneler arasında bağlantı kurmayı öğretmektedir. (Art Dog İstanbul, 2024)

Müzede güncel geçici sergilerde yayınlanmaktadır. Bunlar; Eski Mısır'ın yaratıcılığını, tasarımı ve popüler kültürü nasıl etkilediğini anlatan Mısır yapımı sergisi. Değerli mücevherler, tarihi değerli taşlar, ikonik saatler de dahil olmak üzere 350'den fazla nesnenin yer aldığı ve Cartier'nin 20. yüzyılın başından bu yana sanat, tasarım ve zanaatkarlık mirasının evrimini gösteren büyük bir sergi. Hem bir kutlama hem de bir eylem çağrısı olan, 1940'lardan günümüze Engelli, Sağır ve nöro farklı insan ve toplulukların tasarım tarihine ve çağdaş kültüre radikal katkılarını sergileyen Tasarım ve Engellilik sergisi, Gabrielle Enthoven'ın V&A'daki tiyatro ve performans koleksiyonunu kurmasından bu yana 100. yılını kutlayan Enthoven Unboxed: 100 Yıllık Koleksiyonculuk Performansı sergisi, İngiliz Stüdyo çanak çömlekleri- bağımsız sanatçı-çömlekçiler tarafından yapılan seramikler- 1910'larda ve 20'lerde ayrı bir sanat formu olarak ortaya çıkan sergi ve son olarak Çalışan Sanatçılar: Müze Rezidansları 2024 adında Luca Bosani, Jacqui Ramrayka ve Rachel Sale'in yaratıcı yolculuğunu, farklı topluluklarla olan bağlantılarını ve V&A'daki deneyimlerinin çalışma biçimlerini nasıl değiştirdiğini keşfedilebilen sergiler yayınlanmıştır.

Müze, koleksiyondaki parçalardan da ilham alarak ilkokul, ortaokul, üniversite öğrencileri ve öğretmenler için canlı ve heyecan verici bir etkinlik ve kurs programı düzenlemektedir ayrıca yarı zamanlı yetişkin kursları, atölyeler, konferanslar, çalışma günleri ve mesleki gelişim fırsatlarının geniş yelpazesi ile yetişkin kurs eğitimleri de sunmaktadır. Müzenin okul gruplarına yönelik yapmış olduğu müfredatlar arası sanal oturumlar ve çevrimiçi kaynaklardan sürekli değişen sergi ve sergi programına kadar, V&A öğrencilerin ilham verici öğrenme deneyimleri yaşadığı bir yerdir. 13-26 yaş arası gençler için moda, dijital tasarım, performans ve mimarlığa ilgi duyan gençler için etkinlik programları da düzenlemektedir. Atölyeler, kurslar, kariyer odaklı etkinlikler ve ücretsiz festivallerden oluşan heyecan verici bir programları bulunmaktadır. Sanat, tasarım, moda, dijital medya, performans ve mimarlık gibi çeşitli yaratıcı disiplinlerde sanatçılar ve tasarımcılar tarafından yönetilen gençler için atölyeler, etkinlikler ve kurslar sunmaktadırlar. Bunlar; Tasarımcıyla Tanışın Açık Stüdyo, İmajlar Deneyler/Gıda Kültürünü Keşfetmek Atölyesi, Kariyer İçgörüsü konuşması, Rachel Sale ile 10 dakikalık portreler, dijital buluşma: moda kimliğini keşfedin gibi atölyelerdir. Müze aile etkinlikleri ve aktiviteleri çocukların aileleriyle katılabilecekleri çevrimiçi keşfedebileceği oyunlar, etkileşimler, çizim ve yapma aktiviteleri de

düzenlemektedir. Bunlardan bazıları; Peruk tasarla, Berbat Ticaretler, Yap ve yap aktiviteleri, Çarşamba yapalım, Tasarım nedir?, Neden kıyafet giyiyoruz? gibi etkinliklerden oluşmaktadır. (VAM, 2006)

2.7.3. Brooklyn Çocuk Müzesi

Şekil 5: Brooklyn Çocuk Müzesi, New York.

1899 yılında dünyanın ilk çocuk müzesi olarak kurulan Brooklyn Çocuk Müzesi (Brooklyn Children's Museum) (BCM), özellikle aileler için tasarlanmış New York şehrinin en büyük kültür kurumudur. Gururla Crown Heights, Brooklyn'de bulunan BCM, görsel sanatlar, müzik ve performans, doğa bilimleri ve dünya kültürlerine dayanan sergiler ve programlarla yılda 300.000 çocuğa ve bakıcıya hizmet vermektedir. (Brooklyn Kids, 1899)

16 Aralık 1899'da kurulan müzenin amacı; müzelerin bilimsel yönüyle çocuklarda merak duygusunu harekete geçirerek, gözlem ve araştırma yapma yeteneğini geliştirmesine dair çalışmalar yapılmasını sağlamaktır. Müze'nin açılışıyla ilk 7 ay içerisinde 28.635 kişi tarafından gösterilen ilgi sayısıyla paralel olduğu görülmektedir. 1901 yılında düzenli okul programlarına dahil edilmiştir. 1902 yılında "Çocuk Müzesi Bülteni'' ismiyle aylık dergi basımına başlanmıştır. (Zilcioğlu, 2008, s.21-22)

Dünya çocuk müzelerine, Brooklyn Çocuk Müzesi'nin "müze, nesneden çok insan içindir'' felsefesi etkisi olduğu bilinmektedir. (Cleaver, 1992, Mayfield, 2005, Karadeniz, 2009)

Şekil 6: Gerçek dükkanlara dayalı çocuk boyutunda dükkanlar.

Brooklyn Çocuk Müzesi, Amerika Birleşik Devletleri'nde eğitim koleksiyonuna sahip dört çocuk müzesinden biridir. 1899'daki kuruluşundan bu yana BCM, özel bağışlar ve Brooklyn Müzesi'nden bağışlar yoluyla nesneler satın almıştır. BCM'nin koleksiyonu şu anda Paleolitik'ten antik çağa ve günümüze kadar yaklaşık 30.000 doğal tarih ve kültürel nesneden oluşmaktadır ve bu da koleksiyonu dünya çapında bir kültür ansiklopedisi haline getirmektedir. (Brooklyn Kids, 1899)

Koleksiyon nesneleri, müze genelinde sergilerde ve programlarda kullanılır çocukları doğal tarih, kültürlerle meşgul etmek için birincil kaynak olarak hizmet etmektedir. BCM'nin koleksiyonun misyonu, deneyimsel ve sorgulamaya dayalı öğrenmeyi desteklemek ve derinleştirmek için nesneleri uygulamalı öğrenme araçları olarak kullanmaktadır. BCM koleksiyonundaki her nesne, çocukların öğrenme için giriş noktaları olan fikirleri somutlaştırır. Bilim örnekleri, evrimin ve Dünya'nın jeolojik değişimlerinin hikâyelerini anlatmaktadır. Nesli tükenmekte olan tür örnekleri, neden çevre korumasına ihtiyaç duyduğumuza dair uyarıcı bir hikâye anlatmaktadır. Kültürel nesneler geçmiş uygarlıkların yaşamlarından bahseder ve bu insanların şu anda nasıl yaşadığımızın temelini göstermektedir. Nesnelerin şekilleri, renkleri, formları, dokuları, desenleri ve malzemeleri çocukların keşfetmelerine, başarısız olmalarına, soru sormalarına hayal güçlerini kullanmalarına olarak tanımaktadır. BCM, temel olarak çocukların nesnelerle olan etkileşiminin, empatiyi geliştiren ve genç ziyaretçileri düşünen, eleştirel, nazik ve ilgili dünya vatandaşları olmaya hazırlayan öğrenme deneyimlerini teşvik ettiğine inanmaktadır. (Brooklyn Kids, 1899)

BCM, Brooklyn ve New York şehri genelinde görsel sanat, doğa bilimi, dünya kültürleri, savunuculuk ve aktivizmi öne çıkaran programlarla çocuklara ve gençlere hizmet

vermektedir. Doğa bilimi örnekleri ve kültürel eserler, canlı hayvanlar ve kalıcı sergiler koleksiyonunu içerir. Öğrenciler, uygulamalı, sürükleyici ve unutulmaz deneyimler sunan disiplinler arası, sorgulama temelli programlara katılırlar. Müze salı-cuma günleri okul grupları, yaz kampı programı, sınıflarda BCM adı altındaki programlarda eğitimciler eşliğinde muhteşem hayvanlar, Brooklyn sesleri, dünyanızı tasarla, dünya savunucuları: iklim değişikliği ve kolektif eylem, rüzgârı kontrol et, hareket edin, ben ve süper duyu benliğim, en küçük komşularımız, konuş konuş, her yönde simetri atölyeleri yapılmaktadır. Okul sonrası program, gençlik programı gençlerin müze alanlarını inşa eden güç miraslarını keşfettiği ve sanat aracılığıyla hikayelerle ilişki kurma, etkileşim kurma ve anlatma biçimlerini hayal ettiği 9 haftalık bir programdır. Etkinlik kitleri; şehir aktivite kiti, blok partisi etkinlik kiti, evde sanat etkinlikleri; bir istiridye boyamak, maske yapımını keşfedin, Brooklyn'de iş yapın, bir pizza turtası tasarla, tebeşir yorgan yap, blok kolajı, kıl çiçek saksı, karton yelkenli, buz küpü resim, okuma köşesi, nesne renk çarkı, sabun çubuğu baskıları, pop-up kolajı, noktalı resim, geri dönüştürülmüş rüzgâr çanları gibi atölyeler yapılmaktadır. (Brooklyn Çocuk Müzesi, 1899)

2.7.4. Indianapolis Çocuk Müzesi

Şekil 7: Indianapolis Çocuk Müzesi, Indianapolis.

1925 yılında kurulan müze, çocuklar ve yetişkinler için güçlü öğrenme deneyimleri yaratarak neşe, merak ve merakı ateşlemeyi misyon edinmiş, kâr amacı gütmeyen bir kuruluştur. (Indianapolis Çocuk Müzesi, 1925)

Şekil 8: Indianapolis Çocuk Müzesi koleksiyonundan bir kesit.

Müze ABD'nin Indiana eyaletinin Indianapolis şehrinde bulunur. Müze Amerikan Müzeler Birliği bünyesinde faaliyetlerini sürdürmektedir. Dünyanın en büyük çocuk müzesidir. Toplam 43.933 m² alana sahip beş katlı bina olarak yıllık 1 milyondan fazla ziyaretçiyi ağırlamaktadır. 120.000'den fazla esere sahip olup, bu eserler üç grup halinde sergilenmektedir. Amerikan koleksiyonu, Dünya kültür koleksiyonu, Dünya doğal koleksiyonudur. Dinozor yaratıklarının simüle edildiği gösteriler, buharlı lokomotifler ve atlıkarıncalar sergilenmektedir. Çünkü müzenin hedefi çocukların ilgisini çekmektedir. (Wikipedia, 2024)

Beş katlı iç mekân sergileri ve 7.5 dönümlük açık hava sporları deneyimleri sunulmaktadır. Dünya da çocuk müzesi toplayan üç müzeden biri ve yıl boyunca sergilerde kullanılan dinozor kemikleri, kültürel ve tarihi eserler, sanat eserleri, oyuncaklar ve film dekorları dahil olmak üzere 130.000'den fazla öğeyi bir araya getirmişlerdir. (Indianapolis Çocuk Müzesi, 1925)

Müzede her yaş grubu bireyler için sanat atölyeleri düzenlenmektedir. Bunlar; 0-5 yaş çocuk ve aileler için 15 dakikalık birlikte sanat deneyimlemek atölyesi, her yaştan bireyler için 30 dakikalık dinozorlar yaşıyor atölyesi, 6 yaş üzeri çocuklar ve aileleri için 30 dakikalık Gerty'nin Fener Atölyesi, 0-5 yaş çocuk ve aileler için 15 dakikalık birlikte müzik yapmak atölyesi, her yaştan bireyler için 15 dakikalık bir kış perisi masalı atölyesi, 6 yaş üzeri ve aileler için 15 dakikalık sanatçı sende atölyesi, 6 yaş üzeri çocuklar ve aileleri için 30 dakikalık yağmur ormanı gece yürüyüşü atölyesi düzenlenmektedir. (Indianapolis Çocuk Müzesi, 1925)

2.7.5. Uluslararası Çocuk Sanatı Müzesi

Şekil 9: Uluslararası Çocuk Sanatı Müzesi, Oslo.

Norveç'in Oslo kentindeki Uluslararası Çocuk Sanatı Müzesi (Det Internasionale Barnekunstmusset), dünyanın ilk tam ölçekli Çocuk Sanatı Müzesi olarak öncü bir kurumdur. Bugün müzenin sanat koleksiyonu 180'den fazla ülkeden çocukların ve gençlerin sanat eserlerini içermektedir. Müze, 1986 yılında Çocuk Tarih, Sanat ve Kültür Vakfı tarafından kurulmuştur. Film yönetmeni Rafael Goldin (1920-1994) bu eşsiz müze ve koleksiyon fikrini tasarlamış ve geliştirmişlerdir. (Det Internasionale Barnekunstmusset, 1986)

- *Çocukların insan olduğu söylenir. Ancak, insanlar bir kültür olmadan var olamazlar. Çocuklar geleceğe ait insanlardır ve kendi kültürlerine, kendi sanatlarına ve tarihlerine sahip olma hakları var.* – Kurucu ve Film Yönetmeni Rafael Goldin (1920-1994)

Müze, 1980 yılında kurulan özel Çocuk Tarihi, Sanat ve Kültür Vakfı'na aittir. En fazla sekiz üyeden oluşan bir kurul tarafından yönetilir ve müze, Norveç Sanat ve Sosyal Tarih Müzeleri Birliği ve UNESCO'nun Uluslararası Müzeler Derneği üyesidir. (Det Internasionale Barnekunstmusset, 1986)

Şekil 10: Uluslararası Çocuk Sanatı Müzesi koleksiyonundan bir kesit.

Müzede Kalıcı ve geçici sergiler düzenlenmektedir. "ADIAMA, yaratıcılar!" SENEGAL sergisi 5-15 yaş arası dezavantajlı çocuklar ve gençlere yönelik barış ve şiddetsizlik için sanatsal ve insani bir tekstil projesi sunmaktadır. Katkılar, 2007 tarihli Müzenin kalıcı koleksiyonundan alınmıştır. Haziran 2021'den: Tekstil ve Kolaj sergisi koleksiyondan 12 ülkeden eserler, bant, kumaş, düğmeler, iplik, köpük, kauçuk, sim, keçe kumaş, pamuk, ağ, plastik gibi farklı malzemelerin yeniden kullanımını görüyoruz; yeni şekillerde bir araya getirilmiş sergi, portrelerden günlük durumlara kadar her şeyi gösteriyor. Kolaj ve tekstil çalışmaları 9-15 yaş arası çocuklar tarafından üretilmektedir. Kids paint corona dünya çapında sergi bu hayati tarihi olayın şu anda yaşadığımız dönemde herkesi nasıl etkilediğine dair çocuklar ve gençlerin görüşlerini ve sanatsal ifadelerini dahil etmeye odaklanmıştır. Müzede kalıcı sergilerden oluşan koleksiyonlarda bulunmaktadır bunlar; Oyuncak bebek koleksiyonu müzenin 1986'da kurulmasından bu yana farklı proje yolculuklarından toplanan nesnelerden oluşan bir koleksiyon; bağışlar, çocuk eserleri ile yetişkinler ve sanat aileleri de yer almaktadır. Bir diğeri Anne, savaş istemiyorum! sergisidir ve bir çocuğun gözünde savaşı anlatmaktadır. 1980'ler ve 1990'lardan Ukrayna'dan Çocuk Sanatı sergisinde ise müzenin kalıcı koleksiyonundan, 1980'lerin sonları ve 1990'lara ait önceki sanat projelerinden bir seçki sergilenmektedir. Çernobil, aklın ekolojisi, iyimserlik, yaşam sevinci, gelecek, umut ve hayaller gibi sıcak konulara bir bakış sunulmaktadır. Son olarak da geçici sergiden oluşan geri dönüştürülmüş malzemelerden yapılan oyuncaklar sergisi yer almaktadır. Çelik tel, kartonlar, gazoz kutuları, inciler, mantarlar vb. yarış arabaları, kamyonlar, bebekler, bisikletler, insanlar ve çeşitli hayvan figürleri gibi oyuncaklar yapmak için kullanılır ve oyuncaklar farklı Afrika ülkelerinden çocuklar tarafından el yapımı olarak hazırlanmaktadır. (Det Internasionale Barnekunstmusset, 1986)

Müzede anaokulu, ilkokul ve lise dönemi çocuklara özel programlar yapılmaktadır. Anaokulu 1-3 yaş ve 4-6 yaş arası çocuklar için turlar düzenlenmektedir. Turda çocuklara

diyalog, konuşmalar ve oyuncaklar yoluyla katılım fırsatı sunmaktadır. İlkokul gruplarına çocuk sanatı hakkında bilgi verilmektedir ve öğrenme sürecini heyecan ve coşku yoluyla güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Tur, sanat disiplini, doğa, sosyal bilgiler ve coğrafya müfredatıyla ilgilidir ve bilgi vaadi kapsamında çeşitli yeterlilik hedefleri için özelleştirilebilir. Lise dönemi çocukları için liseler, kolejler, üniversiteler, yetişkin öğretim okulları, kültür kulüpleri ve daha fazlası turlar için de program düzenlenmektedir. (Det Internasionale Barnekunstmusset, 1986)

2.7.6. Nürnberg Oyuncak Müzesi

Şekil 11: Nürnberg Oyuncak Müzesi, Nürnberg.

Nürnberg, Bavyera'daki Nürnberg Oyuncak Müzesi (Lydia Bayer Müzesi olarak da bilinir), 1971 yılında kurulmuş bir belediye müzesidir. Antik çağlardan günümüze oyuncakların kültürel tarihini tasvir eden, dünyanın en tanınmış oyuncak müzelerinden biri olarak kabul edilir. (Wikipedia, 2024)

Müze koleksiyonunun çekirdeğini, on yıllar boyunca Lydia (1897-1961) ve Paul Bayer (1896-1982) tarafından toplanan yaklaşık 12.000 oyuncak oluşturmaktadır. Bayers, 1920'lerin başında kapsamlı bir oyuncak koleksiyonu oluşturmaya başlamıştı, ancak oyuncaklar o zamanlar kültürel veya tarihi değere sahip olarak görülmüyordu. Würzburg'daki Neubaustraße'de bulunan özel Lydia Bayer Müzesi halka açıktı. (Wikipedia, 2024) Orta Çağ'dan beri Nürnberg oyuncak şehri olmuştur. Nürnberg'in eski kentinin küçük sokaklarında ve şehrin hemen hemen her yerinde oyuncak şirketleri vardır. Nürnberg'de ahşap oyuncaklar, kalaylı figürler, bebek mutfakları, dükkânlar ve özellikle teneke oyuncaklar üretilmiştir. Bugün Nürnberg, dünyanın en büyük Uluslararası Oyuncak Fuarı'nın merkezidir. Oyuncak

müzesi, 1.400 metrekarelik bir alanda eski oyuncak hazinelerini ve yeni dünya oyuncaklarını sergiliyor: Lego, Barbie, Play mobil, Matchbox. Yaz aylarında, açık hava müzesi oyun alanı ve avludaki müze kafe ziyaretçileri cezbetmektedir. (Nürnberg Oyuncak Müzesi, 1971)

Şekil 12: Müzedeki sergilenen koleksiyonlardan bir kesit.

Müzede sadece yüzde beşi görülebilen yaklaşık 87.000 obje içeren koleksiyon, antik çağlardan günümüze kadar olan zamanı kapsamaktadır. Son iki yüz yılda oyuncakların gelişimine odaklanmaktadır. Oyuncakların büyük çoğunluğu müze deposunda yer alıyor, ancak oyuncağın kültürel tarihine genel bir bakış sunan müzenin web sitesinde de görülebilmektedir. Nürnberg'in sanayi çağında bir oyuncak metropolü olarak özel rolü, yerel oyuncak endüstrisi nedeniyle özellikle belirginleşmektedir. (Wikipedia, 2024)

Müzede kalıcı sergiler ve diğer sergi alanları da bulunmaktadır. Bunlar; açık alan, arka bahçede demiryolu bulunan Café La Kritz. Açık oyun alanı, Shadowland (ip, ağ, piramit, yuvarlanan top heykeli, labirent, çarpıtıcı ayna). Zemin katta, ahşap oyuncaklar, geçici sergiler için özel sergiler/etkinlik odası. İkinci katta, bebekler, bebek evleri: Nürnberg mutfakları veya bebek mutfakları, kâğıt ve teneke figürler. Optik oyuncaklar: burcroskop, sihirli fener veya stereoskop. Üçüncü katta, teknoloji dünyası: büyük bir model demiryolu düzeni, çok sayıda araç, tren, buhar motoru, hareketli figürler ve daha teknik oyuncaklar. (Wikipedia, 2024)

Yeni inşa edilen çocuk alanı Kids on top çok çeşitli aktiviteler sunmaktadır. Çocuklar oynayabilir, el işleri yapabilir, langırt oynayabilir, çeşitli yapım setlerini deneyebilir veya çocuk kitapları okunabilmektedir. (Wikipedia, 2024) Müzenin gruplar için 60 dakikalık küçük ideal dünya ve 60/90 dakika arası çocukluk hayalleri adında müzedeki koleksiyonları anlatan rehberli turları bulunmaktadır. Anaokulu ve ilkokul öğrencileri için çeşitli standart programlar sunmaktadır. Bunlar; arılar etrafta vızıldar, geçiş sürecinde dünya oyuncakları, Dürer 'in

zamanındaki gibi çalmak gibi etkinlikler planlanmıştır. Çocuklara özel rehberli sergi turları da yapılmaktadır. Bunlardan biri Büyükanne Lydia'nın Oyuncak Kutusu isimli 12 kişilik anaokulu gruplarını kapsayan oyuncak kutularından alınan ipuçlarının yardımıyla çocuklar bir keşif turuna çıkarlar. (Nürnberg Oyuncak Müzesi, 1971)

2.7.7. Jean de La Fontaine Müzesi

Şekil 13: Jean de La Fontaine Müzesi, Chateau-Thierry.

Jean de La Fontaine, 8 Temmuz 1621'de vaftiz edilen on altıncı yüzyıl malikanesinde doğmuştur. Ev, su ve ormanların efendisi olan babası Charles tarafından, muhtemelen yerel saygınlığa olan aidiyetini göstermek için satın alınmıştır. Şimdilerde Rue Jean de La Fontaine olarak yeniden adlandırılan eski Rue des Cordeliers, kalenin yakınlığından yararlanan zengin konutlarla kaplıydı. Bu otel 1559 yılında inşa edilmiştir ve tarihi anıt olarak sınıflandırılmıştır. (Jean de La Fontaine Müzesi, 1876)

Şekil 14: 18. yüzyıldan kalma küçük salon.

Müzenin içerisinde odalara ayrılmış koleksiyonlara yer verilmiştir. 17. Yüzyıl odası, Hyacinthe Rigaud tarafından boyanmış La Fontaine'in portresi, Château-Thierry'nin çocuğunun orijinal vaftiz belgesi, La Fontaine'in yaşamı boyunca ve kontrolü altında üretilen masalların geniş bir seçkisi bulunmaktadır. Mart 1668'de basılan ve François Chauveau tarafından oyulmuş Fables seçimleri de yer almaktadır. Şair, kariyeri boyunca on iki masal kitabı ve birçok başka eser yayınlamıştır. Küçük 18. yüzyıl, La Fontaine'in ve onun muazzam ve evrensel eserinin yeniden keşfedildiği yüzyıldır. Evin diğer ucunda, solda 18. yüzyıldan kalma küçük oturma odası bulunmaktadır. Çalışmalarının daha az bilinen bir parçası olan ünlü ahlaksız masalların resimleri görülmektedir. François Boucher'den Nicolas Larmessin koleksiyonuna, Jean- Baptiste Oudry'den Nicolas Vleughels'e kadar dönemin en büyük sanatçıları şairi resmetmek için birbirini takip etmiştir. Bu eserler, özellikle bu masalların aktardığı fikirlerle saygı duruşunda bulunur. Yaşamı boyunca sansürlenen La Fontaine, Aydınlanma Çağı'nın çapkınlıklarını müjdeliyor ve burada cesur, şaşırtıcı ve mizahi metinler sunmaktadır. Conches Broşür Alanı, sağ tarafta Hint minyatürlerine ayrılmış alana girilmektedir. Baron Félix-Sébastien Feuillet de Conches'in değerli minyatür koleksiyonunun bir parçasıdır. (Jean de La Fontaine Müzesi, 1876)

Baron Feuillet de Conches'in sözde koleksiyonu, kesinlikle Jean de La Fontaine'nin doğduğu evde tutulan en istisnai koleksiyonlardan biridir. 19. yüzyılın başında, sanatı seven bu bilim adamı, masalların dünyanın her yerinden sanatçılar tarafından resimlenmesi zorluğunu üstlenmiştir. Koleksiyon, özellikle Delacroix, Decamps, Horace Vernet, Ingres, Rosa Bonheur ve Tche Tien tarafından resimlenen fabulistin eserlerinin bir sayfa baskısını içermektedir. Buna ek olarak, Çin, Japon ve Fars minyatürleri ve Lahor Mihracesi'nin sarayında Moğol bir ressam olan imam Bakhsh Lahori tarafından 1837'den itibaren geleneksel Hint minyatür teknikleri kullanarak üretilen masalları gösteren elli dokuz resimden oluşan bir dizi bulunmaktadır. 1968-1969 yıllarında devletin desteğiyle Jean de La Fontaine Müzesi tarafından satın alınan bu istisnai ve eşsiz koleksiyonun yaratılması yaklaşık 30 yıl sürmüştür. Toplamda bu 172 masal ve 10 resimli masal, müze koleksiyonlarının mücevherlerinden birini oluşturmaktadır. (Jean de La Fontaine Müzesi, 1876)

Oda 19. yüzyıl, sanatsal yaratımın en verimli dönemiydi: Gustave Doré, Alexandre-Gabriel Decamps, Pierre Ladureau Léon Lhermitte Léon Rousseau, Jules Coignet ve bu odada bulunan diğer birçokları bunun kanıtıdır. Bu yüzyıl, Fables'ın pedagojik mesleğini okuma, ahlak ve yurttaşlık bilgisi öğrenmek için bir destek olarak güçlendirmiştir. Jean de La Fontaine, Fransızların yaşamlarına girdi ve özellikle öğretim yoluyla çok sayıda günlük nesne aracılığıyla, kolektif hayal güçlerinin önemli bir unsuru haline gelmiştir. Dönem aynı zamanda güzel sanatlar, Épinal'in ünlü görüntüleri de dahil olmak üzere seri üretim veya lüks nesneler ve dekoratif sanatlar alanında çok çeşitli kreasyonlarla karakterize edilir. Elbette, on dokuzuncu yüzyıl, 1838-1840'ta Jean-Jacques Grandville, 1867'de Gustave Doré ve 1906'da Benjamin Rabier tarafından resimlenen masalların kanıtladığı gibi, aynı zamanda yayıncılık yüzyılıydı. (Jean de La Fontaine Müzesi, 1876)

Lafontainnian Kütüphanesi, Evin diğer tarafında, masalcıların yazılarının Fransızca ve yabancı birçok eski baskısını barındıracak şekilde özel olarak restore edilmiş bir kütüphanedir. La Fontaine'in çeşitli imzalı el yazmaları bulunmaktadır. (Jean de La Fontaine Müzesi, 1876)

Grafik Sanatlar Dolabı, 2017 yılında oluşturulan 20. yüzyılda şairle ilgili kâğıt eserlerin üretimini sunmaktadır. Salvador Dali'den Jean Lurcat'a, Marc Chagall'a ve Jean Cocteau'ya kadar bu eserler, La Fontaine'in maruz kaldığı büyük seri ya da endüstriyel üretimlerden, basit bir ticari yaklaşımın değil, bir sanatçının esere bakış açısının sonucu oldukları ölçüde farklılık göstermektedir. (Jean de La Fontaine Müzesi, 1876)

Müzenin koleksiyonları resim, grafik sanatlar ve heykel olarak üç ana başlıkta ayrılmışlardır. Resim de başlangıçta bir sanat ve tarih müzesi olan Jean de La Fontaine Müzesi,

17. yüzyıldan 19. yüzyıla kadar, çoğunlukla şair ve çağdaşlarıyla ilgili zengin bir resim koleksiyonunu korumaktadır. Hyacinthe Rigaud, Gabriel Revel, Jean-François Oudry, Jean-Baptiste Claudot, Louis Hersent, Alexandre-Gabriel Decamps ve Maurice Denis sanatçılar vardır. Müze ayrıca Léon Lhermitte ve Pierre Ladureau da dahil olmak üzere Marne Vadisi'nden büyük sanatçıların başyapıtlarına ev sahipliği yapmaktadır. François Chauveau, Jean-Baptiste Oudry, Gustave Doré, Marc Chagall, Jean Cocteau... Bu büyük isimlerin hepsi Jean de La Fontaine'i resmetme görevini üstlenmişlerdir. Müze, Fables ve Lafontainian bestiary temalı olağanüstü grafik sanatları koleksiyonlarını korumaktadır. Jean de La Fontaine, 17. yüzyılın başlarında Fransız edebiyatında büyük bir figür olarak kabul edilmiştir. Pierre Julien'den Étienne Mélingue'ye kadar müze, şairin ve eserlerinin uyandırdığı sanatsal etkiye tanıklık eden zengin bir büst ve heykel koleksiyonunu korumaktadır. (Jean de La Fontaine Müzesi, 1876)

Müzenin rehberli turları ve grup rezervasyonları bulunmaktadır.

2.7.8. Grimm Kardeşler Müzesi

Şekil 15: Grimm Kardeşler Müzesi, Kassel.

Kardeşler Jacob ve Wilhelm Grimm, Alman ve Avrupa kültür tarihinin en önemli kişiliklerinden biri olarak kabul edilmektedir. Alman filolojisinin kurucu figürleri olarak görülmüşlerdir ve "Çocuk ve Ev Masalları'' adlı derlemeleri ile uluslararası üne kavuşmuşlardır. 2005 yılında UNESCO, "Çocuk ve Ev Masalları''nın kişisel notlu kopyalarını dünya mirası belgeleri olarak ilan etmiştir. (Grimm Kardeşler Müze Evi, 1998)

Şekil 16: Grimm Kardeşler Müzesi bina içi görüntüsü.

Jacob Grimm, 1785 yılında Hanau'da, Wilhelm Grimm ise 1786 yılında doğmuştur. 1791 yılında ebeveynleri ve üç erkek kardeşleriyle birlikte Steinau'ya taşındıklarında altı ve beş yaşındaydılar. Bugün eski mahkeme binası Brothers Griim Steinau Müzesi olarak kullanılmaktadır. Grimm Kardeşler Evi Steinau, 1998 yılında Steinau Mahkemesi ve Grimm Kardeşler Uluslararası Derneği iş birliğiyle kurulmuştur. Müzede Grimm Kardeşler 'in yaşamı, çalışmaları ve etkileri duygusal bir şekilde sunulmaktadır. İnteraktif araçlar kullanarak misafirler, Grimm Masallarının renkli dünyasını görebilmekte, duyabilmekte ve hissedebilmektedir. Hem yetişkinler hem de çocuklar eski masal baskılarına, muhteşem illüstrasyonlara ve sayısız masal karakterine bakmaktan keyif almaktadır. Müze, çocukluk anılarını canlandırmış ve masalları hayata geçirmiştir. Müzenin bir odası, Romantizm 'in önemli bir ressamı ve grafik sanatçısı olan Jacob'un ve Wilhelm'in küçük kardeşi Ludwing Emil Grimm'in eserlerine adanmıştır. (Grimm Kardeşler Müze Evi, 1998)

Ziyaretçilerin Grimm Kardeşler Evi hakkında en keyifli şekilde bilgi edinmelerinin yolu, rehberli bir turda gerçekleşmektedir. 19 odada 600 metrekarelik bir alanda 60 dakikalık yetişkinler ve çocuklar için, Steinau'daki Grimm ailesinin yaşamı ve dünyaca ünlü kardeşlerin eserleri hakkında öğrenilmesi gereken birçok şey dinleyebilmektedirler. (Grimm Kardeşler Müze Evi, 1998)

2.7.9. Antonio Pasqualino Uluslararası Kukla Müzesi

Şekil 17: Antonio Pasqualino Uluslararası Kukla Müzesi, Palermo.

Antonio Pasqualino Uluslararası Kukla Müzesi (Antonio Pasqualino International Puppet Museum), 1975 yılında Halk Geleneklerini Koruma Derneği tarafından kurulmuştur. Müze, kuruluşundan bu yana sürekli olarak çağdaş müzeciliğe bağlı kalmış ve birkaç kişi için bir bilgi tapınağı değil, kültür ve bilginin yayıldığı bir yer olmuştur. Antonio Pasqualino Uluslararası Kukla Müzesi şu anda Hotel de France'ın içinde yer almaktadır; bu bina hem mimari hem de tarihsel açıdan özellikle ilgi çekicidir. Palermo'nun şehir merkezi, anıtsal Piazza Marina'nın yakınındadır. Başlangıçta – XVIII. yüzyılda – Hotel de France, Marquis Onofrio del Castillo'nun sarayı idi. Geleneksel müze etkinliklerinin ve canlı tiyatro gösterilerinin organizasyonunun birleşimi, tiyatro üzerine müze araştırmasının en başarılı örneklerinden birinin temelini oluşturmaktadır. Müzenin tarihi, 1995 yılında ortadan kaybolan, bir cerrah ve anavatanı Sicilya'nın tarihi ve kültürü konusunda antropolog olan kurucusu Antonio Pasqualino ile bağlantılıdır. 20. yüzyılın ikinci yarısında amansız bir şekilde ortadan kayboluyor gibi görünen bir tiyatro biçimine adadı: Haçlı Seferleri'nin tarihini anlatan Sicilya kukla tiyatrosu- Opera dei pupi- Ludovico Ariosto gibi İtalyan Edebiyatı'nın bazı ustalarının ana odak noktası olan Fransız şövalyeleri, Mattteo Maria Boiardo ve Torquato Tasso. 1965 yılında Antonio Pasqualin, diğer önde gelenlerle birlikte Halk Geleneklerini Koruma Derneği'ni kurdu ve eşi Janne Vibaek ile birlikte, onları yıkımdan ve unutulmaktan koruyan çeşitli kanıtların koleksiyonun üstlendi: senaryolar, kuklalar, tiyatrolar ve mobilya parçaları. 1975 yılında Halk Geleneklerini Koruma Derneği, yıllar boyunca toplanan eşyaların evlerini bulduğu Uluslararası Kukla Müzesi'ni kurdu: Fransa, İspanya, Tayland, Vietnam,

Burma gibi birçok Avrupa ülkesinden ve Uzak Doğu'dan nesneler bulunmaktadır. 1995 yılında Antonio Pasqualino vefat ettiğinde, müzeye onun adı verilmiştir. (Antonio Pasqualino Uluslararası Kukla Müzesi, 1975)

Müze kuklacılık ve halk gelenekleri ile ilgili yaklaşık yedi bin kitaba ev sahipliği yapan "Giuseppe Leggio'' Kütüphanesi'ne sahiptir. Bunlar arasında, 19. yüzyıla ve 20. yüzyılın başlarına kadar uzanan değerli bir el yazıları koleksiyonu ve 19. yüzyılın sonları ile 20. yüzyılın başları arasında yayınlanan şövalyelik yayınları yer alıyor. Ayrıca müzede, farklı ülkelerden kukla geleneklerine odaklanan fotoğraf, video ve ses kayıtlarının yer aldığı bir multimedya kütüphanesi de bulunmaktadır. Derneğin faaliyet gösterdiği bir diğer önemli alan da eğitimdir. Okul çocukları açıklayıcı videolarla zenginleştirilmiş rehberli turlara katılabilirken, okul paydaşları kukla tiyatrosu tekniklerine ilişkin teorik ve pratik eğitim kurslarına katılabilmektedir. Talep üzerine Opera dei pupi gösterileri gerçekleştirilebilmektedir. (Antonio Pasqualino Uluslararası Kukla Müzesi, 1975)

Şekil 18: Antonio Pasqualino Uluslararası Kukla Müzesi koleksiyonundan bir kesit.

Dünya'nın dört bir yanından kuklalar, marotteler, el kuklaları, gölge kuklaları, tiyatro makineleri ve oyun faturaları dahil olmak üzere 5.000'den fazla öğeyi korumaktadır. Bunlar arasında, UNESCO tarafından 2001 yılında "insanlığın sözlü ve somut olmayan mirasının başyapıtı'' ilan edilen Sicilya geleneksel kukla tiyatrosu Opera dei pupi'de kullanılan Palermo, Catania ve Napoli'den en büyük ve en eksiksiz pupi koleksiyonuna ev sahipliği yapmaktadır. Koleksiyonda aynı ödülü alan diğer kukla geleneklerinde kullanılan nesneler ve aksesuarlar da yer alıyor: Japon Ningyo Johruri Bunraku, Endonezyalı Wayang Kulit, Kamboçyalı Sbek Thom: Koreli Namsadang Nori- Kkoktu-gaksi Norum, Türk Karagöz ve Sri Lankalı Rūkada Nātya. Koleksiyon ayrıca, Seksenler ve Doksanlar arasında müze tarafından üretilen üç gösteri için yaratılanlar gibi önemli çağdaş sanat eserlerini de içeriyor: Italo Calvino'nun yazdığı ve

Roberto Andò'nun yönettiği Foresta-radice-labirinto (orman, kök, labirent) gösterisi için Renato Guttuso tarafından çizilen bir set tasarımı ve kuklalar; Polonyalı sanatçı ve yönetmen Tadeusz Kantor'un gösteri için yaptığı kuklalar ve tiyatro makineleri Macchina dell'amore e della morte (Aşk ve Ölüm Makinesi-1987); Enrico Baj tarafından yapılan kuklalar, Massimo Schuster'in Arc-en-terre'si tarafından gerçekleştirilen Le bleu-blanc-rouge et le Noir gösterisinde kullanılmıştır. Son zamanlarda müze, Massimo Schuster'in diğer iki gösterisi için Enrico Baj tarafından yapılan iki set masa üstü kuklası da satın almıştır. Müze, sanat eserlerinin korunması ve muhafaza edilmesinin yanı sıra, İtalya'da ve yurtdışında sergilerin düzenlenmesi gibi kukla tiyatrosunu tanıtmaya yönelik birçok faaliyet yürütmektedir. Müze, üretim ve eğitim faaliyetlerine de önem vermektedir. Kültürel değerini teyit eden Antonio Pasqualino Müzesi, 2001 yılında prestijli antropolojik ödül "Costantino Nigra'' ya layık görülmüştür. Ayrıca 2017 yılında "Yılın Müzesi'' olarak ICOM İtalya ödülünü almıştır. (Antonio Pasqualino Uluslararası Kukla Müzesi, 1975)

2.7.10. Weifang Dünya Uçurtma Müzesi

Şekil 19: Weifang Dünya Uçurtma Müzesi, Weifang.

Weifang Dünya Uçurtma Müzesi (Weifang World Kite Museum), Çin'in Weifang kentinin Kuiwen de bulunan bir müzedir. İlk olarak 1989'da açılan, Çin'in antik geçmişinden modern zamanlara kadar modeller, uçurtmalar ve dünyanın dört bir yanından uçurtmalar içeren on iki galeriye sahiptir. Weifang, "Uçurtmaların Dünya Başkenti'' olarak bilinmektedir. (Wikipedia, 2025)

Weifang Dünya Uçurtma Müzesi, adıyla bilinen dünyanın en büyük uçurtma müzesi 8.100 metrekarelik bir alanı kapsamaktadır. Çatısının ön yüzünde üstü sarı renkli özel malzemeyle kaplanmış çiniden yapılmış, kanatlarını açmış dev bir kuş heykeli vardır. Tavus kuşu şeklindeki bu kuş Çin kültürüne özel bir çalışmadır. Uçurtma müzesinde 300 tanesi çok özel ustalara ait olmak üzere 1000 tane değerli uçurtmalar ve çok değerli otantik uçurtma malzemeleri olan resim, yazı ve kopyaları ile dolu özel Çin stilini yansıtan, ince ve hassas işçilikle yapılmış kültürel malzeme, toplar ve çok fazla olmayan farklı kültürlerin uçurtmaları bulunmaktadır. 1 Temmuz 1987 yılında temeli atılan uçurtma müzesi, 1 Nisan 1988 yılında tamamlanarak halka açılmıştır. (Uçurtma Müzesi, 2005)

Şekil 20: Müzenin giriş salonu.

Weifang Dünya Uçurtma Müzesi'nin önemli bir ayrıntısı da müze önündeki "Dünya Uçurtma Anıt Meydanı''dır. Bu meydan da uçurtma ile ilgili çok sayıda uçurtma tarihini anlatan duvar panoları, heykeller ve farklı ülkelerin uçurtma kurumlarına ait 100x100 ebatlarında plaketler bulunmaktadır. Toplamda 13 ülke plaketinden birisi ise İstanbul Uçurtmacılar Derneği'ne yani Türkiye'ye aittir. (Uçurtma Müzesi, 2005)

Müze ziyaretçilerine 3D gözlükle Çin uçurtma kültürü ile ilgili oldukça güzel bir video izletilmektedir, yine müze içindeki dev ekranda uçurtma tarihi ve etkinlikleri ile sunumlar yapılmaktadır. Müze içinde yer alan uçurtma atölyesinde usta öğreticiler Çin uçurtma yapımını öğretmektedir. (Uçurtma Müzesi, 2005)

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, araştırma çerçevesinde incelenen ve yararlanılan kaynaklara yer verilmiştir.

Abacı (2005) *Çocuk ve Müze* isimli kitabında Türkiye'deki müzelere bağlı kalınmaksızın, yetişkinlerin çocuklarla birlikte bir müzeyi nasıl gezebileceklerine ilişkin örnekler ve Anadolu uygarlıklarının kısa bilgileri bulunmaktadır.

Zilcioğlu ve Onur (2008) *Çocuk Müzeleri ve Müze Eğitimi* isimli kitabında Uzman Şule Zilcioğlu'nun derlediği, Prof. Dr. Bekir Onur'un yayına hazırladığı bu kitap bize hem çocuk müzelerini tanıtmakta hem de bu müzelerde yapılan eğitim etkinliklerini açıklamaktadır.

Onur (2013) *Müze ve Oyun Kültürü* isimli kitabında müze ve oyun kavramları çerçevesinde yaptığı çalışmaların bir bölümünü de bu kitapta bir araya getirmektedir. Temel sorun müze ve oyun konusundaki değişim ve gelişmeler üzerinedir. Çocukların dokunarak, hissederek öğreneceği müzeler, oyun ve öğrenme için çok büyük olanaklar sağlar. Bu kitap hem müzeciler hem de oyun araştırmacıları için önemli bir kaynak niteliği değerindedir.

Karadeniz ve Onur (2016) *Türkiye'deki Oyuncak Müzeleri Oyuncak Müzelerinin Dünü, Bugünü ve Sürdürülebilirliği* isimli kitabında Türkiye'deki oyuncak müzelerini bir araya getirerek nasıl var oldukları, sürdürülebilirlikleri ve çocuklara ulaşmaya yönelik konuların Ceren Karadeniz ve Prof. Dr. Bekir Onur tarafından ele alındığı bir sempozyum derlemesi kitabıdır.

Karadeniz ve Onur (2018) *Müze Kültür Toplum* isimli kitabında kültürel çeşitlilik kavramının kültür politikaları içindeki yerinin her geçen gün daha çok sorgulandığını göstererek, çok sayıda müzenin bu kavrama ilişkin farkındalık çalışmalarını anlatmaktadır ve çağdaş müzecilik yaklaşımlarının müzeciliğin her alanında vurgu yaptığına dikkat çekmektedir.

Oktaş Arnaş (2017) *Oyun, Öğrenme ve Deneyimin Birleşimi: Çocuk Müzeleri* isimli makalesinde okul öncesi dönemindeki çocukların oyunlar yoluyla öğrenmeleri ve çocuk müzelerini ele alarak bilgi vermektedir. Aynı zamanda çocuklarla birlikte müzede yapılabilecek bir drama etkinliğini ele almış bir çalışmadır.

Erbay (2017) *Oyuncak ve Oyun Müzelerinde Çocuklara Yönelik Eğitimin Boyutları* isimli makalesinde Türkiye'deki oyuncak müzelerinin kuruluşuna değinerek, müzelerin eğitim işlevleri ve önemleri hakkında genel bilgilere yer verilmektedir.

Kılıçoğlu, Çarkacı, Kadıoğlu ve Çingül (2019) *Dünya Ülkelerinde ve Türkiye'de Çocuk Müzelerine Bir Bakış* isimli makalesinde geçmişte yapılan çalışmalar incelenip derleme yönteminden yola çıkarak Dünya ülkeleri; ABD, Almanya, Hindistan, İngiltere, Kanada, Meksika, Japonya ve Türkiye'deki Çocuk Müzelerinde yapılan uygulamaların ve aynı zamanda atölye uygulamalarının incelenmesi üzerine durulmuştur. Araştırmada Dünya Ülkelerinde ve Türkiye'de bu konuyla ilgili birçok çalışma yapıldığının sonucuna ulaşılmıştır. Bunun üzerine çocuk müzeleri oyun bulgu ve öğrenmeyi eğlenceyle birleştiren kuruluş olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Yavuz Öden (2020) *Çocuk Müzelerinde İç Mekân Tasarımları: Atatürk ve Çocuk İncelemesi* isimli makalesinde çocuk müzesi olarak yurtdışında uygulanmış örnekleri ele almıştır. Öncelikli olarak çocukların hedef kitlesi olduğu müzelerden olan Atatürk ve Çocuk Müzesi iç mekân ve sergileme elemanları bakımından incelenmiştir. Makalede amaçlanan, çocuklara yönelik tasarlanmış olan müzeleri etkinlik içerikleri bakımından araştırmak ve iç mekânında bulunan sergileme elemanlarının klasik müze anlayışındaki müzelere göre farklarına dikkat çekmektir. Bu amaçla tasarlanmış olan müzelerde yönlendirme panoları, haritalar, sergileme üniteleri çocukların göz hizalarına uygun olarak tasarlanmakta ve etkileşimli sergileme elemanları kullanılmaktadır. Atatürk ve Çocuk Müzesi araştırmasında öncelikli hedef kitle olarak ilköğretim çağındaki çocukların seçildiği için iç mekânında renk ve sergileme üniteleri bakımından çocukların ilgisini canlı tutacak formların ve bilgilendirme panolarının kullanıldığı görülmektedir.

Karadeniz (2009) *Dünyada Çocuk Müzeleri ile Bilim, Teknoloji ve Keşif Merkezlerinin İncelenmesi ve Türkiye için Bir Çocuk Müzesi Modeli Oluşturulması* isimli tezde önceliği eğitim olan ve eğitimini doğrudan ya da dolaylı yollarla etkileyen dünyadaki çeşitli ülkelerdeki çocuk müzeleri bilim, teknoloji ve keşif merkezleri ele alınarak dikkatle incelenmiş ve bununla birlikte Türkiye için bir çocuk müzesi modeli oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu çalışmanın sonucunda ulaşılan sonuç ise dünyadaki örneklerin, çocuk ve gençlerin kültürel kimliğe sahip çıkan, evrensel değerlere saygılı, titizlikle araştırıp, sorgulayan ve bilimin takipçisi bireyler olarak yetişmelerine katkı sağlayan kurumların bulunduğu ve bu sonuçla birlikte Türkiye'nin de önemli bir ihtiyacı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları, verilerin analizi, araştırmanın geçerliliği ve güvenirliği, araştırmacının rolü verilmektedir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma problemi ile ilgili verileri toplamak için ilk olarak literatür taraması yapılmıştır. Bu kapsamda Türkiye'deki çocuk müzelerinin koleksiyon ve eğitimlerini inceleyen çalışmalara bakılmıştır. Araştırma sürecinde, yazılı kitaplar, tezler, makaleler, ansiklopediler, dergiler, müzelerin web siteleri, sosyal medya hesapları gibi çeşitli kaynaklardan elde edilen veriler kullanılmıştır.

3.2. Evren / Örneklem

Araştırmanın evrenini içerisinde müze kelimesi geçen müze statüsünde olduğu bilinen kurumlara yer verilmiştir. Bilim, sanat, kültür merkezleri, sanat müzesi olup çocuk ve yetişkinler için etkinlik düzenlense dahi ele alınmamıştır. Türkiye'deki 23 çocuk müzesinde koleksiyon ve eğitim üzerine literatür taraması, müze web siteleri ve sosyal medya hesaplarına bakılarak bebek, çocuk ve yetişkinlere özel verilen eğitimlerin incelenip değerlendirilmesi oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini ise, Türkiye'deki çocuk müzelerinin koleksiyonları, 18-48 ay bebek, 3-12 yaş çocuk ve 18 yaş üzeri yetişkin gruplarına özel çocuk müzelerinde düzenlenen eğitim etkinlikleri oluşturmaktadır.

3.3. Veri Toplama Süreci ve Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak gözlem ve doküman analizi kullanılacaktır. Türkiye'deki çocuk müzelerinin koleksiyonları ve verilen eğitimleri ayrıntılı, kapsamlı ve zamana yayılmış bir bakış açısı elde etmek için gözlem yönteminin alt başlığı olan doğrudan gözlem kullanılarak kurumlara ve verilen eğitimlere müdahale etmeden olayları gözlemleyip not alınacaktır. Doküman analizinin kullanılmasıyla birlikte araştırmada incelenen koleksiyon ve eğitimlerle yazılı belgelerin ayrıntılı olarak taranması ve bu bilgilerden yeni bir bütünlük oluşturulması, doküman/metin analizini ortaya çıkarması hedeflenmiştir.

Bu araştırmada Türkiye'de yer alan 23 çocuk müzesinin koleksiyon ve eğitimleri incelenmeden önce, çalışmanın kapsamı yalnızca Türkiye ile sınırlandırılmamış; çocuk müzeciliğinin tarihi ve Dünya'daki çocuk müzeleri de araştırılmıştır. Ardından Türkiye'deki çocuk müzeleri web siteleri ve sosyal medya hesapları üzerinden paylaştıkları bilgiler doğrultusundan ele alınmıştır. Araştırmada mevcut yazılı kitaplar, tezler, makaleler, ansiklopediler, dergiler, müzelerin web siteleri, sosyal medya hesapları gibi çeşitli kaynaklardan elde edilen veriler kullanılmıştır. İncelenen dokümanların bir bölümü, çalışmanın ilgili araştırmalar bölümünde ayrıntılı olarak sunulmuştur.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi kullanılacaktır. Taramalar sonucunda web siteleri ve sosyal medya hesapları üzerinden paylaştıkları bilgiler doğrultusunda değerlendirilen 23 çocuk müzesi ilk olarak tematik açıdan analiz edilecektir. Web siteleri üzerinden değerlendirilen 23 çocuk müzesi kuruluş yıllarına göre kendi içinde gruplara ayrılıp kronolojik sıraya ayrılacaktır. Türkiye'deki Çocuk Müzeleri şehir incelemesi yapılıp tablo haline getirilecektir. Müzelerin bulundukları şehirler ve o şehirlerde kaç tane çocuk müzesi bulunmakta değerlendirmeye alınacaktır. Elde edilen veriler doğrultusunda çocuk müzelerindeki koleksiyonlar incelemeye alınacaktır. Çocuk müzelerinin kurucuları ve alanlarını listeleyen bir tablo yapılacaktır. Türkiye'de web siteleri kullanan ve kullanmayan çocuk müzeleri incelemesi yapılacaktır. Sosyal medyayı aktif kullanan ve kullanmayan çocuk müzelerine bakılacaktır. Müzeler temalara göre sınıflandırılacak ve bununla birlikte müzelerde çocuk ve yetişkinlere özel verilen eğitimler incelenecektir. Yetişkinler için etkinlik yapan ve yapmayan çocuk müzeleri incelemesi yapılacaktır, Çocuk müzeleri koleksiyon içeriklerine göre web siteleri ve sosyal medya hesapları doğrultusunda yayınlanan eğitimlere

bağlı olarak detaylı araştırma yapılıp değerlendirme yapılacaktır. Koleksiyon ve eğitim konusunda yeterli bilgi paylaşmayan müzelerde mevcuttur.

3.5. Araştırmanın Geçerliği ve Güvenirliği

Araştırmada, Türkiye'deki çocuk müzeleri kronolojik sırada ele alınmış web siteleri ve sosyal medyada paylaştıkları bilgiler doğrultusunda da koleksiyon ve eğitimleri değerlendirilmiştir. Müzelerle ilgili doğrudan ve dolaylı alıntılar kullanılmıştır. Kaynak bölümünde doğrudan ve dolaylı yoldan elde edilen bilgiler ve referanslar belirtilerek araştırmanın geçerlilik ve güvenirliği arttırılmıştır.

3.6. Araştırmacının Rolü

Türkiye'deki tüm çocuk müzelerini kendi içinde gruplara ayırıp kronolojik sırayla sunulmuştur. Önce müzenin tarihçesini, kimin tarafından kurulduğu ve kime ait olduğunu belirtilmiştir. Ardından koleksiyonun içeriği incelenmiştir. Daha sonra çocuk ve yetişkin eğitimine bakılmıştır. Son olarak sosyal medya ve web sitesi bölümü ile araştırmasını online veri taramalar doğrultusunda elde edilen bulgular değerlendirilip çalışmanın sonucuna ulaşılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

4. Türkiye'deki Çocuk Müzeleri

4.1. Oyuncak Müzeleri

4.1.1. Musa Baran Çocuk Oyuncakları Müzesi, 1983

Şekil 21: Bademler Sanat Köyü, İzmir.

Arkeolog Dr. Musa Baran, İzmir Arkeoloji Müzesi'nden 1975 yılında emekli olduktan sonra çocuk oyunları üzerine araştırmalarını derinleştirmiştir. 1983 yılında halka açtığı çocuk oyuncakları koleksiyonu pek çok insana örnek olmuştur. Sergisini gezen Prof. Dr. Bekir Onur ve Sunay Akın'ın ziyaretleri, Türkiye'de çocuk oyuncakları müzelerinin yaygınlaşmasını sağlamıştır. Dr. Musa Baran, Türkiye'de oyuncak müzesi kurma fikrini hayata geçiren ilk kişidir. Sunay Akın bir yazısında bunu şöyle anlatmıştır: ''Oyuncak müzesi denildiğinde öncelikle Dr. Musa Baran anılmalıdır. Musa Baran İzmir'in Bademler köyünde bir oyuncak müzesi kuruyor. Daha doğrusu köydeki çocukların yaptığı oyuncaklarla evinin bir odasında onları sergiliyor. Sonra Prof. Dr. Bekir Onur Ankara Üniversitesi'nde yerli oyuncak tarihi üstüne çalışırken yerli oyuncak üreticilerinin elinde kalan oyuncakları topluyor.'' (Baran Türker, 2024, s.62)

Kendisi de Bademler Sanat Köyü'nden olan Musa Baran, çocuk oyun ve oyuncaklarının evrensel olduğunu düşünen birisiydi. Ona göre oyunlar sadece "oyun'' değil, binlerce yıldır süregelmiş bir tarih, bir kültürdü. Aynı zamanda eğitimin de başlangıcıydı. (Bademler Sanat Köyü, 1983)

Musa Baran'ın 1983 yılında açmış olduğu müzedeki oyuncak koleksiyonu, Bademler Sanat Köyü alanı içerisinde inşa edilen Musa Baran Çocuk Oyuncakları Müzesi'ne taşınarak

23 Nisan 2024 tarihinde yeni yerinde tekrar halka açıldı. On yedi dönüm arazi içerinde yer alan ‘‘Bademler Sanat Köyü’’ içindeki Musa Baran Çocuk Oyuncakları Müzesi’nde, 1970’lerde, Bademler Köyü sokaklarında çocukların bireysel ya da toplu olarak oynadıkları oyunların fotoğrafları da yer almaktadır. Sergilenen tüm fotoğraflar Musa Baran’ın kendisi tarafından 1970 yıllarında çekilmiştir. Koleksiyon ise yine aynı yıllarda çocukların kendi elleri ile yaptığı oyuncaklardır. Çoğu Bademler Musa Baran Çocuk Oyuncakları Müzesi 2019 yıllında faaliyete geçen Bademler Köyü Kültür Sanat ve Eğitim Vakfı’na (BAKSEV) bağlıdır.

Şekil 22: Musa Baran Çocuk Oyuncakları Müzesi salonu.

Musa Baran Çocuk Oyuncakları Müzesi, Baran’ın 1990 yılında İzmir’in Bademler köyündeki evini müzeye dönüştürmesi ile açılmıştır. (Akoğlan Kozak & Güncan, 2021) Müzede Baran’ın ve köy çocuklarının çeşitli malzemelerden yaptıkları oyuncaklar sergilenmektedir. Bunlardan başka müzede, uçurtmalar, sapanlar, kargıdan yapılmış silahlar, telden yapılmış arabalar, bez bebekler ile köyde kullanılan ilkel tarım aletleri, günlük yaşama dair geleneksel eşyalar, kıyafetler ve mutfak gereçleri de sergilenmektedir. Müzenin koleksiyonunda ayrıca, topaçlar, döndürgeç oyuncağı, çamurdan oyuncaklar, kız çocuklarının oynadığı evcilik oyunu ile kare, uğur, nazar başlığı altında çocuklara nazar değmesin diye takılan aksesuarlar da yer almaktadır. (İşler, 2022) Musa Baran Çocuk Oyuncakları Müzesi, oyuncağın tarihinin insanlık tarihi kadar eski olduğunu vurgulayan bir müzedir. Antik dönem oyunların 1970 yılları çocuk oyunları ile karşılaştırması fotoğraflar ve anlatımlarla aktarılmaktadır. (Baran Türker, 2024, s.65) Çocuk oyuncakları müzesi, teknolojik gelişmelere ve yeniliklere açık, çocukların sanatsal faaliyetlere katılabilecekleri bir müze olarak kurulmuştur. Müzede, çocukların ya da ebeveynlerin telefonla kare kod üzerinden oyuncağın

tarihsel geçmişini görebileceği bir ortam hazırlanmıştır. Newyork'daki müzede sergilenen bir vazonun üzerindeki figürün, 1970'lerde, Bademler Köyü'nde oynanan oyunla karşılaştırması yapılarak bilgi verilmektedir. İ.Ö. 8. yüzyılın ikinci yarısına ait olan ''Aşık Oyunu''nun Güney Doğu Anadolu Bölgesi Kargamış'ta bulunmuş bir kabartmada betimlendiği görsel olarak sunulmaktadır. Musa Baran'ın esinlendiği 16.yüzyıldan kalma Pieter Brueghel'in çizdiği ''Çocuk Oyunları'' tablosu dijital baskısı da sergilenmektedir. Orta alanda çocukların kendi oyuncaklarını yaptıkları atölye masaları mevcuttur. Bu alanda aynı zamanda resim, seramik gibi sanatsal faaliyetlere yer verilmektedir. (Baran Türker, 2024, s.65)

Bademler Sanat Köyü içerisinde bulunan Musa Baran Çocuk Oyuncakları Müzesi'nde 7-12 yaş çocuklar ve yetişkinler için her ay düzenli olarak resim, müzik, yaratıcı yazarlık, interaktif sanat atölyeleri düzenlenmektedir. Çocuklar için olan atölyelere baktığımızda resim atölyesi, çini boyama atölyesi, hayal atölyesi yapılmaktadır. Özel gün ve tarihler için de örneğin 23 Nisan Çocuk şenliği gibi ücretsiz atölye programı düzenlemektedirler. Yetişkinler için ise pasta yapımı ve süsleme atölyesi, çini boyama atölyesi, punch atölyesi, karma kurs, müzede yoga ve resim atölyesi yapılmaktadır. Bademler Sanat Köyün içerisinde yapılan bu programlardan resim atölyesi hem çocuklar için hem de yetişkinler için aktif olarak gerçekleştirilen atölyelerdir.

Çocuklar için yapılan atölye etkinlikleri:

Resim Atölyesi: 8-12 yaş arasındaki çocuklar için oluşturulmuş 240 dakikalık bir atölyedir. Çocuklar bu atölyede resim tekniklerini öğrenmektedir. Yaratıcılıklarını özgürce ifade etmeyi öğrenmektedir ve sanatın gücünü doğa ve kültürle harmanlamaktadır.

Çini Boyama Atölyesi: 7-12 yaş arasındaki çocuklar için oluşturulmuş bir atölyedir. Çocuklar bu atölyede geleneksel çini sanatını eğlenceli ve yaratıcı bir şekilde tanıyarak, kendi renkli çinilerini tasarlamaktadır. Basitleştirilmiş desenler ve özel çocuk boyaları kullanılmaktadır. Atölye içeriği ise çini sanatı hakkında kısa bir bilgilendirme ile başlayıp geleneksel motiflerin ve desenlerin tanıtımı, seramik üzerine kontur ve boyama teknikleri, fırınlama bilgisi ile tamamlanır.

Şekil 23: Bademler Sanat Köyü Instagram hesabından yayımlanan çocuk grupları atölye afişi.

Yetişkinler için yapılan atölye etkinlikleri:

Çini Boyama Atölyesi: Yetişkin katılımcılar için olan bu atölyede 180 dakikalık bir zaman diliminde geleneksel Türk sanatlarından biri olan çiniyi tanıyarak, temel teknikleri öğretmek ve kendi özgün tasarımlarını oluşturmak hedeflenmiştir. Atölye içeriğinde çini sanatı hakkında kısa bir bilgilendirme, geleneksel motiflerin ve desenlerin tanıtımı, tabak, karo veya küçük bir çini objesi boyamak ve eserler boyanarak kalıcı hale gelebilmesi için fırınlanma bilgisi verilmektedir.

Punch Atölyesi: Yetişkin katılımcılar için olan bu atölyede 120 dakikalık bir zaman dilimi içerisinde punch tekniği ile yetişkin katılımcıların kendi tasarımlarını yaratabileceği, kumaşlara dokular ve desenler işleyebileceği ve streslerini azaltıp keyifli bir hobi edinebilecekleri bir atölye hedeflenmektedir.

Şekil 24: Bademler Sanat Köyü Instagram hesabından yayımlanan yetişkin grupları atölye afişi.

İçerisinde Musa Baran Çocuk Oyuncakları müzesinin de yer aldığı Bademler Sanat Köyü'nün aktif olarak kullandığı Instagram hesabı bulunmaktadır. Burada hemen hemen her gün müze içerinde gerçekleştirilecek olan yetişkin ya da çocukları kapsayan etkinlikler, organizasyonlar, yarışmalar, sergiler, söyleyişiler, yazarlarla sohbetler, konserler ve çocuk şenlikleri gibi programların afişleri ve gerçekleştirilen programların fotoğrafları paylaşılmaktadır.

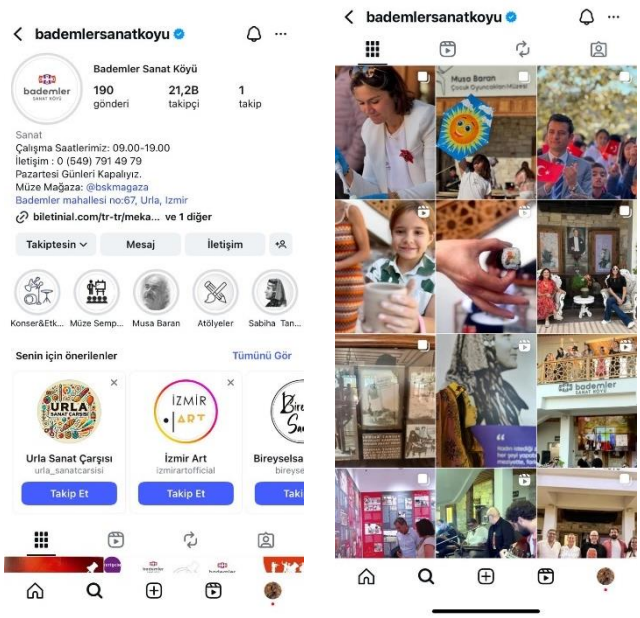

Şekil 25: Bademler Sanat Köyü resmi Instagram hesabı.

Musa Baran Çocuk Oyuncakları müzesinin yine Bademler Sanat Köyü adı altında bir web sitesi de bulunmaktadır. Burada da Bademler Sanat Köyünün nasıl kurulduğunun tarihçesi, Musa Baran Çocuk Oyuncakları Müzesinin tarihçesi ve aynı müzede yer alan Sabiha Tansu Etnografya Müzesi tarihçesinin yer aldığı olası etkinlikler ve workshopların tarihlerinin yayınlandığı ve rezervasyonların alındığı daha çok yetişkinlere hitap eden bir görsel tasarımı olan web sitesidir.

Şekil 26: Bademler Sanat Köyü web sitesi Musa Baran Çocuk Oyuncakları Müzesi sayfa görseli.

4.1.2. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Oyuncak Müzesi, 1990

Şekil 27: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Oyuncak Müzesi, Ankara.

Prof. Dr. Bekir Onur, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Oyuncak Müzesi'ni 1990 yılında kurarken Musa Baran'ın bilgi ve deneyimlerinden yararlanmıştır. Bekir Onur, bu konudaki teşekkürlerini 6 Eylül 1989 yılında yazmış olduğu teşekkür mektubunda dile getirmiştir. (Baran Türker, 2024, s.62)

Türkiye'nin ilk oyuncak müzesi olan Ankara Oyuncak Müzesi 20 Nisan 1990 yılında Bekir Onur tarafından hızlı değişim süreci içinde kaybolma tehdidi altında bulunan oyuncakları korumak, oyuncak aracılığıyla sanayi tarihi, kültür tarihi, eğitim tarihi, çocukluk tarihi, oyun tarihi alanlarında araştırma yapmak ve oyuncak aracılığıyla çocuklarla müze, sanat, tarih, bilim alanlarında eğitim yapmak amaçlarıyla ziyarete açılmıştır. 5000'e yakın oyuncağı içeren bu koleksiyonun en önemli özelliği çok sayıda geleneksel oyuncağı içermesi, yerli oyuncak üreticilerine ilişkin önemli örnekler sergilemesi ve oyuncak tarihine tanıklık eden çok sayıda yabancı örneği kapsamasıdır. (Karadeniz ve Atar, 2017, s.482) 2015 yılında Ankara Üniversitesi 10.Yıl yerleşkesindeki yeni binasına geçiş yapan müzede tematik bir sergileme yaklaşımı benimsenmektedir. Müze temaları geleneksel oyuncaklar, sahil ve bahçe oyuncakları, taşıtlar, okul kültürü, Eyüp oyuncakları, bebek evi ve koleksiyonerlik, zekâ oyunları ve oyuncakları, müzik ve eğlence kültürü ve oyuncakları ile çocuk kültürü nesneleri yer alır. Koleksiyonda Jülyet Altın, Alasya, Nekur, Gürel, Çevik, Dündar, Fatoş, Pilsan vb. üreticilerin en önemli oyuncaklarının yanında Çorum, Konya, İzmir, Gaziantep, Giresun, Bursa, Hatay vb. şehirlerde üretilmiş yürüteç, kağnı, topaç, beşik, folklorik bebek, itfaiye aracı, uzay aracı, çakar motor, borazan, puset, horoz, düdük, kova, kaşık bebek, cambaz, düdüklü testi, yoyo, gargarı, ceviz fırıldak vb. geleneksel oyuncaklar sergilenmektedir. (COKAUM, 1990)

Şekil 28: Koleksiyonların sergilendiği bir salon kesiti.

Ankara Oyuncak Müzesi bir ''Üniversite Müzesi'' olarak lisans ve lisansüstü öğrencilerin akademik kullanımlarına açık, çocuk kültürünü araştıran, müze eğitimi konusunda güncel uygulama ve araştırma örneklerini yakından izleyen bir araştırma merkezidir. Bir parçası olduğu Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi ile

çalışmalarına üniversite bünyesinde devam eden oyuncak müzesi aynı zamanda Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı özel müzedir. (COKAUM, 1990)

Ankara Oyuncak Müzesi Eğitim Takvimi, Ankara Oyuncak Müzesi'nin eşsiz koleksiyonundan ilham alınarak 5-8 yaş grubuna yönelik olarak geliştirilmiş yenilikçi bir eğitim materyalidir. 12 ay boyunca her ay farklı bir oyuncağı ele alan takvim, çocukların müzeden öğrenme süreçlerini eğlenceli bir deneyime dönüştürecek şekilde tasarlanmıştır. Takvimin her ayında; ayın sözü, ayın oyuncağı ve bu oyuncakla ilgili bilmeceler, etkinlikler, tarihi bilgiler ve yaratıcı çalışma önerilerinin yer aldığı bölümler bulunmaktadır. Bu içerikler, çocukların öğrenme süreçlerini desteklerken kültürel ve eğlenceli unsurları da bir araya getirmektedir. (COKAUM, 1990) Bu yıl seçilen oyuncaklar arasında Ocak ayında çakar motor tasarla ve oyna atölyesi, Şubat ayında uzay aracı tasarla ve oynat atölyesi, Mart ayında topaç tasarla ve oyna atölyesi, Nisan ayında kaşık bebek tasarla ve anlat atölyesi, Mayıs ayında araba tasarla ve oyna atölyesi, Haziran ayında tokmaklı kağnı ritmi keşfet atölyesi, Temmuz ayında uçak tasarla ve oyna atölyesi, Ağustos ayında sallanan at tasarla ve oyna atölyesi, Eylül ayında itfaiye aracı tasarla ve oyna atölyesi ve Ekim ayında ise atlı karınca tasarla ve anlat atölyesi bulunmaktadır. Önceki atölyelerinde çocuklar için drama atölyesi, kaşık bebek atölyesi, geri dönüşüm atölyesi, deneyim atölyesi, etkileşimli kitap okuma atölyesi, tasarım atölyesi, geleneksel kaşık bebek atölyesi, oyun atölyesi, geleneksel oyuncaklar ve mobil uygulama etkinliği ve çeşitli ilkokul -ortaokullar ile iş birliği projeler gerçekleştirilmiştir.

Çocuklar için yapılan atölye etkinlikleri:

Geleneksel Oyuncaklar ve Mobil Uygulama Atölyesi: Tasarımı Kreatin Studios'a ait olan Ankara Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Kordinatörlüğü desteğiyle yürütülen ''Oyuncak Kutusu AR: Ankara Oyuncak Müzesi'nde Arttırılmış Gerçeklik Deneyimiyle Müze Eğtimi'' projesi kapsamında geleneksel oyuncaklar ve mobil uygulama temalı bir eğitim atölyesi planlanmıştır. Bu proje 3, 4. ve 5. sınıf öğrencisi çocuklarla birlikte yapılmıştır.

Tokmaklı Kağnı Ritmi Keşfet Atölyesi: Bu atölyede Tokmaklı kağnının çıkardığı sesler taklit edilir ve bu sesleri taklit etmek için kaşık, çubuk, kapak gibi farklı malzemeler kullanılır. Kağnının tekerleklerinin dönerken çıkardığı sesi ve tokmaklarının vuruşlarını taklit etmeye çalışılır. Önce her malzeme için bir ses belirlenir ve tek tek denenir. Daha sonra bu sesler birleştirilerek tokmaklı kağnı yolculuğunun ritmi oluşturulur. Bu atölyede belirli bir yaş sınırlaması yoktur. Bu etkinlik web sitesi üzerinden ilan edilmiştir. (COKAUM, 1990)

Şekil 29: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Oyuncak Müzesi Instagram hesabından yayımlanan çocuk grupları atölye afişi.

Şekil 30: Ankara Üniversite Çocuk Kültür ve Araştırma Merkezi web sitesinde yayımlanan etkinlik.

Yetişkinler için yapılan atölye etkinlikleri:

Oyuncak Müzesindeki Eserlerin Kille Canlandırma Serüveni Atölyesi: Eğitmen Betül Ünlüçoban ile Ankara Üniversitesi Sağlık Kültür ve Spor Dairesi Başkanlığı tarafından Kültür günleri kapsamında müzede yetişkinler için kil atölyesi düzenlenmiştir. Etkinlik müzenin Instagram sayfası üzerinden paylaşılmıştır.

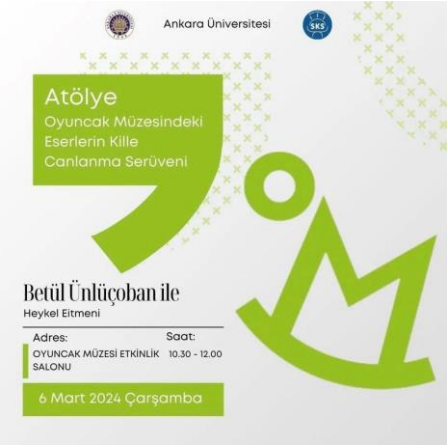

Şekil 31: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Oyuncak Müzesi Instagram hesabından yayımlanan yetişkin grupları atölye afişi.

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Oyuncak Müzesinin aktif olarak kullandığı Instagram hesabı bulunmaktadır. Burada müze içerinde gerçekleştirilecek olan yetişkin ve daha çok çocukları kapsayan atölye çalışmalarının afişleri, koleksiyonda yer alan oyuncakların zaman zaman detaylı bilgilerinin paylaşıldığı gönderiler, ilkokul-ortaokul öğrencileriyle yapılan iş birlikleri ve ziyaret saatleri afişleri gerçekleştirilen programların fotoğrafları paylaşılmaktadır. Instagram sayfasında düzenli olarak paylaşılan bir proje yürütülmektedir. Müzenin engelli bireylere yönelik ‘‘Engelsiz Müze’’ vizyonundan hareketle müzeyi engelli bireylerin erişimine açmak için Ankara Üniversitesi Disiplinlerarası Müze Eğitimi Teziz Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ulviye Atak tarafından projelendirilen müzelerde sesli betimleme ‘Seslerle Oyuncaklar’ projesi Ankara Oyuncak Müzesi’nin 20 nesne içinden seçilen örneklere ilişkin sesli betimleme seti yayına açılmıştır. Müzelerde sesli betimleme, görme engelli bireylerin müze nesnelerini daha iyi algılamalarını sağlamak amacıyla hazırlanan sözlü açıklamalardır. Bu açıklamalar, görsel bilgilerin sözlü olarak ifade edilmesiyle görme engelli bireylerin mekân ve içerikle anlamlı bir bağ kurmalarına olanak tanır. Tiyatro sanatçısı Korhan Tuçdan tarafından da seslendirilmiştir. (COKAUM, 1990)

Şekil 32: Instagram sayfasından paylaşılan Seslerle Oyuncaklar Projesi Sesli Betimleme paylaşım örneği.

Eğitim Bilimleri Fakültesi Oyuncak Müzesinin Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi adı altında bir web sitesi bulunmaktadır. Burada müzenin tarihçesi, her ay yapılan atölyelerin eğitim takvimi, yarışmalar, bilimsel etkinlikler, yayınlar ve kongreler yayınlanmaktadır. Müze ‘‘Üniversite Müzesi’’ olarak lisans ve lisansüstü öğrencilerin akademik kullanımlarına da açık bir araştırma merkezi olduğu için web sitesi de bu ciddiyetle hazırlanmış temelde çocukların olduğu düşüncesiyle belli yerlerde renkler kullanmış hem de yetişkinlere de hitap edecek şekilde akademiyi de düşünerek tasarlanmıştır.

Şekil 33: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Oyuncak Müzesi web sitesi.

4.1.3. Ümran Baradan Oyun ve Oyuncak Müzesi, 2004

Şekil 34: Ümran Baradan Oyun ve Oyuncak Müzesi, İzmir.

Ümran Baradan Oyun ve Oyuncak Müzesi'nin temelleri 2004 yılında dünyaca ünlü seramik sanatçısı Ümran Baradan tarafından atılmıştır. Sanatçı, gezileri sırasında oluşturduğu ve kendi yaptığı eserler ile koleksiyonunu oluşturarak Konak ilçesi Varyant adı verilen bölgede ''Devlet Çocuk Müzesi'' adıyla müzeyi ziyarete açmıştır. Konak Belediyesi'nin 2009 yılında gerçekleştirdiği girişim ile müze belediyeye bağlanmıştır. Binanın restorasyonunun yapılmasının ardından bağış ve satın alma yolu ile koleksiyon genişletilerek 17 Ocak 2010 tarihinde ''Konak Belediyesi Ümran Baradan Oyun ve Oyuncak Müzesi'' adı ile tekrar ziyarete açılmıştır. (Karadeniz ve Onur, 2016, s.47-48) 17 Ocak 2010 tarihinde ise Sunay Akın'ın konsept danışmanlığında, var olan koleksiyon zenginleştirilerek Konak Belediyesi tarafından devralınmıştır. (Konak Belediyesi, 2004)

Müze binası ve koleksiyonuna baktığımızda, müze 2 kattan oluşmaktadır. Müze girişi önünde yer alan bahçede çocuk oyunlarının tasvir edildiği çeşitli heykeller yer almaktadır. Müzeye girdiğimizde sağ bölümde Bruegel'in 'Çocuk Oyunları' isimli eseri duvarları zemini kaplamış şekilde bizi karşılamaktadır.Bu alan hem çocukların dinlenme alanı hem de çeşitli atölyelerin yapıldığı alan olarak kullanılmaktadır. Müzede bulunan toplam eser sayısı yaklaşık 1.000'dir. (Karadeniz ve Onur, 2016, s.48)

Alt katın sergileme alanları ve üst katın etkinlik salonu olarak düzenlediği müzemizde binden fazla eser yer almaktadır. Koleksiyonda 1800'lü yıllardan kalma oyuncakların yanı sıra, Ümran Baradan'ın dünyanın çeşitli ülkelerinden edindiği oyuncakların olduğu özel

koleksiyonu içerisinde yer alan eserlerin dışında; ‘‘İlk gerçek saçlı bebek’’, Mickey Mouse’un ilham kaynağı olan ‘‘Micky fare’’, sinemanın atası olan ‘‘Laterna Magica’’ ve bunlar gibi daha birçok ilklerden olan bebek evleri, arabalar, peluş oyuncaklar, masal kahramanları, Lehman oyuncakları, Nuh’un gemisi gibi oyuncaklar sergilenmektedir. (Konak Belediyesi, 2004)

Şekil 35: Ümran Baradan Oyun ve Oyuncak Müzesi, birinci kat anaokulu ve ilkokul 1. sınıf okul ziyareti.

Müzede, yıl boyunca her yaşa hitap edecek şekilde Karagöz-Hacivat tasvir atölyesi ve gösterimi, Psiko-drama atölyesi, tiyatro gösterileri, rehberli turlar düzenlenmektedir. Bunların yanı sıra müze eğitimi yöntemleri kullanılarak etkinlik programları hazırlanmaktadır. Özellikle İzmir’in dezavantajlı bölgelerinde yaşayan çocukların müzeyi ziyareti, etkinliklere katılımı ve şehri keşfetmeleri amaçlanmaktadır. Ayrıca engelli gruplar ile de aktif olarak atölyeler düzenlenmektedir. (Karadeniz ve Atar, 2017, s.485) Müze bünyesinde 2025 yılı itibariyle aktif olarak yürütülen herhangi bir atölye etkinlik programı bulunmamaktadır. Bununla birlikte yalnızca anaokulu-ilkokul düzeyindeki okul gruplarına yönelik planlı geziler düzenlemektedir.

Çocuklar için yapılan atölye etkinlikleri:

Karagöz-Hacivat Tasvir Atölyesi ve Gösterisi: Müzenin kuruluşundan itibaren her yıl Ekim-Mayıs ayları arasında düzenlenen bu atölye çalışmasında 6 yaş grubu çocukların el becerilerini ve hayal güçlerini geliştirme amaçlanmaktadır. Atölye eğitmeni ile çocuklar kendi Hacivat-Karagöz karakterlerini oluşturmaktadır. Sonrasında ise yaptıkları bu karakterler ile

isteyen çocuklar kendi gösterilerini sunmaktadır. Atölye katılımcı sayısı 15 olmak ile gösteri için herhangi bir sınır bulunmamaktadır. (Konak Belediyesi, 2004)

Okul Gezileri: Ziyaretçi yoğunluğunun en çok yaşandığı okul dönemlerinde katılımlar gerçekleşmektedir. Müzeyi ziyaret eden tüm gruplar müze görevlisi eşliğinde müzeyi dolaşmaktadır. Daha önce müzelerimizi görme olanağı olmayan okul grupları da tarafımızca organize edilip ilk müze deneyimlerini sağlamaları amaçlanmaktadır. (Konak Belediyesi, 2004)

Engelli Gruplar ile Etkinlikler: Yıl içerisinde farklı engelli grupları ile etkinlikler düzenlenmektedir. Yapılan bu çalışmalar ile onların da bu tür müze etkinliklerine katılım sağlaması amaçlanmaktadır. Katılan bireylerin engel durumuna göre hazırlanan etkinlikler müze içerisinde uygulanmaktadır. (Konak Belediyesi, 2004)

4.1.4. İstanbul Oyuncak Müzesi, 2005

Şekil 36: İstanbul Oyuncak Müzesi, İstanbul.

İstanbul Oyuncak Müzesi, 23 Nisan 2005 tarihinde, şair ve yazar Sunay Akın'ın ailesinden kalma Göztepe semtindeki köşkünde kurulmuştur. Beş kattan oluşan müzede dünya oyuncak tarihinin en önemli eserleri sergilenmektedir. (Karadeniz ve Onur, 2016, s.23)

Şekil 37: İstanbul Oyuncak Müzesi, Uzay Oyuncaklarının sergilendiği bölüm.

Sunay Akın'ın 20 yılda 40'ı aşkın ülkedeki antikacılardan ve açık arttırmalardan satın aldığı oyuncaklarla kurulan İstanbul Oyuncak Müzesi dünya tarihini daha eğlenceli, daha akılda kalıcı bir öğrenme yöntemi ile ziyaretçilere sunmaktadır. Örneğin, uzay oyuncaklarının sergilendiği bölümde Ay'a ulaşma çabası, tren oyuncakları bölümünde ise sanayi devrimi oyuncakların diliyle anlatılmaktadır. Müzenin dekoru da bu düşünceyle sahne tasarım sanatçısı Ayhan Doğan tarafından tasarlanmıştır. Müze bir şair tarafından açılmış olması özelliği ile de dünyada bir ilki teşkil etmektedir. İstanbul Oyuncak Müzesi'nin en önemli özelliklerinde birisi de aileyi bütün üyeleri ile kucaklamasıdır. Müze bu özelliği ile 3 kuşağın bir arada vakit geçirebileceği ve ortak mutluluğu paylaşabileceği bir mekândır. Dede/nine, baba/anne ve torun bir zaman makinasında çocuklarına doğru yola çıkarken, birbirlerine kendi dönemlerini anlatmanın keyfini çıkartırlar. Oyuncak müzesinin koridorları ''Bundan bende vardı!'' cümlesi ile başlayan ve çocukluk hatıralarının anlatıldığı sesler ile çınlamaktadır. (İstanbul Oyuncak Müzesi, 2005)

Akın müzeyi, 20 yılda 40'ı aşkın ülkedeki koleksiyoner, antikacı ve açık arttırmalardan, sanatçı telifleriyle satın aldığı oyuncaklarla oluşturmuştur. Geçici sergi düzenlememektedir. Dünyanın çeşitli ülkelerinden toplanan ve farklı kültürleri simgeleyen antika oyuncaklara ev sahipliği yapan İstanbul Oyuncak Müzesi'nde, oyuncak tarihinin en gözde örnekleri sergilenmektedir. Müzede sergilenen en eski oyuncaklar arasında, 1817 yılında Fransa'da yapılan oyuncak keman, 1820 yılında Amerika'da yapılan oyuncak bir bebek, misketler, yüz yaşında teneke oyuncaklar ve porselen bebekler bulunmaktadır. (İstanbul Oyuncak Müzesi, 2022). Oyuncak tarihinde ilklere imza atmış olan Lehmann, Marklin, Steef, Schuco, Fleischmann, Gunthermann, Arnold, Carette ve Louis Marx gibi

markaların seçkin örnekleri ziyaretçilerin ilgisini çekmektedir. Müze, Chaplin'e armağan etmek üzere bir adet yapılan Sarlo bebeği, Fawn Zeller tarafından üretilen ve bir başka örneği olmayan Mona Lisa'nin bebeği, Margaret Steiff'in ürettiği ilk oyuncak ayı örneği, Walt Dsney'in ilk Mickey Mouse oyuncağı ve bebek evlerinin en seçkin örnekleri gibi pek çok eseri koleksiyonunda barındırmaktadır. İstanbul Oyuncak Müzesi'nde 2. Abdülhamit dönemine ait Karagöz-Hacivat karakterleri, 1900-1970 yılları arasında üretilen Gürel, Alasya, Nekur ve Fatoş gibi markaları da içeren oyuncaklar Eyüp oyuncakları yerli oyuncak tarihimize tanıklık etmektedir. İstanbul Oyuncak Müzesi yaşayan bir müze olmayı ve ziyaretçileri ile kurduğu bağın devamlılığını hedeflemektedir. Hazırlanan etkinlikler müzeye gelen ziyaretçileri oyuncakların dünyasına götürerek geçmiş ile günümüz arasında bir bağ kurmakta ve dünya tarihini oyuncakların dilinden anlatmaktadır. Etkinlikler arasında yetişkinlere yönelik hazırlanan yaratıcılık atölyeleri ve kitap okuma günleri yer almaktadır. (Karadeniz ve Atar, 2017, s.23)

İstanbul Oyuncak Müzesi ile Avrupa ülkelerinde büyük öneme sahip olan oyuncak müzeleri konusunda ülkemizdeki boşluk tamamlanmış ve İstanbul Oyuncak Müzesi dünyadaki örnekleri arasında önemli bir yere sahip olmuştur. 2012 yılının Kasım ayında İstanbul Oyuncak Müzesi tarafından gerçekleştirilen ve dünyada bir ilk olan TOYCO-2012 İstanbul (Avrupa Oyuncak ve Çocuk Müzeleri Birliği) buluşması ilk kez Türkiye'de gerçekleştirilmiştir. Bu sayede İstanbul Oyuncak Müzesi dünyada çocuk ve oyuncak müzeleri birliği kurulması konusunda öncü olmuş, İstanbul'a ‘‘oyuncak müzelerinin başkenti’’ unvanını kazandırmıştır. (Erbay, 2017, s.214)

İstanbul Oyuncak Müzesi her yaş grubuna hitap etmektedir. Çocuklar müzeyi gezerken oyuncak tarihi ile dünya tarihini de öğreniyorlar, büyükler ise zamanda yolculuğa çıkıyorlar. Hafta içi müzeyi daha çok okullar ve gruplar ziyaret etmektedir. Hafta sonu ise daha çok bireysel ziyaretler gerçekleşmektedir. İstanbul Oyuncak Müzesinde yıl içerisinde yaklaşık 150.000 kişi ziyaret etmektedir. (Karadeniz ve Onur, 2016, s.27-28) İstanbul Oyuncak Müzesi 18-48 ay bebek ve 3-11 yaş arası çocuklar için her hafta içi ve hafta sonu farklı atölyeler yapmaktadır. Bu atölyeler zaman zaman müzede bulunan oyuncaklardan ilhamla ortaya çıkmaktadır ve her ay Instagram ve web sitesinden yeni atölye programları yayınlanmaktadır. Atölyeler arasında Ebeveyn katılımlı duygu temelli oyun grupları, drama ve masal atölyeleri, tiyatro oyunları, ritim atölyeleri ve boyama atölyeleri bulunmaktadır.

Çocuklar için yapılan atölye etkinlikleri:

Mehmet Erbil ile Yaratıcı Drama ve Masal Atölyesi: 4-6 yaş arası çocuklar için oluşturulmuş 60 dakikalık ders şeklinde pazar günleri yapılmak üzere 4 haftalık planlanmıştır.

Burada çocuk, sadece masal dinleyen değil; kendi masalını kuran, oynayan ve paylaşan kişidir. Drama süreci, ona hazır bir alan vermez; o alanı nasıl kuracağının yolunu sunar. Çocuğun bu atölye ile dil gelişimi, duygusal gelişim, sosyal gelişim, yaratıcılık ve farkındalık kazanması hedeflenmektedir. Her çocuk, duyulmayı bekleyen bir hikâye taşır. Bu atölye, o hikâyenin ortaya çıkmasına, hayat bulmasına ve paylaşılmasına aracılık eder. Çocuklar burada yalnızca oyun oynamaz; kendi dünyasını kurar, o dünyayı başkalarıyla paylaşır ve en önemlisi de kendi sesinin değerli olduğunu hisseder. Mehmet Erbil ile Yaratıcı Drama ve Masal Atölyesi, çocukların sadece seyirci kaldıkları değil, yaratıcı oldukları bir yolculuktur. Ve bu yolculuk, onların yaşam boyu taşıyacakları özgüvenin, yaratıcılığın ve hayal gücünün temelini atar. (İstanbul Oyuncak Müzesi, 2005)

Mutluluk Temalı Duyusal Oyun Atölyesi (Ebeveyn Katılımlı Atölye): İstanbul Oyuncak Müzesi ve Taş Kâğıt Makas Atölyesi birlikteliğiyle 18-24 ay bebeklerle ebeveynleri eşliğinde 1 saat gerçekleşen Mutluluk Temalı Duyusal Oyun Atölyesidir. Bir hikâyeyi anlatmaktan öteye geçirip oyunlara, şarkılara, bedenimize, materyal çalışmalarımıza transfer edilen oyun atölyesinde beş gelişim alanına yönelik kazanımlarla akışta olurken; mutluluk duygumuz, duyularımız, ritim ve çevresel döngülerin yansımaları çocuklara eşlik etmesi planlanmaktadır. (İstanbul Oyuncak Müzesi, 2005)

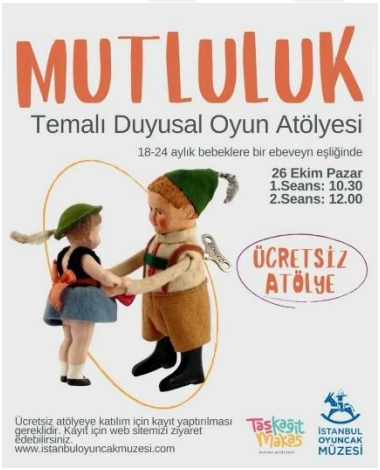

Şekil 38: İstanbul Oyuncak Müzesi Instagram hesabından yayımlanan ebeveyn katılımlı çocuk grupları atölye afişi.

Şekil 39: İstanbul Oyuncak Müzesi Instagram hesabından yayımlanan çocuk grupları atölye afişi.

Origami Atölyesi: Bu atölye çalışmasıyla çocuklar, İstanbul Oyuncak Müzesi'nde sergilenen, 1900'lü yıllardan günümüze kadar tarihlenen onlarca penguen oyuncağını ve kutuplarda yaşayan sevimli canlı dostlarımızın oyuncak örneklerini görme fırsatını bulacak ve

sevimli dostlarımızın kâğıttan figürlerini yapacaklardır. Atölyenin eğitmeni Gökçen Atamgüç'tür.

Ritim Atölyesi: Eğitmeni Gönül Yeprem'in olduğu bu atölye çalışmasında çocuklar basit ritim aletlerini ve bedenlerini kullanarak elementer müzik ile tanışmaktadırlar. Ses, ritim, hareket ve işitsel dikkat odaklı etkinliklerden oluşan atölye çalışması ile çocukların; ses özelliklerini fark etmeleri, müziği keşfetmeleri, basit ritim çalgılarını tanımaları ve yaratıcı müzikal faaliyetlerinde bulunmaları hedeflenmiştir.

Şekil 40: İstanbul Oyuncak Müzesi Instagram hesabından yayımlanan çocuk grupları atölye afişi.

Şekil 41: İstanbul Oyuncak Müzesi Instagram hesabından yayımlanan çocuk grupları atölye afişi.

İstanbul Oyuncak Müzesi'nin aktif olarak kullandığı Instagram hesabı bulunmaktadır. Burada her gün müze içerinde gerçekleştirilecek olan yetişkin ya da çocukları kapsayan etkinlikler, tiyatro gösterileri, atölye programları afişleri, sanatçı ve yazarlarla sohbetler, koleksiyondan parçalara ait bilgiler paylaşılmaktadır.

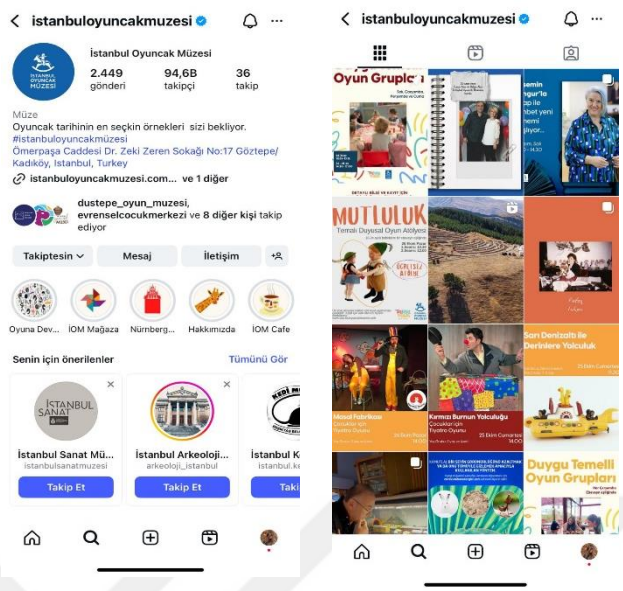

Şekil 42: İstanbul Oyuncak Müzesi resmi Instagram hesabı.

İstanbul Oyuncak Müzesi'nin kendine ait bir web sitesi de bulunmaktadır. Bu sitede müzenin hikayesinin, etkinliklerin, müzeyi 360 derece sanal tur yapabildiğimiz bir bölüm bulunmaktadır ve yapılacak olan atölyelerin düzenli olarak yayımlanan etkinlik takvimi paylaşılmaktadır. Müzenin sitesi kurumsal rengi olan mavi ile tasarlanmıştır. Sitedeki gerek bilgileri detaylı açıklamaları ile gerekse müzeyi merak edip gidemeyenler için düşündükleri sanal tur ile titizlikle oluşturulmuş güzel bir oyuncak müzesi sitesi örneğidir.

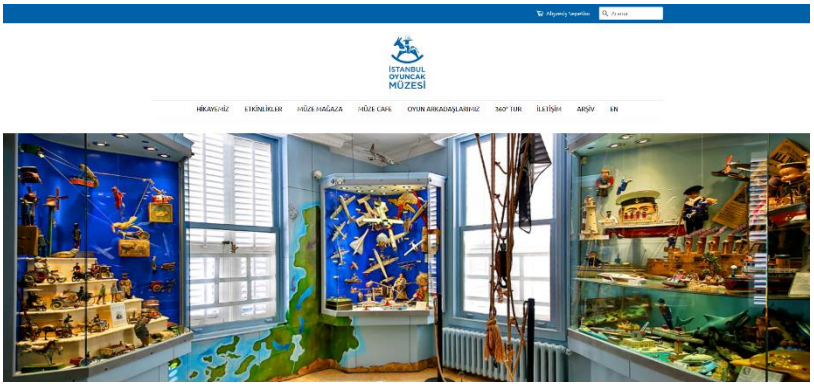

Şekil 43: İstanbul Oyuncak Müzesi Web sitesi.

4.1.5. Gaziantep Oyun ve Oyuncak Müzesi, 2010

Şekil 44: Gaziantep Oyun ve Oyuncak Müzesi, Gaziantep.

Gaziantep Oyun ve Oyuncak Müzesi; Gaziantep'in en eski mahallerinden biri olan Bey Mahallesi'nde tarihi bir Antep evinde yer almaktadır. Bina, Gaziantep Büyükşehir Belediyesi tarafından kamulaştırılmış olup, 2010-2011 yılı aralığında restorasyonu tamamlanmıştır. Müzenin giriş katında 4, orta katında 3, çatı katında 1 ve mağarada 1 olmak üzere toplamda 4 ayrı temalı bölüm bulunmaktadır. (Erbay, 2017, s.214)

Gaziantep Oyun ve Oyuncak Müzesi, kentin en eski mahallelerinden biri olan Bey Mahallesi'nde bulunmaktadır. Otantik bir görünüme sahip olan bu mahalle, belediyenin yenileme faaliyetleri ile son yıllarda cazibe merkezi haline getirilmiştir. Mahallede, Gaziantep'in öne çıkarılan kültürel değerlerinden olan "hayat'' denilen avluya dönük tasarlanmış, son derece yüksek duvarlı taş evler ve bitişik nizamda sıralanmış bu evlerin olduğu dar, taş sokaklar şehrin geleneksel dokusunu yansıtmaktadır. Bey Mahallesi'nde bugün, Oyun ve Oyuncak Müzesi'nin yanı sıra Hasan Süzer Etnografya Müzesi, Ali İhsan Göğüş Müzesi ve Atatürk Anı Evi bulunmaktadır. Ziyaretçiler için cazip bir destinasyon hâline getirilen mahalle ile müzelerin sürdürülebilirliğine katkı sunulmaktadır. (Özdal, 2023, s.469)

Oyun ve Oyuncak Müzesi Gaziantep Büyükşehir Belediyesi'nin girişimi ve yazar, şair Sunay Akın'ın danışmanlığı ile 1,5-2 yıl süren hazırlık aşamasından sonra teşhir edilen 1700-1990 yılları aralığındaki yaklaşık 600 takım oyuncakla, 6 Nisan 2013 tarihinde açılmıştır. (Karadeniz ve Onur, 2016, s.37)

Şekil 45: 1700'lü yıllardan gelen oyuncaklar.

Tarihî bir Antep evinde faaliyet gösteren Gaziantep Oyun ve Oyuncak Müzesi'nde oyuncak tarihinin en güzide örnekleri korunmaktadır. Müze, Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Koruma Uygulama Denetim Şube Müdürlüğü (KUDEB)'e bağlı olarak Sunay Akın'ın küratörlüğünde kurulmuştur. Müzede 1700'lü senelerden günümüze kadarki tarihte kullanılmış olan hem el hem de sanayi üretimi oyuncaklar sergilenmektedir. Bina, yapı olarak üç kat ve bölünmüş galerilerden müteşekkildir. Tarihî binanın bir parçası olan, avludan inilen merdivenlerle ulaşılan mağara bölümü de müzeye dâhil olarak ziyaretçilere açıktır. Müzede bulunan bilgilendirme yazılarına göre Kurtuluş Savaşı'nda yıkılan evlerin enkazları toplanarak mağara doldurulmuştur. Önceki dönemlerde ahır, sığınak, soğuk hava deposu olarak kullanıldığı tahmin edilen ve eve bağlı haldeki mağaradan bu enkaz, restorasyon çalışmaları sonucunda temizlenmiş ve farklı zemin kotlarına sahip mağarada geçişler sağlanmıştır. Müzenin mağara galerisinde farklı ülkelere ait yöresel kıyafetler ülkelerin mimari eserleri ile sergilenmektedir. Bu şekliyle müzenin Türkiye'de ve dünyada mağara formuyla hizmet veren tek müze olduğu bilinmektedir. (Özdal, 2023, s.469-470)

Müzenin koleksiyonunda Türk oyuncakları Bölümü'nde ülkemizdeki çocukların düşlerini süsleyen en seçkin yerli oyuncak markaları olan Dündar inşaat oyunları, Alaska, Bilge, NEKUR (Nevzat Kurt), Gürel ve Fatoş oyuncaklarıyla başlayan 1970'li yıllara ait elektrikli bilgi oyunları, peluş bebekler ve Gaziantep yöresine has el yapımı oyuncaklar ile devam eden bir oda olup Türkiye'ye ait oyuncakların birlikte sergilendiği bir alandır. (Karadeniz ve Onur, 2016, s.38)

Sinema Odası Bölümü'nde sinema, tiyatro, çizgi film, masal kahramanları, Pinokyo, Pamuk Prenses ve 7 Cüceler, Mickey Mouse, Hayalet Avcıları, Shakspeare Sahneleri, Taş

Devri, Charlie Chaplin ve Laterna Magica gibi oyuncaklar sergilenmektedir. Bu bölümde belirli zamanlarda çocuklarla farklı etkinlikler yapılarak, müze içerisindeki galeriler aktif olarak kullanılmaktadır. (Karadeniz ve Onur, 2016, s.39)

Müze'nin daha önceleri ev olarak kullanımı sebebiyle, oyuncakların sergilendiği alanlarında farklı hikâyeleri bulunmaktadır. Eskiden küllük, ocaklık ve yüklük olarak kullanılan alanlarda şu an tarihi eser oyuncaklar sergilenmektedir. Mutfak odası içerisinde 1870'li yıllardan bu yana kullanılan mutfak ve banyo gibi ev bölümleriyle mutfak araç gereçler, porselen çay takımları, kuzineler, günlük ev yaşamını anlatan oyuncaklar bulunmaktadır. (Karadeniz ve Onur, 2016, s.40)

Sosyal Yaşam Odası olan bu bölümde 2. Dünya savaşında Alman cephesi ve cephe gerisini, Amerikan yerlileri Kızılderililer ile yerleşimcilerin çatışmalarıyla sosyal yaşamlarını anlatan Diaroma vitrinleri, Mort Walker tarafından 1950 yıllarında üretilen 'Hasbi Tembel Er', Amerikan yapımı çizgi roman karakteri, Alistair MacLean'in 1957 tarihli aynı adlı romanından uyarlanan 'Navaron'un Topları' filminin oyuncakları ve Amisler sergilenmektedir. (Karadeniz ve Onur, 2016, s.40)

Altın Oda'da dünyada 'Doll House' olarak bilinen Bebek Evleri ağırlıkta olmak üzere bebek arabaları, ilk Puzzle örnekleri, gerçek saçlı bebekler, Lenci bebekler ve Lehmann oyuncakları bulunmaktadır. Bunların yanı sıra müzenin en gözde odası olan bu galeride, 1700'lü yıllara ait tahtadan yapılmış müzenin en eski oyuncağı da sergilenmekte olup en çok ilgi gören oyuncaklardan biri olma özelliğini de taşımaktadır. (Karadeniz ve Onur, 2016, s.41)

Ahşap Oda'da ise, Sanayi Devrimi ile başlayarak giderek sosyalleşen Avrupa'nın sanayi ve tarım araç gereçleri, itfaiye ve lunapark eğlence oyuncakları, Li'l Abner Muhammed Ali Clay, Amerikalı ünlü palyaço Emmet Kelly gibi birçok oyuncak sergilenmektedir. Peluş Oyuncaklar Odası'nda 1900'lü yıllardan 1980'li yıllara kadar üretilmiş pelüş oyuncaklardan örnekler bulunmaktadır. Teddy Bear, Japon Maymun Pelüşleri, Raggedy Ann ve Raggedy Andy ile ilk seri üretimlerden Barbie bebekler bu odadaki oyuncaklardandır. (Karadeniz ve Onur, 2016, s.42)

Müzede sadece Türk kültürüne ait oyuncaklar değil başka kültürlere ait oyuncaklar da mevcuttur. Bir galeride Türk oyuncakları varken diğer galerilerde Almanya, Japonya, Arjantin, İngiltere, Fransa, Çin ve Amerika gibi ülkelerin oyuncakları sergilenmektedir. Oyuncakların hangi millete ve hangi tarihe ait olduğu bilgilendirme yazılarıyla belirtilmiştir. (Özdal, 2023, s.471) Müze çok zengin bir oyuncak sergisine sahiptir. Oyuncağın tarihsel gelişimine bakıldığında ilk oyuncaklar ait olduğu dönemin bir minyatürü niteliğinde olup

tahta, kil, kurutulmuş meyve ile yapılmış daha çok insan ve hayvan formlarındadır. (Niemann, 1991)

Yakın dönem oyuncakların sergilendiği galeride; gemiler, uçaklar, robotlar ve uzay araçlarının olduğu bir 'Diaroma' vitrini ile Amelia Earhart, Dick Tracy, Apollo Uzay Mekiği, E.T. Uzay Yolu dizisi maketi bu galerideki oyuncaklardan bazılarıdır. Türkiye'de mağazası bulunan tek ''Oyun ve Oyuncak Müzesi'' olma özelliğine sahip olan müzenin bu bölümünde ziyaretçileri 23 ülkeden ulusal kıyafetleri içerisindeki dünya çocukları, kendi ülkelerinin belli başlı mimari eserleri ile karşılamaktadır. (Karadeniz ve Onur, 2016, s.42)

Avrupa Çocuk Dostu Kentler Birliği'ne üyeliği olan Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, çocukların kültüre ve sanata olan ilgilerini arttırmaya yönelik şenlikler, kamplar, festivaller, tiyatrolar, sergiler gibi pek çok kültürel ve sanatsal etkinlikler düzenlenmektedir. Bu nedenle çocukların öncelik kazandığı bir şehirde Oyun ve Oyuncak Müzesi'nin varlığı da kaçınılmaz olmuştur. (Karadeniz ve Onur, 2016, s.37)

Gaziantep Oyun ve Oyuncak Müzesi 0-12 yaş çocuklar için düzenli olarak hafta içi ve hafta sonu farklı atölyeler yapmaktadır. Bu atölyeler zaman zaman müzede bulunan oyuncaklardan ilhamla ortaya çıkmaktadır ve her ay sosyal medya üzerinden yeni atölye programları yayınlanmaktadır. Atölyeler arasında ebeveyn katılımlı atölyeler, müze içi drama atölyeleri, ahşap boyama, masal anlatımı, oyuncak yapımı, geleneksel oyunlar, duyu atölyesi, peçiç, topaç, aile atölyesi, yetişkinlere yönelik geri dönüşüm atölyesi, anneler günü atölyesi, babalar günü atölyeleri şeklinde yürütülmektedir. Atölye çalışmaları yarıyıl tatillerinde, yaz dönemine özel olarak da planlanmaktadır. Müze de hafta içi okul grupları, hafta sonu ise bireysel katılımlar ile atölye çalışmaları devam etmektedir.

Çocuklar için yapılan atölye etkinlikleri:

Sürpriz Bebek Atölyesi: Bu atölye çalışmasında, yöresel kumaşlar kullanılarak bebekleri 7 yaş ve üzeri katılımcılarla birlikte keyifle tasarlamak hedeflenmiştir. Hafta içi sadece çocuklara özel olan bu atölye hafta sonu ailelerle birlikte katılım sağlanabilmektedir.

Topaç Boyama ve Geleneksel Oyun Atölyesi: Yaş sınırı olmayan bu atölyede unutulmaya yüz tutmuş, geleneksel oyunlarımızdan biri olan topaç katılımcılarla birlikte yeniden hayat bulmaktadır.

Şekil 46: Gaziantep Müzeleri Instagram hesabından yayımlanan çocuk grupları atölye afişi.

Şekil 47: Gaziantep Müzeleri Instagram hesabından yayımlanan çocuk grupları atölye afişi.

Yetişkinler için yapılan atölye etkinlikleri:

Peçiç Atölyesi: 18 yaş ve üzeri yetişkin katılımcılar için olan bu atölye peçiç oyunu nedir, nasıl oynanır içeriğiyle yapılan bir atölyedir. Peçiç; Zar yerine altı tane küçük deniz kabuğu atılarak bunların açık taraflarının üste veya alta gelmelerine göre taş ilerleterek oynanan bir oyundur.

Tel Araba Atölyesi: 10 yaş üstü bir çocuk ve bir ebeveyn katılımı ile gerçekleşecek olan bu atölye babalar gününe özel planlanmış bir etkinliktir. Müzenin hedefleri arasında babalar gününde ebeveynlerin hem çocukluklarına dönmek hem de o özel günleri çocuğuna da yaşatmaktır.

Şekil 48: Gaziantep Müzeleri Instagram hesabından yayımlanan yetişkin grupları atölye afişi.

Şekil 49: Gaziantep Müzeleri Instagram hesabından yayımlanan Babalar gününe özel yetişkin grupları atölye afişi.

Gaziantep Oyun ve Oyuncak Müzesi'nin aktif olarak kullandığı Gaziantep Müzeleri adında Instagram hesabı bulunmaktadır. Burada her gün müze içerinde gerçekleştirilecek olan yetişkin ya da çocukları kapsayan etkinlikler, masal dinletileri, atölye program afişleri, çalıştaylar, koleksiyondan parçalara ait bilgiler paylaşılmaktadır.

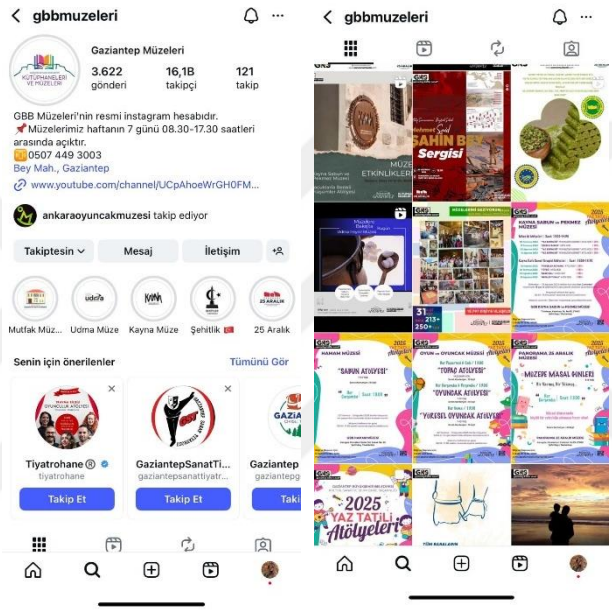

Şekil 50: Gaziantep Müzeleri resmi Instagram hesabı.

4.1.6. Antalya Oyuncak Müzesi, 2011

Şekil 51: Antalya Oyuncak Müzesi, Antalya.

Antalya Oyuncak Müzesi, Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin bir projesi olarak 23 Nisan 2011 de faaliyete geçmiştir. Araştırmacı, şair ve İstanbul Oyuncak Müzesi kurucusu Sunay Akın koleksiyonu ve danışmanlığı ile açılan müze, Türkiye'nin de dördüncü Oyuncak Müzesidir. Proje ve yapım aşaması 8 ayda tamamlanmıştır. Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin Kent Müzesi projesinden sonra açılan ilk müzesidir. Sonrasında açılan Soba, Sinema, Deniz Biyolojisi Müzelerinde de öncülük etmiştir. (Karadeniz ve Atar, 2017, s.485)

Şekil 52: Antalya Oyuncak Müzesinden bir bölüm.

Antalya Oyuncak Müzesi, Antalya Büyükşehir tarafından 2011 yılında Antalya'nın Muratpaşa ilçesinde ziyarete açılmıştır. (Atabay, 2022b) Müzede, Lehmann, Schuco, Steiff ve Louis Marks gibi dünyaca ünlü oyuncak üreticilerinin oyuncakları ürünü olan oyuncaklar sergilenmektedir. (Karadeniz & Atar, 2017, s.485) Müzede, Kül Kedisi ve balkabağı arabası, Daltonlar, Red Kit, Mickey Mouse, Şirinler, Keloğlan ve Temel Reis gibi birçok yabancı çizgi film karakteri (Antalya Oyuncak Müzesi, 2022) ile Keloğlan ve Nasreddin Hoca gibi yerel kahramanları da görmek mümkündür. (Atabay, 2022b) Ayrıca ahşap oyuncak boyama, çöp kukla, mandala, origami, krigami, yapboz, yaratıcı drama ve oyunlar, ritim, model uçak ve uçurtma yapımı gibi atölye etkinlikleri de bulunmaktadır. Çocuklar için müzikaller, kukla tiyatrosu, masal okuma ve kitap imza günleri, oyun ve oyuncak ile ilgili seminerler, bilim atölyeleri ve gösterileri, anma günleri, sergiler, film gösterimleri ve müzeler haftasına özel etkinlikler de gerçekleştirmektedir. (Karadeniz & Atar, 2017, s.486)

1860'lardan 1980'lere, antika değeri taşıyan 3 bine yakın oyuncağın sergilendiği Antalya Müzesi'nde; Sanayi Devrimi sonrası ortaya çıkan ilk fabrikaların ürettiği oyuncak örneklerinin yanı sıra oyuncak tarihinin en seçkin örnekleri ile bebek evlerinin ender bulunan örneklerini de görmek mümkün. Müzede ayrıca 3 yaş üzeri çocukların bireysel olarak ya da

ebeveynleri veya sınıfları ile gerçekleştirebilecekleri atölye çalışmaları da yapılıyor. (Antalya Kültür Bakanlığı, 2011)

Çocuklar için yapılan atölye etkinlikleri:

Antalya Oyuncak Müzesi 4-6 yaş arası çocuklar için düzenli olarak hafta içi ve hafta sonu farklı atölyeler yapmaktadır. Her hafta Antalya Büyükşehir Belediye'nin Instagram sayfası üzerinden çocuklara özel yeni atölye programları yayınlanmaktadır. Atölyeler arasında ebeveyn katılımlı atölyeler, lego etkinliği, Anne+ Çocuk atölyeleri, oyuncak ahşap boyama, keçeli kalem çalışmaları, kumbara etkinliği, resim baskılı tişört boyama, suluboya çalışmaları, inci tozu mum etkinliği, geri dönüşüm atölyeleri, müzikli dans etkinliği, materyalli fil yapımı atölyeleri şeklinde yürütülmektedir. Atölye çalışmaları yarıyıl tatillerinde, yaz dönemine özel olarak da planlanmaktadır.

Şekil 53: Antalya Büyükşehir Belediyesi Instagram hesabından yayımlanan aylık çocuk grupları atölye afişi.

Şekil 54: Antalya Büyükşehir Belediyesi Instagram hesabından yayımlanan haftalık çocuk grupları atölye afişi.

4.1.7. OKÜ Celil Atasever Oyuncak Müzesi, 2016

Şekil 55: Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Karacaoğlan Yerleşkesi, Osmaniye.

Osmaniye kent merkezinde yer alan bir oyuncak müzesidir. OKÜ Celil Atasever Oyuncak Müzesi, 2016 yılında Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Karacaoğlan Yerleşkesi içerisinde, üniversitenin kütüphane binasının en üst katında ziyarete açılmıştır. Müze, Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansının 2015 yılı Turizm Altyapısının Geliştirilmesi Küçük Ölçekli Alt Yapı Mali Destek programı kapsamında Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi tarafından başlatılan Turizmin Yörüngesini Değiştiriyoruz: Oyuncak Müzesi, Planetaryum ve Gözlemevi adlı projenin hayata geçirilmesi sonucunda hizmete açılmıştır. Müze, Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Osmaniye Meslek Yüksekokulu Çocuk Gelişim Programı Bölüm Başkanı Öğr. Gör. Celil Atasever'in öncülüğünde, Rektör Prof. Dr. Orhan Büyükalaca'nın da bu projeyi desteklemesiyle hayata geçirilmiştir. Türkiye'de bir üniversite bünyesinde açılan Ankara Üniversitesi Oyuncak Müzesi'nden sonra ikinci oyuncak müzesi olma özelliğine sahiptir. OKÜ Celil Atasever Oyuncak Müzesi, küçüklüğünden beri çocuklara ilgi duyan Öğr. Gör. Celil Atasever'in, uzun yıllar boyunca çeşitli oyuncakları biriktirerek meydana getirdiği ve daha önce Atatürk Üniversitesi İletişim ve Açık Öğretim Fakülteleri tarafından organize edilen Uluslararası Oyun ve Oyuncak Kongresi'nde sergilediği şahsi oyuncak koleksiyonuna ev sahipliği yapmaktadır. Dolayısıyla, müze adı koleksiyonuna ev sahipliği yaptığı Öğr. Gör. Celil Atasever'den almaktadır. Müzede, 1800'lü yıllardan günümüze kadarki dönemlere ait geleneksel oyuncaklardan fabrikasyon oyuncaklara 1200 çeşit antika oyuncak sergilenmektedir.

Şekil 56: Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi (OKÜ) Celil Atasever Oyuncak Müzesi koleksiyonundan bir kesit.

Müzede 1800'lü yıllardan günümüze gelinceye kadarki sürece ait geleneksel oyuncaklar ile fabrikasyon oyuncaklar sergilenmektedir. Müzede sergilenen oyuncaklar arasında, el yapımı sapan, çember, topaç, bez bebek ve beşik gibi oyuncaklar yer almaktadır. Bu oyuncaklar, üretildikleri malzemeye göre tahta, teneke, kâğıt ve plastik oyuncak şeklinde sınıflandırılarak sergilenmektedir. (Güncan, 2022h)

4.1.8. Anadolu Oyuncak Müzesi, 2017

Şekil 57: Anadolu Oyuncak Müzesi, Antalya.

Anadolu Oyuncak Müzesi, Antalya-Kepez Belediyesi Dokuma Park Müzeler Adası'nın ilk parçası olarak Kasım 2017 tarihinde Belediye Başkanı Hakan Tütüncü tarafından açılışı yapılarak halkın hizmetine sunulmuştur. 1961'deki açılışından fabrikanın kapanışına kadar Antalya Pamuklu Dokuma Fabrikasının kreş binası olarak kullanılmış olan yapı çocuklara yönelik asıl kuruluş işleviyle de ilişkili olarak orijinaline sadık olarak restore edilip Anadolu Oyuncak Müzesi'ne dönüştürülmüştür. Dokuma Fabrikası yapılarının Antalya için duygusal sıcak hatıralarının da varlığı bugün yüklediğimiz müze fonksiyonunda yeniden buluşmuş ve yeni yüklenen işlevleriyle -kent hafızası adına- sürdürülebilir korumaları da sağlamıştır. Ailelerin çocuklarıyla gitmek istediklerinde kolayca ulaşabilecekleri, otopark ve ulaşım sorunu bulunmayan ve pek çok müze ve kültür-sanat yapısıyla aynı komplekste bir arada bulunan merkezi bir kentsel alandadır. Tamamen insan odaklı kuruluşu ve duygulara hitap eden tasarımıyla çok kısa zamanda insanların sürekli gelmek istedikleri mekân olmuştur. (Çevik, 2022, s.84)

Dünya oyuncaklarından zengin bir koleksiyon içermesiyle birlikte müzenin asıl odağını Anadolu tarihsel ve yerel oyuncakları oluşturmuştur. Müze açılışında 8000 civarında olan oyuncak sayısı şimdilerde 13.800'ü bulmuştur. Bu koleksiyon sayesinde çocuklar hem dünya oyun ve oyuncak kültürüyle hem de geleneksel oyun ve oyuncaklarla tanışmaktadırlar. Asıl amaç Anadolu'nun geleneksel oyun ve oyuncaklarının unutulmamasını ve geleceğe taşınmasını sağlamaktır. Binlerce yıllık Anadolu oyuncak tarihinden seçilmiş tarihsel örneklerle kronolojik olarak uygarlık gelişimini oyuncaklar paralelinde hatırlatırken öteki taraftan koleksiyonlarımızdaki geleneksel Anadolu oyuncaklarının yaşlılarla çocuklar arasındaki nesil farkını azaltarak sıcak bir bağ kurulmasına da aracılık etmesi amaçlanmıştır. (Çevik, 2022, s.85)

Şekil 58: Anadolu Oyuncak Müzesi Ahşap Oyuncaklar/Pinokyo Odası.

Müzede, Pinokyo, Masalcı Nine, Temel Reis, Garaj, İstasyon, Erken Cumhuriyet Sınıfı, Yapboz, Pelüş Oyuncaklar Salonu, Fatoş Oyuncaklar, Geleneksel Esnaf Sokağı, Anadolu Geleneksel Oyuncakları, Kaleiçi Sokağı ve Anadolu Oyuncak Tarihi, Tarihi Eyüp Oyuncakları gibi temalara sahip 15 salon bulunmaktadır. Müzede 13 binden fazla oyuncak sergilenmekte ve ahşap oyuncak boyama, taş boyama, bez bebek atölyeleri, film gösterimleri, konferanslar ve seminerler düzenlenmektedir. (Atabay, 2022)

Yaklaşık 4.000 m2 alana oturan müzedeki 750 m2 kapalı teşhir alanında yaklaşık 14.000 adet oyuncak bulunmaktadır. Ayrıca müzenin alt katında 150 m2 alanda çocuk atölyeleri yer alır. Müze içinde her birinin teması ve tasarımı farklı 15 bağımsız teşhir bölümü ve kafe, atölyeler ve özel oyun bahçesi bulunmaktadır. Tek katta ve tek dolaşımda turu tamamlanan müzenin koridorlarında farklı temalarda vitrinli vitrinsiz sergiler bulunmaktadır. Sırasıyla ilerledikçe her salonda ayrı bir sürprizler dünyasına girilmektedir. İlk sergi Odası'nda Dünya oyuncaklarını temsilen bir karşılayıcı/hazırlayıcı içerik bulunmaktadır. Bu odada aynı zamanda Anadolu Oyuncak Müzesi ve bir zamanlar fabrikanın kreşi olan binasının hikâyelerini temsil eden teşhir de vardır. Bu odada dünyanın en ünlü oyuncaklarından olan Walt Disney'in Mickey Mouse'larının 1935-1980 arası örnekleri yaratıcılarının fotoğrafıyla ziyaretçileri karşılamaktadır. Bu bölümde bulunan "Başkan'dan küratöre gece mektupları'' ise küratör/yazar açısından özeldir. Yapılış sürecinde bir müzenin, sanat-kültür aurasıyla bir başkanı nasıl işgal edebildiğini keyifle anlatmaktadır. Sonrasında girilen uzunca koridor hem farklı bölümlere geçit vermekte hem de müzenin değişik alt temaları sergilenmektedir. (Çevik, 2022, s.86)

Ahşap Oyuncaklar Salonu (Pinokyo Odası): Odanın temasını en ünlü evrensel oyuncak olan Geppetto ustanın Pinokyo'su oluşturmaktadır. Sergide Geppetto Usta Pinokyo yapmaya devam etmektedir. (Çevik, 2022, s.87)

Masal Salonu (Masalcı Nine): Bu odada evrensel ve yerel masal seçimlerini temsilen sergiler ve canlandırmalar bulunmaktadır. (Çevik, 2022, s.88)

Tren (İstasyon) Salonu: Bu odada insanların hayatında önemli rol oynayan ve buluşmaların ayrılıkların da sembolü olan trenler hem oyuncaklarla hem de dioramalarla anlatılmaktadır. (Çevik, 2022, s.88)

Deniz Salonu (Temel Reis): Bu odanın teması da denizcilik ve gemilerdir. Sanatçı Ümit Durak'a yaptırdığımız Anadolu Akdeniz'i için anlamlı olan Ulu burun, Phaselos gibi Akdeniz'in ilk gemileri yanında Osmanlı kadırgası gibi gemilerin de ölçekli ve orijinal maketleri de sergilenmiştir. Denizcilik ve gemi temasına ilişkin başka oyuncaklarla ve gerçek

gemi malzemeleriyle de sergi tamamlanmıştır. Tümünü temsil eden canlandırmada da Temel Reis takasında dürbünle bakmaktadır. (Çevik, 2022, s.89)

Garaj-Arabalar Salonu: Karada ve havada hareket eden ve bir iş yapan tüm araçların oyuncakları bu salonda sergilenmektedir. İş makinelerinden arazi araçlarına, tarım makinelerinden spor otomobillere ve savaş araçlarına kadar pek çok araç türü tarihsel örnekleriyle birlikte bu odadadır. Kırmızı renk ve metal duvarlı bu salon daha çok erkek çocuklara özgüyse de herkesin yoğun ilgisini çekmektedir. Tekerlekli araçların minik modelleriyle Tunç Çağ'ından bu yana sevilerek oynanmaktadır. Gerçek arabaların bile bir tür erkek oyuncağı olduğunu düşünürsek ve model arabaların çocuklardan çok gençlerin oyuncağı olduğunu hatırlarsak bu odadaki koleksiyon, modern oyuncağın neredeyse tam karşılığıdır. Araç modellerini karşılayan oyuncaklar yanında hareket eden pek çok hayvanın teneke üretimleri de tarihsel mekanik oyuncaklar kısmında yer almaktadır. Salonun köşelerinde bir yol-tünel yapımı dioramasında iş makinaları ve diğer dioramada ise 4x4 araçlar yarışma sahnesinde sergilenmektedir. Salonun ortasında ise bir Formula pisti sergi alanı olarak kullanılmıştır. (Çevik, 2022, s.89)

Geleneksel Esnaf Sokağı: Yakın geçmişimizdeki geleneksel esnaf sokağının canlandırdığı, 10 m uzunluğundaki bu sokak dioramasında çömlekçiden fırıncıya, yorgancıdan bakırcıya kadar geniş bir çeşitlilikte geleneksel esnaf sokağı, sokakta bulunanlarla özellikle de oynayan çocuklarla canlandırılmıştır. Sokaktaki iş yerleri ve esnaf yakın geçmişe kadar hayatımızda bulunan eşyaların üretilip satıldığı iş yerlerini anlatmaktadır. Yorgancı, semerci, kalaycı gibi ömrü tükenen meslekler yanında, berber, seramikçi, kahveci gibi formu değişenler de bulunmaktadır. İp atlayan, uzuneşek, çember, beştaş gibi geleneksel oyunları oynayan çocuklar ise bugünün aksine ekranda değil sokakta birbirleriyle oynamaktalar. Küçük heykelcikler Sadrettin Savaş, mekânlar ise İlker Genç tarafından teşhir-tanzim planına göre bu müzeye özel olarak üretilmiştir. (Çevik, 2022, s.89)

Geleneksel Anadolu Oyuncakları Salonu: Anadolu'da hala bile oynanmaya devam eden geleneksel oyuncaklar sergilenmektedir. Oyuncakların büyük kısmı, satın alma yoluyla edindiğimiz Vehbi Uysal koleksiyonundan oluşmaktadır. Anadolu'da nesiller boyu oynanan ahşaptan, topraktan, kemikten ve metalden yapılan el yapımı masum oyuncaklar fabrikasyon dönemi öncesi oyuncak geleneğini yansıtmaktadır. Daha da kendi oyuncağını kendisi üretip oynayan, sayısal oyunları henüz tanımayan nesilleri hatırlatmaktadır. Anadolu çocuklarının masum ama sımsıcak sosyal hayatının kıymetli bir yansıması duvarlardadır. Bez bebekler, ahşap kukla oynatıcıları, kaynana zırıltıları, telden ahşaptan arabalar, çember, çıngırak ve düdük, işlevli hayvanlar, tarım aletleri gibi çok sayıda minik geleneksel oyuncak endüstriyel

olmayan el yapımı bireysel üretimleri tüm masumiyetiyle anlatmaktadır. Bu bölümde özel olarak gruplanan Eyüp oyuncakları ilk yerli oyuncak markasını, 300 yıllık oyuncak üretim geleneğini temsil etmektedir. Baş köşede ise Oyuncakçı Baba heykel canlandırması bulunmaktadır. (Çevik, 2022, s.89-90)

Tarihi Eyüp Oyuncakları: 1950'lere kadar üretilmekte olan Eyüp Oyuncakları en az 300 yıl önceden bugüne dek üretilmiştir. Sünnet çocuklarının Eyüp Sultan'a getirilmesinden doğan çocuk hareketliliği zamanla Eyüp semtini Osmanlı'da oyuncak üretiminin merkezi haline getirmiştir. Darbukacı Halil Efendi ve Küçük İsmail Efendi gibi ünlü ustalar tarafından toprak, tahta ve deriden 28 çeşit oyuncak üretilmekteydi: Dönme dolap, El arabası, Kağnı, Çek çek araba, Aynalı araba, Al ve Yeşil boyalı sandallar, El Cambazı, Kaynana zırıltısı, Darbuka, Saplı Davul, Zilli-zilsiz tefler, Sipsi düdükler, Kamış zurnalar, Mizmar kamış düdükler, Düdüklü testi, Aynalı renkli testiler, Kursaklı düdükler, aynalı beşikler, sandalye, saltanat kayığı, Topaç, Şeytan minaresi, Şakşaklar, Çın çın, Kumbara, Tel dolap, Mini mangal, Tahta kılıç, Kamış tüfek, Hacı yatmazlar, tahta bardaklar ve sürahiler… Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesine göre, 1965'te Eyüp Oyuncakçılar Çarşısı'ndaki 100 dükkânda 105 oyuncakçı çalışmaktaydı. Oyuncakçıların ana malzemeleri tahta atıkları, atık teneke parçaları, atık deriler ve Kâğıthane deresinden çıkarılan seramik çamurundan ibaretti. Eyüp oyuncakları tam bir geri dönüşüm başarısıydı. Bu tür oyuncaklar Anadolu'nun birçok şehrinde üretilmekteydi. (Çevik, 2022, s.90)

Erken Cumhuriyet Sınıfı: Erken Cumhuriyet sınıflarında yaşanan masum eğitim yılları, yeni alfabenin ilk öğretmenleri, ilk öğrencileri. Yokluk yıllarının yalın çözümleri içinde okuma öğrenme zamanları, Ulusal seferberliğin ruhen güçlü, madden yoksul sınıfları. Bayraklar, balonlarla süslenmiş duvarlar; ipe serilmiş okuma heceleri. Siyah önlükler ve beyaz yakalıklar içinde eşitlikçi giysili öğrencilik yılları. Tebeşir tozlarıyla yaratılan mucize okuma bayramları. Kara tahtanın hemen üstünde Atatürk posteri, İstiklal Marşı ve Gençliğe Hitabet 'in yer aldığı standart devrim üçlüsü. Minik ellerde tutamayacak kadar kısa kaldığında ancak yenilenen kurşun kalemler; zamane beslenme çantaları, süt tozu…Tamamen orijinal objelerden kurulu bu nostaljik sınıf, özellikle belli bir yaşın üstündeki ziyaretçileri çok etkilemekte ve onları, çok uzakta kalmış eğitim yıllarının hatıralarına taşımaktadır. (Çevik, 2022, s.90-91)

Yapboz Salonu: Yapboz (Lego) tüm zamanların en eğlenceli ve yaygın oyunlarından biridir. Bir şeylerin parçalarını kendi elleriyle bir araya getirip bütünü oluşturmak her yaşın ve her cinsin ilgi alanına giren oyun olmuştur. Bugün teknolojinin getirdiği kolaylıklarla farklı nitelik, malzeme ve teknikte yapbozlar üretilmekte ve hala aynı işe yaramaktadır: Oynayarak

zamanı sıkıntısız geçirmek, stresten uzak durmak ve birlikte eğlenerek başarmak. (Çevik, 2022, s.91)

Pelüş Oyuncaklar Salonu: Yeryüzünün en sevimli oyuncakları, Ayı, tavşan, panda başta olmak üzere pek çok hayvan her boyda yumuşak ve sıcak oyuncaklara dönüşmüştür. Her çocuğun mutlaka bir pelüş oyuncağı olmuştur. Pelüş oyuncakların atası olan Ayı Teddy'nin çıkışı ve ünlenmesi Amerika›nın 26. Başkanı Theodore «Teddy" Roosevelt'in yaşadığı av öyküsüne dayanmaktadır. 1902'de Alman şirketi Steiff (Margaret Steiff) fil ve diğer hayvanlarla beraber ayı da yapmaya başlar. Samandan pamuğa kadar değişik dolgu malzemeleriyle üretilen Pelüş oyuncaklar yediden yetmişe herkesin mutlaka sahip olduğu oyuncaktır. Çok sevilenler, hiç oynanmamış olanlar, eskiler, yeniler müzedeki özel köşelerinde insanlarla buluşturulmuştur. (Çevik, 2022, s.91)

Fatoş Oyuncakları: Fatoş İnhan 1971'den 2001'e kadar ünlü pelüş oyuncaklarını üretir. 1971'de, oğluna yaş gününde armağan edilen oyuncak kediyi gören çocuk korkup ağlamaya başlamış. Bu korkunç oyuncak Fatoş İnhan'a sevimli oyuncaklar yapma fikri vermiş. Yumuşacık, güler yüzlü, sevimli oyuncaklar da böylece bir annenin sıcak sevgisinden doğmuş. Annesinin dikiş makinesi, Kanada'dan getirttiği oyuncak ayı patronları, pamuklar ve kumaşlarla ilk atölyesini kuran İnhan'ın ilk oyuncağı, portakal renkli minik ayı ‘‘Tonton'' olur. Tonton ayıcığı sevimli kediler, köpekler, eşekler ve bebekler takip eder. Oyuncaklara kendi ismini verir: ‘‘Fatoş''. Artık oyuncakta bir Türk markası vardır. 1987'de ilk oyuncak mağazasını açar ve 1990'lı yıllarda en aranılan oyuncak markası olur. 40 m2'lik bir atölyede başlayan üretim 600 m2'de büyük bir hacme ulaşır. Fatoş İnhan sayesinde Türk oyuncakçılığı altın dönemi yaşamıştır. Çin'den oyuncak ithali başlayınca yüzlerce imalatçıyla birlikte Fatoş da batar. (Çevik, 2022, s.91-92)

Kaleiçi Sokağı: Antalya geleneksel mimarisini yansıtan bu salonda Kaleiçi Sokağı canlandırılmış ve geleneksel evlerde vitrin olarak kullanılmıştır. Vitrinlerde geleneksel bakkal ve oyuncak dükkânı sergileri oluşturulmuş ve sokak boyunca da çocuklar bisiklet ve pusetlerle sokaktaki hayat sergilenmiştir. Kaleiçi bakkalı ve oyuncakçı dükkânında geçen yüzyıl ortalarının objeleri, AVM dünyası öncesi o naif günlerin mahalle alışveriş hayatını hatırlatmaktadır. (Çevik, 2022, s.92)

Anadolu Oyuncak Tarihi Salonu: Özel tasarlanmış vitrinler içinde tek tek sergilenen oyuncaklar antik dönemlerdeki çocuğu bugünkü çocuğa taşımakta, çocuklara oyuncak aracılığıyla tarih ve kültür bilinci aşılamaktadır. İnsanlar arasında ilişki kurma aracı olan oyuncaklar bu sergide geçmişle günümüz arasında da bağ oluşturmaktadır. Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün izniyle Türkiye'nin farklı müzelerinde bulunan antik

oyuncakların bir araya getirilmiş olması farklı müzelerdeki oyuncaklara bir salonda ulaşma şansı vermiştir. Tüm antik oyuncakların bir müzede sergilenmesi konusunda dünyada tek olmuştur. İmitasyonları, seramik sanatçısı Erdal Taşbaş tarafından üretilmiştir. Sergi vitrinleri, her esere bir renkli küre düzenlenerek yapılmıştır ki, kronolojik oyuncak tarihi bölümü arkeolojik ağırlıkta olmasın, renkli şeker duvarı duygusu vererek çocukları yaklaştırsın. (Çevik, 2022, s.92)

Anadolu Oyuncak Müzesi 2,5-13 yaş arası çocuklar ve zaman zaman yetişkinler için atölyeler düzenlemektedir.

Çocuklar için yapılan atölye etkinlikleri:

Anadolu Oyuncak Müzesi 2,5-13 yaş arası çocuklar için atölyeler düzenlemektedir. Müze uzmanları ve atölye eğitmenleri eşliğinde el sanatları, bez bebek, ebru sanatı, kaşık kukla, ahşap boyama, tuvalde resim, mutfak etkinliği turşu yapımı, masal fabrikası, oyun atölyesi, özel gün ve tarihlere yönelik atölyeler, seramik atölyesi, lego atölyesi, serbest resim atölyesi, artık materyal çalışması, taş boyama, cam boyama, kıvırcık koyunun origami atölyesi, kukla atölyesi, halı dokuma atölyesi, seramik hamuru ile yaprak kase yapımı, kolye ve bileklik tasarım atölyesi, renkli sabun yapımı, mumluk yapımı ve sonbahar renkleri ile tuval boyama atölyeleri gibi bir çok etkinliği düzenli olarak hafta içi ve hafta sonu farklı atölyeler yapmaktadır. Aylık olarak müzenin Instagram sayfası ve web sitesi üzerinden yapılacak olan atölyelerin afişleri yayınlanmaktadır.

Şekil 59: Anadolu Oyuncak Müzesi Instagram hesabından yayımlanan çocuk grupları atölye afişi.

Yetişkinler için yapılan atölye etkinlikleri:

Müze uzmanları ve eğitmenler eşliğinde teraryum atölyesi, bez bebek atölyesi, ahşap boyama atölyesi, Anadolu bebeği yapım atölyesi yapılmaktadır.

Şekil 60: Anadolu Oyuncak Müzesi Web sitesinden yayımlanan yetişkin grupları atölye afişi.

Müzesi'nin aktif olarak kullandığı Anadolu Oyuncak Müzesi adında Instagram hesabı bulunmaktadır. Burada müze içerinde gerçekleştirilecek olan çocukları kapsayan etkinlikler, koleksiyondan parçalara ait bilgiler atölye programları afişleri paylaşılmaktadır.

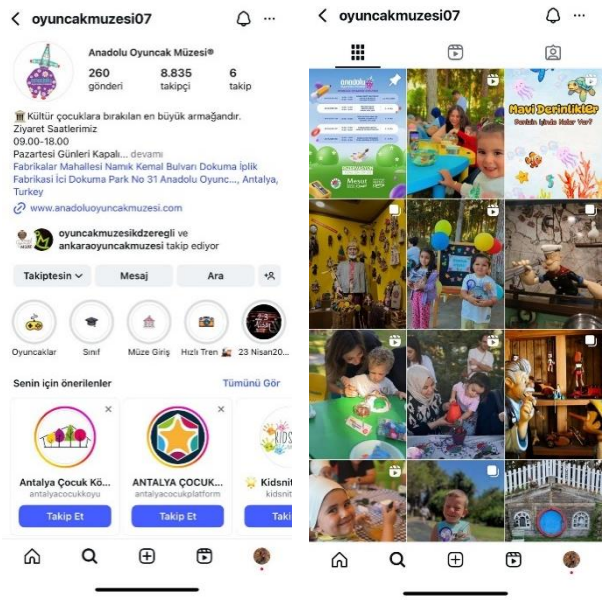

Şekil 61: Anadolu Oyuncak Müzesi resmi Instagram hesabı.

Müzenin kendine ait bir web sitesi bulunmaktadır. Burada müzenin kuruluşu, müzedeki oyuncakların salonlara ayrılarak oluşturulan odaların detaylı açıklamaları, yapılan atölyelerin eğitim takvimi yayınlanmaktadır. Müze hitap ettiği kitleye uygun olarak çocukların

dikkatini çekebilecek düzeyde renkli ve barındırdığı koleksiyonu yansıtacak şekilde tasarlanmıştır.

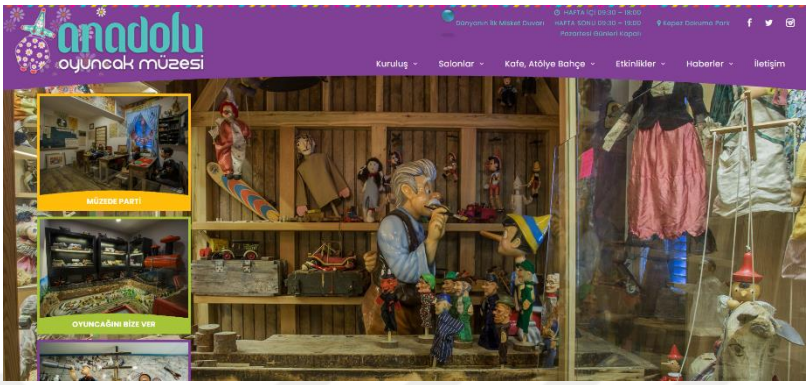

Şekil 62: Anadolu Oyuncak Müzesi web sitesi.

4.1.9. Çamlıdere Çuf Çuf Treni Oyun ve Oyuncak Müzesi, 2017

Şekil 63: Çamlıdere Çuf Çuf Treni Oyun ve Oyuncak Müzesi, Ankara.

Ankara'nın Çamlıdere ilçesinin girişinde Ali Semerkandi Külliyesinin karşısında yer alan bir oyuncak müzesi olup, "Çuf Çuf'' ismini, şeklinin tren vagonuna benzemesinden almaktadır. Müze, 2017 yılında Çamlıdere Belediye Başkanı Hazım Caner Can'ın girişimleri neticesinde ziyarete açılmıştır. Oyuncak Müzesi'nin uzunluğu 50 metre civarında olup, müzede 200 yıl öncesinden günümüze kadarki dönemlere ait yaklaşık üç bin antika oyuncak sergilenmektedir. Müzede ayrıca, Belediye Başkanı Hazım Caner Can'ın gerek çocukluk yıllarında oynadığı kendi oyuncakları gerekse yıllar itibariyle satın alarak biriktirdiği

oyuncaklar ile kendi beslenme çantası da bulunmaktadır. Diğer yandan, müzenin koleksiyonunda, Şener Şen'in makinist rolünde oynadığı, Kemal Sunal'ın ise kompartıman görevlisi olduğu filmlerin maketleri de yer almaktadır. Müzede sergilenen oyuncakların hepsi çalışır durumda olup, düzenli olarak bakım ve temizlikleri yapılmaktadır. (Çamlıdere Belediyesi, 2022)

Şekil 64: Çamlıdere Çuf Çuf Treni Oyun ve Oyuncak Müzesi'nin açık alandaki görüntüsü.

Çamlıdere Çuf Çuf Treni Oyun ve Oyuncak Müzesi, 2017 yılında Çamlıdere Belediyesi tarafından Ankara'nın Çamlıdere ilçesinde ziyarete açılmıştır. Müze "Çuf Çuf'' ismini, şeklinin tren vagonuna benzemesinden almaktadır. Müzede 200 yıl öncesinden günümüze kadarki dönemlere ait 3000 civarında antika oyuncak sergilenmektedir. Antika oyuncakların yanı sıra müzede, Çamlıdere Belediye Başkanı Hazım Caner Can'ın çocukluğunda oynadığı kendi oyuncakları ile yıllarca satın alarak biriktirdiği oyuncaklar da yer almaktadır. Müzenin koleksiyonunda ayrıca, geleneksel oyunlar oynayan çocuk maketleri ve figürleri, el yapımı ahşap oyuncaklar, tel ve demirden yapılmış oyuncaklar, el yapımı gemiler, arabalar ve köylerde oyuncak amaçlı kullanılan malzemeler de bulunmaktadır. (Çamlıdere Belediyesi, 2024; Güncan, 2024d)

4.1.10. Şanlıurfa Oyun ve Oyuncak Müzesi, 2018

Şekil 65: Şanlıurfa Oyun ve Oyuncak Müzesi, Şanlıurfa.

Şanlıurfa'nın Karaköprü ilçesi Şenevler Mahallesi'ndeki Kültür Parkı içerisinde yer alan ve Şanlıurfa için ilk olma özelliği taşıyan bir oyuncak müzesidir. Şanlıurfa Oyun ve Oyuncak Müzesi, ilçede çocuk ve gençlere yönelik çalışmalar yapan ve bu doğrultuda pek çok projeye imza atan Karaköprü Belediye Başkanı Metin Baydilli tarafından hayata geçirilen bir proje kapsamında Karaköprü'ye kazandırıldı ve 19.06.2018 tarihinde hem çocukların hem de yetişkinlerin ziyaretine açılmıştır. Bir şehrin ve bir ülkenin geleceğini çocukların hayallerinde gören ve çocukların hayallerinin de oyuncaklarda saklı olduğunu savunan Belediye Başkanı Metin Baydilli bu projenin hayata geçirilmesi için Karaköprü halkını da bu projeye dahil etmiştir ve yerel halkın çocukken oynadıkları oyuncakları Şanlıurfa Oyun ve Oyuncak Müzesi'ne bağışlamalarını istemiştir. (Güncan, 2021)

Şekil 66: Şanlıurfa Oyun ve Oyuncak Müzesi koleksiyonundan bir kesit.

Karaköprü'de Oyun ve Oyuncak Müzesi'nin açılacağını duyan pek çok vatandaş bu müzeye ilgi göstererek Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü'ne başvurarak çocukken oynadığı oyuncakları müzenin açılışı için buraya bağışlamıştır. Bu uygulama ile vatandaşların bağışladığı oyuncakların, müzede bağış yapan kişilerin kendi isimleri ile sergilenmeleri sağlanmıştır. Yerel halktan bağış yoluyla toplanan oyuncaklar sayesinde Şanlıurfa Oyun ve

Oyuncak Müzesi'nde, hem yetişkinleri çocukluklarına götürüp onlara nostaljik anlar yaşatan çok sayıda eski oyuncak hem de şimdiki çocukların kendi oynadıkları oyun ve oyuncakları görüp keyif alabilecekleri yeni nesil oyuncaklar sergilenmektedir. (Güncan, 2021)

Çocuklar için yapılan atölye etkinlikleri:

Anaokulu, İlkokul, Ortaokul öğrencileri grup ziyaretleri yapılmaktadır.

4.1.11. Canik Oyuncak Müzesi, 2018

Şekil 67: Canik Oyuncak Müzesi, Samsun.

Samsun'un Canik ilçesinde Mevlâna Eğitim, Kültür ve Yaşam Kampüsü'nde yer alan oyuncak müzesi 2017 yılında kurulmuştur. Yaklaşık 800 metrekarelik bir alana sahip olan oyuncak müzesi binası önceleri düğün salonu olarak kullanılmaktadır. Canik Belediyesi'nin gerçekleştirdiği proje ile hayata geçirilen oyuncak müzesinin konsept danışmanlığını Türkiye'nin ilk oyuncak müzesini kuran Sunay Akın yapmıştır. Müzeye gelen ziyaretçiler, oyuncakların hikâyelerini müzede kullanılan karekod uygulaması sayesinde Sunay Akın'ın sesi ile dinleme imkânı bulabilmektedir. (Çilingir Ük, 2019)

2018 yılında Samsun'un Canik ilçesinde ziyarete açılmıştır. (Mankırcı, 2018) Müzede sergilenen eserler arasında, MÖ 4. yüzyıl Roma dönemine ait yedi arkeolojik oyuncağın seramik kopyaları, Ford marka t model kurmalı oyuncak araba, 16. yüzyıldan bebek evleri, peluş oyuncak ayılar, uzay oyuncakları, Mickey Mouse karakterinin gerçek fare görüntüsüne sahip örnekleri, Nazi Almanya'sında üretilen oyuncak askerler, Almanya'da talaş ve tutkaldan yapılmış Kızılderili ve kovboy figürleri, Barbie bebekler, Tom ve Jerry oyuncakları, uçak modelleri, tren istasyonları, zeplinler ve dönme dolaplar yer almaktadır. Canik Oyuncak

Müzesi'nde ayrıca, Eyüp oyuncakçılarının ürünlerine, Fatma İlhan tarafından üretilen Fatoş marka oyuncaklara ve Sunay Akın ve Ayhan Doğan'ın birlikte hazırladıkları ahşap oyuncak ve kuklalara da yer verilmektedir. (Çilingir Ük, 2022)

Şekil 68: Canik Oyuncak Müzesi koleksiyonundan bir kesit.

Müzede sergilenen oyuncaklar büyük ölçüde 1900-1920 yıllarına ait olup, oyuncak üretiminde öncü ülke olan Almanya'nın Nünberg kenti civarında kurulan fabrikalarda üretilmiştir. Samsun Oyuncak Müzesi'nde sergilenen en eski eser, 1770-90 yıllarına ait Almanya'da üretilen ahşap bebek figürü iken, eserlerden en iyisi 2000 yılında ait İngiltere'de üretilen porselen Leydi Diana bebeğidir. Müzede ayrıca MÖ IV. yüzyıl Roma dönemine ait kazılarda bulunan, orijinalleri arkeoloji müzelerinde sergilenen, yedi arkeolojik oyuncağın seramik sanatçısı H. Candan Yaraş tarafından yapılan kopyalarına de yer verilmektedir. Topraktan yapılarak fırınlanmış bu oyuncaklarda insan ve hayvan figürleri kullanılmış olup, figürlerin tüm ayrıntılarının eklem yerlerine kadar özenle yapıldığı, çocukların çekerek oynaması için figürlere tekerlek ve ip takıldığı görülmektedir. (Çilingir Ük, 2022)

Geleneksel, fabrikasyon, yabancı, antik ve yerli kategorilerinde 1000'e yakın oyuncağın yer aldığı Türkiye'nin en büyük oyuncak müzesinde çocuklar hayal dünyalarını genişletirken, oyuncakların tarihi serüvenini de öğrenme imkânı buluyor. Müzede sergilenen en eskisi 18. yüzyıla ait bir figür ve en yenisi ise 1982 yılına ait bir oyuncak bebektir. (Oyuncak Müzesi, 2024)

Oyuncak müzesinde kültürel mirasımıza ilişkin eserler de yer almaktadır. Evliya Çelebi'nin seyahatnamesinde 100 dükkân 105 kişi olarak geçen, geçmişi XVIII. yüzyıla dayanan Eyüp oyuncakçılarının ürünleri ve 1970-80 yılları arasında faaliyet gösteren, Türk oyuncak tarihinin öncülerinden Fatma İlhan tarafından üretilen Fatoş marka oyuncaklar müzede sergilenen eserler arasındadır. Oyuncak Müzesi'nde ayrıca Sunay Akın'ın tasarım

sanatçısı Ayhan Doğan ile hazırladığı, 1950-60'lı yıllarından içerisinde ahşap oyuncaklar ve kuklaların olduğu vitrinler ile bakkal ve kitapçı da bulunan bir sokak da canlandırılmıştır. Müzede ahşap oyuncak boyama gibi isteğe bağlı workshop çalışmaları da ücrete tabi olarak gerçekleştirilebilmektedir. (Çilingir Ük, 2022)

4.1.12. Ekolojik Oyuncak Müzesi, 2018

Şekil 69: Ekolojik Oyuncak Müzesi, Samsun.

Samsun ilinin Tekkeköy ilçesinin Çınaralan Mahallesi'nde yer alan bir oyuncak müzesidir. Ekolojik Oyuncak Müzesi, Tekkeköy Belediyesi tarafından, oyuncakçı dede lakabıyla da bilinen ahşap oyuncak ustası Salih Tok küratörlüğünde açıldı. Müze, geçmişi Eski Taş devrine kadar uzanan Tekkeköy Mağaraları Arkeoloji Vadisindeki tarihi bir Rum evinin tadilat edilmesi ve 2017 yılının haziran ayında başlatılan bir projenin hayata geçirilmesinin sonucunda 2018 yılının Eylül ayında hizmete açıldı. Müzenin binası, kuzey-güney doğrultusunda hafif eğimli bir arazide konumlandırılmış olup, bir zemin kat ile bir normal kattan oluşmaktadır. Binanın zemin katına doğu cephesinden, normal katına ise güney cephesinden giriş sağlanmaktadır. Binanın giriş kapıları dikdörtgen yapıda, tek kanatlı ve ahşap; pencereleri ise dikdörtgen yapıda, çift kanatlı ve ahşaptır. (Güncan, 2021)

Şekil 70: Ekolojik Oyuncak Müzesi koleksiyonundan ahşap oyuncaklar.

Tekkeköy Belediyesi tarafında 2017 yılında başlatılan bir projenin hayata geçirilmesi sonucunda 2018 yılında Samsun'un Tekkeköy ilçesinden kurulmuştur. Müzede, oyuncak ustası Salih Tok'un gürgen, çam ve kavak ağaçlarından yaptığı ahşap oyuncaklar ile eşyaların oyuncağa dönüşmüş hallerini tanıtan ve çocukların gelişimine katkı sağlayan 300'den fazla oyuncak sergilenmektedir. Bu oyuncaklar arasında, topaçlar, Pinokyo, Nasreddin Hoca, Karagöz ve Hacivat, Bremen mızıkçıları, çizgi roman kahramanları, kağnı ve arabalar, çeşitli hayvan figürleri, matematik oyunları, zekâ oyunları ve Montessori oyunları yer almakladır. Müzede sergi alanının dışında çocukların oyuncak yapmalarına ve boyamalarına olanak sağlayan oyuncak atölyeleri de mevcuttur. (Güncan, 2022f)

Ekolojik Oyuncak Müzesi'nin hem üreten hem de yaşan interaktif bir müze olması ve müzede yalnızca ahşaptan imal edilen el yapımı ve hiçbir katkı maddesi içermeyen oyuncakların sergilenmesi amaçlanmıştır. Bu yönüyle müze, ilk ekolojik oyuncak müzesi olma özelliğine sahiptir. (Güncan, 2021)

4.1.13. Balat Oyuncak Müzesi, 2021

Şekil 71: Balat Oyuncak Müzesi, İstanbul.

Balat Oyuncak Müzesi, 13 Haziran 2021 yılında İstanbul'un Fatih ilçesinde Timur İncoğlu tarafından kurulmuştur. Müze koleksiyonu sürekli olarak kendini yenilemeyi hedeflemektedir. Bu vesileyle müzenin amacı dünyadaki oyuncak müzesi örneklerini yakalamak ve hatta üzerine çıkmaktır. 1000 m2 kapalı alana yayılan ve farklı konseptlerde eserlerin yer aldığı müzenin alt katında nadir oyuncaklar, eşsiz döküm (diecast) arabalar, detaylı bebek evleri, popüler ve klasik çizgi filmlerin sahneleri ile zenginleşen, 50 yıllık geçmişe sahip koleksiyon yer alırken; üst katta da tren konseptiyle süslenmiş, 7'den 70'e her yaş grubuna hitap eden koleksiyonlar yer almaktadır. Ayrıca meraklısı için 80'li yılların film sahnelerinin canlandırıldığı dioramalar ve Türkiye'nin en büyük kurşun asker koleksiyonuna yer verilmiştir. (Balat Oyuncak Müzesi, 2021)

Şekil 72: Balat Oyuncak Müzesi koleksiyonundan bir kesit.

17.000 parça oyuncak ve 17 kategori bulunan müzede; 3500 parçalık kurşun asker koleksiyonu, film sahnelerinin canlandırıldığı el yapımı dioramalar, teneke oyuncaklar, gemi ve uçak maketleri, diecast araba koleksiyonu, 1940'lar itibariyle porselen ve plastik bebekler, lego koleksiyonu, çizgi film ve animasyon karakterleri, disney karakter heykelleri, Guillermo Forchino'nun özel heykel koleksiyonu, 1:24 ölçekli hareketli tren ve istasyon sahnesi, Tamiya'nın Motosiklet maketleri, 1:1 ölçekli Hezarfen Çelebi Kanadı, 1950'ler itibariyle pedallı çocuk araçları ve scooter, el yapımı Hacivat ve Karagöz tasvirleri, Eyüp oyuncakları koleksiyonu ve çok daha fazlası…(Balat Oyuncak Müzesi, 2021)

Balat Oyuncak Müzesi'nde hafta içi ve hafta sonu olmak üzere her gün 3-15 yaş çocuklar ve yetişkinler için Karagöz – Hacivat Perde Oyunu, Balık tezgâhı, Karagöz Yazıcı, Hayat Ağacı, Çılgın Dostlar Çocuk Tiyatrosu gibi tiyatro gösterileri, çocuklar için 2 Boyutlu Ahşap Figür Boyama Atölyesi, Tuval Boyama Atölyesi, Tshirt Boyama Atölyesi, Slime Atölyesi, Maket Birleştirme / boyama Atölyesi, Kâğıt Ebru Atölyesi, Maske Boyama Atölyesi, Seramik Obje Boyama Atölyesi, Özel Maske Boyama Atölyesi gibi atölye çalışmaları, rehberli okul gezileri, doğum günü organizasyonu, müzede bir gün etkinlikleri yapılmaktadır. Yetişkinler için tiyatro gösterileri, Kâğıt Ebru Atölyesi ve Seramik Obje Boyama atölye çalışmaları bulunmaktadır. (Balat Oyuncak Müzesi, 2021)

Çocuklar için yapılan atölye aktiviteleri:

Müzede 1 Gün: Yaz boyu sürmüş olan bu etkinlikle beraber çocuklar tarih sanat ve çeşitli atölyelerle keyifli zaman geçirmektedirler. Minimum katılım sayısı 5 kişidir ve 4– 11 yaş aralığına hitap etmektedir. Etkinlik hafta içi her gün yapılmaktadır. Eğitmenler gün boyu çocuklara eşlik etmektedirler. Etkinlik sırası; müze gezisi, Karagöz Hacivat perde oyunu, dans atölyesi, yemek molası, oyuncak atölyesidir. Oyuncak atölyesinde seçilen çalışmaya göre

maske boyama, slime, tuval boyama, maket birleştirme boyama, 2d ahşap boyama etkinliklerinden birine katılınabilmektedir. (Balat Oyuncak Müzesi, 2021)

Maket Birleştirme / Boyama Atölyesi: Hafta içi ve hafta sonu her gün yapılan bu atölye üç boyutlu ahşap farklı şekillerden oluşan tahta oyuncaklar çocuklar ve büyüklerden büyük ilgi görmektedir. 5-15 yaş arası çocuklara hitap eden bu atölyede çocuklar kendi oyuncaklarını yaparken yaratıcılıklarını, el becerilerini geliştiriyorlar hem de çok eğlenmektedirler. Çocuklara müzede yaşadığı deneyimi hatırlatacak bu etkinlik, müze sergisinden etkilenerek kendi boyadıkları oyuncakla müzeden ayrılmanın keyfini yaşatmaktadır. (Balat Oyuncak Müzesi, 2021)

Şekil 73: Balat Oyuncak Müzesi web sitesinden yayımlanan çocuk grupları atölye afişi.

Şekil 74: Balat Oyuncak Müzesi web sitesinden yayımlanan çocuk grupları atölye afişi.

Yetişkinler için yapılan atölye etkinlikleri:

Kâğıt Ebru Atölyesi: 3 yaş itibariyle yetişkinler dahil her yaşa uygun olan bu atölye bir yandan ebru sanatını öğrendikleri bir yandan da evlerine bir tablo olarak sergileyebildikleri ebru çalışmasını eşsiz renklerle sanata dönüştürdükleri bir atölyedir. Atölye süresi 25 dk'dır. Boya malzemeleri müze tarafından sağlanmaktadır. Ebru boyası kullanılmaktadır. (Balat Oyuncak Müzesi, 2021)

Karagöz – Hacivat Perde Oyunu: Anadolu coğrafyası hiç şüphesiz çok kıymetli kültürlerin birleşim noktasıdır. Altı ve üstü eşsiz değerlerle dolu olan bu topraklarda her dönemde kahramanların varlığını görmekteyiz. Karagöz ve Hacivat… İki kadim dost… Halk Bilim'inin eşsiz ikilisi bu sefer Karagöz Oyunu Salıncak ile Geleneksel Türk Tiyatrosu'nun heyecan verici tekniği ile sizlerle. Tiyatro oyuncusu Aytek Önal'ın sergilediği oyunda Karagöz ve Hacivat hem eğlendiriyor hem de hassasiyetlerimize dikkat çekmektedir. 7'den 77'e herkesin izlediği Karagöz oyununun gelecek nesillere aktarılması dileğiyle… 30 dakikalık süresi olan tiyatro oyunu her yaş grubuna uygundur. (Balat Oyuncak Müzesi, 2021)

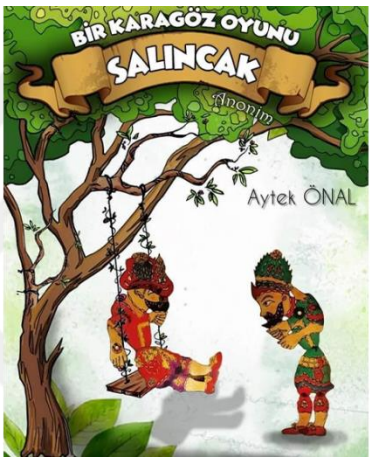

Şekil 75: Balat Oyuncak Müzesi web sitesinden yayımlanan çocuk ve yetişkin grupları atölye afişi.

Şekil 76: Balat Oyuncak Müzesi web sitesinden yayımlanan çocuk ve yetişkin grupları atölye afişi.

Müzesi'nin aktif olarak kullandığı Balat Oyuncak Müzesi adında Instagram hesabı bulunmaktadır. Burada müze içerinde gerçekleştirilecek olan çocukları ve yetişkinleri kapsayan etkinlikler, atölyeler, koleksiyondan parçalara ait bilgiler, atölye program afişleri paylaşılmaktadır.

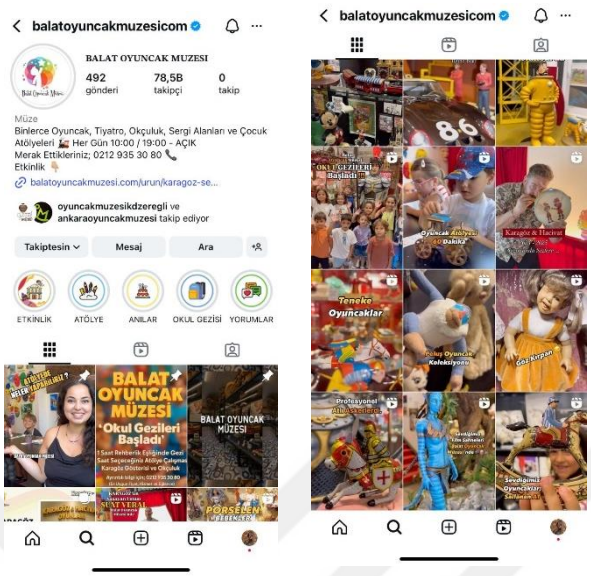

Şekil 77: Balat Oyuncak Müzesi resmi Instagram hesabı.

Müzenin kendine ait bir web sitesi bulunmaktadır. Burada müzenin hakkımızda bölümü, etkinliklerin detaylı olarak anlatıldığı bir bölüm, mağaza bölümü bulunmaktadır. Müze sitesinde sade bir tasarım kullanarak sitedeki yayınlanan etkinlikleri ön plana çıkarmıştır.

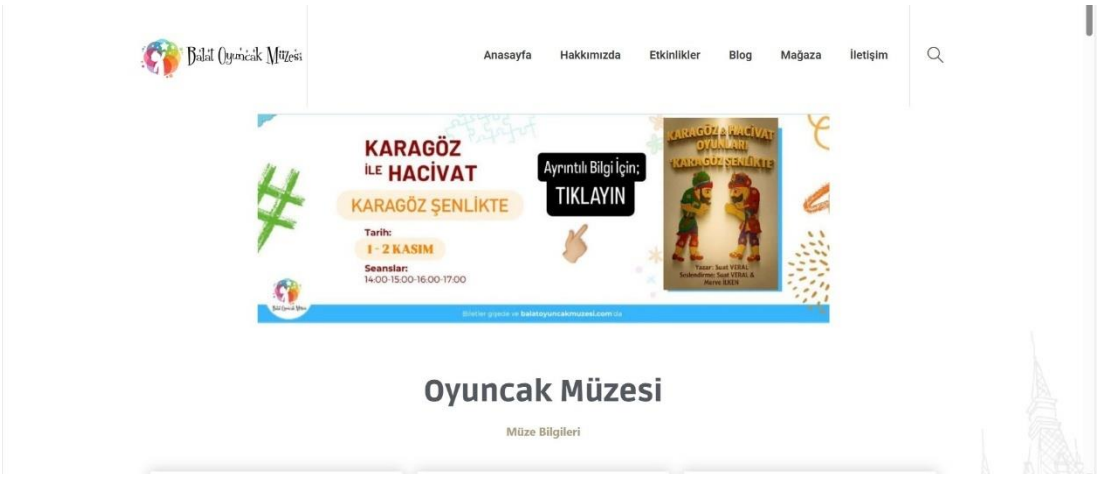

Şekil 78: Balat Oyuncak Müzesi web sitesi

4.1.14. Kdz (Karadeniz) Ereğli Oyuncak Müzesi, 2023

Şekil 79: Kdz (Karadeniz) Ereğli Oyuncak Müzesi, Zonguldak.

Geçmişten günümüze her yaştan insanı bir araya getiren ve okul dışı öğrenme ortamı oluşturan Kdz. Ereğli Oyuncak Evi ve Atölyesi 02 Temmuz 2021 tarihinde kapılarını aralayıp, 05 Ocak 2023 tarihinde Kültür ve Turizm Bakanlığı Özel Müzeler statüsüne girmeye hak kazanarak Türkiye'nin 9'uncu oyuncak müzesi olmuştur. Müze envanterinde en son eklenen oyuncaklarla birlikte toplamda 600 oyuncak bulunmaktadır. (Oyuncak Müzesi Kdz Ereğli Belediyesi, 2023)

Şekil 80: Kdz (Karadeniz) Ereğli Oyuncak Müzesi koleksiyonundan bir kesit.

Kdz (Karadeniz) Ereğli Oyuncak Müzesinde 2-18 yaş çocuk- lise öğrencileri ve yetişkinler için atölye etkinlikleri, okul ziyaretleri rehber eşliğinde müze turları, ebeveyn+ çocuk atölyeleri ve köy okulu etkinlikleri yapılmaktadır. Çocuklar için; Step (modern dans) atölyesi, doğadaki renkler atölyesi, bubble ile kodlama atölyesi, seramik atölyesi, ritim atölyesi, origami atölyesi, animasyon atölyesi, yoga ve dans atölyesi, kazı atölyesi, yazarlık atölyesi, İngilizce drama atölyesi, geri dönüşüm atölyesi, dokuma atölyesi, masallarla drama atölyesi, kukla atölyesi, arttırılmış gerçeklik atölyesi, eleştirel düşünme atölyesi, robotik kodlama atölyesi, Küçük Prens atölyesi, Stem Atölyesi, Düşünme ve deneme atölyeleri, mutfak uygulama atölyeleri, işaret diliyle Çanakkale türküsünü öğreniyoruz atölyesi, Atatürk'ün çocukları drama atölyesi, fotoğraf atölyesi, değerler atölyesi, özel çocuklar için atölye ve daha nice çeşitli atölyeler düzenlemektedir. Yetişkin katılımcılar için; kadınlara özel geleneksel tahta baskı atölyesi, anne babalara özel tahta baskı atölyesi, doğada öğrenmek adlı farkındalık atölyesi, duyusal oyun atölyesi (anne-çocuk), persona mask atölyesi, arkeoloji atölyesi (ebeveyn- çocuk), duygu odaklı terapi atölyesi, yaratıcı dönüşüm atölyesi, gebeler için farkındalık atölyesi, 3d yazı ve baskı atölyesi, anneler günü atölyesi, jeolojik ve endüstriyel miras farkındalık atölyesi düzenlemektedir.

Çocuklar için yapılan atölye etkinlikleri:

STEM Temelli Atölye: 7-9 yaş aralığındaki çocuklar için olan bu atölyede bilim, teknoloji, mühendislik ve matematik… Şimdi bu kavramlardan birini ya da hepsini hayatımızdan çıkardığımızı düşünelim! Sizce böyle bir Dünya'da yaşayabilir miyiz? Hayatımızı kolaylaştıran ya da güvenli hale getiren bütün icatlardan vazgeçebilir miyiz? İşte bu yüzden STEM her yerde diyoruz ve insanlığın en büyük problemlerinden biri olan depremlere dikkat çekmek, bunu yaparken de çocuklarımızın yaratıcı fikirlerinden aydınlanmak için Kdz. Ereğli Oyuncak Evi'nde buluşuyoruz.

Yaratıcı Yazma Atölyesi: 9-11 yaş arası çocukları kapsayan bu atölyede Atatürk'ün çocukları, Oyuncak müzesi 100.yıl etkinlikleri kapsamında yaratıcı yazma tekniği ile hikayelerini tasarlayıp, kitaplarını oluşturmaktadırlar. Atölye 4 haftalık bir zaman diliminde gerçekleştirilmiştir. Atölye sonunda minik yazarların hazırlayacağı ilk kitapları, imza günü ile taçlandırılmıştır.

Şekil 81: Kdz (Karadeniz) Ereğli Oyuncak Müzesi web sitesinden yayımlanan çocuk grupları atölye afişi.

Şekil 82: Kdz (Karadeniz) Ereğli Oyuncak Müzesi Instagram hesabından yayımlanan çocuk grupları atölye afişi.

Yetişkinler için yapılan atölye etkinlikleri:

Kültürel Mirasın İzinde Tarihi Asma Köprünün Yanı Başında Ekolojik Sanat ve Felsefe Atölyeleri: Yetişkin, üniversite ve lise öğrencileri için Kdz. Ereğli Belediyesi Oyuncak Müzesi tarafından belirli aralıklarla düzenlenen ve tarihi dokuyla sanatın buluştuğu 'Kültürel Mirasın Yanı Başında Sanat Atölyeleri' kapsamında Şubası köyünde bulunan tarihi Asma Köprünün yanı başında gerçekleşmektedir. Katılımcılar hem Tarihi Asma Köprünün hikayesine tanıklık edecek, hem de iki farklı alanda Serpil Soyer eşliğinde felsefe ve Tuana Aydın liderliğinde ekolojik sanat etkinliklerine katılım sağlamakladırlar.

Özel Gereksinimli Çocuk ve Bireylere Atölye Karnavalı: Birbirinden farklı 7 etkinliği deneyimleyecek olan katılımcılar hem eğleneceği hem de öğrenme deneyimi kazanacağı atölye planlanmıştır. Sanat, bilim, yaratıcılık, uygulama ve geri dönüşüm etkinliklerinin yer alacağı Atölye Karnavalı Cehennem Ağzı Mağaralarında açık havada gerçekleştirilecektir. Kentteki rehabilitasyon merkezleri ve özel eğitim okullarının katılımlarıyla gerçekleştirilecek etkinlik farkındalık oluşturmayı amaçlamaktadır.

Şekil 83: Kdz (Karadeniz) Ereğli Oyuncak Müzesi Instagram hesabından yayımlanan yetişkin grupları atölye afişi.

Şekil 84: Kdz (Karadeniz) Ereğli Oyuncak Müzesi Instagram hesabından yayımlanan Özel Gereksinimli Çocuk- Yetişkin grupları atölye afişi.

Müzesi'nin aktif olarak kullandığı Kdz (Karadeniz) Ereğli Oyuncak Müzesi adında Instagram hesabı bulunmaktadır. Burada müze içerinde gerçekleştirilecek olan çocukları ve yetişkinleri kapsayan etkinlikler, atölyeler, koleksiyondan parçalara ait bilgiler, atölye program afişleri ve okul ziyaretleri paylaşılmaktadır.

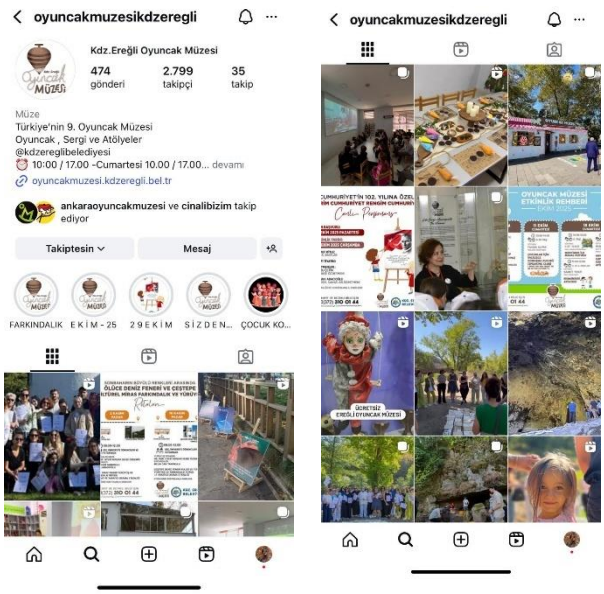

Şekil 85: Kdz (Karadeniz) Ereğli Oyuncak Müzesi resmi Instagram hesabı.

Müzenin kendine ait bir web sitesi bulunmaktadır. Burada müze ile ilgili çıkan haberlerin yer aldığı bir bölüm, etkinliklerin detaylı olarak anlatıldığı bir bölüm, oyuncakların anlatıldığı bir bölüm, müzenin kuruluşunun anlatıldığı bir bölüm ve iletişim bilgilerinin yer aldığı bir site oluşturulmuştur. Müze sitesi yetişkinlere ve çocuklara hitap edecek şekilde tasarlanmış en az sosyal medyası kadar aktif, hareketli bir sitedir.

Şekil 86: Kdz (Karadeniz) Ereğli Oyuncak Müzesi web sitesi.

4.1.15. Bursa Oyuncak Müzesi, 2023

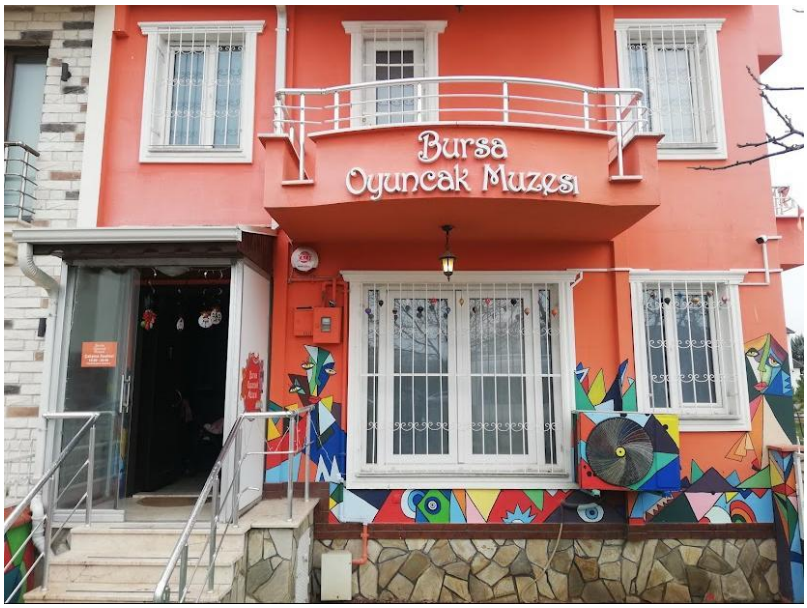

Şekil 87: Bursa Oyuncak Müzesi, Bursa.

Bursa Oyuncak Müzesi Bursa'nın Nilüfer ilçesindeki Altınşehir mahallesinde 2023'te ziyarete açılan oyuncak müzesidir. Türk ve dünya oyuncak tarihine ilişkin bilgi sunan dört binden fazla oyuncak sergilenmektedir. Koleksiyon, Bursa'da yaşayan yazılımcı Yiğit

Kiremitçi'ye aittir. Türkiye'deki ilk oyuncak üreticilerinden olan Müstecap Baybörü, Abdurrahim Alasya ve Jüliet Altın'ın oyuncakları, Nevzat Kurt'un 1947'de tescil ettirdiği Ne-Kur markasına ait oyuncaklar ve Fatoş Oyuncakları 20. yüzyılın başında Avrupa ve Amerika'da üretilmiş bebekler, ahşap bebek evleri, mekanik teneke oyuncaklar koleksiyonunda yer alan oyuncaklardandır. (Vikipedi, 2025)

Şekil 88: Bursa Oyuncak Müzesi koleksiyonundan bir kesit.

Kültür Bakanlığı tarafından tescilli özel bir müzede Türk ve Dünya oyuncaklarının nadide parçalarından oluşan 4000'den fazla antika oyuncaklar sergilenmektedir. Koleksiyon 18 yıllık bir sürede oluşturulmuştur. 3 katlı binada 1800'lerden 1980'li yıllara kadar uzanan dönemde 130 yaşında bebek evleri, 100 yaşında bebekler, 70 yaşında uzay oyuncakları, teneke ve şişme plastik oyuncaklar ile 1970'ler ile 1980'lerin nostaljik bakkal ve kara tahtalı sınıfı ile her yaş grubu çocuklukları ile buluşturmaktadır. (Bursa Oyuncak Müzesi, 2023)

Müzede 1980'li-1990'lı yıllardaki bir bakkal dükkânı ve içindeki ürünlerin sergilendiği bir teşhir alanı da bulunmaktadır. (Vikipedi, 2025)

Müze koleksiyonundaki Türk oyuncaklarının bazıları Alaska oyuncakları, Fatoş oyuncakları, Gürel oyuncakları, Nekur oyuncakları iken Dünya oyuncaklarında ise Tahta oyuncaklar, bebek evleri, dünya bebekleri ve teneke oyuncaklar bulunmaktadır. (Bursa Oyuncak Müzesi, 2023)

Bursa Oyuncak Müzesinde 3-15 yaş aralığındaki çocuklar için hafta içi ve hafta sonu olmak üzere yazarlı kitap ve oyun etkinliği, resim, 3D ahşap maket boyama, maske, çanta boyama ve baskı atölye çalışmaları yapılmaktadır. Bunun yanında anaokulu, ilkokul, ortaokul, lise, üniversite ve akademik okul ziyaretleri de gerçekleştirilmektedir. Ara Tatil, yaz tatili gibi dönemlerde de çocuklar için atölyeler düzenlemeye devam etmektedirler.

Çocuklar için yapılan atölye etkinlikleri:

Yazarla Kitap ve Oyun Etkinliği: Eğitimci yazar Sevecen Şule ‘Komşu Teyze’ ile 4-7 yaş grubu çocuklarla Bursa Oyuncak Müzesi’nde 1,5 saat boyunca okul öncesi ve 1. Sınıflar için hazırlanan bu özel etkinlikte çocuklar hem Türkçe’nin unutulan kelimeleriyle tanışmakta hem de birbirinden eğlenceli oyunlar oynamaktadır. Bu oyunlar arasında Yazar ‘Sevecen Şule’ ile sohbet ve tanışma oyunu, ‘Komşu Teyze’ kitabından etkileşimli Türkçe okuma drama, geri dönüşüm temalı şarkı ve oyunlar, geleneksel ve günümüzde oynanan çocuk oyunları, ileri dönüşüm atölye çalışması ve ileri dönüşüm sergisiyle sürpriz oyuncaklar programlanmaktadır.

Resim Atölyesi: 3-15 yaş arası çocuklar için olan bu atölyede bir unikorn, bir astronot ya da boş bir tuvale hayal kurarak akrilik boya ile resimler yapılmaktadır.

3D Ahşap Maket Atölyesi: 3-15 yaş arası çocuklar için üç boyutlu bir maket ya da onlara özel bir oyuncak. Akrilik boya ile boyanmaktadır.

Maske Atölyesi: Bir kahraman, unikorn, sonik ya da bambaşka biri, sadece hayal güçleri ile sınırlı... Akrilik boya ile boyanmaktadır.

Şekil 89: Bursa Oyuncak Müzesi Instagram hesabından yayımlanan çocuk grupları atölye afişi.

Şekil 90: Bursa Oyuncak Müzesi Instagram hesabından yayımlanan çocuk grupları atölye afişi.

Müzenin aktif olarak kullandığı Bursa Oyuncak Müzesi adında Instagram hesabı bulunmaktadır. Burada Koleksiyondan oyuncakların bilgileri, o hafta yapılacak olan atölyelerin afişleri, okul ziyaretleri paylaşılmaktadır.

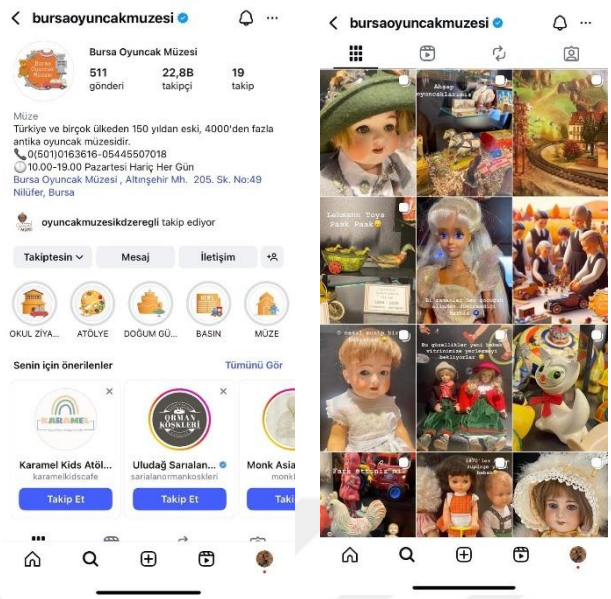

Şekil 91: Bursa Oyuncak Müzesi resmi Instagram hesabı.

Müzenin kendine ait bir web sitesi bulunmaktadır. Burada müzemiz başlığı altında müzenin tarihini anlatan bir bölüm, etkinliklerin detaylı anlatımının paylaşıldığı etkinlikler bölümü, kafe, mağaza ve iletişim bölümleri bulunmaktadır. Müzenin web sitesinin ana sayfasında göz dolduran devamlı olarak dönen bir oyuncak çarkı ziyaretçileri karşılamaktadır çarkın arkasında müzede bulunan oyuncaklardan bir kesit fotoğraf yerleştirilmiştir bu göz alıcı tasarımla birlikte siteyi ziyaret eden ebeveynler ve çocuklar için merak uyandırıcı, dikkat çekici bir oyuncak müzesi web sitesi oluşturmuşlardır.

Şekil 92: Bursa Oyuncak Müzesi web sitesi.

4.2. Oyun Müzesi

4.2.1. Düştepe Oyun Müzesi, 2015

Şekil 93: Düştepe Oyun Müzesi ve Oyun Bahçesi, İstanbul.

Düştepe Oyun ve Oyuncak Müzesi, Ataşehir Belediyesi ve yazar, koleksiyoner Sunay Akın'ın ortak projesidir. Projenin doğuşu Ataşehir Belediye Başkanı Sayın Battal İlgezdi'nin Sunay Akın'ın Göztepe'deki Oyuncak Müzesi'ni ziyareti ile başlamış ve 19 Mayıs 2015 tarihinde açılmıştır. (Ataşehir Belediyesi, 2015)

Düştepe Oyun Müzesi 2 binadan oluşmaktadır. Birinci bina müze binasıdır ve burada Sunay Akın'ın 21 ülkedeki koleksiyonerlerden topladığı 100-150 yıllık 2000'i aşkın oyun ve oyuncaklar bulunmaktadır. Yetişkin, çocuk her yaştan kişilere hitap eden müze, ailedeki her bireyin kendinden bir şeyler bulabildikleri bir kültür evidir. Müze binasına, okul ve bu gibi toplu ziyaretlerden önce randevu talep edilmektedir. İkinci bina ise etkinlik binasıdır; burada anne-çocuk veya baba-çocuk gibi ebeveynlerle, çocuklarının ortak katıldıkları atölyeler yapılarak, çocukların aileleriyle birlikte zaman geçirmesi, eğitsel ve sanatsal etkinliklerle hayallerini tasarlamaları amaçlanmıştır. Atölye programları aylık belirlenmekte olup, katılım için önceden rezervasyon istenmektedir. (Ataşehir Belediyesi, 2015)

Şekil 94: Düştepe Oyun Müzesi koleksiyonundan bir kesit.

Ataşehir Belediyesi, Mimar Sinan Parkı'nda 60 bin metre karelik park içinde tek katlı ahşap bir binada 2015 yılında açılmıştır. Müzede bulunan oyun ve oyuncakların tarihi 1800'lerin başına kadar uzanır. 20'yi aşkın ülkeden ve yaklaşık 150 koleksiyonerden toplanan oyuncaklar sergilenmektedir. Düştepe Oyun Müzesi'nde çocuk oyunlarının yer aldığı; 150 yıllık satranç takımı, Viktorya Dönemi'nin küp oyunları, 100 yıllık ilk taş ev inşa oyunu, ilk uzay araçlarına kadar çeşitli oyunlar bulunmaktadır. Oyun kültürünü geliştiren çizgi roman, edebiyat, sinema ve televizyon dünyasının kahramanları da müze sergisinde yer alır. (Erbay, 2017, s. 441)

Düştepe Oyun Müzesi, çocukları ve ailelerini eğlenceli ve öğretici çok sayıda atölyeyle bir araya getirmektedir. Atölyeler, cumartesi ve pazar günleri 20'şer kişilik gruplarla, 2 seans olarak gerçekleştirilmektedir. Müze binası ve etkinlik binası giriş ücretsizdir. Pazartesi günleri ise kapalıdır. (Ataşehir Belediyesi, 2015) Müze 2-12 yaş arası çocuklar için aylık atölye programları düzenlemektedir. Bu atölyelerden bazıları şöyledir: Tiyatrolar, Masal Yazım ve Anlatım Atölyesi, Bez Bebek Atölyesi, yaratıcı yazarlık atölyesi, çorap kukla atölyesi, flipbook atölyesi, 3 boyutlu enstrüman maketleri atölyesi, Salvador Dali'nin Origami Gemisi, Etkileşimli kitap okuma atölyesi, drama atölyesi, eco-art resim atölyesi gibi etkinlikler düzenlenmektedir. Ara tatil, yaz tatili gibi tatillerde de çocuklar için atölye programları oluşturmaya devam etmektedirler.

Çocuklar için yapılan atölye etkinlikleri:

Annem de Çocukmuş- Seda Aksoy Evren ile Etkileşimli Okuma Atölyesi: Etkinlik 5-6 yaş çocuklarla kitapta bahsi geçen sokak oyunları hakkında sohbet ederek başlamaktadır. Öncelikle onlara bu oyunların kurallarını sorarak etkileşim sağlanır. Ardından, çocuklardan annelerinin veya babalarının çocukluklarına dair bir anı anlatmaları istenmektedir. Yazar ile

birlikte kitap okunduktan sonra büyük bir çember oluşturularak ‘kutu kutu pense’ oyunu oynanmaktadır. Bu etkinliğin amacı, oyuncaklara veya teknolojik aletlere ihtiyaç duymadan da ne kadar eğlenceli vakit geçirebileceklerini hatırlatmaktır. Daha sonra mendil kapmaca, çatlak patlak, kulaktan kulağa, gibi kalabalıkta oynandığında keyifli hale gelen oyunlarla etkinlik devam etmektedir. Dilerse bu esnada ebeveynlerde katılım sağlayabilmektedir. Annem de çocukmuş etkinliği, çocukların ebeveynlerinin geçmişleriyle güçlü bir bağ kurmasını amaçlamaktadır.

Bağlama Batik Atölyesi: Ebeveyn katılımlı bu etkinlikte 9-12 yaş arası çocuklarla birlikte Ataşehir Monheim Tasarım Okulu ve Monheim am Kunstschule iş birliğinden renkli bir proje gerçekleştirilmiştir.

Şekil 95: Düştepe Oyun Müzesi Instagram hesabından yayımlanan çocuk grupları atölye afişi.

Şekil 96: Düştepe Oyun Müzesi Instagram hesabından yayımlanan Ebeveyn katılımlı çocuk grupları atölye afişi.

Yaratıcı Maske ve Drama Atölyesi: 5-11 yaş arası çocuklar için oluşturulmuş bu atölyede hayal gücünü eğlenceye taşıyan önce kendi maskelerini tasarlayıp boyayacak, ardından bu maskeleri kullanarak küçük drama çalışmaları gerçekleştirilmektedir.

Özge Doğar ile Kurmaca Uydurmaca Yazı Atölyesi: 7-10 yaş arası çocukları kapsayan bu atölyede renkli kalemler ve kâğıt kullanılarak kitaplar ile sorgulayıp, düşünüp, üretilmektedir. Etkinlik hedefleri arasında çocuğun bireysel farkındalığının, yaratıcılığının, hayal gücünün gelişmesi, kendi kararlarını verebilen duygudaşlık ve özgüveni gelişmiş bireyler olmasını sağlamak vardır.

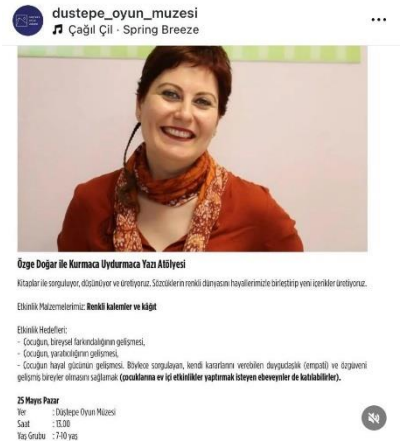

Şekil 97: Düştepe Oyun Müzesi Instagram hesabından yayımlanan çocuk grupları atölye afişi.

Şekil 98: Düştepe Oyun Müzesi Instagram hesabından yayımlanan çocuk grupları atölye afişi.

Müzenin aktif olarak kullandığı Düştepe Oyun Müzesi adında Instagram sayfası bulunmaktadır. Burada aktif olarak aylık atölye program afişleri ve atölye esnasında çocukların etkinlik yaparken fotoğrafları paylaşılmaktadır.

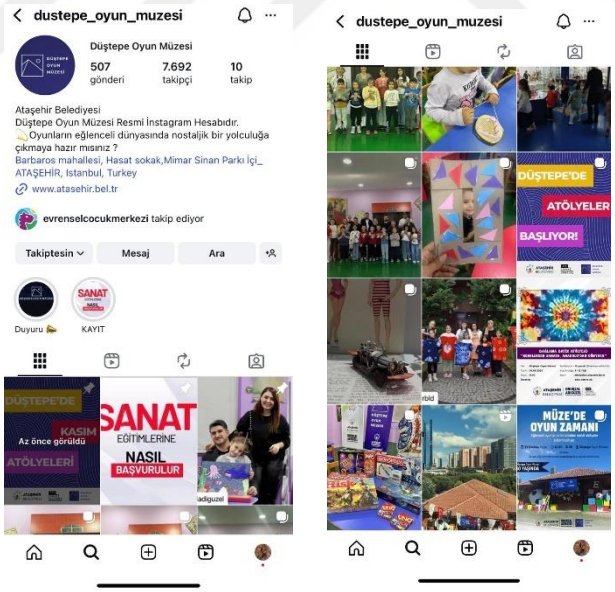

Şekil 99: Düştepe Oyun Müzesi resmi Instagram hesabı.

4.3. Çocuk Müzeleri

4.3.1. Atatürk ve Çocuk Müzesi, 2014

Şekil 100: Atatürk ve Çocuk Müzesi, Kocaeli.

Mustafa Kemal Atatürk tarafından kullanılmış evlerden olması sebebiyle Kocaeli Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 20.11.2007 tarih 193 sayılı kararı ile tescil edilen Tigem Atatürk Köşkü Baltacı Çiftliği köşkü olarak da bilinmektedir. Yürüyen köşkü yaptırmadan önce kullandığı bir yapıdır. Restorasyonu 2013 yılı şubat ayında başlamış olup, 2014 yılı temmuz ayında tamamlanmıştır. Atatürk ve Çocuk Müzesi 30 Ağustos 2014 tarihinde ziyarete açılmış olup, müzenin tefrişatı klasik Atatürk Müzelerinin dışında modern müzecilik anlayışına uygun olarak ilköğretim çocuklarına hitap eden ve çocukların ilgisini canlı tutan tasarımlardan oluşmaktadır. (Avunduk, Z. B., 2020)

Müze, "Tetrazon Yapı Tasarım ve Produksiyon'' firması tarafından Yalova İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü adına tasarlanmış bir müzedir. Tasarımcısı olan mimarlık ofisinden alınan bilgiye göre; müze, çocuk müzesi olarak tasarlanmamış ancak birinci hedef kitle olarak çocuklar düşünülmüştür. İç mekânda kullanılan sergileme elemanlarının etkileşimsel, hedef kitle grubu olan çocuklar için ergonomik ve dikkat çekici olmasına dikkat edilmiştir. Aktarmak istenilen bilgilerin "keşfedilmesi'' ile müzelerde genel olarak uygulanan "objelere dokunma yasağı'' yaklaşımının aksine, dokunma ve kullanma opsiyonlarını sunmak istemişlerdir. (Öden, 2020, s.547)

Müze binası iki katlı olup, giriş bölümünde zeminin bir kısmı Yalova'daki tarihi yerlerin işaretlendiği bir harita kaplanmıştır. Yine bu bölümde yer alan bilgi panolarında Atatürk'ün Yalova'ya gelişi ve Yalova'da kurmuş olduğu çiftlikler, kullanmış olduğu köşkler ve tarihçelerine yer verilmiştir. Girişin sağında yer alan salon üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Atatürk'ün Yalovalı Çoban Mustafa'yla karşılaşması canlandırılmış olup,

hikâyesine yazılı olarak yer verilmiştir. Söz konusu alanda bulunan kiosk 'ta Çoban Mustafa'yla yapılan röportajı izlenebilmektedir. Burada yer alan kioskta manevi evlatlarla yapılan röportajlar seyredilmektedir. (Avunduk, Z. B., 2020)

Şekil 101: Atatürk ve Çocuk Müzesi genel görünüm.

Giriş katın son bölümünde ise Atatürk'ün eğitim anlayışına değinilmiştir. Ayaklı vitrinlerde Atatürk kitapları sergilenmektedir. Üst kata giriş bölümünde Atatürk Kronoloji fotoğraflarla eşleştirilmek üzere hazırlanmıştır. Üst kattaki salona orta bölümden girilir. Bu bölümde etkileşimli renkli kutu modüllerde devrimlere yer verilmiştir. Aynı salonda Atatürk'ün yurt gezilerinden fotoğrafları ve video gösterimi bulunmaktadır. 23 Nisan salonunda ise 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramının ilan edilmesinde Çocuk Esirgeme Kurumunun öneminden bahsedilerek Atatürk'le fotoğraf çektirme köşesi oluşturulmuştur. Ayrıca bu salonda Yalova'ya ait eski 23 Nisan fotoğrafları dijital ekranda sürekli gösterilmektedir. Ayaklı vitrinlerde Çocuk Esirgeme Kurumuna ait 1945 yılının pulları sergilenmektedir. (Avunduk, Z. B., 2020)

Çocuklar için yapılan atölye etkinlikleri:

Orta salonda etkileşimli kutu modüller tasarlanarak çocukların ilgisi canlı tutulmaya çalışılmıştır. Modüllerde Atatürk'ün 7 manevi evladından bahsedilerek Ata'nın himayesine aldığı bu çocukların eğitimi konularında bilgi verilmiştir. Çocuk Faaliyet Alanında ise bir duvar puzzle yer almakta olup, öğrenci grup ziyaretlerinde bu alan aktif olarak kullanılacak şekilde düzenlenmiştir. Bahçede düzenlenen oyun alanı ise uygun mevsimlerde kullanılmak üzere, müze ziyareti sonrası çocuklara müze içerisindeki bilgilerden oluşan sorulardan soyulup, kostümler giydirerek oynatılmak üzere tasarlanmış bilgi oyunudur. (Avunduk, Z. B., 2020)

4.3.2. Hasan Ali Yücel Çocuk Müzesi, 2018

Şekil 102: Hasan Ali Yücel Çocuk Müzesi, Edirne.

29 Ekim 2018 tarihinde ziyarete açılan müze, Edirne Belediyesi tarafından kurulmuştur. Müzede, çocuklarla eğitim programlarının uygulandığı altı adet açık, beş adet de kapalı alan bulunmaktadır. Açık havadaki alanlar, Biyolojik Havuz, Paleontoloji, Arkeoloji, Buzul, Entomoloji ve Mühendislik Adasından oluşmaktadır. Kapalı alanlar ise Vahşi Yaşam ve Yardımseverlik, Veterinerlik ve Sevgi, Çevre ve Saygı, Trafik ve Hoşgörü ile Bilim ve Sanat alanlarından meydana gelmektedir. Açık alanlarda, canlılığın başlangıcı, pangea, paleontoloji ve arkeoloji gibi kavramlar ele alınmaktadır. Kapalı alanlarda ise yardımseverlik, sevgi, hoşgörü ve saygı gibi değerler işlenmekte, bu değerler drama ve oyunlarla desteklenmektedir. (Edirne Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2018)

Şekil 103: Hasan Ali Yücel Çocuk Müzesi koleksiyonundan bir kesit.

Müzedeki tüm eğitim programları Millî Eğitim Bakanlığı okul öncesi, ilkokul ve ortaokul müfredatlarındaki kazanımları destekleyecek ve zenginleştirecek şekilde düzenlenmiştir. Müzedeki sergiler, koleksiyonlar ve eğitim programları yapılandırılırken ve uygulamalar yürütülürken ulusal ve uluslararası düzeyde, alanında uzman akademisyenler ve öğretmenler ile etkin bir iş birliği yapılmaktadır.

Müze 12.000 m2 açık alana kurulmuş olup, çocuklarla, interaktif olarak eğitim programlarını uyguladığı 6 adet açık, 5 adet kapalı alan bulunmaktadır. Açık alandan bulunan alanlar; Biyolojik Havuz, Paleontoloji, Arkeoloji, Buzul, Entomoloji ve Mühendislik Adasından oluşmaktadır. Öğrencilere interaktif eğitim düzenlediğimiz kapalı alanlar; Vahşi Yaşam ve Yardımseverlik, Veterinerlik ve Sevgi, Çevre ve Saygı, Trafik ve Hoşgörü ile Bilim ve Sanat alanlarıdır. Ayrıca 1 adet kafeterya ve 1 adet sinevizyon alanı bulunmaktadır. Açık alanda (biyolojik havuz, paleontoloji, entomoloji ve buzul adasında) toplamda 24 adet butafor bulunmaktadır. Bazıları sesli ve hareketlidir. Bu alanlarda canlılığın başlangıcı, pangea, paleontoloji, arkeoloji gibi kavramlar ele alınırken, çocukların eleştirel düşünme becerisini ortaya çıkarmayı hedeflemektedirler. Kapalı alanlarda ise değerler ön plana çıkmaktadır. Yardımseverlik, sevgi, hoşgörü ve saygı değerleri işlenmekte, drama ve oyunla desteklenmektedir. Açık ve kapalı alanda sunulan sergiler, programlar ve atölye çalışmaları ile çocuklara çeşitli öğrenme fırsatları sunulmaktadır. Bu çalışmalarla amaçlanan; 4-7, 7-12 yaş grubu çocuklara okul dışı farklı öğrenme ortamları yaratarak, eğlenerek, yaparak ve yaşayarak, kalıcı öğrenmeyi sağlamaktır. (Edirne Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2018)

Müze, 4-7, 8-12 yaş grubu çocuklara kendilerinin öğrenip araştırabilecekleri bir alan hazırlayıp onlara yaratıcılıklarını geliştirebilecekleri bir öğrenim programı hazırlamıştır. Müzede hafta sonlarında oyun atölyeleri gerçekleştirilmektedir. Çocukların sosyal becerilerini, yaratıcılıklarını ve keşfetme isteklerini destekleyecek şekilde planlanan atölyeler yaşam sanat, bilim, eğlence, doğa, müzik ve daha fazlası için hafta içi ve hafta sonu olmak üzere okul grup ziyaretleri, ara tatil, yarıyıl tatili ve yaz dönemi programları yapılmaktadır. Atölye içeriklerinin bazılarına baktığımızda; karakalem, rölyef ve tuval boyama kursları, özel gün ve tarihlere yönelik atölyeler, Müzik-Ritim-Dans Atölyeleri, taşlarla sanat, işaret dili ile oyun, ahşap tasarım, bilim, felsefe atölyesi, dino atölye, geleneksel çocuk oyunları, anlat bakalım oyun atölyesi, origami atölyesi, masal ve hikâye atölyesi, uçurtma atölyesi, robotik kodlama, tarım atölyesi, teleskop ile gece gözlemi atölyesi, usturlap yapımı atölyesi, işaret dili ile oyun atölyesi, çocuklar için yoga, stema atölyesi, Anne-baba atölyesi, ebeveyn katılımlı geri dönüşüm atölyesi, 3d kalem atölyesi, çocuk pilatesi atölyesi ve dilde yolculuk atölyesi gibi çocuk ve aile katılımlı etkinlikler düzenlenmektedir.

Çocuklar için yapılan atölye etkinlikleri:

İşaret Dili ile Oyun Atölyesi: Bu atölyede 1 saatlik süre içerisinde oyunlarla işaret dili öğretilmektedir. 7 yaş ve üzeri çocuklar için tasarlanmış bir atölyedir.

Teleskop ile Gece Gözlemi: Bu atölye tüm çocukları ve ailelerini kapsamaktadır. Astronom Ebru Karadeniz ve Avni Kandemir eşliğinde müzenin bahçesinde planlanmış bir etkinliktir. Ailelerden yanlarında sandalye ve teleskoplarını da getirmeleri istenmektedir.

Şekil 104: Hasan Ali Yücel Çocuk Müzesi Instagram hesabından yayımlanan çocuk grupları atölye afişi.

Şekil 105: Hasan Ali Yücel Çocuk Müzesi Instagram hesabından yayımlanan ebeveyn katılımlı çocuk grupları atölye afişi.

Mekanik Robot Yapımı Atölyesi: 10-12 yaş çocuklar için uygun olan bu atölyede bilişim teknolojileri ve yazılım öğretmeni Nazlıcan Parlak eşliğinde çocuklar elektronik ve mekanik sistemlerin nasıl çalıştığını öğrenerek robotik dünyaya ilk adımlarını atmaktadırlar.

Çocuklar için Yoga: 8-14 yaş çocuklar için uygun olan bu atölyede yoga eğitmeni Cansel Karabaş ile çocukların hayal gücünü destekleyen, kendilerini özgür ve özgün bir şekilde ifade etmelerini sağlayan, zihinsel, bedensel ve ruhsal anlamda farkındalık, güç ve esneklik kazandıran çocuk yogası atölyesidir.

Şekil 106: Hasan Ali Yücel Çocuk Müzesi Instagram hesabından yayımlanan çocuk grupları atölye afişi.

Şekil 107: Hasan Ali Yücel Çocuk Müzesi Instagram hesabından yayımlanan çocuk grupları atölye afişi.

Müzenin aktif olarak kullandığı Hasan Ali Yücel Çocuk Müzesi adında Instagram sayfası bulunmaktadır. Burada aktif olarak aylık atölye program afişleri ve atölye esnasında çocukların etkinlik yaparken fotoğrafları paylaşılmaktadır.

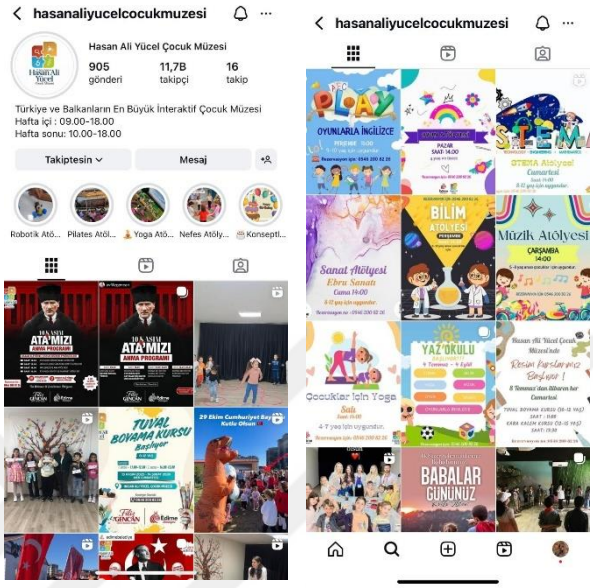

Şekil 108: Hasan Ali Yücel Çocuk Müzesi Instagram hesabı.

4.4. Edebiyat Müzeleri

4.4.1. Kartal Belediyesi Masal Müzesi, 2017

Şekil 109: Kartal Belediyesi Masal Müzesi, İstanbul.

Kapılarını 2017 yılının Kasım ayında ziyaretçilerine açan İstanbul Kartal Belediyesi Masal Müzesi, Şair-Yazar Sunay Akın'ın küratörlüğünde kurulmuştur. Türkiye'de bir ilk olan Kartal Belediyesi Masal Müzesi; Müzecilik kavramının toplumda bilinçli bir şeklide oluşturulması, çocukların hayallerini, bilgi ve becerilerini geliştirmeleri ve her yaştan bireyin

birlikte vakit geçirebileceği bir mekân olması amacıyla belediye tarafından ülkemize kazandırılmıştır. Ziyaretçilerine kitap okuma alışkanlığını kazandırmak amacıyla sahne tasarım sanatçısı Ayhan Doğan tarafından Pop-Up kitap şeklinde tasarlanan müze, misafirlerini tarihi değere ve öneme sahip oyuncaklar ve kitaplar aracılığı ile Türk ve Dünya masallarına doğru uzunca bir yolculuğa çıkarır.

Şekil 110: Kartal Belediyesi Masal Müzesi koleksiyonundan bir kesit.

Müzede, Türk ve dünya masallarının bilinen en eskilerinden günümüze kadarki tasvirleri, oyuncakları, ilk basım kitapları ve bu masallara dair objeler sergilenmektedir. Diğer yandan, müzenin bahçesinde ünlü masal kahramanlarına ait heykeller de bulunmaktadır. Bu heykeller arasında, Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler, Kül Kedisi, Deniz Kızı ve Nasreddin Hoca gibi ünlü masal kahramanları yer almaktadır. Müzenin koleksiyonunda, Hans Christian Andersen'in Balmumu heykeli ile 1850 yılında Danimarka'da basılan ilk resimli kitabı, tarihi bebek evleri, masal kitapları, bugünkü projeksiyon ve çizgi filmlere ilham olan Laterna Magica'lar, nadir bulunan filmler, Türk ve dünya masalları ve masallara ait oyuncaklar bulunmaktadır. Müzede ayrıca, Bremen Mızıkçıları, 101 Dalmaçyalı, Bambi gibi fabl karakterlerinin afişleri, La Fontaine'e ait orijinal bir fotoğraf, Don Kişot, Küçük Prens, Kül Kedisi, Heidi, Pinokyo ve Alice Harikalar Diyarında gibi birçok eserin illüstrasyonu, oyuncakları ve ilk basım kitapları da sergilenmektedir. (Çifcibaşı Durna, 2022)

Kartal Belediyesi Masal Müzesi'nde sergilenen eserlerin yanı sıra müze içerisinde ve bahçesinde sergilenen heykeller de ziyaretçilerin ilgisini çekmektedir. Özellikle kitaplık bölümünde yer alan Hans Christian Andersen'in Türkiye'de bir ilk olan heykeli görülmeye değerdir. Bununla birlikte müze içerisinde ve bahçesinde birçok masal kahramanının yer aldığı heykeller de bulunmaktadır. Ayrıca müzenin bahçesinde bulunan nezih kafesi de

ziyaretçilerine hoşça vakit geçirebilecekleri sıcak bir ortam sunmaktadır. (Kartal Belediyesi, 2017)

Çocuklar için yapılan atölye etkinlikleri:

Ülkemizdeki edebiyat müzeleri arasında saygın bir yeri olan, masalların tarihini oyuncaklar ile anlatan Kartal Belediyesi Masal Müzesi'nin tiyatro salonu ve atölyesinde, 4-16 yaş grubundaki çocuklar için çocuk grupları ve ebeveyn katılımlı atölyeler ve yetişkin grupları için atölyeler için alanında uzman eğitimciler ve edebiyatımızda önemli bir yere sahip yazarlar tarafından atölye çalışmaları yapılmaktadır. Ayrıca müzenin bahçesinde, ağaçlar içerisinde düzenlenen söyleyişler, tiyatro gösterileri, özel gün ve tarihlere özel atölye çalışmaları ve masal dinletileri farklı yaş grubundaki ziyaretçiler ile buluşmakta olup ebeveynli drama atölyeleri, masal okuma atölyeleri, tabak boyama, kil şekillendirme, maske boyama, kart boyama, mumluk, uçurtma, fantastik öykü, masallarla dans, geleneksel sokak oyunları, yoga, bez bebek, söz yazarlığı, origami, kaşık kukla, yeni yıl süsleri, geri dönüşüm saksı, biyotaklit, modern dans, marakas, vantrolog ile el kuklası gösterileri, pandomim drama atölyesi, ebeveyn katılımlı atölyeler, masal içinde şarkılar, roman kahramanları kukla yapımı, ebeveyn katılımlı drama atölyeleri, ebeveyn katılımlı duyusal oyun atölyesi, yetişkin gruplarına yönelik depremzede çocuklar için oyuncak yapımı, söyleyişi gibi hafta içi ve hafta sonu bin bir çeşit atölyeler düzenlenmektedir. (Kartal Belediyesi, 2017)

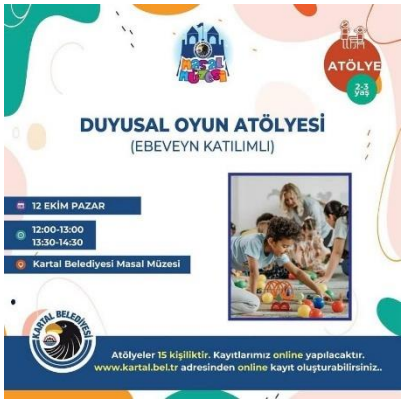

Şekil 111: Kartal Belediyesi Masal Müzesi Instagram hesabından yayımlanan ebeveyn katılımlı çocuk grupları atölye afişi.

Şekil 112: Kartal Belediyesi Masal Müzesi Instagram hesabından yayımlanan yetişkin grupları atölye afişi.

Müzenin aktif olarak kullandığı Kartal Belediyesi Masal Müzesi adında Instagram sayfası bulunmaktadır. Burada hafta içi ve hafta sonu olmak üzere yapılan atölyelerin program afişleri düzenli olarak paylaşılmaktadır.

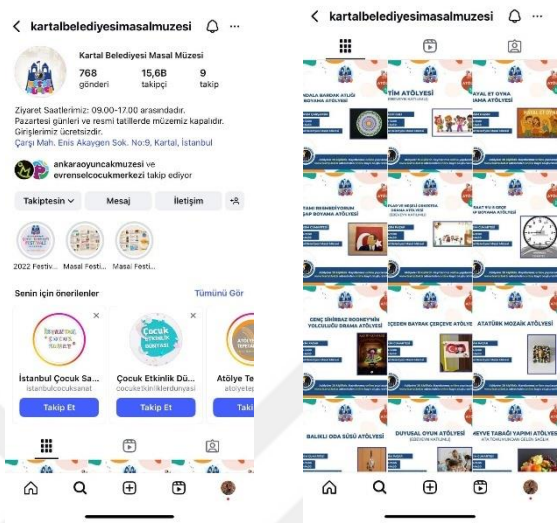

Şekil 113: Kartal Belediyesi Masal Müzesi Instagram sayfası.

4.4.2. Cin Ali Müzesi, 2019

Şekil 114: Cin Ali Müzesi, Ankara.

Cin Ali Eğitim ve Kültür Vakfı tarafından 2019 yılında Ankara'nın Çankaya ilçesinde açılmıştır. Cin Ali kitapları, ilk olarak 1968'de yayımlanmış ve çok sevilmiştir. Cin Ali kitapları kısa sürede ülke genelinde tanınmış ve o günden bugüne pek çok kuşağa okuma yazma öğretmiştir. (Cin Ali Müzesi, 2024; Güncan, 2024c)

Cin Ali Müzesinde, Cin Ali'nin nasıl ortaya çıktığını, gerçek ailesini, arkasındaki pedagojik gücü ve Cin Ali'nin kent belleğinde edindiği yeri anlatan 12 sergi alanı bulunmaktadır. Bu sergi alanlarında, Cin Ali kitaplarının en eski basımlarından örnekler, Cin Ali'nin babası olarak bilinen Öğretmen Rasim Kaygusuz'a ait eşyalar ve onun, öğrencilerine okumayı kolay öğretmek için kendi ürettiği oyuncaklar sergilenmektedir. Müzede ayrıca, ilk ortaya çıktığı dönemdeki gibi siyah önlüklerin ve kara tahtanın yer aldığı bir de sınıf bulunmaktadır. Diğer yandan, müzede Cin Ali tişörtleri, kupa bardakları, çıkartmaları ve hediye setleri gibi Cin Ali motifli pek çok ürün satışa sunulmaktadır. (Cin Ali Müzesi, 2024; Güncan, 2024c)

Şekil 115: Cin Ali Müzesi 1/A Sınıfı.

Cin Ali'ye mektup yazan çocuklar müzedeki posta kutusuna mektuplarını bırakabilmektedirler. Müzede çocuk kütüphanesi ve çocuk edebiyatı araştırma kütüphanesi de bulunmaktadır. Çocuklar için ücretsiz çevrimiçi müze turu etkinlikleri düzenlenmektedir. Yaş gruplarına göre etkinlikler, seminer, film gösterimi ve müze buluşmaları ile müze topluma ulaşmaktadır. 2019 yılında "Cin Ali Çocuk Şarkıları Yarışması'' düzenlenmiştir. Görme engelli çocuklar için hazırlanan "Cin Ali Altı Nokta'' adlı proje 2019-2020 yıllarında gerçekleştirilmiştir. Proje için Cin Ali Hikâye kitapları seslendirilmiş, Cin Ali Okuma Fişleri ve Oyun Kartları Braille alfabesiyle hazırlanmıştır. (Şimşek, 2021, s.24)

Cin Ali Müzesi, 4-16 yaş çocuklar ve yetişkinler için hafta sonları aylık atölye, konferans, söyleyişi, kulüp, okul grupları gibi çeşitli etkinlikler düzenlemektedir. Bu atölyelerden bazıları; çocuklar için Cin Ali filli bahçede, basit makineler atölyesi, bitkimin yolu atölyesi, topaçlar nasıl çalışır atölyesi, orman ve ekosistem atölyesi, sokak oyunları şenliği, böceklerin yaşamı, çocuklar için felsefe, sualtında yaşam atölyesi, Cin Ali okuma kulübü, ahşap diaroma atölyesi, Cin Ali yaz okulu (bedenim uyansın, Cin Ali müze gezisi,

öğle yemeği, beden bilinci, atıştırma zamanı, tasarım atölyesi, sokak oyunları), yaşam becerileri atölyesi, doğa ile tanışma atölyesi, doğada yoga, düşün bakalım, dans atölyesi, hayalimdeki canlı ahşap tasarım atölyesi, Cin Ali yazı atölyesi, hiyeroglif tabletini yarat atölyesi, yetişkinler için Ankara yazı atölyesi gibi atölyeler düzenlenmektedir.

Çocuklar için yapılan atölye etkinlikleri:

Hiyeroglif Tabletini Yarat Tasarım Atölyesi: 6-10 yaş arası çocuklar için düzenlenmiş olan atölyede çocuklar kendi anlam dünyalarını ahşap bir tablete işler; hayaller ve düşünceler, zamanın ötesine taşınan kalıcı bir esere dönüşmektedir. Bu atölyede çocuklar; Hiyerogliflerin nasıl ortaya çıktığını keşfeder, nesneleri ve kavramları yeni anlamları ile ilişkilendirmenin yaratıcı gücünü deneyimler ve ahşap yüzey üzerinde kendi sembollerini ve hiyeroglif tabletini tasarlamaktadırlar. Bu atölye deneyimi ile çocuklar; kişisel hikâye yaratımı, yaratıcı keşif ve derinlemesine beceri kazanımları hedeflenmektedir.

Cin Ali Okuma Kulübü: 2023 yılından beri müzede yürütülen okuma kulübü her ayın ilk cumartesi günü ilkokul 2. ve 3. Sınıfa başlayan öğrencileri bir araya getirmektedir. Hayal gücünü besleyen kitaplar aracılığıyla çocukların, özgün düşünme, yaratıcılık, problem çözme, sosyal- duygusal ve dil becerilerini geliştirmeyi hedeflemektedir.

Şekil 116: Cin Ali Müzesi Instagram hesabından yayımlanan çocuk grupları atölye afişi.

Şekil 117: Cin Ali Müzesi Instagram hesabından yayımlanan çocuk grupları atölye afişi.

Yetişkinler için yapılan atölye etkinlikleri:

Ankara Yazı Atölyesi: Bu yazı atölyesi cumartesi günleri, Ankara'ya ilişkin anıları ve gözlemleri odak noktasına Yenişehir'i alan ardışık altı haftalık bir çalışmayı içermektedir. Çalışma, kuramsal olarak edebiyatla, yazıyla bellek arasındaki ilişkileri, anımsamanın doğasını tartışacak ve Sevgi Soysal'ın Yenişehir'i üzerine konuşulacak üç haftadan sonra her katılımcının belleğini, gözlemlerini yazıya dökeceği ve yazıların okunup tartışılacağı üç haftadan oluşmaktadır.

Cin Ali Filli Bahçe'de: Hafta sonu gerçekleştirilen bu etkinlikte Ankara Bahçelievler'de bulunan ve Cin Ali kitaplarında da geçen 'Filli Bahçe' de çocuklarla birlikte çocukluğunu unutmayan, çocuk ruhunu kaybetmeyen 7'den 77'ye herkesin katılımına açık olan bu etkinlik misket, seksek, çinçan, ip atlama, beş taş, hulahop, halhal ve daha birçok sokak oyununu birlikte oynamayı hedeflemektedir.

Şekil 118: Cin Ali Müzesi Instagram hesabından yayımlanan yetişkin grupları atölye afişi.

Şekil 119: Cin Ali Müzesi Instagram hesabından yayımlanan yetişkin-çocuk grupları atölye afişi.

Müzenin aktif olarak kullandığı Cin Ali Bizim adında Instagram sayfası bulunmaktadır. Burada hafta sonu düzenlenen aylık atölye, konferans, söyleyişi, kulüp gibi çocuk ve yetişkinler için hazırlanan program afişleri ve etkinlik yapıldıktan sonraki çocuk ve yetişkinlerin etkinlik esnasındaki fotoğrafları düzenli olarak paylaşılmaktadır.

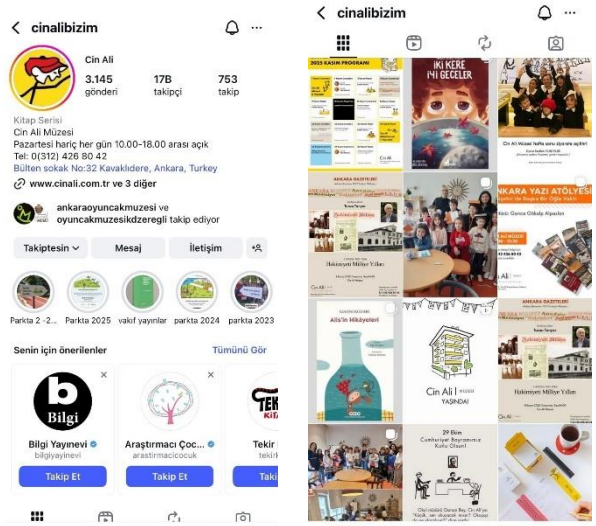

Şekil 120: Cin Ali Müzesi resmi Instagram hesabı.

Müzenin kendine ait bir web sitesi bulunmaktadır. Burada Cin Ali Müzesi'nin kuruluşunu anlatan hakkında bölümü, müzede yer alan kitapların bulunduğu kütüphane bölümü, hikâyede de geçen filli bahçe bölümü, galeri, her ay düzenlenen etkinlik afişlerinin paylaşıldığı etkinlikler bölümü, arşiv ve iletişim bölümü yer almaktadır. Web Sitesinin rengi Cin Ali kitabıyla özleşmiş sarı rengi kullanılarak tasarlanmış ve bütünlük oluşturmuştur. Ana Sayfada yer alan hareketli helikopter kuyruğu ucunda hoş geldiniz yazısı da siteyi ziyaret eden yetişkin ve çocuklar için dikkat çekici bir site haline getirmiştir.

Şekil 121: Cin Ali Müzesi web sitesi.

4.4.3. Küçük Prens Müzesi, 2020

Şekil 122: Küçük Prens Müzesi, Eskişehir.

Küçük Prens Müzesi 2020 yılında Eskişehir, Tepebaşı'nda bulunan Eskişehir Anadolu Lisesi Felsefe öğretmeni Ali Lidar aracılığıyla lisenin bünyesinde açılmıştır. "Küçük Prens''

Fransız yazar ve pilot Antoine de Saint-Exupery'nin 1943'te ABD'de yazdığı masal türündeki kitap Türkiye'de ilk kez 1955 yıllında yayımlanmıştır. (Eskişehir Anadolu Lisesi, 2020)

Şekil 123: Küçük Prens Müzesi koleksiyonundan bir kesit.

Biriktirdiği "Küçük Prens'' kitaplarını çeşitli fuarlarda sergileyen Lidar, daha sonra okul idaresine ait lojman olarak kullanılan binada kitaplarının yer aldığı bir müze kurma fikri üzerine kolları sıvadı. Yaklaşık bir yıllık çalışma sonunda Eskişehir Anadolu Lisesinde 433 dil ve lehçede yayımlanan ve ayrıca Türkçe yayımlanan 600 kitapla toplam 2000 adet "Küçük Prens'' kitabı bulunmaktadır. Müzede dünyanın en küçük "Küçük Prens'' kitabı, Braille alfabesiyle yazılanı, Göktürkçe, Mayaca, hiyeroglifle yazılmış olanı gibi çok çeşitli kitap sergilenmektedir. "Küçük Prens'in Dil Yolculuğu 1943-2020'' ve "Küçük Prens'in Türkçe Serüveni 1953-2020'' isimli sergi zaman tüneli olarak hazırlanmıştır. Koleksiyoner kurucularından Ali Lidar verdiği bir röportajda müzenin hedefi ve vizyonuna dair şunları demiştir:

"Çocuklara bu kadar fazla dilin dünyanın pek çok yerinde koşulduğunu anlatmak lazım. Bu, çocuklardaki kardeşlik bilincini de geliştirecek. Dünyanın zannedildiği kadar büyük olmadığını gösterecektir. Farklı coğrafyalarda, farklı diller konuşan insanlar barış içinde yaşayabilir. Bu kütüphane bunun canlı bir kanıtıdır. Küçük Prens'te güzel hikâyeleri olan, insanlara evrensel mesajlar veren bir çocuğun öyküsü anlatılıyor. Bütün ülkelerin kitapları burada yan yana.'' (Eskişehir Anadolu Lisesi, 2020)

Küçük Prens Kitap Müzesi toplu koleksiyon oluşumu ve kitaptan müzeye dönüşüm süreciyle nadir müzelerimizdendir. Müze girişi ücretsizdir. (Eskişehir Anadolu Lisesi, 2020)

Çocuklar için yapılan atölye etkinlikleri:

Çocuklar için ücretsiz masal anlatımı etkinliği düzenlenmektedir.

4.5. Uçurtma Müzesi

4.5.1. Üsküdar Belediyesi Mehmet Naci Aköz Uçurtma Müzesi, 2005

Şekil 124: Üsküdar Belediyesi Mehmet Naci Aköz Uçurtma Müzesi, İstanbul.

Uçurtmalara hayatını adayan ve İstanbul Uçurtmacılar Derneği başkanlığını da yürüten Mehmet Naci Aköz, 1986 yılından itibaren topladığı uçurtma koleksiyonu ile 2005 yılında İstanbul'un Üsküdar ilçesinde kurulmuştur. Müze, Aköz'ün 1986 yılından bu yana 6 kıta ve 33 ülkeden topladığı ve 2500'ün üzerinde parçadan oluşan uçurtma koleksiyonunun bir ürünüdür. Müze, "çocuk dostu müze'' projesi çerçevesinde hizmet vermekte olup, Türkiye'nin ilk dünyanın ise 18 uçurtma müzesinden biri olma özelliğine sahiptir. (Üsküdar Belediyesi Mehmet Naci Aköz Uçurtma Müzesi, 2022)

Müzede, 1983-1996 yılları arasında çeşitli uçurtma yarışmalarında kazanılan 50'ye yakın kupa, plaket ve çeşitli ödüller yer almakta ve uçurtmalar, uçurtma ile ilgili yayınlar, malzemeler ve çeşitli objeler sergilenmektedir. Müzede ayrıca, çocukların kendi uçurtmalarını yapabilecekleri "Uçurtma Okulu'' çalışmaları yürütülmekte ve bir de "Uçurtma Kütüphanesi'' bulunmaktadır. (Erbay, 2022)

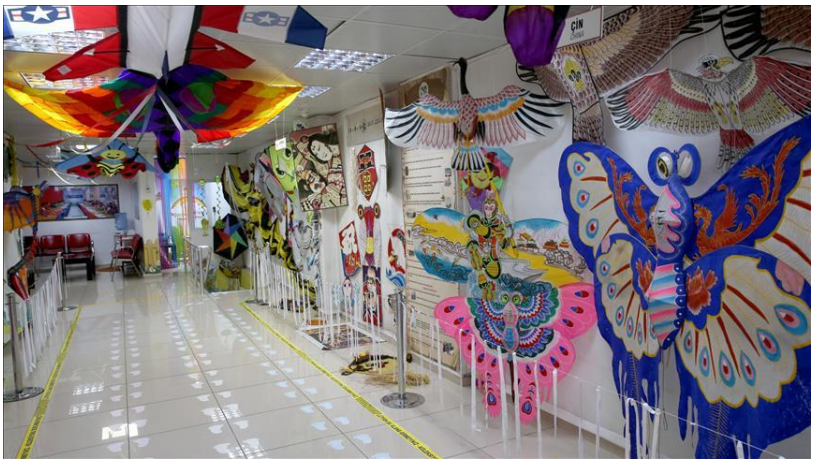

Şekil 125: Üsküdar Belediyesi Mehmet Naci Aköz Uçurtma Müzesi koleksiyonundan bir kesit.

Müzenin koleksiyonunda; Brezilya 5 Uçurtma, Hollanda 48 Uçurtma, 19 Dergi, 13 Festival afişi, 136 Uçurtma aksesuarı. Japonya 67 Uçurtma, 3 kitap, 10 Dergi, 16 Festival afişi, 37 Uçurtma aksesuarı. Sri Lanka 3 Uçurtma, 24 Uçurtma aksesuarı. Kamboçya 12 Uçurtma, 6 Kitap, 9 Uçurtma aksesuarı. Lüksemburg 6 Uçurtma, 2 Dergi. İtalya 3 Dergi. Kolombiya 3 Uçurtma, 8 Uçurtma aksesuarı. Kuveyt 5 Uçurtma, 12 Uçurtma aksesuarı. Singapur 5 Uçurtma, Pakistan 26 Uçurtma, Türkiye 184 Uçurtma, 56 Kitap, 25 Uçurtma aksesuarı, 127 MNA ödülleri, 24 belge/mektup + 34 Yıllık basın arşivi (1000'den fazla haber/belge), 12 yıllık ziyaretçi defteri (46 cilt) Kaynak eser niteliğinde uçurtma tarihçesi (Yazılı, resimli, fotoğraflı), Hindistan 163 Uçurtma, 6 Kitap, 4 Dergi, 4 Festival afişi, 28 Uçurtma aksesuarı, Brezilya 5 Uçurtma, 4 Dergi, 9 Uçurtma aksesuarı. Amerika 17 Uçurtma, 5 Kitap, 69 Dergi, 48 Uçurtma Aksesuarı. Güney Kore 18 Uçurtma, 2 Kitap, 3 Dergi, 17 Uçurtma aksesuarı. Tayland 14 Uçurtma, 2 Kitap, 22 Uçurtma aksesuarı. Yeni Zelanda 3 Uçurtma, 14 Uçurtma aksesuarı. İngiltere 13 Uçurtma, 3 Dergi, 48 Uçurtma aksesuarı. Belçika 6 Uçurtma, 18 Uçurtma aksesuarı. Avusturya 9 Uçurtma, 5 Kitap, 8 Dergi, 13 Uçurtma aksesuarı. Şili 1 Uçurtma aksesuarı, Çin 144 Uçurtma, 5 Kitap, 12 Dergi, 76 Uçurtma aksesuarı. Endonezya 13 Uçurtma, 27 Uçurtma aksesuarı. Malezya 32 Uçurtma, 9 Kitap, 13 Dergi, 93 Uçurtma aksesuarı. Vietnam 6 Uçurtma, 5 Dergi, 20 Uçurtma aksesuarı. Güney Afrika 3 Uçurtma, 2 Kitap, 15 Uçurtma aksesuarı. Polonya 2 Uçurtma, 11 Uçurtma aksesuarı. Danimarka 3 Uçurtma. Fransa 6 Uçurtma, 8 Dergi, 21 Uçurtma aksesuarı. Brunei 11 Uçurtma, 8 Uçurtma aksesuarı. Tayvan 9 Uçurtma. Kuzey Kore 3 Uçurtma, 2 Uçurtma aksesuarı. (Üsküdar Belediyesi Mehmet Naci Aköz Uçurtma Müzesi, 2022)

Kültür ve Turizm Bakanlığının 2008 yılında başlattığı "Çocuk Dostu Müze'', İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğünün 2011 yılından beri sürdürdüğü "Müze Eğitim'' ve 2019 yılında

hayata geçirdiği "Okul Dışı Öğrenme Ortamları'' projeleri çerçevesinde faaliyetlerini sürdüren uçurtma müzesi tüm mesai günleri 09.00-17.00 arası açık ve müze girişleri ücretsizdir. Çeşitli basın ve yayın organları ile web siteleri tarafından çocuklar için gezilecek yerler arasında genellikle ilk sıralarda yer alan ve sık sık yazılı ve görsel medyada kendisine yer bulan uçurtma müzesi, "Hürriyet Cumartesi Gazetesi'' tarafından "Türkiye'nin en iyi 10 kişisel müzesi'' değerlendirilmesinde 6. seçilmiştir. Girişlerin ücretsiz olduğu uçurtma müzesinde, teatral ve interaktif bir sunumla yaklaşık yarım saat süren eğlenceli uçurtma müzesi programında görerek, dokunarak, uygulama yaparak ve rehber öğretmenleri dinleyerek eğlenceli, kaliteli zaman geçirmektedirler. (Uçurtma Müzesi, 2005)

Çocuklar için yapılan atölye etkinlikleri:

Uçurtma Atölyesi: 1986 yılında kurulan Eyüp Kardeş Uçurtmacılar Birliği ve devamında, birliğin 1996 yılında resmileştirilmesiyle kurulan, İstanbul Uçurtmacılar Derneği bugüne kadar yüzlerce faaliyet gerçekleştirmiştir. Derneğin önemli faaliyetlerinden birisi de ilköğretim okullarında uçurtmanın derslerde konu olarak işlenmesinin önünü açan teşebbüsüdür. Derneğin 1998 yılında öncülük ettiği çalışma ile uçurtmanın okullarda okutulması İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından resmi olarak kabul edilmiş, devamındaki süreç içinde Mehmet Naci Aköz "Usta öğretici" sıfatı ile uzun yıllar çeşitli okullarda uçurtma eğitimleri vermiştir. Bu uygulama halen tüm yurt sathında sürdürülmektedir. 2005 Yılında kurulan Üsküdar Belediyesi Mehmet Naci Aköz Uçurtma Müzesi içinde oluşturulan uçurtma atölyelerinde uzun süre uçurtma yapımı eğitimleri gerçekleştirilmiştir. 2006 Yılında atölyelerin sayısını arttırıp, Türk uçurtma modellerinden 40'a yakının öğretildiği uçurtma okuluna dönüştürülmüştür. (Uçurtma Müzesi, 2005)

Uçurtma okulunun atölyelerinde okul öncesi ve/veya çocuk gelişimi mezunu 18 kişilik eğitimci gurubu tarafından yönetilen, İstanbul Uçurtmacılar Derneği uçurtma kursları eğitimlerinde uçurtma yapımının tüm aşamalarını öğrenmiş eğitimcilerden oluşmaktadır. Hem pedagojik hem teknik eğitime sahip olduklarından öğrencilerle iletişimleri üst seviyededir. Uçurtma okulunun atölyelerine katılan guruplara elma veya armut modelde uçurtma yapımı öğretilirken, proje ödevi ile gelmiş ve/veya farklı bir model öğrenmek isteyenlere Türk Uçurtma kültürümüzün 40'a yakın modellerinden herhangi birisinin öğretilmesi de mümkündür. Uçurtma atölyelerinde yapılan tüm uçurtmalar uçabilir uçurtmalardır. Arzu eden ferdi ve/veya küçük guruplara boyama atölyelerinde kendi el becerileri ile boyadıkları kâğıtlardan da uçurtma yapılabilmektedir. Atölye çalışması için sadece uçurtma ücreti alınmaktadır. Uçurtma okulunun atölyelerine katılarak uçurtmasını yapan tüm katılımcılara hediye olarak A4 kağıdından yapılan "Uçurtma konulu boyama resimleri sayfaları" ve yine

A4 kağıdından yapılan “Sivri burun uçurtma malzemesi” yapım planı ile hediye edilmektedir. (Uçurtma Müzesi, 2005)

Şekil 126: Üsküdar Belediyesi Mehmet Naci Aköz Uçurtma Müzesi Instagram hesabından yayımlanan Ortaokul öğrencileri ile yapılan atölye afişi.

Şekil 127: Üsküdar Belediyesi Mehmet Naci Aköz Uçurtma Müzesi Instagram hesabından yayımlanan İlkokul öğrencileri ile yapılan atölye afişi.

Müzenin aktif olarak kullandığı Uçurtma Müzesi adında Instagram sayfası bulunmaktadır. Burada uçurtma okulu olarak da geçen atölyede okulöncesi, ilkokul, ortaokul öğrencileriyle yapılan atölyeler paylaşılmaktadır.

Şekil 128: Uçurtma Müzesi resmi Instagram hesabı.

Müzenin kendine ait bir web sitesi de bulunmaktadır. Anasayfa da mavi, turuncu, sarı renkleri kullanılmış ve sayfanın aşağısına indikçe çocuk çizimlerini sanki gökyüzünde havalanan bir uçurtma varmış hissini çocuklara uygun bir şekilde tasarlanmış ve siteye

hareketlilik katmıştır. Ana sayfada İstanbul Uçurtma Müzesi ve Uçurtma Okulu olarak ikiye ayrılış bir bölüm bulunmaktadır. İstanbul Uçurtma Müzesi bölümünün içerisinde hakkımızda, uçurtma tarihi, kütüphanesi, yararlı bilgiler ve Dünya uçurtma müzelerini de anlatan bölümlere yer verilmiştir. Uçurtma Okulu bölümünde ise Uçurtma Haberleri, Uçurtma Festivalleri, Uluslararası Uçurtma Festivalleri, Bunları Biliyor musunuz?, Uçurtma Nasıl Yapılır?, Uçurtma Şiirleri, Okul Fotoğrafları, Anı Defteri gibi kapsamlı iki bölümden oluşmaktadır.

Şekil 129: Üsküdar Belediyesi Mehmet Naci Aköz Uçurtma Müzesi web sitesi.

4.6. Kukla ve Gölge Oyunu Müzesi

4.6.1. Karagöz Müzesi, 2007

Şekil 130: Karagöz Müzesi, Bursa.

2007 yılında açılan Karagöz Müzesi, Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından 1339 yılında Bursa Orhan Cami inşaatı vesilesi ile başlamış olan Karagöz Gölge Oyunu kültürünü

tanıtmak ve gelecek nesillere aktarmak amacıyla kurulmuş özel bir müzedir. Yaklaşık 30 yıldır Türkiye Elektrik Kurumuna bağlı trafo binası olarak kullanılan ve 14 Haziran 1997'ye kadar trafo binası olarak kullanılan yapı Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından öncellikle Karagöz Evine ve daha sonra 2007 yılında tekrar yapılandırılarak Türkiye'nin ilk ve tek Karagöz Müzesi'ne dönüştürülmüştür. (Bursa Müze, 2007)

Bina, Milletlerarası Kukla ve Gölge Oyunu Birliği'nin (UNIMA) Bursa Şubesi ile koleksiyoner ve hayalî Şinasi Çelikkol'un katkılarıyla bina bir sanat evi olarak düzenlenmiştir. Açılışı, 10 Haziran 1997'de yapılmıştır. Karagöz Sanat Evi'nde haftanın üç günü Karagöz gösterileri yapılmaya başlanmıştır. 10 Eylül 1997'de Bursa Kültür Sanat ve Turizm Vakfı'na tahsis edilen binada Şinasi Çelikkol'un koleksiyonundaki Keles yöresine ve yörük halklarına ait dokuma, el sanatları ve kıyafetler Karagöz Evi'nde sergilenmeye başlanmıştır. Bir odası UNIMA bürosu olarak kullanılmıştır. Bina, on yıl boyunca Karagöz Evi adıyla hizmet vermiştir. Karagöz sanatını yaşatmak için çeşitli tarihlerde bu sanatın icrasına ve tasvir yapımına ilişkin eğitimler gerçekleştirilmiştir. 1997-2005 arasında düzenlenen Uluslararası Bursa Kukla ve Gölge Oyunu Festivali'nin ana etkinlik mekânlarından birisi Karagöz Evi idi. 2005 yılında Sanat Evi'ndeki yöresel kıyafetler sergisi kaldırılarak Karagöz oyunu tasvirlerinin sergilenmesi için özel dolaplar yapılmıştır. Binanın dış cephesi kabartma seramik figürler olarak imal edilmiş Karagöz gölge oyunu karakterleri ile kaplanmıştır. Bina, 2006 yılında boşaltılmış ve müzeye dönüşme süreci başlamıştır. (Wikipedia, 2025)

Karagöz Müzesi'nin kurulması sürecinde müze koleksiyonuna ilk önce Metin And'ın koleksiyonundaki 72 karakter katılmıştır. Koleksiyona daha sonra Tacettin Diker, Orhan Kurt, Mustafa Mutlu, Metin Özlen, Riaf Kaplanoğlu, Osman Ezgi gibi Karagöz sanatçılarına ait tasvirler de eklenmiştir. Çekirge Caddesi'ndeki Karagöz Sanat Evi, oluşturulan koleksiyonu sergilemek üzere 2007 yılında Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından yeniden düzenlenmiş ve Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından müze olarak tescillenmiştir. Müzede sergi alanları dışında 5 öğrenci kapasiteli bir Karagöz Temsil Atölyesi, 3 galeri Karagöz kültürü üzerine araştırma yapanların yararlandığı bir ihtisas kütüphanesi ve 69 kişilik bir gösteri salonu bulunmaktadır. (Wikipedia, 2025)

Şekil 131: Karagöz Müzesi koleksiyonundan bir kesit.

Müze girişinde sağ taraftaki galeride Karagöz kültürünün tarihi süreci ve tanıtımı yapılmaktadır. Gölge oyununda kullanılan dana veya deve derilerinden olan tasvirlerin yapım süreçlerinde kullanılan alet ve materyaller tanıtılmaktadır. Sol taraftaki galeride Türk Gölge Oyununda kullanılan, önemli gölge oyunu ustaların oyunlarında kullandıkları, Kültür Bakanlığı Envanterinde bulunan 119 adet Karagöz Tasvirleri sergilenmektedir. Ayrıca Karagöz Gölge Oyunu Ustalarının kısa geçmişleri de sunulmaktadır. Bu galeride sergilenen en dikkat çekici tasvirler, Karagöz sanatının en önemli temsilcilerinden olan Hayali Küçük Ali (Mehmet Muhittin Sevilen) yapımı Karagöz-Hacivat tasvirleridir. Orta galeride ise çeşitli ülkelere ait ipli ve el kuklaları sergilenmektedir. Söz konusu kuklalar Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından iki yılda bir yapılan kukla ve gölge oyunları festivali dolayısı ile müzeyi ziyaret eden kukla sanatçılarının bağışları olup, Karagöz Müzesine kazandırılmıştır. Müzede ayrıca şehirdeki kukla ve gölge oyunları festivaline gelen kukla sanatçılarının bağışı olan el kuklaları ve ipli kuklalar; eski gazetelerde bulunan Karagöz- Hacivat karikatürleri ve çeşitli Karagöz efemeraları sergilenir.

Karagöz Tasvir Yapım Atölyesinde, 8-13 yaş arası çocuklara şeffaf dosyalardan Karagöz Tasvirleri yaptırılarak, içeride bulunan perdede kendilerinin gösteri yapmaları sağlanmaktadır. Gösteri salonu; 69 kişilik ve 4 yaşın üzerinde izleyicilerin alındığı, hayali olarak adlandırılan Karagöz Gölge Oyunu sanatçılarının tek başına canlı olarak oyunlarını sergiledikleri salondur. İhtisas Kütüphanesi, Karagöz Kültürü üzerine ödev ve araştırma yapmak isteyen ziyaretçilerin yararlanabildiği bölümdür. 2009 yılında Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu UNESCO tarafından somut olmayan kültürel miras listesine alınmış olan Karagöz Kültürü, Türkiye'nin ilk ve tek Karagöz Müzesi'nde yaşatılmaktadır. (Bursa Müze, 2007)

Gösteri salonunda Milletlerarası Kukla ve Gölge Oyunu Birliği (UNIMA) iş birliği ile Karagöz Gölge Oyunu gösterileri yapılmaktadır. (Wikipedia, 2025)

Çocuklar için yapılan atölye etkinlikleri:

Karagöz Tasvir Yapım Atölyesi: Bu atölyede katılımcılar, Türk kültürünün en köklü sahne sanatlarından biri olan gölge oyununu tanıyacak, kendi karakterlerini tasarlayarak perdenin arkasında bir gösteri deneyimi yaşayacaklar. 8-13 yaş arası çocuklara şeffaf dosyalardan kendi istedikleri Karagöz Gölge Oyununda kullanılan karakterlerin tasvirleri yaptırılarak perdede gösteri yapmaları sağlanmaktadır. Bu sayede çocuklara Karagöz Gölge Oyunu Kültürü tanıtımının yanı sıra çizim, boyama, makas kullanma gibi el becerileri kazandırılmaktadır. Ayrıca perdede ailelerine gösteri yaptırılarak özgüvenlerinin gelişmesine katkı sağlanmaktadır. (Bursa Müze, 2007)

Karagöz Gölge Oyunu Gösterisi: Şeyh Küşteri'nin başlattığı kültürümüzün önemli mihenk taşlarından olan Karagöz ve Hacivat gölge oyunlarını yeni gösterilerle zenginleştirerek izleyicisine sunuyoruz. Somut olmayan kültürel mirasımız Karagöz'ün Hacivat ile yaşadıkları maceraları hayal perdesinden yansıyan suretleriyle yıl boyunca Karagöz Müzesi'ndedir. 5 yaş ve üzeri çocuklar için uygundur. (Bursa Müze, 2007)

Karagöz Gösterisi: Bursa Büyükşehir Belediyesi, geleneksel Türk gölge tiyatrosunun en özel örneklerinden Karagöz Gösterisi izleyiciyle buluşturuyor. Karagöz ile Hacivat'ın nüktedan sohbetleri, geleneksel perde arkası sihriyle yeniden hayat buluyor. Bursa'nın kültürel mirasının bir parçası olan bu eğlenceli gösteride, büyük küçük herkes kahkahalarla dolu bir yolculuğa çıkmaktadır. 5 yaş ve üzeri çocuklar için uygundur. (Bursa Müze, 2007)

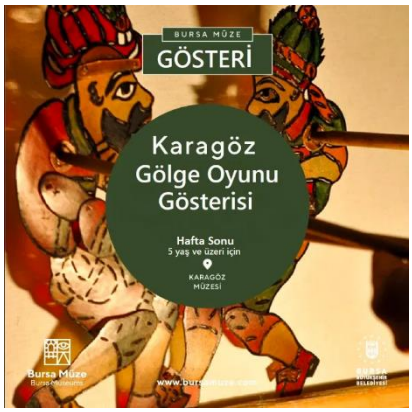

Şekil 132: Karagöz Müzesi web sitesinden yayımlanan çocuk grupları atölye afişi.

Şekil 133: Karagöz Müzesi web sitesinden yayımlanan çocuk grupları atölye afişi.

Şekil 134: Karagöz Müzesi web sitesinden yayımlanan çocuk grupları atölye afişi.

Müzenin Bursa Müze adı altında Bursa Müzeler Şube Müdürlüğü Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından kurulmuş bir sitede Müzeler bölümünde Karagöz Müzesi sayfası bulunmaktadır. İçerisinde müzeyi anlatan hakkında bölümü, etkinlik afişlerinin detaylı olarak yayınlandığı etkinlikler bölümü, müze binasının iç ve dış çekimlerinin, koleksiyondan parçaların olduğu fotoğraflar bölümü, müze ile ilgili haberler bölümü ve ulaşımın nasıl yapılabileceğinin anlatıldığı ulaşım bölümü yer almaktadır. Site siyah ve beyaz renklerden oluşmaktadır. Bu da web sitesinin tasarımından çok yayınlanan bilgilerin öne çıkmasını istedikleri düşüncesini doğurmaktadır.

Şekil 135: Karagöz Müzesi web sitesi.

BÖLÜM V

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma

Araştırma kapsamında Türkiye'deki çocuk müzeleri koleksiyon ve eğitim açısından ülkemizdeki çocuk müzeleriyle değerlendirilmesi yapılmıştır; bu doğrultuda 23 çocuk müzesi tespit edilerek çalışmaya dahil edilmiştir ve özellikle halkla ilişkiler ile web sitesi, sosyal medya kullanımı açısından belirgin farklılıklar görülmüştür.

Bu müzelerin web siteleri ve sosyal medya hesaplarını ele alarak çağımıza göre kullanım biçimleri araştırılmış; yapılan incelemeler sonucunda, eğitim faaliyetlerine ilişkin ayrıntılı bilgilere ulaşılamayan 10 kurum tespit edilmiştir. Bunlardan ilki Ümran Baradan Oyun ve Oyuncak Müzesidir. İzmir Konak Belediyesi'ne bağlı olan bu müzenin aktif olarak kullanılan resmî web sitesi ya da sosyal medya hesaplarına rastlanmamıştır. Bu nedenle araştırma kapsamında Konak Belediyesi'nin resmî internet sitesindeki yayınlanan bilgilerden yararlanılmış; ayrıca müzeye bizzat ziyaret gerçekleştirilerek yetkililerle yapılan görüşmeler yoluyla veri elde edilmiştir. Antalya Oyuncak Müzesi, Antalya Büyükşehir Belediyesine bağlı olan müzenin, belediyenin resmi sosyal medya ve web sitesinden sadece haftalık ve aylık atölye program afişleri yayınlanmakta olup içerik bilgisi verilmemektedir. Bir diğer müze OKÜ Celil Atasever Oyuncak Müzesidir. Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Karacaoğlan Yerleşkesi içerinde bulunan bu müzenin araştırmalar neticesinde web sitesi ve sosyal medya hesabına ulaşılamamış çocuklara yönelik etkinlik yapılıp yapılmaması konusunda da herhangi bir paylaşıma rastlanmamıştır. Anadolu Oyuncak Müzesinde ise web sitesi ve Instagram hesabı üzerinden çocuk ve yetişkinlere yönelik atölye program afişleri yayınlanmakta olup atölye içeriğini anlatan detaylı paylaşım yapılmamaktadır. Ankara'da bulunan Çamlıdere Çuf Çuf Treni Oyun ve Oyuncak Müzesinde ise araştırmalar neticesinde web sitesi ve sosyal medya hesabı kullanmadıkları tespit edilmiş çocuklara yönelik atölye etkinlikleri düzenleyip düzenlemedikleri sonucuna ulaşılamamıştır. Şanlıurfa Belediyesine bağlı Şanlıurfa Oyun ve Oyuncak Müzesinin web site ya da sosyal medya hesabı bulunamamış olup kaynaklardan anaokulu, ilkokul, ortaokul çocuklarının grup ziyaretlerini gerçekleştirdikleri bilgisine ulaşılmıştır. Samsun da bulunan ve yine belediye müzesi olarak bilinen Canik Oyuncak Müzesinin çocuk etkinlikleri düzenlediklerine yönelik belediyenin web sitesi üzerinden paylaşımları bulunamamıştır. Samsun'daki bir diğer oyuncak müzesi olarak bilinen belediye kurumlarından Ekolojik Oyuncak Müzesinin de makale ve tezler aracılığıyla çocuklara yönelik oyuncak yapımı ve boyama atölyeleri düzenledikleri bilgisine yer verilmemiştir ancak

web sitesi ve sosyal medya hesapları olmadığı için bu bilgilere rastlanmamıştır. Kocaeli'nde bulunan ve Kültür Bakanlığı'na bağlı olduğu bilinen Atatürk ve Çocuk Müzesinin de makale ve tezler aracılığıyla çocuklara yönelik atölye düzenleyip düzenlemedikleri bilgisine ulaşılıp web sitesi ve sosyal medya hesaplarına rastlamamıştır. Son olarak Eskişehir de bulunan Küçük Prens Müzesinin de çocuklara yönelik ücretsiz masal anlatımları düzenledikleri bilgisine ulaşılmış ancak bununla alakalı web sitesi ya da sosyal medya hesaplarından afiş paylaşımı bulunamamıştır.

Günümüz dijital çağında kurumların görünürlüğünü büyük ölçüde etkileyen çevrim içi mecralardır. Bu bağlamda da bahsi geçen 10 kurumun bazılarının web sitesi ve sosyal medya hesaplarına sahip olmaması, olanlarınsa eğitimlerini paylaşmaması iletişim ve erişim pratikleri açısından tartışmalı bir durumdur. Çocuk müzeleri, doğrudan çocuklara değil aslında çocukların gelişiminden sorumlu ebeveynlere hitap etmektedir. Dijital mecralar müzenin pedagojik yaklaşımını, öğrenme hedeflerini, kurumsal değerlerini aktarmada önemli bir rol üstlenmektedir. Aksi taktirde ebeveynlerde kuruma yönelik güven duygusunu zayıflatabilir ve müzenin kurumsal kimliğinin algılanamamasına yol açabilir. Çocuk müzelerinde düzenlenen atölyelerin içerik, amaç, yaş grubu ve öğrenme kazanım bilgilerini paylaşmaması, ebeveyn açısından müzenin sunduğu öğrenme olanaklarının anlaşılmasını zorlaştırabilir böylelikle de müzenin eğitim açısından görünürlüğünü, kamusal bilgilendirme sorumluluğunu sınırlayan bir etki yaratmış olabilmektedir.

Araştırma kapsamında incelenen müzelerden geriye kalan 13 müze arasında özellikle Musa Baran Çocuk Oyuncakları Müzesi, İstanbul Oyuncak Müzesi, Cin Ali Müzesi ve Üsküdar Belediyesi Mehmet Naci Aköz Uçurtma Müzesinin sosyal medya hesaplarını etkin ve işlevsel biçimde kullandıkları görülmüştür. Musa Baran Çocuk Oyuncakları Müzesi, Bademler Sanat Köyü sosyal medya hesabını yalnızca çocuklara yönelik paylaşımlar için değil; yetişkinlere hitap eden konser, söyleyişi, kitap kulüpleri, nefes terapisi, müzede yoga gibi etkinliklerin duyurulmasıyla farklı yaş gruplarının ilgi ve merakını üzerlerine çekmektedirler. İstanbul Oyuncak Müzesi, her ay düzenli olarak paylaştığı kitap önerileri, düzenledikleri söyleyişlerle, müzenin kuruluş sürecini anlatan arşiv görüntüleri, özel gün ve tatillere ilişkin iyi dilek paylaşımları ile zaman zaman sanatçılarla gerçekleştirilen röportajlar aracılığıyla takipçileriyle sürekli bir etkileşim kurmaktadırlar. Cin Ali Müzesi ise çocuk ve yetişkinlere yönelik yazı atölyesi paylaşımlarıyla, özel gün ve bayramlarda yaptıkları paylaşımlarla sosyal medyayı aktif biçimde kullanmakta; bu yönüyle halkla ilişkileri güçlü bir müze profili çizmektedir. Son olarak Üsküdar Belediyesi Mehmet Naci Aköz Uçurtma Müzesi, sadece müzede yaptıkları uçurtma etkinliklerini değil, aynı zamanda özel gün ve

tarihlere yönelik paylaşım ve minik jestlerle farklılık yaratmaktadır. Düzenli olarak sunduğu uçurtma temalı kitap önerileri ile uçurtma tarihine ilişkin kısa ama bilgilendirici afiş paylaşımlarıyla izleyicisini besleyip sosyal medya hesabını etkili bir biçimde kullanan müzedir. Böylelikle de bu müzelerin kamusal görünürlüğünü arttırdığı ve halkla ilişkiler faaliyetlerini güçlendirdiği söylenebilir.

5.2. Sonuç ve Öneriler

5.2.1. Sonuç

Çocuk müzeleri; geleneksel müze anlayışından uzak, çocukların sergilenen nesneler ile etkileşime girebildiği dokunma, deneyimleme ve hatta oynayarak öğrendiği etkileşim dolu mekânlardır.

Bu çalışmada Türkiye'deki çocuk müzeleri 6 farklı temaya ayrılmıştır. Bunlar; oyuncak, oyun, çocuk, edebiyat, uçurtma, kukla ve gölge oyunu biçiminde kendi içerisinde kronolojik sıraya koyularak sadece müze statüsündeki kurumlara yer verilmiş koleksiyon ve eğitim açısından araştırılmıştır. Bilim, sanat, kültür merkezleri, sanat müzesi olup çocuklar için etkinlik düzenleyen kurumlar dahi ele alınmamıştır. Tüm bunlar göz önünde bulundurularak yapılan araştırmalar neticesinde Türkiye'deki bölgelere göre Marmara'da 9, Ege'de 2, Akdeniz'de 3, İç Anadolu'da 4, Karadeniz'de 3 ve Güneydoğu Anadolu'da 2 çocuk müzesi olmak üzere toplamda 23 çocuk müzesi tespit edilmiştir. Doğu Anadolu bölgesinde çocuk müzesine rastlanmamıştır.

Türkiye'deki çocuk müzelerinin kurucularına bakıldığında farklı eğitimlerden geçmiş insanlar oldukları dikkat çekmektedir. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Oyuncak Müzesi, Prof. Dr. Bekir Onur aracılığıyla kurulmuş bir müzedir ve Üniversite Müzesi'dir. Bekir Onur felsefe bölümünü bitirmiş ve Eğitim Bilimleri Fakültesi'nin akademik kadrosuna katılmıştır. Temel ilgi alanları gelişim psikolojisi, çocuk kültürü, çocukluğun tarihi, müze eğitimi alanıdır. Bu alanlarda çok sayıda kitap ve makale yayımlamış, birçok kitabı yayıma hazırlamıştır. Daha sonra üniversitede oyuncak müzesini, çocuk kültür araştırma ve uygulama merkezini (ÇOKAUM) kurmuştur. Yine İzmir'de bulunan Ümran Baradan Oyun ve Oyuncak Müzesi, Türk seramik sanatçısı ve ressam Ümran Baradan tarafından kurulmuştur. Dünya çapında birçok müzeye katkıda bulunan sanatçı dünya ülkelerinden topladığı çeşitli oyuncakları binası ve sergilenen materyalleriyle birlikte İzmir Konak belediyesine armağan etmiştir. Osmaniye OKÜ Celil Atasever Oyuncak Müzesi, Korkut Ata Üniversitesi Osmaniye Meslek Yüksekokulu Çocuk Gelişim Programı Bölüm Başkanı Öğr. Gör. Celil Atasever'in küçüklüğünden beri çocuklara ilgi duyması ve uzun yıllar boyunca

çeşitli oyuncakları biriktirerek meydana getirdiği, daha önce Atatürk Üniversitesi İletişim ve Açık öğretim Fakülteleri tarafından organize edilen Uluslararası Oyun ve Oyuncak Kongresi'nde sergilediği şahsi oyuncak koleksiyonu öncülüğünde, Rektör Prof. Dr. Orhan Büyükalaca'nın da bu projeyi desteklemesiyle hayata geçirilmiş bir Üniversite müzesidir. Antalya Kepez Belediyesi'ne bağlı Anadolu Oyuncak Müzesi bilim insanı, arkeolog, müzeci, küratör ve yazar olan Prof. Dr. Nevzat Çevik tarafından danışmanlık verilerek kurulmuştur. Ankara'da bulunan Çamlıdere Çuf Çuf Treni Oyun ve Oyuncak Müzesi, Çamlıdere Belediye Başkanı Hazım Caner Can'ın girişimleri neticesinde ziyarete açılmıştır. Şanlıurfa Oyun ve Oyuncak Müzesi, Belediye Müzesi'dir danışmanlığını kim tarafından yapıldığı bilgisine ulaşılamamıştır. Samsun'daki Belediye müzesi olarak bilinen Ekolojik Oyuncak Müzesi, Tekkeköy Belediyesi tarafından, oyuncakçı dede lakabıyla da bilinen ahşap oyuncak ustası Salih Tok küratörlüğünde açılmıştır. Salih Tok emekli olduktan sonra, Samsun'a yerleştiği ve gittiği bir kursla hayatı değişen Tok, hayatının geri kalanını ekolojik yani tahtadan oyuncak yapmaya adamış ve Belediye ile müzeyi açmıştır. Ereğli'de bulunan ve Belediye Müzesi olan Kdz (Karadeniz) Ereğli Oyuncak Müzesi, Oyuncak Evi Projesi'nin koordinatörlüğünü yapan eski Başkan Danışmanı Nergis Bozkurt'un destekleriyle kurulmuştur. Edirne'de bulunan Hasan Ali Yücel Çocuk Müzesi, Edirne Belediyesi tarafından kurulmuştur. İstanbul Üsküdar Belediyesi Mehmet Naci Aköz Uçurtma Müzesi, İstanbul Uçurtmacılar Derneği başkanı Mehmet Naci Aköz tarafından kurulmuştur ve son olarak Bursa'da bulunan Karagöz Müzesi, Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından kurulmuş koleksiyoner ve Karagöz ustası, tasvir yapımcısı olan Şinasi Çelikkol'un katkılarıyla Belediye müzesi olarak açılmıştır.

İstanbul Oyuncak Müzesi Türk şair, yazar, gazeteci, coğrafyacı ve tiyatro oyuncusu Sunay Akın tarafından Almanya'daki Nürnberg Oyuncak Müzesi ziyareti sonrası ilham veren ve yıllardır dünyanın dört bir tarafından topladığı oyuncaklarla karar verilip kurulmuş bir uzmanlık müzedir. İstanbul Oyuncak Müzesi diğer çocuk müzelerinin açılmasına da vesile olmuştur. Sunay Akın'ın danışmanlığı ve küratörlüğüyle Türkiye'de 2011 yılında Antalya Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı Antalya Oyuncak Müzesi, 2013 yılında Gaziantep Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı Gaziantep Oyun ve Oyuncak Müzesi, 2015 yılında İstanbul'daki Ataşehir Belediyesi'ne bağlı Düştepe Oyun Müzesi, 2017 yılında Kartal Belediyesi'ne bağlı Kartal Belediyesi Masal Müzesi ve Samsun Canik Belediyesi'ne bağlı Canik Oyuncak Müzesi Sunay Akın tarafından Türkiye'nin dört bir yanındaki bu beş müzeye danışmanlık ve küratörlük yapılmıştır.

İstanbul'da bulunan Balat Oyuncak Müzesi iş insanı Timur İnçoğlu tarafından kurulmuştur. Bursa Oyuncak Müzesi koleksiyonu Bursa'da yaşayan yazılımcı Yiğit

Kiremitçi'ye ait bir Özel müzedir. Eskişehir'de bulunan Küçük Prens Müzesi, Eskişehir Anadolu Lisesi Felsefe öğretmeni Ali Lidar aracılığıyla lisenin bünyesinde açılmıştır.

İzmir de bulunan Musa Baran Çocuk Oyuncakları Müzesini Arkeolog Dr. Musa Baran kurmuştur ve müze BAKSEV Eğitim Vakfına bağlıdır. Musa Baran aslen arkeologdur. Emekli olduktan sonra çocuk oyuncakları üzerine olan araştırmalarını derinleştirme düşüncesiyle var olan oyuncak koleksiyonunu halka açması ve Prof. Dr. Bekir Onur ve Sunay Akın'ın ziyaretleri ile koleksiyon müzeye dönüşmektedir. Ankara'da bulunan Cin Ali Müzesi, Cin Ali Eğitim ve Kültür Vakfı tarafından kurulmuştur.

Kocaeli'nde bulunan Atatürk ve Çocuk Müzesi Kültür Bakanlığı tarafından açılmıştır. Araştırmada yer verilen bu müzelere bakıldığında Türkiye'deki birçok oyuncak müzesine danışmanlık veren kişinin Sunay Akın olduğu neticesi ortaya çıkmaktadır. Bu da Akın'ın, kültürel mirasın korunması ve aktarılması konusunda etkin bir rol üstlendiği, oyuncakları tarihsel ve toplumsal bağlamlarıyla ele alan, çocukluk olgusunu ve oyuncakları estetik nesneler olarak değil, eğitim, kültürel süreklilik ve toplumsal bellek açısından müze küratörü kimliğine sahip olduğunu bizlere göstermektedir. Müzelerin türlerine bakıldığında, 14 Belediye, 2 Üniversite, 2 Vakıf, 1 uzmanlık, 3 özel ve 1 tane de Kültür bakanlığına bağlı müze bulunmaktadır.

Koleksiyonların detaylarına bakıldığında;

Oyuncak temalı olan müzelerden, Musa Baran Çocuk Oyuncakları Müzesi'nde köy çocuklarının çeşitli malzemelerden kendi yaptıkları oyuncaklar masa tipi vitrinler ve açık raflarda sergilenmektedir. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Oyuncak Müzesi'nde geleneksel oyuncaklar, okul kültürü, Eyüp oyuncakları, zekâ oyunları ve oyuncakları, çocuk kültürü nesneleri tema temelli olarak masa ve duvar tipi vitrinlerde sunulmakta; koleksiyon web sitesi aracılığıyla da ayrıntılı şekilde açıklanmaktadır. Ümran Baradan Oyun ve Oyuncak Müzesi'nde 1800'lü yıllardan günümüze uzanan antika oyuncaklar ile farklı ülkelerden derlenen özel koleksiyonlar masa ve duvar tipi cam vitrinlerde sergilenmektedir. İstanbul Oyuncak Müzesi, 40'tan fazla ülkeden temin edilen oyuncakları tematik oda düzenlemeleriyle, duvar tipi vitrinlerde sunarken; Gaziantep Oyun ve Oyuncak Müzesi'nde 1700-1990 yılları arasına ait yaklaşık 600 takım oyuncak, çok katlı ve temalı bir sergileme anlayışıyla duvar tipi vitrinlerde yer almaktadır. Koleksiyonda Türk oyuncakları, sinema, sosyal yaşam, altın ve ahşap oda bölümleri bulunmaktadır. Antalya Oyuncak Müzesi'nde 1860-1980 yıllarına tarihlenen yaklaşık üç bin antika oyuncak duvar tipi vitrinlerde, OKÜ Celil Atasever Oyuncak Müzesi'nde ise 1800'lü yıllardan günümüze uzanan geleneksel oyuncaklardan fabrikasyon oyuncaklara 1200 çeşit antika oyuncaklar masa, kule

ve duvar tipi vitrinlerde sergilenmektedir. Anadolu Oyuncak Müzesi'nde Dünya oyuncakları, Anadolu'nun tarihsel ve yerel oyuncakları odağında Pinokyo, Masalcı Nine, Temel Reis, Garaj, İstasyon, Erken Cumhuriyet Sınıfı, Yapboz, Pelüş Oyuncaklar Salonu, Fatoş Oyuncaklar, Geleneksel Esnaf Sokağı, Anadolu Geleneksel Oyuncakları, Kaleiçi Sokağı ve Anadolu Oyuncak Tarihi, Tarihi Eyüp Oyuncakları, gibi temalara sahip 15 salon bulunmakta; masa, duvar tipi vitrinlerin içinde sergilenmektedir. Sergi içeriği web sitesi üzerinden de aktarılmaktadır. Çamlıdere Çuf Çuf Treni Oyun ve Oyuncak Müzesi'nde 200 yıllık yaklaşık üç bin antika oyuncak, tren vagonu biçiminde tasarlanan cam vitrinlerde sunulmaktadır. Şanlıurfa Oyun ve Oyuncak Müzesi, yerel halktan bağış yoluyla toplanan oyuncakları kule, masa cam vitrinlerde sergilenmektedir. Canik Oyuncak Müzesinde sergilenen oyuncaklar büyük ölçüde 1900-1920 yıllarına aittir ve duvar tipi vitrinlerde sergilenmektedir. Ekolojik Oyuncak Müzesinde oyuncak ustası Salih Tok'un gürgen, çam ve kavak ağaçlarından yaptığı ahşap oyuncaklar ile eşyaların oyuncağa dönüşmüş hallerini tanıtan ve çocukların gelişimlerine katkı sağlayan 300'den fazla oyuncak ahşap camekanlı vitrinlerde sergilenmektedir. Balat Oyuncak Müzesinin alt katında, 50 yıllık geçmişe sahip koleksiyon yer alırken; üst katta da tren konseptiyle süslenmiş, 7'den 70'e her yaş grubuna hitap eden koleksiyonlar yer almaktadır. 17.000 parça oyuncak ve 17 kategori bulunmaktadır. Koleksiyon masa, duvar ve kule tipi vitrinlerde sergilenmektedir. Kdz (Karadeniz) Ereğli Oyuncak Müzesinin koleksiyonunda 600 oyuncak bulunmaktadır ve kule tipi vitrinlerde sergilenmektedir. Bursa Oyuncak Müzesi Türk ve Dünya Oyuncaklarının nadide parçalarından oluşan 4000'den fazla antika oyuncakları kule ve masa tipi vitrinlerde sergilenmektedir.

Oyun müzesinde ise; Düştepe Oyun Müzesi, Sunay Akın'ın 21 ülkedeki koleksiyonerlerden topladığı, 1800'lü yılların başına tarihlenen ve 100-150 yıllık 2000'i aşkın oyun ve oyuncaktan oluşan bir koleksiyona sahiptir. Koleksiyon ağırlıklı olarak duvar tipi vitrinlerde sergilenmektedir.

Çocuk müzelerinde ise; Atatürk ve Çocuk Müzesi, Atatürk'ün çocuklara ve eğitime verdiği önemi tematik kurgular aracılığıyla ziyaretçilere aktarmaktadır. Atatürk'ün çoban Mustafa ile karşılaşmasının canlandırılmasından kronolojik fotoğraf sunumları ve ayaklı vitrinlerde sergilenen kitaplara kadar Atatürk'ün eğitim anlayışı vurgulanmaktadır. Hasan Ali Yücel Çocuk Müzesinde ise çocuklara yönelik deneyimsel öğrenme yaklaşımı doğrultusunda, altı açık ve beş kapalı alandan oluşmaktadır. Açık havadaki alanlar, doğa ve bilim temalı uygulama alanlarını, kapalı alanlar ise değerler eğitimi, çevre bilinci, trafik, bilim ve sanat odaklı öğrenme alanlarını kapsamaktadır.

Edebiyat müzelerinde ise; Kartal Belediyesi Masal Müzesi, Türk ve dünya masallarının bilinen en eskilerinden günümüze kadar ki tasvirleri, oyuncakları, ilk basım kitapları ve bu masallara dair objeleri duvar tipi vitrinlerde sergilenmektedir. Diğer yandan, müzenin bahçesinde ünlü masal kahramanlarına ait heykeller de bulunmaktadır. Cin Ali Müzesinde, karakterin ortaya çıkış sürecini, pedagojik arka planını ve kent belleğindeki yerini ele alan 12 sergi alanından oluşmaktadır. Bu sergi alanlarında, Cin Ali kitaplarının en eski basımlarından örnekler, karakterin yaratıcısı Öğretmen Rasim Kaygusuz'a ait kişisel eşyalar ve eğitim amaçlı ürettiği oyuncaklar masa tipi vitrinlerde sergilenmektedir. Küçük Prens Müzesi 433 dil ve lehçede yayımlanan eserler ile Türkçe basımları kapsayan 2000 adet "Küçük Prens" kitabı masa tipi cam vitrinler ve raflı cam dolaplarda ziyaretçilere sunmaktadırlar.

Uçurtma müzesinde ise; Üsküdar Belediyesi Mehmet Naci Aköz Uçurtma Müzesi, 1986 yılından itibaren 6 kıta ve 33 ülkeden toplanan, 2500'ü aşkın parçadan oluşan uçurtma koleksiyonu müze duvarlarında asılı bir şekilde sergilenmektedir.

Son olarak kukla ve gölge oyunu; Karagöz Müzesi'nin koleksiyonu, Metin And'ın 72 karakterlik koleksiyonuyla temellenmiş; zamanla farklı Karagöz sanatçılarına ait tasvirlerle zenginleştirilmiştir. Müze mekânı, Karagöz kültürünün tarihsel gelişimini, tasvir yapımında kullanılan malzeme ve teknikleri tanıtan bölümler ile Türk gölge oyununun önemli ustalarına ait 119 Karagöz tasvirinin sergilendiği alanlardan oluşmakta; ayrıca farklı ülkelere ait ipli ve el kuklalarına da yer verilmektedir.

Müzelerin koleksiyonlarından oyuncak temasıyla yer alan Gaziantep Oyun ve Oyuncak Müzesi, tarihi bir Antep evinde ve özgün mağara formundaki sergileme alanıyla, oyuncakları tarihsel ve kültürel bağlamı içinde sunan nitelikli bir müze örneğidir. Tematik bölümler aracılığıyla çocuklar, oyuncağın geçmişten günümüze uzanan toplumsal anlamını keşfetme fırsatı bulmakta; müze mekânı ise çocukların merak duygusunu ve hayal gücünü destekleyen etkili bir öğrenme ortamı sunmaktadır. Bu yönüyle müze çocuklar için hem eğitici hem de deneyim temelli bir kültürel farkındalık alanı oluşturmaktadır ve bu da müzeyi ön plana çıkarmaktadır. Anadolu Oyuncak Müzesi, bir kreş binasının müzeye dönüştürülmesiyle oluşturulmuş, eğitsel işlevini koruyan özgün bir müze örneğidir. Dünya oyuncaklarından zengin bir koleksiyona sahip olmakla birlikte, müzenin temel odağını Anadolu'nun tarihsel ve yerel oyuncakları oluşturmaktadır. On beş tematik salonda sunulan koleksiyonlar; Pinokyo, Masalcı Nine, Temel Reis gibi popüler figürlerin yanı sıra Erken Cumhuriyet Sınıfı, Geleneksel Esnaf Sokağı, Kaleiçi Sokağı ve Tarihi Eyüp Oyuncakları gibi temalara sahip salonlar, kültürel ve tarihsel bağlamlarıyla ele alarak çocuklar için öğretici, yetişkinler için ise kültürel bellek odaklı bir müze deneyimi sunmaktadır. Tematik sergileme anlayışı

ziyaretçilerin oyuncakları yalnızca nesne olarak değil, ait oldukları dönemlerin yaşam pratikleri ve kültürel değerleriyle algılamalarını sağlamaktadır yerel mirası merkeze alan nitelikli bir çocuk müzesi olarak da öne çıkarılabilmektedir. Çocuk müzesi temasıyla öne çıkan Atatürk ve Çocuk Müzesi, Mustafa Kemal Atatürk tarafından kullanılmış tarihi bir yapıda yer almakta ve ilköğretim düzeyindeki çocuklara yönelik tasarlanmış sergileme dili, görsel- işitsel materyaller ve etkileşimli uygulamalar aracılığıyla çocukların ilgisini canlı tutan bir müzedir. Müze Atatürk'ün Yalova ile ilişkisini, eğitim anlayışını, devrimlerini ve çocuklara verdiği önemi kronolojik ve tematik düzenlemelerle aktarmakta; özel oluşturulan alanlarla çocukların tarihsel bilinç ve farkındalık kazanmalarını destekleyen eğitici bir müze deneyimi sunmaktadır.

Müzelerin eğitimlerine bakıldığında;

Musa Baran Çocuk Oyuncakları Müzesi, Bademler Sanat Köyü bünyesinde gerçekleştirdiği düzenli atölye programlarıyla, müzecilik faaliyetlerini eğitsel ve katılımcı bir yaklaşımla desteklemektedir. 7-12 yaş grubu çocuklar ile yetişkinlere yönelik olarak planlanan resim, müzik, yaratıcı yazarlık ve interaktif sanat atölyeleri müzenin farklı yaş gruplarına hitap eden çok yönlü bir eğitim ortamı sunduğunu göstermektedir. Çocuklara yönelik ücretsiz özel gün atölyeleri hem çocuklara hem de yetişkinlere açık olarak sürdürülen atölyeler müzenin süreklilik, erişebilirlik ve yaşam boyu öğrenme ilkeleri doğrultusunda yapılandırılmış bir eğitim anlayışına sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Oyuncak Müzesi, müzenin koleksiyonundan esinlenerek 5-8 yaş grubuna yönelik geliştirilen, oyun temelli ve yapılandırılmış bir eğitim programıdır. Çocuk atölyelerinin yanı sıra yetişkinler için de atölyeler yapılmaktadır. Yıl boyunca her ay farklı bir oyuncağı merkeze alan takvim; tarihsel bilgi, yaratıcı etkinlik ve tasarla-oyna atölyeleriyle çocukların müzede öğrenme süreçlerini desteklemektedir. Müzenin engelli bireylere yönelik "Engelsiz Müze'' vizyonundan hareketle sesli betimleme 'Seslerle Oyuncaklar' projesi müzenin sosyal medya hesabından yürütülmüştür. Bu tür bir projenin hayata geçirilmesi müzenin engelli bireylerin kültürel yaşama katılımını desteklemeyi amaçladığını, dijital araçları kullanarak fiziksel mekânın ötesinde erişim olanakları sunduğunu, toplumsal sorumluluk bilinci yüksek bir müzecilik anlayışı benimsediğini ortaya koymaktadır. Ümran Baradan Oyun ve Oyuncak Müzesi, önceki dönemlerde farklı yaş gruplarına yönelik atölyelerle kapsayıcı bir müze eğitimi yaklaşımı benimsemiş; özellikle dezavantajlı bölgelerde yaşayan çocuklar ve engelli grupların kültürel yaşama katılımını desteklemeyi amaçlamıştır. Ancak 2025 yılı itibariyle atölyeler sadece anaokulu ve ilkokul düzeyindeki çocuk gruplarına yönelik planlı ziyaretlerle sınırlı kaldığı görülmektedir. İstanbul Oyuncak Müzesi, her yaş grubuna hitap eden sergileme ve

eğitim anlayışıyla çok katmanlı bir ziyaretçi deneyimi sunmaktadır. Çocuklara tarihsel öğrenme, yetişkinlere ise kültürel bellek ve nostalji deneyimi sunmaktadır. Müze 18-48 ay ve 3-11 yaş gruplarına yönelik hafta sonu, yaz dönemi atölyeleri, yarıyıl tatili gibi atölyeler; duygu temelli oyun grupları, drama, masal, tiyatro, ritim, boyama gibi etkinliklerle yalnız çocuklara yönelik değil ebeveyn-çocuk atölye programlarıyla da sergileme ve eğitimi bütünleştiren, sürdürülebilir bir çocuk müzeciliği yaklaşımı ortaya koymaktadır. Gaziantep Oyun ve Oyuncak Müzesi, 0-12 yaş grubuna yönelik olarak hafta içi ve hafta sonu düzenli atölye programlarıyla etkin bir müze eğitimi yaklaşımı sergilemektedir. Müze koleksiyonundan ilham alan ve sosyal medya aracılığıyla duyurulan bu atölyeler; çocuklar, ebeveyn katılımlı atölyeler ve yetişkinleri kapsayan çeşitli uygulamalarla yıl boyunca, özellikle tatil dönemlerinde yoğunlaştırılarak yürütülmektedir. Bu yönüyle müze, okul grupları ve bireysel ziyaretçiler için süreklilik arz eden, katılımcı ve deneyim temelli öğrenme ortamı sunmaktadır. Antalya Oyuncak Müzesi, 4-6 yaş grubuna yönelik olarak hafta içi ve hafta sonu düzenli atölye programları yürüten, erken çocukluk dönemini merkeze alan bir müze eğitimi anlayışı sergilemektedir. Sosyal medya ve web siteleri aracılığıyla duyurulan bu atölyeler; ebeveyn katılımını, yaratıcılığı ve çoklu duyusal öğrenmeyi destekleyen etkinliklerden oluşmakta ve özellikle tatil dönemlerinde yoğunlaştırılmaktadır. Bu yönüyle müze, çocukların sanatsal ve bilişsel gelişimini destekleyen deneyim odaklı bir öğrenme ortamı sunmaktadır. Anadolu Oyuncak Müzesi, 2,5-13 yaş aralığındaki çocuklar için hafta içi ve hafta sonu düzenli biçimde yürütülen, geniş içerikli atölye programlarıyla etkin bir müzedir. Müze uzmanları ve eğitmenler eşliğinde gerçekleştirilen bu atölyeler; el sanatları, geleneksel ve çağdaş üretim teknikleri, oyun temelli etkinlikler bir araya getirilerek çocukların yaratıcılıkları ve beceri gelişimleri desteklenmektedir. Aylık programların dijital platformlar üzerinden duyurulması, müzenin süreklilik ve erişilebilirlik ilkesine dayalı, katılımcı bir öğrenme ortamı sunduğunu yansıtmaktadır. Şanlıurfa Oyun ve Oyuncak Müzesi, Anaokulu, İlkokul ve Ortaokul öğrencileri grup ziyaretleri yapılmaktadır. Ekolojik Oyuncak Müzesi'nde elde edilen bilgiler doğrultusunda geçmiş zamanlarda çocukların kendilerinin oyuncak yapmalarına ve boyamalarına imkân tanıyan oyuncak atölyeleri ile oyun oynayabilecekleri oyun alanları da bulunmakta olduğu bilgisine ulaşılmış olup güncelde yapılıp yapılmadığı bilgisine ulaşılamamıştır. Balat Oyuncak Müzesi, 3-15 yaş çocuklar ve yetişkinlere yönelik hafta içi ve hafta sonu kesintisiz yürütülen atölye ve gösteri programlarıyla çok yönlü bir müze eğitimi yaklaşımı sergilemektedir. Tiyatro gösterileri, yaratıcı sanat atölyeleri, rehberli geziler ve özel etkinlikler aracılığıyla müze oyun, sanat ve öğrenmeyi birleştiren ve çocuklar kadar yetişkinleri de kapsayan yaşayan bir kültürel ve sosyal etkileşim alanına dönüştürmektedir.

Kdz (Karadeniz) Ereğli Oyuncak Müzesi, 2-18 yaş çocuklar, lise öğrencileri ve yetişkinleri kapsayan geniş ölçekli atölye programları, rehberli müze turları ve okul iş birlikleriyle çok yönlü bir müze eğitimi yaklaşımı sunmaktadır. Sanat, bilim, drama, teknoloji ve değerler eğitimi odaklı etkinliklerin yanı sıra ebeveyn-çocuk ve özel çocuklara yönelik etkinlikler müzenin kapsayıcı, disiplinler arası ve yaşam boyu öğrenmeyi destekleyen çağdaş bir öğrenme ortamı oluşturduğunu gösterir. Bursa Oyuncak Müzesi, 3-15 yaş grubuna yönelik olarak hafta içi ve hafta sonu sürdürülen sanat ve üretim temelli atölye çalışmaları ile farklı eğitim kademelerinden gruplara yönelik okul ziyaretlerini bir arada yürüten çok yönlü bir müze eğitimi yaklaşımı sergilemektedir. Tatil dönemlerinde de devam eden bu etkinlikler, müzenin süreklilik arz eden, erişilebilir ve öğrenme odaklı bir kültürel ortam sunduğunu göstermektedir. OKÜ Celil Atasever Oyuncak Müzesi, Çamlıdere Çuf Çuf Treni Oyun ve Oyuncak Müzesi ve Canik Oyuncak Müzesi'nin çocuklara yönelik atölyeler düzenleyip düzenlemediği bilgisine ulaşılamamıştır.

Düştepe Oyun Müzesi, 2-12 yaş çocuk gruplarına yönelik olarak hafta sonları düzenli ve ücretsiz atölye programlarıyla çocuklar ve aileler için erişilebilir, eğlenceli ve eğitsel bir öğrenme ortamı sunmaktadır. Sanat, edebiyat, drama ve yaratıcı üretim odaklı etkinliklerin yıl boyunca ve tatil dönemlerince sürdürülmesi, müzenin katılımcı, süreklilik gösteren ve deneyim temelli bir müze eğitimi anlayışını benimsediğini göstermektedir.

Atatürk ve Çocuk Müzesi, çocukları merkeze alan etkileşimli ve deneyim temelli bir müze olduğu söylenebilir. Etkileşimli modüller, oyun temelli uygulamalar ve açık alan etkinlikleri aracılığıyla çocukların öğrenme sürecini aktif katılım sağlanmakta; Atatürk'ün eğitim ve çocuk anlayışı pedagojik yöntemlerle aktarılmaktadır. Bu yönüyle müze tarihsel içeriği çağdaş çocuk müzeciliği ilkeleriyle bütünleştiren öğrenme odaklı bir kültürel miras mekânı niteliği taşımaktadır. Hasan Ali Yücel Çocuk Müzesi, 4-12 yaş grubu çocuklar ve için araştırma, yaratıcılık, keşif ve engelli bireyleri anlamak empati kurmak, farkındalık için işaret dili ile oyun atölyesi gibi atölyeleri merkeze alan deneyim temelli öğrenme ortamı sunmaktadır. Hafta sonu oyun atölyeleri ile yıl boyunca düzenlenen okul grubu ve tatil programları kapsamında yürütülen disiplinler arası atölyeler; çocukların sosyal becerilerini, yaratıcılıklarını ve problem çözme yetilerini desteklemektedir. Ebeveyn katılımını da içeren bu etkinlikler, müzenin yaşam boyu öğrenmeyi ve katılımcı eğitimi esas alan çağdaş bir müze anlayışı benimsediğini göstermektedir.

Kartal Belediyesi Masal Müzesi, masalların tarihini oyuncaklar aracılığıyla aktaran; 4-16 yaş çocuklar, çocuk-ebeveyn katılımlı atölyeler ve yetişkinlere yönelik çok çeşitli atölye,

söyleyişi, tiyatro ve masal etkinlikleri düzenleyen; bu etkinliklerin alanında uzman eğitimciler ve yazarlarla yürüten saygın bir edebiyat müzesidir. Disiplinler arası ve katılımcı bir yaklaşımla öğrenmeyi destekleyen müze, çocukların yaratıcılık, kültürel farkındalık ve sosyal becerilerini geliştirirken; ebeveyn katılımını ve toplumsal duyarlılığı (örn. depremzede çocuklar için çalışmalar) güçlendiren bir müzedir. Cin Ali Müzesi, çocuklara yönelik katılımcı, kapsayıcı ve çok yönlü bir öğrenme ortamı sunarak mektup yazma, kütüphane kullanımı, çevrim içi turlar ve yaş gruplarına göre yapılandırılmış etkinliklerle müze-toplum etkileşimini güçlendirmektedir. Görme engelli çocuklara yönelik "Cin Ali Altı Nokta'' projesi ve kültürel üretimi teşvik eden yarışmalar, müzenin erişilebilirlik ve kültürel süreklilik odaklı yaklaşımını ortaya koymaktadır. Hafta sonları düzenlenen bilim, doğa, sanat, felsefe ve yazı temalı atölyeler ise müzenin çocuklar ve yetişkinler için disiplinler arası, yaşam becerilerini destekleyen ve eğitsel bir merkez olarak işlev gördüğünü göstermektedir. Küçük Prens Müzesinin sosyal medya hesabından paylaştığı bilgiye göre müzede çocuklar için ücretsiz masal anlatımı etkinliği düzenlenmektedir.

Üsküdar Belediyesi Mehmet Naci Aköz Uçurtma Müzesi, İstanbul Uçurtmacılar Derneği 1986'dan itibaren yürüttüğü çalışmalarla uçurtmayı eğitsel bir araç olarak kurumsallaştırmış; 1998'de uçurtma eğitiminin okullarda resmen kabul edilmesine öncülük etmiştir. Bu sürecin devamında kurulan Mehmet Naci Aköz Uçurtma Müzesi ve Uçurtma Okulu, pedagojik ve teknik yeterliliğe sahip eğitimcilerle, geleneksel Türk uçurtma kültürünü atölyeler aracılığıyla çocuklara aktaran sürdürebilir bir öğrenme modeli sunmaktadır.

Türkiye'de ilk ve tek olan Karagöz Müzesi, 8-13 yaş çocuk gruplarına yönelik tasvir yapım atölyesi, canlı gölge oyunu gösterileri ve Karagöz kültürüne odaklanan kütüphanesiyle bütüncül bir öğrenme ortamı sunmaktadır. UNESCO somut olmayan kültürel miras listesinde yer alan Karagöz geleneğinin UNIMA iş birliğiyle yaşatılması, müzenin kültürel mirası eğitim ve uluslararası etkileşim yoluyla gelecek kuşaklara aktaran değerli bir müzedir.

Müzelerin düzenledikleri eğitim programları incelendiğinde, bu alanda öne çıkan üç müze dikkat çekmektedir. Bunlardan ilki; Kdz (Karadeniz) Ereğli Oyuncak Müzesi'dir. Müzenin yalnızca çocuk, lise ve yetişkinlere yönelik atölyelerle sınırlı kalmayıp özel gereksinimli çocuk ve bireylere yönelik atölye programları da düzenlemesi; kapsayıcılığını ve toplumsal duyarlılığı benimsediğini açıkça ortaya koymakta ve onu diğer müzelerden ayırmaktadır. Öne çıkan bir diğer kurum Atatürk ve Çocuk Müzesi'dir. Hikâyesiyle başlı başına tarihi yaşatmasıyla, bünyesinde yer alan oyun temelli uygulamalar aracılığıyla çocuklara deneyim odaklı bir öğrenme ortamı sunmakta; bu yönüyle kendi içinde bir deneyim müzesi niteliği taşımaktadır. Üçüncü olarak Hasan Ali Yücel Çocuk Müzesi, çocuklara ve

ebeveyn-çocuk katılımlı bireylere yönelik atölye programlarının yanı sıra özel gereksinimli bireyleri anlamaya ve empati geliştirmeye yönelik atölyelerde düzenlemektedir. Bu yaklaşım, müzenin engellilik hassasiyetini eğitim programlarına yansıttığını ve atölye çalışmalarına bu doğrultuda önem verdiğini göstermektedir.

Penna'ya göre müzede üç temel öğrenme modelleri bulunmaktadır bunlar: bireysel, sosyokültürel ve fiziksel ortamdan kaynaklanan öğrenme modelleridir. Türkiye'deki çocuk müzelerinin eğitim uygulamaları incelendiğinde, ağırlıklı olarak "sosyo-kültürel ve fiziksel ortamdan kaynaklanan öğrenme'' modellerinin benimsendiği görülmektedir. Sosyo-kültürel öğrenme modeli, müzede öğrenmenin aile, arkadaşlar veya okul grupları gibi sosyal bağlamlar içinde gerçekleştiğini vurgular. Fiziksel ortamdan kaynaklanan öğrenme modelinde ise, mekânın tasarımı, nesnelerin erişilebilirliği ve etkileşim olanaklarının öğrenmeyi doğrudan etkilediğini vurgular. Bu bağlamda çocuklar açısından müze deneyimini yalnızca gezme ya da etkinliklerle sınırlı görmez bütüncül bir öğrenme süreci olarak ele alır. Almanya'da birçok yayında çocuk müzeleri ile ilgili bir Çin atasözü ile karşılaşıldığı bulgusuna ulaşılmıştır. Bu atasözü öğrenmenin derinliği ile öğrenme biçimi arasındaki ilişkiyi anlatmaktadır. Sözün vermek istediği asıl mesaj sadece duymaya dayalı öğrenmenin geçici olduğu ve kolay unutulduğu; görmeye dayalı öğrenmenin daha kalıcı olduğu ancak yaparak ve deneyimleyerek öğrenmenin bilginin gerçekten anlaşılmasını ve içselleştirmesini sağladığını anlatmaktadır. Türkiye'deki çocuk müzeleri bağlamında bu söz, öğrenmenin pasif bilgi aktarımıyla değil, aktif katılım, deneyim ve etkileşim yoluyla atasözünü gerçekleştirdikleri görülür. Kavramsal çerçevede çocuk müzeleri geleneksel müzelerden dört temel farkla ayrıldığı bilgisine ulaşılmıştır. İlk madde eğitsel kurgulamayı, ikinci madde dikkat çekici tasarım ve dili, üçüncü madde sergi düzenini ve son madde deneyim temelli öğrenmeyi savunur. Bu temel farklar Türkiye'deki çocuk müzelerinde de kullanılmıştır.

Poop'un yaklaşımına göre çocuk müzelerinin pasif bilgi aktaran kurumlar değil aksine Disneyland'e benzeterek eğlenerek öğrenme ile deneyim temelli, yapılandırmacı öğrenme ortamları olduğunu vurgular. Bu bakış, çocuk merkezli tasarımın ve çok duyulu etkileşimin öğrenmede temel rol oynadığını ortaya koyar. Poop'un bu tanımlaması Türkiye'deki çocuk müzelerinden; Musa Baran Çocuk Oyuncakları Müzesi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Oyuncak Müzesi, İstanbul Oyuncak Müzesi, Gaziantep Oyun ve Oyuncak Müzesi, Antalya Oyuncak Müzesi, Anadolu Oyuncak Müzesi, Balat Oyuncak Müzesi, Kdz (Karadeniz) Ereğli Oyuncak Müzesi, Bursa Oyuncak Müzesi, Düştepe Oyun Müzesi, Atatürk ve Çocuk Müzesi, Hasan Ali Yücel Çocuk Müzesi, Kartal Belediyesi Masal Müzesi, Cin Ali Müzesi, Üsküdar Belediyesi Mehmet Naci Aköz Uçurtma Müzesi ve Karagöz Müzesi

gözlemlenen atölye etkinlikleri, oyun temelli etkinlikler, sergilerle örtüşmektedir. Çocuklarla gerçekleştirilen drama, oyun ve sanat atölyeleri aracılığıyla çocukların aktif katılımına teşvik etmeleri müzeleri Disneyland'e benzetilmesiyle öğrenmeyi cazip hale getirdiğini gösterir. Bir başka çarpıcı tanımda ise Zacharias'ın çocuk müzelerini yaşayan bir ansiklopedi olarak tanımlaması ile Türkiye'deki çocuk müzelerine bakıldığında tarih, kültür, bilim, sanat ve günlük yaşam pratiklerini ele alan müzeler bulunmaktadır. Bunlar; oyuncakları tarihsel ve kültürel bağlamı içinde sunan ve oyuncağın geçmişten günümüze uzanan toplumsal anlamını keşfetme fırsatı veren Gaziantep Oyun ve Oyuncak Müzesi ile Anadolu'nun tarihsel ve yerel oyuncakları 15 temalı salondan oluşan koleksiyonuyla Anadolu Oyuncak Müzesidir.

Son olarak kavramsal çerçevede yer verilen Dünya'daki çocuk müzeleri ile Türkiye'deki çocuk müzelerini karşılaştırdığımızda çocuk müzeleri ilk olarak 19. Yüzyılın sonlarına doğru 1899 yılında ABD'de kurulan Brooklyn Çocuk Müzesi ile ortaya çıkmıştır. Türkiye'de ise 2000'li yıllardan sonra yaygınlaşmaya başlamıştır. Dünya'da çocuklar için çocukların sanatını önemseyen Uluslararası Çocuk Sanatı Müzesi bulunmaktadır. Türkiye'de ise böyle bir müze bulunmamaktadır. Dikkat çekici bu müzede çocukların ve gençlerin yapmış olduğu sanat eserlerine yer verilmektedir. Koleksiyon ve eğitim açısından çocuk temasıyla Dünya'da bulunan ve kavramsal çerçevede yer verilen Brooklyn Çocuk ve Indianapolis Çocuk Müzesi ile Türkiye'deki Atatürk ve Çocuk Müzesi ve Hasan Ali Yücel Çocuk Müzesi karşılaştırıldığında Dünya örneklerinde koleksiyon öğrenme aracıdır ve çocuk tarafından yeniden anlamlandırılır ancak Türkiye'de aktarılmak istenen değerlerin taşıyıcısı, bilgilendirici ve yönlendirici nitelikledir. Eğitim açısından Dünya'da çocuğun keşfi ve bireysel öğrenime dayalıyken, Türkiye'de rehberli, kolektif ve kültürel değer aktarımı önemsenmektedir.

Kavramsal çerçevede oyuncak teması ile yer verilen ve İstanbul Oyuncak Müzesi'nin açılmasına vesile olan Dünya'dan Nürnberg Oyuncak Müzesi ile Türkiye'deki Musa Baran Çocuk Oyuncakları, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Oyuncak, Ümran Baradan Oyun ve Oyuncak, İstanbul Oyuncak, Gaziantep Oyun ve Oyuncak, Antalya Oyuncak, OKÜ Celil Atasever Oyuncak, Anadolu Oyuncak, Çamlıdere Çuf Çuf Treni Oyun ve Oyuncak, Şanlıurfa Oyun ve Oyuncak, Canik Oyuncak, Ekolojik Oyuncak, Balat Oyuncak, Kdz (Karadeniz) Ereğli Oyuncak ve Bursa Oyuncak Müzesi karşılaştırıldığında koleksiyon açısından, Nürnberg Oyuncak Müzesi daha çok bilimsel ve tarihsel açıdan ele alınırken Türkiye'deki müzeler anı, kültürel aktarım ve nostalji üzerinedir. Eğitim açısından ise Nürnberg Oyuncak Müzesi oyuncak üzerinden öğrenme ve düşünme hedeflenirken

Türkiye'de ağırlıklı olarak oyun atölyeleri, drama çalışmaları ve yaratıcı etkinliklerle oynama ve eğlenme aracı olarak kısa süreli etkinliklere yer verilir.

Edebiyat müzelerine bakıldığında Dünya'dan Jean de La Fontaine ve Grimm Kardeşler Müzesine yer verilmiştir. Türkiye'den Kartal Belediyesi Masal, Cin Ali ve Küçük Prens Müzesi bulunmaktadır. Dünya edebiyat müzelerinde koleksiyon ve eğitim tarihsel ve akademik yön üzerineyken; Türkiye'de çocuk merkezli, yaratıcı öğrenme yaklaşımları baskındır.

Uçurtma müzelerine bakıldığında Dünya'dan Weifang Dünya Uçurtma Müzesi, Türkiye'den ise Üsküdar Belediyesi Mehmet Naci Aköz Uçurtma Müzesi karşılaştırılmasında Dünyadaki örnekte kültürel bir miras ele alınırken, Türkiye'de yerel geleneği yaşatma ve çocuklara yönelik deneyimsel öğrenme yaklaşımı benimsenmektedir.

Kukla müzelerine bakıldığında Dünya'dan Antonio Pasqualino Uluslararası Kukla Müzesi Türkiye'den ise Karagöz Müzesine bakıldığında Dünya'daki kukla müzesi kukla sanatını evrensel çerçevede ele alırken; Türkiye'deki müze kültürel mirası yaşatmaya ve aktarmaya yönelik koleksiyon ve eğitim misyonu söz konusudur.

Sonuç olarak Türkiye'deki çocuk müzelerinin genel olarak çok büyük koleksiyonları olmadığı tematik ve eğitim odaklı olduğu görülür. Dünya'daki çocuk müzelerinin koleksiyonlarının yanında aktif olarak geçici sergilerde düzenlenmektedir. Dünya'da çocuk merkezli eğitim anlayışı, bireysel öğrenme hâkimdir. Türkiye'de ise bireyselden ziyade grup etkinlikleri, ebeveyn katılımları ve rehberli öğrenme ağırlıklıdır. Türkiye'deki müzelerde çoğunlukla belediye ve yerel yönetimler aracılıyla kurulmuş kurumlardır ve mekân tasarımlarına bakıldığında Dünya'da çocuk merkezliyken Türkiye'de bu anlayış henüz tüm müzelerde yaygınlaşmamıştır. Tüm bu karşılaştırmalara bakıldığında Dünya'daki çocuk müzeleri köklü bir geleneğe sahipken Türkiye'de henüz bu olgu çok taze ve gelişme aşamasında olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

5.2.2. Öneriler

Araştırmanın kapsamında ele alınan çocuk müzeleri dışında bilim merkezleri, kültür merkezleri, sanat merkezleri, özel müzeler, sanal müzeler, sanat tarihi müzeleri, Sadberk Hanım müzesi, doğa tarihi müzelerinin de çocuklar için yaptıkları etkinlikler incelenebilir.

Türkiye'de 60 tane Arkeoloji ve Etnografya müzesi bulunmaktadır. Bunlardan Adıyaman müzesi, Aydın Arkeoloji Müzesi, Batman Müzesi, Kocaeli Arkeoloji Müzesi, Mardin Müzesi, Uşak Müzesi çocuklar için etkinlikler düzenlemektedirler. Adıyaman

müzesinde, 9-10 yaş çocuklar için etkinlikler düzenlemektedir. Batman müzesinde, ilkokuldan liseye kadar tüm öğrencilere tarih bilincini aktarmak ve arkeolojik kazıların nasıl yapıldığını anlatmak için uzman arkeologlar eşliğinde uygulamalı çalışmalar yapılmaktadır. Bunun yanında çocuk ziyaretçiler için kısa film ve simülasyon alanları da etkinliklere katkı sağlamaktadır. Kocaeli Arkeoloji müzesinde çocuklar için eğitim atölyesine de yer verilmiştir. Mardin müzesinde 7 yıldır çocuklara koleksiyon ışığında kültürel mirasımızı tanıtan, modül programlar ve atölye çalışmalarıyla eleştirel düşünme becerisi, merak, yaratıcılık, keşif eğilimlerini verdikleri eğitimlerle geliştirerek kültürel mirasını tanıyan, koruyan, farklılıklara saygı gösteren, paylaşımcı, bilime değer veren çocuklar yetiştirmeyi hedeflemektedir. Son olarak Uşak müzesinde de çocuklar için eğitim alanına yer verilmektedir. İsimleri listelenen bu müzelerin çocuklar için yaptıkları etkinliklerin de değerlendirilmeye alınması önerilmektedir.

Araştırmada ele alınan Türkiye'deki 23 çocuk müzesinin 6 farklı temaya ayrılarak kendi içerisinde kronolojik sıraya koyulmasıyla kitap, tez, makale, ansiklopedi ve özellikle müzelerin web siteleri, sosyal medya hesapları takip edilerek büyük bir özen ve titizlikle araştırma süreci tamamlanmıştır. Ancak bu çalışmada müzelerin takibi sadece web siteleri ve sosyal medya hesapları aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda, müzelerin yerinde ziyaret edilerek doğrudan gözlem yapılması, bilgi toplanması ve deneyim kazanılması gerekirdi bu da büyük bir emek, bütçe ve zaman isterdi çok müze var her biri farklı illerde bu nedenle çalışmanın böyle bir eksikliği olduğunun bilincinde olup müzelere gidilerek araştırma yapılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

Abacı, O. (2005). *Çocuk ve müze*. Morpa Kültür Yayınları.

Artar, M. (2010). *Müzede öğrenme. mardin müzeleri.* Ankara: ÇOKAUM Yayını

Baran M. (2020), *Çocuk oyunları*. Bademler Kültür Sanat ve Eğitim Vakfı Yayınları, s.13.

Buyurgan, S. ve Mercin L. (2005). *Görsel sanatlar eğitiminde müze eğitimi ve uygulamaları.* Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları.

Çilenti, Kamuran. (1998). *Eğitim teknolojisi ve öğretim.* Ankara: Yargıcı Matbaası.

Doğan, S. (Ed.). (2017). *Program geliştirme.* Pegem Akademi

Huizinga, J. (2015). Homo ludens, O. Düz (Çev), İstanbul: Alfa.

Karadeniz, C.ve Onur, B. (2016). *Türkiye'de oyuncak müzeleri oyuncak müzelerinin dünü bugünü ve sürdürülebilirliği.* Ankara: Ankara Üniversitesi.

Karadeniz, C. (2018). *Müze kültür toplum.* Ankara: Kitapevi Yayınları.

Kavcar, C. (2002). *Örgün eğitimde dramatizasyon, yaratıcı drama.* Ankara: Naturel Yayıncılık.

Madran, B. (1999). Müze türleri. Yeniden Müzecilik Düşünmek. Der. Tomur ATAGÖK. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Basım Yayın Merkezi s.3-20.

Zilcioğlu, Ş. ve Onur B. (2008). *Çocuk müzeleri ve müze eğitimi.* Ankara: Ürün Yayınları.

Onur, B. (2012). *Çağdaş müze eğitim ve gelişim müze psikolojisine giriş.* Ankara: İmge Kitapevi Yayınları.

Onur, B. (2013). *Müze ve oyun kültürü.* Ankara: İmge Kitapevi Yayınları.

Öztürk, F. (2022). *Etkinliklerle müze eğitimi kitabı.* Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Tezler

Allen, S. (2002). Looking for learning in visitor talk: A methodological exploration. In: G. Leinhardt, K. Crowley & K. Knutson (Hrsg.), Learning Conversation In Museums (pp. 259-303). Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates.

Aydoğan, H. H. (2022). Çocuk müzelerinde algı faktörüne bağlı sergileme düzenlemeleri. [Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi]. Hacettepe Üniversitesi Açık Erişim Sistemi. https://openaccess.hacettepe.edu.tr/xmlui/handle/11655/26462

Bekis, P. (2019). Müzede yeni teknolojiler: sergileme teknikleri ve konservasyon-belgeleme. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi.

Budak, G. (2012). Yerel müzecilik ve sosyal bilgiler eğitimindeki yeri. [Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi].

Yerel müzecilik ve sosyal bilgiler eğitimindeki yeri: Göreme örneği | Tezler | Tezara

Cleaver, J. (1992). Doing Children's Museums: A Guide to 265 Hands-On Museums. Revised and Expanded. Williamson Publishing Company, Church Hill Road, PO Box 185, Charlotte, VT 05445.

Coşkun, D. (2014). Sosyal bilgiler dersi kapsamında yapılan müze gezilerinin öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi (amasya ve diyarbakır illerine göre değerlendirilmesi). [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İnönü Üniversitesi.

Ellenbogen, K.M. (2002). Museums in Family Life: An Ethnographic Case Study. In: G. Leinhardt, K. Crowley & K. Knutson (Eds.), Learning Conversations in Museums (pp. 81-101), Mahwah: Erlbaum.

Usbaş, H. (2010). Okulöncesi eğitimde müzelerden yararlanma programının 6 yaş çocukları üzerindeki etkilerinin incelenmesi. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi.

Gürbüz, E. (2017). Sınıf öğretmenlerinin müze eğitimine ilişkin görüşlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.

Göz, S. (2021). Karaman ili ayrancı ilçesinin ekomze potansiyeli, bir ekomüze modeli önerisi. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ankara Üniversitesi.

Hooper-Greenhill, H. & Moussouri, T. (2001). Visitors' Interpretative Strategies at Nottingham Castle Museum and Art Gallery. Making Meaning in Art Museums 2. Leicester: Research Centre for Museums and Galleries.

Karadeniz, C. (2009). Dünyada çocuk müzeleri ile bilim, teknoloji ve keşif merkezlerinin incelenmesi ve türkiye için bir çocuk müzesi modeli oluşturulması. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ankara Üniversitesi.

Kazova, M. C. (2019). Çocuk müzesi ve bilim merkezlerindeki iç mekân standartları ve tasarım yaklaşımları. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ankara Üniversitesi.

Karaca, F. (2018). Anne babaların ve okul öncesi grubu çocuklarının çevre bilincine sahip olma durumlarının değerlendirilmesi. [Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi].

Bartın Üniversitesi Açık Erişim Sistemi.

Anne babaların ve okul öncesi grubu çocuklarının çevre bilincine sahip olma durumlarının değerlendirilmesi

Kolukısa, Z. Ü. (2013). Belediyelerde katı atık yönetimi: malatya belediyesi örneği. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İnönü Üniversitesi

Şimşek, Ö. (2021). Türkiye'de ve dünyada çocuk müzeleri yayınlarının müzeciliğe etkisi. [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi]. İstanbul Üniversitesi Açık Erişim Sistemi.

https://nek.istanbul.edu.tr/ekos/TEZ/ET003082.pdf

Yılmaz, A. (1996). Müzelerde çocuk eğitiminin müze koleksiyonları bağlamında değerlendirilmesi ve rahmi m. koç sanayi müzesi örneğinde irdelenmesi. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Yıldız Teknik Üniversitesi.

Zilcioğlu, Ş. (2008). Avrupa'da çocuk müzeleri ve müze eğitimi: "almanya örneği. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ankara Üniversitesi.

Makaleler

Aktaş, Ş. (2009). Edebi metin ve özellikleri. A.Ü. *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi,* Sayı 39, 187-200.

https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/33393

Aktaş, V., Yılmaz, A., & İbrahimoğlu, Z. (2021). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sanal müze kullanımına yönelik tutumları. *Trakya Eğitim Dergisi, 11*(3), 1294-1313.

Trakya Eğitim Dergisi » Makale » SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN SANAL MÜZE KULLANIMINA YÖNELİK TUTUMLARI

Arslan Kılıçoğlu, E., Çarkacı, E., Kadıoğlu, B., Çetingül M. (2019). Dünya ülkelerinde ve türkiye'de çocuk müzelerine bir bakış. *Çocuk ve Gelişim Dergisi,* cilt *2*(3), 45-64.

https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/819067

Atacı, S. (2020). Mekân-öğrenme ilişkisinin çocuk müzeleri üzerinden incelenmesi. *Uluslararası Müze Eğitim Dergisi*, cilt *2*(1), 28-53.

https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1161246

Adıgüzel, Ö. (2019). Müze eğitimi ve yaratıcı drama. *Ankara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi, 1*(1), 23-43.

https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/866913

Baran Türker A. (2024). Musa baran çocuk oyuncakları müzesi. *International University Museums Association Platform Journal of Cultural Heritage UNIMUSEUM, 7*(2) İstanbul, Türkiye, 60-67.

https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/4377037

Çetin, C. İ, (2021). Sergileme kavramı ve tasarımı üzerine: 2 boyutlu ve 3 boyutlu sergilemenin karşılaştırılması. *Aydın Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi, 7*(13), 19-28.

https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1401937

Çevik, N. (2022). Dokuma park anadolu oyuncak müzesi deneyiminde müzecilik üzerine. *Antalya Müzesi 100 Yaşında,* 81-102.

(PDF) Dokuma Park Anadolu Oyuncak Muzesi Deneyiminde Muzecilik Uzerine

Erbay, F. (2017). Oyuncak ve oyun müzelerinde çocuklara yönelik eğitimin boyutları. *Milli Eğitim Dergisi, 46*(214), 435-444.

https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/441198

Erdoğdu, N. Ö. & Renda F. Ş. (2021). The visibility of the toy in western painting from renaissance to the modern era. *Ulakbilge Dergisi, 58,*406-423.

Güncan, Ö. (2023). Türkiye'deki çocuk müzelerinin turizm bağlamında incelenmesi. *Turizm ve işletme Bilimleri Dergisi*, cilt *3*(1), 71-103.

https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2930908

Güneröz, C. (2022). Müzecilik yaklaşımlarıyla yeni normalde çocuk müzeleri. *Uluslararası Müze Eğitimi Dergisi,* cilt *4*(1), 55-69.

https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1562246

Göğebakan. Y. (2018). Alternatif öğrenme mekanları olarak müzelerin eğitim- öğretimde kullanılmasının önemi. *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi,* 40, 9-41.

https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/465248

Heljakka, K. (2008). Toy stroies, design, play, display, adultexperiencewith designer. toys. *The Nordic Conference on Experience*, 12-27.

Karadeniz, C. (2010). Avrupa'da çocuk müzeleri: frank furt ve hamburg örneği. *Folklor/Edebiyat*, cilt *16*(63), 169-178.

https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/255289

Karadeniz, C.& Artar, M. (2017). Türkiye'de oyuncak müzelerinin durumu ve sürdürülebilirliği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:*16* Sayı:61 (477-492).

Microsoft Word - 477-492-5000203412-karadeniz-2nciyazarekle

Korkmaz, M. (2024). Türk kültüründe uçurtmalar. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 2024, Cilt: *17*, Sayı: 48, 2099-2121.

https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/4048876

Karadeniz, C., & Çıldır, Z. (2017). The views of prospective classroom teachers on cultural heritage themed museum education course. *The Anthropologist*, *28*(1-2), 86-98.

Niemann, H. & Onur, B. (1991). Oyuncağın gelişim tarihi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi,* S. 1, s. 55-61.

https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/784978

Okvuran, A. (2012). Müzede dramanın bir öğretim yöntemi olarak türkiye'de gelişimi. *Eğitim ve Bilim*, Cilt *(37),*166, 171-180.

Müzede Dramanin Bir Ögretim Yöntemi Olarak Türkiye'de Gelisimi - ProQuest

Oktaş Arnas, Y. (2017). Oyun, öğrenme ve deneyimin birleşimi: çocuk müzeleri. *Yaratıcı Drama Dergisi*, cilt *12*(2), 17-30.
https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1563473
Özdal, A. (2023). Kültürel mirasın korunması kapsamında gaziantep oyun ve oyuncak müzesi. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 2023 *22*(2) 465-477.
https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2883218
Salderay, B. & Gönülay Çalımlı, Z. (2020). Müze kavramı, süleyman saim tekcan ve ımoga-istanbul grafik sanatlar müzesi. *Sanat ve Tasarım Dergisi, (26)*, 83-99.
https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1472772
Şen, H. ve Yılmaz, A. A. (2023). Sosyal bilgiler öğretiminde 5 ve 6. sınıf kültür ve miras öğrenme alanlarında sanal müze kullanımına yönelik öğretmen görüşleri. Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi, 10 (37), 345-366.
The Journal of International Educational Sciences
Utkan Özden, H. (2019). Çağdaş sanat eserleri ve anlamları: çağdaş sanat müzelerinin sanal müze olarak varlığı. *UNIMUSEUM*, *2*(2), 59-62.
https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/920574
Ünal F. & Pınar Y. (2017). Erken çocukluk eğitiminde müze deneyiminin rolü. *İdil dergisi*, cilt *6*(38), 2899- 2917.
https://www.idildergisi.com/makale/pdf/1505308753.pdf
Yavuz Öden, H. (2020). Çocuk müzelerinde iç mekân tasarımları: atatürk ve çocuk müzesi incelenmesi. *Art-Sanat Dergisi*, sayı 14, 533-556.
https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1230424
Beaton Les ve Mabel, (1948). The complete book of marionettes, Dover Puplication New York.

Ansiklopediler

Çifcibaşı Durna, K. (2022). Kartal belediyesi masal müzesi. N. Kozak & M. Kozak (Ed.), Türkiye Turizm Ansiklopedisi Cilt VIII içinde (ss. 265-266). Ankara: Detay Yayıncılık.
Güncan, Ö. (2022). Ekolojik oyuncak müzesi. N. Kozak & M. Kozak (Ed.), Türkiye Turizm Ansiklopedisi Cilt V içinde (ss. 180). Ankara: Detay Yayıncılık.
Güncan, Ö. (2021, 21 Nisan). *Osmaniye korkut ata üniversitesi (okü) celil Atasever oyuncak müzesi.* Türkiye Turizm Ansiklopedisi.
Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi (OKÜ) Celil Atasever Oyuncak Müzesi

Avunduk, Z. B. (2020,1 Mart). *Yalova Atatürk ve çocuk müzesi.* Türkiye Turizm Ansiklopedisi.
Yalova Atatürk ve Çocuk Müzesi
Güncan, Ö. (2021, 22 Nisan). *Şanlıurfa oyun ve oyuncak müzesi.* Türkiye Turizm Ansiklopedisi.
Şanlıurfa Oyun ve Oyuncak Müzesi
Çilingir Ük Z. (2019). *Samsung Oyuncak Müzesi.* Türkiye Turizm Ansiklopedisi.
Samsun Oyuncak Müzesi
Güncan, Ö. (2021, 21 Nisan). *Ekolojik oyuncak müzesi.* Türkiye Turizm Ansiklopedisi.
Ekolojik Oyuncak Müzesi

İnternet Kaynakları

Wikipedia (2025, 15 Şubat). *Çocukluk müzesi (edinburg).* 2 Ağustos 2025 tarihinde
Çocukluk Müzesi (Edinburgh) - Wikipedia adresinden edinilmiştir.
Culture Edinburg (1955). *Museum of childhood.* 2 Ağustos 2025 tarihinde
Museum of Childhood | Culture Edinburgh adresinden edinilmiştir.
Art Dog İstanbul (2024). *Victoria & albert "young".* 2 Ağustos 2025 tarihinde
Victoria & Albert "Young" - ArtDog Istanbul adresinden edinilmiştir.
VAM (2006). *Öğrenmek.* 2 Ağustos 2025 tarihinde
Öğrenin · V&A adresinden edinilmiştir.
Wikipedia (2025, 19 Ekim). *Young v&a. 8* Ağustos 2025 tarihinde
Young V&A - Wikipedia adresinden edinilmiştir.
Brooklyn Kids (1899). *Tarihçe ve misyon.* 4 Eylül 2025 tarihinde
History & Mission – Brooklyn Children's Museum adresinden edinilmiştir.
Brooklyn Çocuk Müzesi (1899). *Eğitim.* 20 Kasım 2025 tarihinde
Eğitim – Brooklyn Çocuk Müzesi adresinden edinilmiştir.
Indıanapolis Çocuk Müzesi (1925). *Hakkımızda.* 4 Eylül 2025 tarihinde
Hakkımızda | Indianapolis Çocuk Müzesi adresinden edinilmiştir.
Wikipedia (2024, 21 Mayıs). *Indianapolis çocuk müzesi* 4 Eylül 2025 tarihinde
Indianapolis Çocuk Müzesi - Vikipedi adresinden edinilmiştir.
Indıanapolis Çocuk Müzesi (1925). *Günlük aktiviteler.* 20 Kasım 2025 tarihinde
Günlük Aktiviteler | Indianapolis Çocuk Müzesi adresinden edinilmiştir.
Det Internasionale Barnekunstmusset (1986). *Müze hakkında.* 4 Eylül 2025 tarihinde
Müze hakkında – Det internasjonale barnekunstmuseet adresinden edinilmiştir.

Det Internasionale Barnekunstmusset (1986). *Kindergarden.* 20 Kasım 2025 tarihinde Kindergarden – Det internasjonale barnekunstmuseet adresinden edinilmiştir.

Det Internasionale Barnekunstmusset (1986). *İlkokul.* 20 Kasım 2025 tarihinde İlkokul – Det internasjonale barnekunstmuseet adresinden edinilmiştir.

Det Internasionale Barnekunstmusset (1986). *Lise/kolej.* 20 Kasım 2025 tarihinde Lise/Kolej – Det internasjonale barnekunstmuseet adresinden edinilmiştir.

Nürnberg Oyuncak Müzesi (1971). *Oyuncak müzesi.* 4 Eylül 2025 tarihinde Oyuncak Müzesi Nürnberg adresinden edinilmiştir.

Wikipedia (2024, 5 Şubat). *Nürnberg oyuncak müzesi.* 4 Eylül 2025 tarihinde Nürnberg Oyuncak Müzesi - Wikipedia adresinden edinilmiştir.

Jean de La Fontaine Müzesi (1876). *Evin tarihi: müzeye dönüşmüş bir ev.* 5 Eylül 2025 tarihinde Jean de La Fontaine Müzesi > Evin Tarihi adresinden edinilmiştir.

Grimm Kardeşler Müze Evi (1998). *Grimm kardeşler hanedanı.* 5 Eylül 2025 tarihinde Grimm Kardeşler Müze Evi | Kardeşler Grimm kasabası Steinau an der Straße adresinden edinilmiştir.

Antonio Pasqualino Uluslararası Kukla Müzesi (1975). *Hakkında.* 6 Eylül 2025 tarihinde www.museodellemarionette.it/en/il-museo-2/about adresinden edinilmiştir.

Wikipedia (2025, 17 Nisan). *Weifang dünya uçurtma müzesi.* 6 Eylül 2025 tarihinde Weifang Dünya Uçurtma Müzesi - Vikipedi adresinden edinilmiştir.

Uçurtma Müzesi (2005). *Dünya uçurtma müzesi.* 6 Eylül 2025 tarihinde DÜNYA UÇURTMA MÜZESİ - ÇİN | Uçurtma Müzesi adresinden edinilmiştir.

Bademler Sanat Köyü (1983). *Bademler sanat köyü.* 22 Eylül 2025 tarihinde Musa Baran Çocuk Oyuncakları Müzesi – Bademler Sanat Köyü adresinden edinilmiştir.

COKAUM (1990). *Müze hakkında.* 22 Eylül 2025 tarihinde Müze Hakkında – Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi adresinden edinilmiştir.

COKAUM (1990). *Ankara oyuncak müzesi eğitim takvimi.* 22 Eylül 2025 tarihinde Ankara Oyuncak Müzesi Eğitim Takvimi – Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi adresinden edinilmiştir.

COKAUM (1990). *Haziran ayı.* 22 Eylül 2025 tarihinde HAZİRAN AYI – Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi adresinden edinilmiştir.

COKAUM (1990). *Ankara oyuncak müzesi sesler ve oyuncaklar.* 22 Eylül 2025 tarihinde Ankara Oyuncak Müzesi Seslerle Oyuncaklar – Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi adresinden edinilmiştir.

Konak Belediyesi (2004). *Ümran baradan oyun ve oyuncak müzesi.* 22 Eylül 2025 tarihinde Konak Belediyesi adresinden edinilmiştir.

İstanbul Oyuncak Müzesi (2005). *Hakkımızda*. 22 Eylül 2025 tarihinde Hikayemiz – İstanbul Oyuncak Müzesi adresinden edinilmiştir.

İstanbul Oyuncak Müzesi (2005). *Etkinlikler ve eğitimler.* 21 Ekim 2025 tarihinde Etkinlikler – İstanbul Oyuncak Müzesi adresinden edinilmiştir.

Antalya Kültür Bakanlığı (2011). *Antalya oyuncak müzesi.* 23 Eylül 2025 tarihinde Antalya Oyuncak Müzesi adresinden edinilmiştir.

Çamlıdere Belediyesi (2022, 11 Ağustos). *Oyun ve oyuncak müzesi.* 25 Eylül 2025 tarihinde Çamlıdere Çuf Çuf Treni Oyun ve Oyuncak Müzesi adresinden edinilmiştir.

Balat Oyuncak Müzesi (2021). *Balat oyuncak müzesi hikayemiz*. 28 Eylül 2025 tarihinde Hakkımızda - Balat Oyuncak Müzesi adresinden edinilmiştir.

Balat Oyuncak Müzesi (2021). *Atölye çalışmaları.* 10 Ekim 2025 tarihinde Atölye Çalışmaları - Balat Oyuncak Müzesi adresinden edinilmiştir.

Balat Oyuncak Müzesi (2021). *Müzede 1 gün.* 29 Ekim 2025 tarihinde Müzede 1 Gün - Balat Oyuncak Müzesi adresinden edinilmiştir.

Balat Oyuncak Müzesi (2021). *Tiyatro gösterileri.* 29 Ekim 2025 tarihinde Tiyato Gösterileri - Balat Oyuncak Müzesi adresinden edinilmiştir.

Oyuncak Müzesi Kdz Ereğli Belediyesi (2023). *Kdz.ereğli oyuncak müzesi.* 25 Eylül 2025 tarihinde Hikayemiz - Kdz. Ereğli Belediyesi adresinden edinilmiştir.

Wikipedi (2025,13 Ekim). *Bursa oyuncak müzesi.* 9 Eylül 2025 tarihinde Bursa Oyuncak Müzesi - Vikipedi adresinden edinilmiştir.

Bursa Oyuncak Müzesi (2023). *Müzemiz.* 9 Eylül 2025 tarihinde BURSA OYUNCAK MÜZESİ adresinden edinilmiştir.

Ataşehir Belediyesi (2015). *Düştepe oyun müzesi 5 yaşında.* 28 Eylül 2025 tarihinde DÜŞTEPE OYUN MÜZESİ 5 YAŞINDA T.C. Ataşehir Belediyesi adresinden edinilmiştir.

Edirne Kültür ve Turizm Bakanlığı (2018). *Hasan ali yücel çocuk müzesi.* 10 Eylül 2025 tarihinde Hasan Ali Yücel Çocuk Müzesi adresinden edinilmiştir.

Kartal Belediyesi (2017). *Masal müzesi.* 10 Eylül 2025 tarihinde T.C. Kartal Belediye Başkanlığı adresinden edinilmiştir.

Eskişehir Anadolu Lisesi (2020, 31 Temmuz). *Küçük prens kitap müzesi.* 25 Ekim 2025 tarihinde

KÜÇÜK PRENS KİTAP MÜZESİ - Eskişehir Anadolu Lisesi adresinden edinilmiştir.
Uçurtma Müzesi (2005). *İstanbul uçurtma müzesi.* 25 Ekim 2025 tarihinde
Uçurtma Müzesi Hakkında Herşey | Uçurtma Müzesi adresinden edinilmiştir.
Bursa Müze (2007). *Karagöz müzesi.* 28 Ağustos 2025 tarihinde
Karagöz Müzesi adresinden edinilmiştir.
Wikipedi (2025, 9 Ekim). *Karagöz müzesi.* 28 Ağustos 2025 tarihinde
Karagöz Müzesi - Vikipedi adresinden edinilmiştir.
Sözlük (2022). *Uçurtma.* 12 Kasım 2025 tarihinde
uçurtma ne demek TDK Sözlük Anlamı adresinden edinilmiştir.
ACM (2023). *Association of children's museums.* 3 Aralık 2025 tarihinde
About ACM - Association of Children's Museums Association of Children's Museums adresinden edinilmiştir.
ICOM (2025). *Icom.* 12 Kasım 2025 tarihinde
International Council of Museums - The global museum network - International Council of Museums adresinden edinilmiştir.
TDK (2022). *Koleksiyon.* 12 Kasım 2025 tarihinde
koleksiyon ne demek TDK Sözlük Anlamı adresinden edinilmiştir.
TDK (2022). *Çocuk.* 12 Kasım 2025 tarihinde
çocuk ne demek TDK Sözlük Anlamı adresinden edinilmiştir.
ACM (2026). *Çocuk Müzeleri Birliği*. 13 Ocak 2026 tarihinde
Home - Association of Children's Museums Association of Children's Museums adresinden edinilmiştir.

Resim Kaynakçası

Şekil 1: Museum of Childhood | Culture Edinburgh (Erişim Tarihi: 14.09.2025)
Şekil 2: Museum of Childhood (42 High Street, Edinburgh) (Erişim Tarihi: 14.09.2025)
Şekil 3: Young V&A, London: Tickets, Opening Hours and Visitor Info (Erişim Tarihi: 14.09.2025)
Şekil 4: Young V&A (Erişim Tarihi: 14.09.2025)
Şekil 5: History & Mission - Brooklyn Children's Museum (Erişim Tarihi: 14.09.2025)
Şekil 6: World Brooklyn- Brooklyn Children's Museum (Erişim Tarihi: 14.09.2025)
Şekil 7: About Us | The Children's Museum of Indianapolis (Erişim Tarihi: 14.09.2025)
Şekil 8: About Us | The Children's Museum of Indianapolis(Erişim Tarihi: 14.09.2025)

Şekil 9: Det Internasjonale Barnekunstmuseet (Erişim Tarihi: 14.09.2025)

Şekil 10: International Museum of Children's Art (2015, 10 Temmuz). International Museum of Children's Art [Video].
Youtube https://youtu.be/pa4UHIc_hFs (Erişim Tarihi: 14.09.2025)

Şekil 11: Toy Museum - Congress- und Tourismus-Zentrale Nürnberg (Erişim Tarihi: 14.09.2025)

Şekil 12: Toy Museum - Congress- und Tourismus-Zentrale Nürnberg (Erişim Tarihi: 14.09.2025)

Şekil 13: Jean-de-La-Fontaine Müzesi • Konumu, Fotoğrafları ve Hakkındaki Bilgiler • Kültür Envanteri (Erişim Tarihi: 14.09.2025)

Şekil 14: Jean de La Fontaine Museum > Discover the museum: Visiting route (Erişim Tarihi: 14.09.2025)

Şekil 15: Museum House of the Brothers Grimm | Brüder-Grimm-Stadt Steinau an der Straße (Erişim Tarihi: 14.09.2025)

Şekil 16: Grimm Kardeşler Müze Evi | Kardeşler Grimm kasabası Steinau an der Straße

Şekil 17: Antonio Pasqualino International Puppet Museum - Wikipedia (Erişim Tarihi: 14.09.2025)

Şekil 18: Antonio Pasqualino International Puppet Museum- Wikipedia (Erişim Tarihi: 14.09.2025)

Şekil 19: File: Weifang World Kite Museum.jpg- Wikimedia Commons (Erişim Tarihi: 14.09.2025)

Şekil 20: Weifang Çin Uçurtma Müzesi Ziyareti (Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil 21: Galeri – Bademler Sanat Köyü (Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil 22: Musa Baran Çocuk Oyuncakları Müzesi – Bademler Sanat Köyü (Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil 23: https://www.instagram.com/bademlersanatkoyu/ (Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil 24: https://www.instagram.com/bademlersanatkoyu/ (Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil 25: https://www.instagram.com/bademlersanatkoyu/ (Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil 26: Musa Baran Çocuk Oyuncakları Müzesi – Bademler Sanat Köyü (Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil 27: Ankara Özel Oyuncak Müzesi | Turkish Museums (Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil 28: Ankara Oyuncak Müzesi – Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi (Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil 29: https://www.instagram.com/p/C8DBopoofcH/?igsh=aWNuZWZoODRqOXZ4 (Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil 30: HAZİRAN AYI – Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi (Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil 31: https://www.instagram.com/p/C4K1rkLoFt4/?igsh=MmYyNmNiN29INWFİ (Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil 32: https://www.instagram.com/p/DHGHOr1IcpS/?igsh=eThncDNrc2FvamNn (Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil 33: Ankara Oyuncak Müzesi – Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi (Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil 34: Kişisel Arşiv 11.12.2025

Şekil 35: Kişisel Arşiv 11.12.2025

Şekil 36: İstanbul Oyuncak Müzesi (Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil 37: İstanbul Oyuncak Müzesi (Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil 38: https://www.instagram.com/p/Cw7wBzQMBV-/?igsh=MXVrbW40Z3dtdjNjaw== (Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil39:https://www.instagram.com/p/DQHXwiTiN2Q/?igsh=MWpmZ3ZmOXB0MDc1OQ== (Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil 40: https://www.instagram.com/p/CTgmvoIM9JQ/?igsh=NTdwczc4YWZ2eXU5 (Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil41:https://www.instagram.com/p/CZqy2zEM7OK/?img_index=3&igsh=NGJscnA3dTBqd2xx (Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil42:https://www.instagram.com/istanbuloyuncakmuzesi?igsh=MXF6bDNsN2FnMnVvNA== (Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil 43: İstanbul Oyuncak Müzesi (Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil 44: Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Müzeler Web Sitesi (Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil 45: 1700'lü yıllardan gelen oyuncaklar: Gaziantep Oyun ve Oyuncak Müzesi- Fırat Haber (Erişim Tarihi: 10.09.2025)

Şekil 46: https://www.instagram.com/p/CjmoGURq0dD/?igsh=eDNyY2pyejBzbmIw (Erişim Tarihi: 10.09.2025)

Şekil47:https://www.instagram.com/p/CcCRPCKxSZ/?igsh=MWkwMWw3cGE5eDN2bg== (Erişim Tarihi: 10.09.2025)

Şekil 48: https://www.instagram.com/p/CqNSK1hIdTe/?igsh=MTRkYnB5a3ZlZGIzMw== (Erişim Tarihi: 10.09.2025)

Şekil 49: https://www.instagram.com/p/Ce3Jq_hq1nx/?igsh=ajRmaTVieXh5MTVh (Erişim Tarihi: 10.09.2025)

Şekil 50: https://www.instagram.com/gbbmuzeleri?igsh=MTJ5N2VuODNpOHBtYw== (Erişim Tarihi: 10.09.2025)

Şekil 51: Antalya Oyuncak Müzesi- GeziBilen Dijital Rehber (Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil 52: https://Oyuncakmuzesi.antalya.bel.tr(Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil 53:https://www.instagram.com/p/DLkxpnRtTlH/?igsh=MThoN3p4cWdqOHRqMw== (Erişim Tarihi: 10.09.2025)

Şekil 54: https://www.instagram.com/p/DO74MQojDlW/?igsh=MWlrZjU1cDVuc2Jyaw== (Erişim Tarihi: 10.09.2025)

Şekil 55: T.C. Osmaniye Valiliği- OKÜ'DE OYUNCAK MÜZESİ, PLANETARYUM VE GÖZLEMEVİ AÇILDI (Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil 56: Celil Atasever Oyuncak Müzesini Gördünüz mü? (Erişim Tarihi: 10.09.2025)

Şekil 57: Anadolu Oyuncak Müzesi Bina Görseli Instagram (Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil 58: Anadolu Oyuncak Müzesi- Ana Sayfa (Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil 59: https://www.instagram.com/oyuncakmuzesi07?igsh=eHRhYnc2anc0NHl3 (Erişim Tarihi: 10.09.2025)

Şekil 60: Anadolu Oyuncak Müzesi- Etkinlikler (Erişim Tarihi: 10.09.2025)

Şekil 61: https://www.instagram.com/oyuncakmuzesi07?igsh=eHRhYnc2anc0NHl3 (Erişim Tarihi: 10.09.2025)

Şekil 62: Anadolu Oyuncak Müzesi- Ana Sayfa (Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil 63: OYUN VE OYUNCAK MÜZESİ... | Çamlıdere Belediyesi Resmî Web Sitesi (Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil 64: Cuf Cuf Oyun ve Oyuncak Muzesi - Çamlıdere- Muzesi- Tripadvisor (Erişim Tarihi: 10.09.2025)

Şekil 65: Şanlıurfa Oyun ve Oyuncak Müzesi(Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil 66: Şanlıurfa Oyun ve Oyuncak Müzesi açılıyor haberi- Arkeolojik Haber- Arkeoloji Haber- Arkeoloji Haberleri (Erişim Tarihi: 10.09.2025)

Şekil 67: CANİK OYUNCAK MÜZESİ | Kültür Portalı (Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil 68: CANİK OYUNCAK MÜZESİ | Kültür Portalı (Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil 69: Ekolojik Oyuncak Müzesi - Ekolojik Oyuncak Müzesi - Vikipedi (Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil 70: Ekolojik Oyuncak Müzesi (Erişim Tarihi: 10.09.2025)

Şekil 71: Balat Oyuncak Müzesi Hakkında Merak Edilenler - Gezintist (Erişim Tarihi: 28.09.2025)

Şekil 72: 75 yıllık fantastik dünya küle döndü - Son Dakika Milliyet (Erişim Tarihi: 28.09.2025)

Şekil 73: Müzede 1 Gün - Balat Oyuncak Müzesi (Erişim Tarihi: 29.10.2025)

Şekil 74: Atölye Çalışmaları - Balat Oyuncak Müzesi (Erişim Tarihi: 29.10.2025)

Şekil 75: Atölye Çalışmaları - Balat Oyuncak Müzesi (Erişim Tarihi: 29.10.2025)

Şekil 76: Tiyato Gösterileri - Balat Oyuncak Müzesi (Erişim Tarihi: 29.10.2025)

Şekil 77: https://www.instagram.com/balatoyuncakmuzesicom?igsh=cnpvc3V2djN1dHBk (Erişim Tarihi: 29.10.2025)

Şekil 78: Tiyatro Gösterileri - Müze Gezileri - Balat Oyuncak Müzesi (Erişim Tarihi: 29.10.2025)

Şekil 79: Hikayemiz - Kdz. Ereğli Belediyesi (Erişim Tarihi: 29.10.2025)

Şekil 80: Kdz. Ereğli Oyuncak Müzesi - 2025 - Tripadvisor (Erişim Tarihi: 10.09.2025)

Şekil 81: Atölye Çalışmaları - Kdz. Ereğli Belediyesi (Erişim Tarihi: 10.09.2025)

Şekil 82: https://www.instagram.com/p/Cw7hhaJIgrR/?igsh=MW0xcTB0Nmc0M2o5ZA== (Erişim Tarihi: 10.09.2025)

Şekil83:https://www.instagram.com/p/DNh9S5BI2Vw/?igsh=MWZ1MTltOGt6N2Mxbw== (Erişim Tarihi: 10.09.2025)

Şekil84:https://www.instagram.com/p/DRmQeE4iEKR/?igsh=MWE0aWI5MzUzcmd1eA== (Erişim Tarihi: 10.09.2025)

Şekil85:https://www.instagram.com/oyuncakmuzesikdzeregli?igsh=MTI5eWRuZnpiZXhjaA== (Erişim Tarihi: 10.09.2025)

Şekil86: Oyuncak Müzesi Kdz. Ereğli Belediyesi (Erişim Tarihi: 10.09.2025)

Şekil 87: BURSA OYUNCAK MÜZESİ (Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil 88: Bursa Oyuncak Müzesi - 2025 - Tripadvisor (Erişim Tarihi: 10.09.2025)

Şekil 89: https://www.instagram.com/p/DMx2O2LI-o5/?igsh=czBxZ2FlNTBpM3ky (Erişim Tarihi: 10.09.2025)

Şekil 90: https://www.instagram.com/p/DFDXnNuCer4/?igsh=cHZiNzU1N2xrOXRn (Erişim Tarihi: 10.09.2025)

Şekil 91: https://www.instagram.com/bursaoyuncakmuzesi?igsh=NXJ1ZjE1emRrNHlo (Erişim Tarihi: 10.09.2025)

Şekil 92: BURSA OYUNCAK MÜZESİ (Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil 93: Düştepe Oyun Müzesi ve Oyun Bahçesi (Erişim Tarihi: 28.09.2025)

Şekil 94: Düştepe Oyun Müzesi - Çocuklar için Mekanlar | Çocuklu Dünya (Erişim Tarihi: 28.09.2025)

Şekil 95: https://www.instagram.com/p/DGbY6TtiBIS/?igsh=MWttYTdtZHd2MmQyaw== (Erişim Tarihi: 28.09.2025)

Şekil 96: https://www.instagram.com/p/DOI7mRzCNMv/?igsh=d2tscDAzdDduY24x (Erişim Tarihi: 28.09.2025)

Şekil 97: https://www.instagram.com/p/DPRrRQ2CFYt/?igsh=enBhNjliOHMzdmlx (Erişim Tarihi: 28.09.2025)

Şekil 98: https://www.instagram.com/p/DJWmwtJotUr/?igsh=MXZvZ3Rja2s1OGdkcQ== (Erişim Tarihi: 28.09.2025)

Şekil 99: https://www.instagram.com/dustepe_oyun_muzesi?igsh=Mm9jMWgxcXYzM3Fn (Erişim Tarihi: 28.09.2025)

Şekil 100: Yalova'nın Müzeleri : Atatürk ve Çocuk Müzesi - Yalova Gazetesi (Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil 101: Atatürk ve Çocuk Müzesi, Yalova – (Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil 102: Edirne Belediyesi - Hasan Ali Yücel Çocuk Müzesi (Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil 103: Edirne'de Hasan Ali Yücel Çocuk Müzesi açılıyor haberi - Arkeolojik Haber - Arkeoloji Haber - Arkeoloji Haberleri (Erişim Tarihi: 10.09.2025)

Şekil 104: https://www.instagram.com/p/CtLqyTcN2mT/?igsh=Y3hvOWw2NnM5M2Zs (Erişim Tarihi: 10.09.2025)

Şekil105:https://www.instagram.com/p/Cs5_Ip2tWeT/?igsh=MWFqNXFueGN6NzA5Mw== (Erişim Tarihi: 10.09.2025)

Şekil106:https://www.instagram.com/p/DApvwVwC_4_/?igsh=MWRsbzF0MGNiOTMzbw== (Erişim Tarihi: 10.09.2025)

Şekil107: https://www.instagram.com/p/DADQjSOCPur/?igsh=M2x6cno3d3Y1enVv (Erişim Tarihi: 10.09.2025)

Şekil108:https://www.instagram.com/hasanaliyucelcocukmuzesi?igsh=MTEyaGVhZDJ6dDNwaA== (Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil 109: T.C. Kartal Belediye Başkanlığı (Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil 110: T.C. Kartal Belediye Başkanlığı (Erişim Tarihi: 10.09.2025)

Şekil 111: https://www.instagram.com/p/DJlpBliN4L5/?igsh=MWgzdjRxaXRvejZkcw== (Erişim Tarihi: 10.09.2025)

Şekil 112: https://www.instagram.com/p/CuojcgfNK3K/?igsh=aWFwbDgycGNiYndq (Erişim Tarihi: 10.09.2025)

Şekil113:https://www.instagram.com/kartalbelediyesimasalmuzesi?igsh=MWkxd3djdWxscnZxYg== (Erişim Tarihi: 10.09.2025)

Şekil114: Cin Ali Eğitim ve Kültür Vakfı (Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil 115: 精灵阿里博物馆 - Cin Ali Müzesi - 土耳其 (Erişim Tarihi: 10.09.2025)

Şekil 116: https://www.instagram.com/p/DPvtaDUDDaA/?igsh=azBrazFlNnF2aW5l (Erişim Tarihi: 10.09.2025)

Şekil 117: https://www.instagram.com/p/DO8JpYMjPBg/?igsh=M3o1cjRrbGJkb3c= (Erişim Tarihi: 10.09.2025)

Şekil 118: https://www.instagram.com/p/DQoOic2As4r/?igsh=bHlrYzVueTl6OHc3 (Erişim Tarihi: 10.09.2025)

Şekil 119: https://www.instagram.com/p/DMAWSfzxhYO/? (Erişim Tarihi: 10.09.2025)

Şekil 120: https://www.instagram.com/cinalibizim?igsh=MTNneHIxM3FiZ2k1bQ== (Erişim Tarihi: 10.09.2025)

Şekil 121: Cin Ali Eğitim ve Kültür Vakfı (Erişim Tarihi: 10.09.2025)

Şekil 122: Dünyanın en nahif projesi: "Küçük Prens Müzesi" üzerine Ali Lidar ile Söyleşi | yaakebikec (Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil 123: Dünyanın en nahif projesi: "Küçük Prens Müzesi" üzerine Ali Lidar ile Söyleşi | yaakebikec (Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil 124: Uçurtma Müzesi | Türkiye'nin Tek Uçurtma Müzesi (Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil 125: Bulutların sırdaşı uçurtma hayatını değiştirdi (Erişim Tarihi: 10.09.2025)

Şekil 126: https://www.instagram.com/p/DKDQU1CKBv1/?igsh=dHAya2twbDU5ZzFx (Erişim Tarihi: 10.09.2025)

Şekil 127: https://www.instagram.com/p/DDsgeqSgWeQ/?igsh=ZGs3aW1oYzFsN3ph (Erişim Tarihi: 10.09.2025)

Şekil 128: https://www.instagram.com/ucurtmamuzesi?igsh=OXg2cGg3aGthcnR (Erişim Tarihi: 10.09.2025)

Şekil 129: Uçurtma Müzesi | Türkiye'nin Tek Uçurtma Müzesi (Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil 130: Karagöz Müzesi (Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil 131: Karagöz Müzesi (Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil 132: Karagöz Müzesi (Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil 133: Karagöz Müzesi (Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil 134: Karagöz Müzesi (Erişim Tarihi: 09.09.2025)

Şekil 135: Karagöz Müzesi (Erişim Tarihi: 09.09.2025)

EKLER

EK 1.

Tablo 1. Türkiye'deki çocuk müzeleri şehir incelemesi.

Şehirler	Çocuk Müzesi Olan Şehirler	Çocuk Müzesi Olmayan Şehirler
Adana		**x**
Adıyaman		**x**
Afyonkarahisar		**x**
Ağrı		**x**
Aksaray		**x**
Amasya		**x**
Ankara	**3**	
Antalya	**2**	
Ardahan		**x**
Artvin		**x**
Aydın		**x**
Balıkesir		**x**
Bartın		**x**
Batman		**x**
Bayburt		**x**
Bilecik		**x**
Bingöl		**x**
Bitlis		**x**
Bolu		**x**
Burdur		**x**
Bursa	**2**	
Çanakkale		**x**
Çankırı		**x**
Çorum		**x**
Denizli		**x**
Diyarbakır		**x**
Düzce		**x**
Edirne	**1**	
Elâzığ		**x**
Erzincan		**x**
Erzurum		**x**
Eskişehir	**1**	
Gaziantep	**1**	
Giresun		**x**
Gümüşhane		**x**
Hakkâri		**x**
Hatay		**x**

Iğdır		**x**
Isparta		**x**
İstanbul	**5**	
İzmir	**2**	
Kahramanmaraş		**x**
Karabük		**x**
Karaman		**x**
Kars		**x**
Kastamonu		**x**
Kayseri		**x**
Kırıkkale		**x**
Kırklareli		**x**
Kırşehir		**x**
Kilis		**x**
Kocaeli	**1**	
Konya		**x**
Kütahya		**x**
Malatya		**x**
Manisa		**x**
Mardin		**x**
Mersin		**x**
Muğla		**x**
Muş		**x**
Nevşehir		**x**
Niğde		**x**
Ordu		**x**
Osmaniye	**1**	
Rize		**x**
Sakarya		**x**
Samsun	**2**	
Siirt		**x**
Sinop		**x**
Sivas		**x**
Şanlıurfa	**1**	
Şırnak		**x**
Tekirdağ		**x**
Tokat		**x**
Trabzon		**x**
Tunceli		**x**
Uşak		**x**
Van		**x**
Yalova		**x**
Yozgat		**x**
Zonguldak	**1**	
Toplam: 81	**13**	**68**

EK 2.

Tablo 2. Türkiye'de web siteleri kullanan ve kullanmayan çocuk müzeleri incelemesi.

Türkiye'deki Çocuk Müzeleri	**Web Sitesi Kullanan Müze**	**Web Sitesi Kullanmayan Müze**
Musa Baran Çocuk Oyuncakları Müzesi	x	
Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Oyuncak Müzesi	x	
Ümran Baradan Oyun ve Oyuncak Müzesi		x
İstanbul Oyuncak Müzesi	x	
Gaziantep Oyun ve Oyuncak Müzesi		x
Antalya Oyuncak Müzesi	x	
OKÜ Celil Atasever Oyuncak Müzesi		x
Anadolu Oyuncak Müzesi	x	
Çamlıdere Çuf Çuf Treni Oyun ve Oyuncak Müzesi		x
Şanlıurfa Oyun ve Oyuncak Müzesi		x
Canik Oyuncak Müzesi		x
Ekolojik Oyuncak Müzesi		x
Balat Oyuncak Müzesi	x	
Kdz (Karadeniz) Ereğli Oyuncak Müzesi		x
Bursa Oyuncak Müzesi	x	
Düştepe Oyun Müzesi		x
Atatürk ve Çocuk Müzesi		x
Hasan Ali Yücel Çocuk Müzesi		x
Kartal Belediyesi Masal Müzesi		x
Cin Ali Müzesi	x	
Küçük Prens Müzesi		x
Üsküdar Belediyesi Mehmet Naci Aköz Uçurtma Müzesi	x	
Karagöz Müzesi	x	
23	**10**	**13**

EK 3.

Tablo 3. Türkiye'de sosyal medyayı aktif kullanan ve kullanmayan çocuk müzeleri incelemesi.

Türkiye'deki Çocuk Müzeleri	Sosyal Medyayı Aktif Kullanan Müze	Sosyal Medyayı Aktif Kullanmayan Müze
Musa Baran Çocuk Oyuncakları Müzesi	x	
Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Oyuncak Müzesi	x	
Ümran Baradan Oyun ve Oyuncak Müzesi		x
İstanbul Oyuncak Müzesi	x	
Gaziantep Oyun ve Oyuncak Müzesi	x	
Antalya Oyuncak Müzesi		x
OKÜ Celil Atasever Oyuncak Müzesi		x
Anadolu Oyuncak Müzesi	x	
Çamlıdere Çuf Çuf Treni Oyun ve Oyuncak Müzesi		x
Şanlıurfa Oyun ve Oyuncak Müzesi	x	
Canik Oyuncak Müzesi		x
Ekolojik Oyuncak Müzesi		x
Balat Oyuncak Müzesi	x	
Kdz (Karadeniz) Ereğli Oyuncak Müzesi	x	
Bursa Oyuncak Müzesi	x	
Düştepe Oyun Müzesi	x	
Atatürk ve Çocuk Müzesi		x
Hasan Ali Yücel Çocuk Müzesi	x	
Kartal Belediyesi Masal Müzesi	x	
Cin Ali Müzesi	x	
Küçük Prens Müzesi		x
Üsküdar Belediyesi Mehmet Naci Aköz Uçurtma Müzesi	x	
Karagöz Müzesi		x
23	**14**	**9**

EK 4.

Tablo 4. Yetişkinler için etkinlik yapan ve yapmayan çocuk müzeleri incelemesi.

Türkiye'deki Çocuk Müzeleri	**Yetişkinler için etkinlik yapan müze**	**Yetişkinler için etkinlik yapmayan müze**
Musa Baran Çocuk Oyuncakları Müzesi	x	
Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Oyuncak Müzesi	x	
Ümran Baradan Oyun ve Oyuncak Müzesi		x
İstanbul Oyuncak Müzesi		x
Gaziantep Oyun ve Oyuncak Müzesi	x	
Antalya Oyuncak Müzesi		x
OKÜ Celil Atasever Oyuncak Müzesi		
Anadolu Oyuncak Müzesi	x	
Çamlıdere Çuf Çuf Treni Oyun ve Oyuncak Müzesi		
Şanlıurfa Oyun ve Oyuncak Müzesi		x
Canik Oyuncak Müzesi		
Ekolojik Oyuncak Müzesi		x
Balat Oyuncak Müzesi	x	
Kdz (Karadeniz) Ereğli Oyuncak Müzesi	x	
Bursa Oyuncak Müzesi		x
Düştepe Oyun Müzesi		x
Atatürk ve Çocuk Müzesi		x
Hasan Ali Yücel Çocuk Müzesi		x
Kartal Belediyesi Masal Müzesi	x	
Cin Ali Müzesi	x	
Küçük Prens Müzesi		x
Üsküdar Belediyesi Mehmet Naci Aköz Uçurtma Müzesi		x
Karagöz Müzesi		x
23	**8**	**12**

EK 5.

Tablo 5. Türkiye'deki çocuk müzelerinin kurucuları ve alanları incelemesi.

Müze	**Müze'nin Kurucusu**	**Alanı**
Musa Baran Çocuk Oyuncakları Müzesi	Dr. Musa Baran	Arkeolog
Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Oyuncak Müzesi	Prof. Dr. Bekir Onur	Gelişim psikolojisi, çocuk kültürü, çocukluğun tarihi, müze eğitimi
Ümran Baradan Oyun ve Oyuncak Müzesi	Ümran Baradan	Türk Seramik Sanatçısı ve Ressam
İstanbul Oyuncak Müzesi	Sunay Akın	Türk şair, yazar, gazeteci, coğrafyacı ve tiyatro oyuncusu
Gaziantep Oyun ve Oyuncak Müzesi	Sunay Akın	Türk şair, yazar, gazeteci, coğrafyacı ve tiyatro oyuncusu
Antalya Oyuncak Müzesi	Sunay Akın	Türk şair, yazar, gazeteci, coğrafyacı ve tiyatro oyuncusu
OKÜ Celil Atasever Oyuncak Müzesi	Öğr. Gör. Celil Atasever	Korkut Ata Üniversitesi Osmaniye Meslek Yüksekokulu Çocuk Gelişim Programı Bölüm Başkanı
Anadolu Oyuncak Müzesi	Prof. Dr. Nevzat Çevik	Bilim insanı, arkeolog, müzeci, küratör ve yazar
Çamlıdere Çuf Çuf Treni Oyun ve Oyuncak Müzesi	Hazım Caner Can	Çamlıdere Belediye Başkanı
Canik Oyuncak Müzesi	Sunay Akın	Türk şair, yazar, gazeteci, coğrafyacı ve tiyatro oyuncusu
Ekolojik Oyuncak Müzesi	Salih Tok	Ahşap Oyuncak Ustası
Balat Oyuncak Müzesi	Timur İnçoğlu	İş insanı
Kdz (Karadeniz) Ereğli Oyuncak Müzesi	Nergis Bozkurt	Oyuncak Evi Projesi'nin koordinatörlüğünü yapan eski Başkan Danışmanı
Bursa Oyuncak Müzesi	Yiğit Kiremitçi	Yazılımcı
Düştepe Oyun Müzesi	Sunay Akın	Türk şair, yazar, gazeteci, coğrafyacı ve tiyatro oyuncusu
Atatürk ve Çocuk Müzesi	Sunay Akın	Türk şair, yazar, gazeteci, coğrafyacı ve tiyatro oyuncusu
Kartal Belediyesi Masal Müzesi	Sunay Akın	Türk şair, yazar, gazeteci, coğrafyacı ve tiyatro oyuncusu

Küçük Prens Müzesi	Ali Lidar	Felsefe Öğretmeni
Üsküdar Belediyesi Mehmet Naci Aköz Uçurtma Müzesi	Mehmet Naci Aköz	İstanbul Uçurtmacılar Derneği Başkanı
Karagöz Müzesi	Şinasi Çelikkol	Karagöz ustası, Tasvir Yapımcısı

ÖĞRENCİNİN AKADEMİK ÖZGEÇMİŞİ

<table>
<tr><th colspan="4">Kişisel Bilgiler</th></tr>
<tr><td>Adı ve Soyadı</td><td colspan="3">Burçin SEYMAN</td></tr>
<tr><td>E-postası/Web Sayfası</td><td colspan="3"></td></tr>
<tr><td>Bildiği Yabancı Diller</td><td colspan="3">İngilizce</td></tr>
<tr><td>Uzmanlık Alanı</td><td colspan="3">Grafik Ana Sanat Dalı</td></tr>
<tr><th colspan="4">Öğrenim Bilgileri</th></tr>
<tr><td></td><td>Üniversite</td><td>Bölüm</td><td>Yıl</td></tr>
<tr><td>Lisans</td><td>Dokuz Eylül Üniversitesi</td><td>Resim-İş Öğretmenliği</td><td>2018-2022</td></tr>
<tr><td>Tez Başlığı</td><td colspan="3">Türkiye’deki Çocuk Müzelerinin Koleksiyon ve Eğitim Açısından Değerlendirilmesi</td></tr>
<tr><td>Tez Danışmanı</td><td colspan="3">Prof. Dr. Sibel ALMELEK İŞMAN</td></tr>
<tr><th colspan="4">Akademik Eserler
(Makale, kitap, kitap bölümü, bildiri, poster, sergi, konser vb. eserlerden kaynakça yazım kurallarına göre en fazla 10 eser yazılmalıdır.)
Tezden üretilen yayınlar * ile işaretlenmelidir.</th></tr>
<tr><td colspan="4">• Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Resim-iş Eğitimi Anabilim Dalı Karma Resim Sergisi 2021
• Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Resim-iş Anabilim Dalı Yeni Yıl Sergisi 2021
• Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Resim-iş Eğitimi Anabilim Dalı 4. Sınıf Grafik Sergisi 2022
• Berikan Kongre Çevrim İçi Plastik Sanatlar Sergisi 2022 Berikan Kongre 'Yeni Yıl' Çevrim İçi Karma Sergisi 2022
• Berikan Kongre 4. Sınıf Çevrim İçi Grafik Sanatlar Sergisi 2022
• Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi & Ahmet Ragıp Üzümcü İlköğretim Okulu Topluma Hizmet Uygulamaları Dersi Resim Sergisi 2022-2023
• Aşık Veysel Yılı Sergisi 2023
• Uluslararası Genç Ressamlar Resim Sergisi 2023</td></tr>
<tr><th colspan="4">Alanıyla İlgili Bilimsel Kuruluşlara Üyelikler</th></tr>
<tr><td colspan="4"></td></tr>
<tr><th colspan="4">Alanıyla İlgili Aldığı Ödüller</th></tr>
<tr><td colspan="4"></td></tr>
</table>